

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

668.8

ว2875

เลขที่.....
เลขทะเบียน 0913
ปี พ.ศ. 15 / 11 / 53

โครงการ

การพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

CHITRALADA PACKAGING DEVELOPED AND DESIGNED

คณะผู้วิจัย

สังกัด

1. นางพริยา สระมาลา

วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

2. นายเจริญรัตน์ จรัสรวานิข

วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

สนับสนุนโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้หญิงวิลาวัณย์ วีรานุวัตต์ เลขานุการกรรมการร้านจิตรลดา ที่อนุญาตให้ดำเนินการวิจัยพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา ขอขอบพระคุณ คุณนุชนาถ เทสประสิทธิ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายออกแบบ ร้านจิตรลดา ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา คุณสงคราม เสนาธรรม หัวหน้าช่างต้นแบบสิ่งทอ ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ที่ให้คำแนะนำและประสานงานในร้านจิตรลดา คุณเพ็ญจิตต์ มาประจง นักวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์ 8 ว. สำนักงานประสานงานอนุกรรมการมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ที่ให้ข้อมูลแหล่งวัตถุดิบ และทำยสูด ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ร้านจิตรลดา โดยใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติและหาได้ในประเทศไทยและเน้นรูปแบบและลักษณะเฉพาะของศิลปหัตถกรรมไทยศึกษาเกี่ยวกับสินค้าร้านจิตรลดา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดย รวบรวมข้อมูลและตัวอย่างวัสดุจากแหล่งต่างๆรวบรวมข้อมูลและตัวอย่างวัสดุงานหัตถกรรมไทยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ผลิตบรรจุภัณฑ์ ทำภาพร่าง วิเคราะห์และปรับปรุงแบบ ทำการผลิตหุ่นจำลอง ทำการผลิตต้นแบบ และทำการผลิตเพื่อใช้จริง

ผลการดำเนินงานมีดังนี้

1. ด้านวัสดุที่พบและนำมาใช้ในการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ จากท้องถิ่นต่างๆ ในประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ : กระดาษสา กระดาษใยสับปะรด และกระดาษใยกล้วย , ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ผ้าไหมและผ้าฝ้าย , ภาคใต้ : กระจุย หางอวน เตยปาหนัน และหนังแผ่น
2. ด้านรูปแบบ แบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบคือ ถุง ซองและกล่อง
3. ด้านลวดลายกราฟิก ใช้ตราสัญลักษณ์และที่อยู่ของร้านจิตรลดา สำนักงานกลางตั้งอยู่ที่ศาลาจิตรพัสดุ์ สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต
4. ด้านเทคนิคการทำลวดลาย ใช้วิธีการที่กลุ่มชาวบ้านสามารถปฏิบัติการได้คือ การพิมพ์ผ่านตะแกรงไหม (Silk Screen) , การพิมพ์โดยแม่พิมพ์ทรายยาง (Rubber Stamp) , การพิมพ์โดยเทคนิคบาติก (Batik) , แม่พิมพ์โลหะ และเทคนิคการปัก (Embroidering)

นางพริยา สระมาลา

นายเจริญรัตน์ จรัสศรีวานิช

กันยายน 2548

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	ข
บทคัดย่อ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	1
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	1
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	1
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
2. เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	3
2.1 ประวัติความเป็นมาของร้านจิตรลดา.....	3
2.2 มุลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ.....	4
2.3 โรงฝึกศิลปาชีพสวนจิตรลดา.....	5
2.4 ที่ตั้งศูนย์ศิลปาชีพ.....	32
2.5 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์.....	32
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
3.1 บรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา.....	41
3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุพื้นถิ่นที่ใช้ทำบรรจุภัณฑ์ที่มีในประเทศไทย.....	45
3.3 การทำภาพร่าง วิเคราะห์และปรับปรุงแบบ ทำการผลิตหุ่นจำลอง.....	68
3.4 การผลิตต้นแบบเพื่อพิมพ์.....	79
4. สรุปผลการออกแบบและข้อเสนอแนะ.....	228
4.1 สรุปผลการออกแบบ.....	228
4.2 ข้อเสนอแนะ.....	237
รายการอ้างอิง.....	238
ภาคผนวก.....	239
ภาคผนวก ก จดหมายขอความอนุเคราะห์เข้าพบเลขานุการกรรมการร้านจิตรลดา.....	240

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข บันทึกข้อความแจ้งอนุมัติโครงการ.....	241
ภาคผนวก ค รายชื่อร้านค้าที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล.....	245
ประวัติผู้ทำวิจัย.....	250

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 งานเครื่องถม.....	6
2 งานเครื่องเงินเครื่องทอง.....	7
3 ผอบคร่ำเงิน.....	8
4 ชุคคร่ำทอง.....	8
5 งานประดิษฐ์ดอกไม้.....	10
6 งานประดิษฐ์ดอกไม้ ; ดอกบัวสวรรค์.....	10
7 งานประดิษฐ์ดอกไม้ ; ใบคายนะแก้ว.....	10
8 งานจิตรกรรมไทย.....	12
9 ผ้าขาวม้าไหมหางกระรอก.....	14
10 ผ้าขาวม้าไหม.....	14
11 ผ้าไหมเม็ดพริกไทย.....	14
12 ผ้าไหมลายราชวัตร.....	14
13 ผ้าไหมมัดหมี่.....	16
14 ผ้าไหมลายขีดแบบต่าง ๆ.....	17
15 ผ้าจกแบบต่าง ๆ.....	18
16 ผ้าแพรวาแบบต่างๆ.....	19
17 งานปัก.....	20
18 งานแกะสลักไม้.....	21
19 งานแกะสลักหิน.....	22
20 งานแกะสลักหนัง.....	24
21 งานจักสานย่านลิเภา.....	25
22 งานจักสานไม้ไผ่ลายขีด.....	27
23 งานปั่น.....	28
24 งานเคลือบดินเผา.....	29
25 งานเคลือบดินเผา.....	29
26 งานตกแต่งด้วยปีกแมลงทับ.....	30
27 งานออกแบบบรรจุภัณฑ์.....	31
28 บรรจุภัณฑ์ ; วัสดุพลาสติก.....	41

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
29 บรรจุกัณฑ์ ; ถูกระคาย.....	42
30 บรรจุกัณฑ์ ; กล้องกระคาย.....	42
31 บรรจุกัณฑ์ ; กล้องกระคาย.....	42
32 บรรจุกัณฑ์ ; กล้องกระคาย.....	43
33 บรรจุกัณฑ์ ; กล้องกระคาย.....	43
34 ตราสัญลักษณ์ที่พิมพ์บนบรรจุกัณฑ์ร้านจิตรลดาแบบที่ 1.....	44
35 ตราสัญลักษณ์ที่พิมพ์บนบรรจุกัณฑ์ร้านจิตรลดาแบบที่ 2.....	44
36 กระคายเชือกกล้วยผสมเชื้อสา.....	45
37 กระคายเยื่อตะขบป่า.....	45
38 กระคายเยื่อต้นกล้วย.....	45
39 กระคายเชือกกล้วยผสมเชื้อสา.....	46
40 กระคายสาสีต่างๆ.....	46
41 กระคายสาสีต่างๆ.....	46
42 กระคายตะขบป่า.....	47
43 กระคายใยกล้วย.....	47
44 กระคายใยสับปะรด.....	47
45 บรรจุกัณฑ์จากกระคายใยสับปะรด.....	47
46 การทำลวดลายบนกระคายสาด้วยเทคนิคบาติก.....	48
47 การทำลวดลายบนกระคายสาด้วยเทคนิคบาติก.....	49
48 แม่พิมพ์บาติก.....	49
49 เชือกทำจากกระคายสา.....	50
50 บรรจุกัณฑ์จากกระคายสา.....	50
51 บรรจุกัณฑ์จากกระคายสา.....	50
52 บรรจุกัณฑ์จากกระคายสา.....	51
53 บรรจุกัณฑ์จากกระคายสา.....	51
54 กระคายมูลช้างไม่ปาดหน้า.....	52
55 กระคายมูลช้างปาดหน้า.....	52
56 บรรจุกัณฑ์จากกระคายมูลช้าง.....	52

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
57 ผ้าอ้อมตุนคืบ.....	53
58 ผ้าพม่าด้อม.....	53
59 ผ้าตาฟอก.....	53
60 ผ้าใยกล้วย.....	53
61 บรรจุภัณฑ์จากผ้า.....	54
62 บรรจุภัณฑ์จากกระดาษสา.....	54
63 ภาพแสดงการผลิตบรรจุภัณฑ์จากผ้า.....	55
64 ผ้าไหม.....	56
65 ผ้าฝ้าย.....	56
66 กระดาษจากใยสับปะรด.....	57
67 ผลิตภัณฑ์จากกระดาษใยสับปะรด.....	58
68 ผลิตภัณฑ์จากกระจูด.....	59
69 การผลิตเชือกกล้วย.....	60
70 ผลิตภัณฑ์จากเชือกกล้วย.....	61
71 เตยป่านันจักสาน.....	62
72 เตยป่านันจักสาน.....	62
73 ผลิตภัณฑ์จากเตยป่านันจักสาน.....	63
74 หางอวน.....	64
75 การทอหางอวนให้เป็นผืน.....	64
76 หางอวนถักเป็นเส้น.....	65
77 หางอวนที่ทอเป็นผืน.....	65
78 ผลิตภัณฑ์จากหางอวน.....	66
79 ตัวอย่างภาพร่างการออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา.....	68
80 ภาพงานพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาษด้วยเทคนิคการพิมพ์ผ่านตะแกรงไหม.....	70
81 ภาพงานพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาษด้วยเทคนิคการพิมพ์ผ่านตะแกรงไหม.....	71
82 ภาพงานพิมพ์ลวดลายลงบนผ้าไหมด้วยเทคนิคการพิมพ์ผ่านตะแกรงไหม.....	72
83 ภาพงานพิมพ์ลวดลายลงบนผ้าฝ้ายด้วยเทคนิคการพิมพ์ผ่านตะแกรงไหม.....	72
84 ภาพแม่พิมพ์ทรายาง.....	73

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
85 ภาพการพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาษด้วยตรายาง.....	74
86 ภาพแม่พิมพ์บาคิก.....	75
87 ภาพงานพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาษด้วยแม่พิมพ์บาคิก.....	75
88 ภาพแม่พิมพ์โลหะ.....	76
89 ภาพผลงานพิมพ์ลวดลายลงบนแผ่นหนัง.....	76
90 ภาพงานปักลงบนผ้าไหม.....	76
91 ภาพงานปักลงบนผ้าฝ้าย.....	76
92 ภาพการทำหุ่นจำลองถุง.....	77
93 ภาพการทำแบบจำลองกล่อง.....	78
94 ซองกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์ตะแกรงไหม.....	229
95 ถุงกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์ตะแกรงไหม.....	229
96 ซองกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์ตะแกรงไหม.....	229
97 ซองกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์ตรายาง.....	230
98 ถุงกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์ตรายาง.....	230
99 ซองกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์บาคิก.....	231
100 ถุงกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์บาคิก.....	231
101 กล่องกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์ตะแกรงไหม.....	232
102 กล่องกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์บาคิก.....	233
103 กล่องกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์ตรายาง.....	234
104 กล่องกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์ตะแกรงไหม ตรายางและบาคิก.....	234
105 ถุงผ้าไหมปักลายและพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหม.....	235
106 ถุงผ้าฝ้ายปักลายและพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหม.....	236
107 ถุงผ้าฝ้ายติดตราร้านค้าแบบหนังพิมพ์ลาย.....	235
108 ซองจากหางอวนติดตราร้านค้าแบบหนังพิมพ์ลาย.....	237
109 ซองจากเตยป่านันติดตราร้านค้าแบบหนังพิมพ์ลาย.....	237

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สินค้าร้านจิตรลดาเป็นผลิตผลจากฝีมือกลุ่มแม่บ้าน ภายใต้มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ โครงการพระราชดำริ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ผลงานที่ปรากฏนั้นมีคุณค่าทั้งทางด้านความงามและประโยชน์ใช้สอย อันได้แก่ ผลิตภัณฑ์ผ้าผืน ผ้าแปรรูปและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุพื้นบ้าน เป็นต้น สินค้าส่วนใหญ่ นอกจากผู้ซื้อจะมีจุดประสงค์เพื่อนำไปใช้สอยเองแล้ว ยังนิยมนำไปเป็นของขวัญ ของฝากและเป็นของที่ระลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับชาวต่างประเทศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าเพื่อเป็นการเผยแพร่งานศิลปหัตถกรรมไทยและเพิ่มมูลค่าสินค้าให้ทรงคุณค่ามากยิ่งขึ้น จึงมีแนวคิดออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าร้านจิตรลดา โดยใช้วัสดุธรรมชาติที่หาได้ในประเทศมาเป็นวัตถุดิบในการออกแบบและผลิต ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คาดว่านอกจากจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้สินค้าในร้านจิตรลดาแล้ว ยังได้เผยแพร่ศิลปหัตถกรรมไทยโดยใช้บรรจุภัณฑ์เป็นสื่อ และยังสามารถช่วยให้เกิดการสร้างงานในภูมิภาคต่างๆ โดยการผลิตบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นตามวัสดุที่ใช้เป็นวัตถุดิบได้อีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ร้านจิตรลดา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติและหาได้ในประเทศไทย

1.3.2 เน้นรูปแบบและลักษณะเฉพาะของศิลปหัตถกรรมไทย

1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.4.1 ศึกษาเกี่ยวกับสินค้าร้านจิตรลดา

1.4.2 รวบรวมข้อมูลและตัวอย่างวัสดุจากแหล่งต่างๆ

1.4.3 รวบรวมข้อมูลและตัวอย่างวัสดุงานหัตถกรรมไทยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ผลิตบรรจุภัณฑ์

1.4.4 ทำภาพร่าง วิเคราะห์และปรับปรุงแบบ ทำการผลิตหุ่นจำลอง

1.4.5 ทำการผลิตต้นแบบและนำไปทดลองใช้ในบ้านจิตรลดา

1.4.6 ทำการผลิตเพื่อใช้จริง

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าร้านจิตรลดา
- 1.5.2 อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปหัตถกรรมไทยโดยใช้บรรจุภัณฑ์เป็นสื่อ
- 1.5.3 ส่งเสริมให้เกิดการนำวัสดุธรรมชาติที่หาได้ในประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 1.5.4 ปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติที่หาได้ในประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 1.5.5 เกิดการผลิตบรรจุภัณฑ์ในท้องถิ่น ตามวัสดุที่ใช้เป็นวัตถุดิบ เป็นการส่งเสริมให้เกิดการสร้างงานใหม่เพิ่มขึ้นในภูมิภาคต่างๆ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการวิจัย โดยนำมาเรียบเรียงนำเสนอต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของร้านจิตรลดา
2. มุลนิธิศิลปาชีพ
3. โรงฝึกศิลปาชีพสวนจิตรลดา
4. ที่ตั้งศูนย์ศิลปาชีพ
5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์

2.1 ประวัติความเป็นมาของร้านจิตรลดา

ร้านจิตรลดาเป็นร้านที่เปิดจำหน่ายผลิตผลจากโครงการต่างๆ ของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถองค์ประธาน มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมให้ชาวนาชาวไร่ประกอบงานฝีมือเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้พิเศษนอกฤดูทำนาทำไร่ มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ให้คำแนะนำปรับปรุงผลิตภัณฑ์ที่มีประคิษฐ์อยู่แล้วตามพื้นบ้านและให้มีการฝึกอบรมอาชีพใหม่ๆ ตามควรแก่ลักษณะและวัตถุดิบของท้องถิ่นด้วย ได้แก่ งานประเภท ทอ ถัก ปัก จักสาน ปั่น และประดิษฐ์ โดยมีร้านจิตรลดาเป็นร้านที่เปิดจำหน่ายผลิตผลของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ รวมทั้งสินค้าพื้นเมืองจากจังหวัดต่างๆ รายได้จากร้านจะนำไปใช้ในการฝึกอาชีพชาวนาชาวไร่ และปรับปรุงมาตรฐานสินค้าพื้นเมือง

ร้านจิตรลดามีสำนักงานกลางตั้งอยู่ที่ศาลาจิตรพัสดุ์ สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต และมีร้านกระจายอยู่ทั่วประเทศอีก 12 แห่ง ดังต่อไปนี้

ร้านจิตรลดา 1	ชั้น 2 โอเรียนเต็ลเพลซ ตรอกชาร์เตอร์แบงก์
ร้านจิตรลดา 2	ชั้นล่าง ศาลาเครื่องราชอิสริยยศ พระบรมมหาราชวัง
ร้านจิตรลดา 3	หมู่บ้านไทย สวนสามพราน
ร้านจิตรลดา 4	พี.เค. วิลล่า พัทยาใต้
ร้านจิตรลดา 5	ท่าอากาศยานเชียงใหม่
ร้านจิตรลดา 6	อาคารผู้โดยสารขาออก ท่าอากาศยานกรุงเทพฯ
ร้านจิตรลดา 7	บริเวณชอปปิงอาเขตในโรงแรมเฟิร์ล ภูเก็ต

ร้านจิตรลดา 8 พระที่นั่งวิมานเมฆ

ร้านจิตรลดา 9 ธนียะพลาซ่า ชั้น 2 สีลม

ร้านจิตรลดา 10 ศูนย์การค้าโรจน์โรยด์การ์เด็นริเวอร์ไซด์ ถนนเจริญนคร

ร้านจิตรลดา 11 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ร้านจิตรลดา 12 โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท ถนนเพชรบุรี

(เอกสารเผยแพร่: มปป.)

2.2 มุทนิธิต่างเสริมศิลปาชีพ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปทรงเยี่ยมพสกนิกรทั่วทุกภาคของประเทศไทยกว่า 40 ปีแล้ว จึงได้ทอดพระเนตรเห็นทุกข์สุขทั้งสิ้นในการครองชีพของราษฎร ได้ทรงพบว่าราษฎรซึ่งส่วนใหญ่เป็นกสิกร ต้องประสบภัยธรรมชาติต่างๆ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม ศัตรูพืชรบกวน ทำให้การทำมาหากินไม่ได้ผล ทั้งได้พบว่าราษฎรไทยหลายท้องถิ่นมีฝีมือเป็นเลิศทางหัตถกรรมหลายชนิดสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ สมควรจะอนุรักษ์ไว้ให้เป็นมรดกของชาติสืบไป

พระองค์จึงทรงทุ่มเทพระวิริยะอุตสาหะและพระราชทรัพย์มาส่งเสริมงานหัตถกรรมแก่ราษฎร วัตถุประสงค์สำคัญก็คือ เพื่อหาอาชีพเสริมรายได้แก่กสิกรที่ประสบปัญหาในการเพาะปลูก หรือกสิกรที่ว่างจากฤดูเพาะปลูกให้ได้มีงานทำอยู่กับบ้าน ซึ่งจะส่งผลให้ราษฎรไม่ต้องละทิ้งถิ่นฐานของตนเข้าไปทำงานรับจ้างในเมืองใหญ่ อันก่อให้เกิดปัญหาชุมชนแออัดในระยะยาวต่อไป นับว่าเป็นการช่วยรักษาสถิติธรรมในที่ดินของราษฎรผู้มีรายได้น้อยเหล่านี้ อีกทางหนึ่งด้วยและสำหรับชาวไทยภูเขาผู้มีอาชีพปลูกฝิ่น ก็ทรงส่งเสริมให้หันไปประกอบงานฝีมือที่ชาวไทยภูเขามีความชำนาญอยู่แล้ว คือการเป็นช่างเงินหรือช่างทองแทน

วัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งก็คือ เพื่อธำรงรักษาและฟื้นฟูหัตถกรรมแบบไทยโบราณ ซึ่งกำลังจะเสื่อมสูญไปตามกาลเวลา ให้กลับมาแพร่หลาย เช่น การทอผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายโบราณ การทอผ้าแพรวา การจักสานย่านลิเภา การทำเครื่องถมเงินและถมทอง การทำคร่ำ เป็นต้น เนื่องจากหัตถกรรมประเภทนี้ต้องใช้ฝีมือ เวลา และความอดทนเป็นอย่างมาก จึงหาผู้ที่สนใจสืบทอดวิชาเหล่านี้เป็นอาชีพได้ยากยิ่ง

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปิดสอนหัตถกรรมแทบทุกประเภท แก่บุตรหลานของราษฎรผู้ไร้ที่ทำกินขึ้น ณ บริเวณสวนจิตรลดา และเปิดสอนสมาชิกต่างจังหวัดในบริเวณพระตำหนักทุกภาค เวลาที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับแรม เพื่อทรงเยี่ยมราษฎร ทรงรับเด็กยากจนและการศึกษาน้อยผู้ยังไม่เคยมีประสบการณ์ทางด้านการช่างใดๆ เข้ามาเป็นนักเรียนศิลปาชีพ ทรงเสาะหาครูผู้มีฝีมือที่ยังคงหลงเหลืออยู่ มาถ่ายทอดผลงานอันละเอียดอ่อนเหล่านี้ ทรงติดตามผลงานทุกชิ้นและพระราชทาน

กำลังใจแก่สมาชิกทุกคน โปรดที่จะทรงใช้สอยผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพทุกชนิดเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรทั่วไป

งานของศิลปาชีพเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วและผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพได้แพร่หลายกว้างขวาง เป็นที่นิยมในหมู่ราษฎรไทยและชาวต่างประเทศ จากเดิมที่พระองค์ทรงใช้จ่ายเพื่อศิลปาชีพจากพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ได้มีผู้กราบบังคมทูลขอพระราชทานให้ทรงจัดตั้งขึ้นเป็นมูลนิธิ เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2519 และทรงรับเป็นประธานมูลนิธิด้วย ต่อมารัฐบาลได้ประกาศถึงผลงานและคุณประโยชน์ของมูลนิธิ จึงได้รับเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐ โดยจัดตั้งเป็นกองศิลปาชีพขึ้นในสำนักพระราชเลขาธิการ เมื่อ พ.ศ.2528 เพื่อสนับสนุนงานของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มูลนิธิชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “ The Foundation for the Promotion of Supplementary Occupations and Related Techniques of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand” หรือเรียกย่อๆ ว่า “ The SUPPORT Foundation” (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 3-5 : 2539)

2.3 โรงฝึกศิลปาชีพสวนจิตรลดา

ปัจจุบัน โรงฝึกศิลปาชีพสวนจิตรลดา เปิดสอนงานศิลปาชีพต่างๆ รวมทั้งสิ้น 26 แผนก ดังนี้คือ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 6-13 : 2539)

2.3.1 ถมเงินและถมทอง (Nielloware)

ไทยเรารู้จักทำเครื่องถมมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และมาเฟื่องฟูมากในนครศรีธรรมราช ในสมัยรัตนโกสินทร์ ส่วนทางภาคกลางมีทำกันไม่มากนัก สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราเสาวนีย์ให้จัดตั้งแผนกถมเงินถมทองขึ้น เมื่อปี พ.ศ.2522 โดยผู้ที่จะมาทำงานถมเงินถมทองได้ จะต้องผ่านงานเขียนลายมาจนชำนาญเสียก่อน (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 6: 2539)

คำว่าถมเป็นภาษาไทยซึ่งอาจมาจากคำว่า “ถมก” ธาตุในภาษาบาลี หรือ “สตะมุก” ธาตุในภาษาสันสกฤต ซึ่งแปลว่าทำให้แน่น อัด ยัด ดัด และทำให้เต็ม ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงเครื่องถมของไทยเราก็คือการทำลวดลายที่ขูดลงบนผิวภาชนะที่เป็นเงินหรือทองให้เด่นขึ้น ด้วยการถมโลหะสีดำลงในร่องให้เต็มนั่นเอง

การทำเครื่องถมนั้นมีปรากฏทั่วไปทั้งในทวีปยุโรปและเอเชีย ในทวีปยุโรปมีที่ประเทศโปรตุเกส อังกฤษ รัสเซีย อิตาลี ในทวีปเอเชียมีที่อิหร่าน อินเดีย และไทย เครื่องถมนี้ในภาษาอังกฤษเรียกว่านิลโลแวร์ (Niellowares) จากหลักฐานที่พบปรากฏว่าศิลปกรรมเครื่องถมที่เก่าที่สุดนั้นเป็นของโรมัน แต่โดยลักษณะแล้วมิใช่เครื่องถมอย่างของไทย หากแต่เป็นเครื่องลงยาตีคำที่เรียกว่า ทูลาซิลเวอร์ (Tula Silver)

หลักฐานที่เก่าที่สุดของไทย ได้กล่าวถึงเครื่องถมในสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ.1991-2031) ว่า “ขุนนางศักดินา 10,000 ก็นเมือง ก็นเจียดเงินถมยาดำรองตุ่ม” แสดงว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้นไทยเราทำเครื่องถมเงินได้แล้ว จนมีกฎให้ใช้เป็นเครื่องยศของขุนนางชั้นสูง ส่วนความรู้ในเรื่องการทำเครื่องถมนี้มีผู้พยายามศึกษาว่า ไทยเราได้รับอิทธิพลความรู้มาจากที่ใด แต่ก็ไม่อาจหาข้อยุติได้ จากการพิจารณาจากรูปลักษณะตลอดจนวิธีประดิษฐ์เครื่องถมของไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกับเครื่องถมของเปอร์เซียหรืออินเดีย ซึ่งอาจสันนิษฐานได้ว่ามีรากฐานมาจากความรู้เดียวกัน แต่อาจจะมาดัดแปลงให้แปลกออกไปตามรสนิยมของแต่ละชาติ เป็นที่น่าเสียดายว่าเครื่องถมสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ยังคงหลงเหลืออยู่นั้นมีน้อย โดยเฉพาะของสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นนั้นแทบจะไม่มีเลย หลักฐานที่ปรากฏจึงมีอยู่เฉพาะในเอกสาร (ธนาकरเอเชีย, 2535: 136)

ภาพที่ 1 งานเครื่องถม (ธนาकरเอเชีย, 2535: 141)

2.3.2 เครื่องเงินและเครื่องทอง (Gold and Silver Handicrafts)

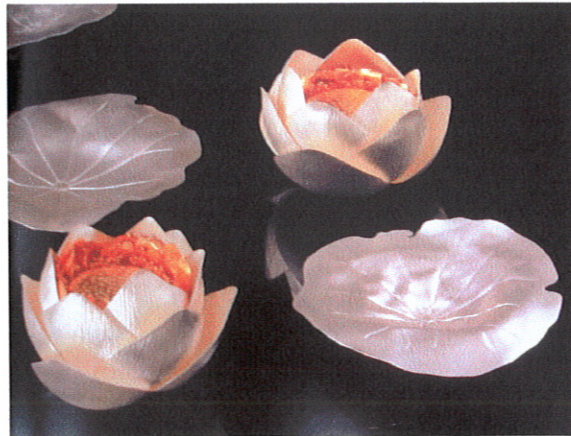
ชาวไทยภูเขาผู้มีฝีมือในการทำเครื่องเงิน ได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ขอพระราชทานความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชาวไทยภูเขาเหล่านั้นเข้ามาปฏิบัติงานถวายที่โรงฝึกศิลปาชีพสวนจิตรลดา พร้อมกับให้ถ่ายทอดวิชาเครื่องเงินแก่นักเรียนศิลปาชีพ ที่ทรงคัดเลือกมาจากครอบครัวราษฎรยากจนทั่วประเทศด้วย (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 6: 2539)

ทองคำและเงินเป็นโลหะมีค่าที่มนุษย์ยกย่องในความงดงามมาแต่อดีตกาลความงามของเครื่องเงินเครื่องทองในแต่ละยุคสมัยเป็นเครื่องบ่งบอกถึงขีดความเจริญ และวัฒนธรรมของมนุษยชาติในช่วงเวลานั้นได้เป็นอย่างดี

ทองคำและเงินเป็นโลหะที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันเป็นอย่างมากแม้จะเป็นโลหะที่คนเรานิยมว่ามีค่าและนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องประดับและเครื่องใช้ชนิดพิเศษเหมือนกันก็ตาม ทองคำ

โดยปกติแล้วจะไม่สู้เปลี่ยนสี ถ้ามิได้ถูกเจือปนด้วยโลหะอื่น แต่เงินถ้ามีความบริสุทธิ์มากก็เปลี่ยนแปลงเป็นสีดำได้โดยง่าย แต่ช่างเงินผู้มีความชำนาญก็สามารถใช้ความค่าของเงินให้เป็นประโยชน์โดยการสลักเนื้อเงินส่วนที่เห็นว่าถ้าเป็นสีขาวแล้วจะคงามให้สูงกว่าส่วนที่จะปล่อยให้ เป็นสีดำทำให้เกิดเป็นลวดลายเงินงามบนพื้นที่มีสีเทาหรือสีดำ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้าง ลวดลายบนเนื้อเงิน

การทำเครื่องเงินและเครื่องทองนั้น จุดเริ่มต้นอยู่ที่การขึ้นรูปโลหะนั้นให้เป็นอย่าง ที่ต้องการซึ่งจะต้องใช้กรรมวิธีต่างๆ เช่น การตอก การเชื่อม ทูบ และไฟ เป็นต้น เมื่อได้รูปลักษณะ ภาชนะหรือสิ่งของที่ต้องการแล้ว ก็จะถึงขั้นตอนการสลักลวดลายเก็บรายละเอียดที่ต้องการจนถึง การขัดเงา หรือตกแต่งด้วยอัญมณีเป็นขั้นตอนสุดท้าย นับเป็นงานศิลปะที่ต้องใช้ความชำนาญเป็น อย่างยิ่งวิธีหนึ่ง เมื่อโลหะทองคำและเงินมีราคาสูงขึ้น ช่างผู้เชี่ยวชาญที่จะมีฝีมือในการทำเครื่อง ทองอย่างแท้จริงก็มีแต่จะน้อยลงจนงานฝีมือบางอย่างได้สูญไปจากเมืองไทยอย่างน่าเสียดาย งาน เครื่องเงินและเครื่องทองจึงเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่จะต้องเพียรพยายามรักษาไว้มิให้เสื่อมสูญต่อไป (ธนาकरเอเซีย, 2535: 210)

ภาพที่ 2 งานเครื่องเงินเครื่องทอง (ธนาकरเอเซีย, 2535: 208)

2.3.3 คร่ำเงินและคร่ำทอง (Kham)

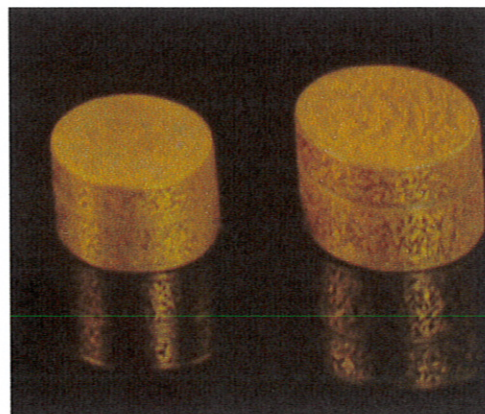
การทำคร่ำเงินและคร่ำทองคือการตอกเส้นเงินและเส้นทองเล็กๆ ลงบนผิวผลิตภัณฑ์ที่ ทำด้วยเหล็ก ให้เป็นลวดลายที่สวยงาม ซึ่งในสมัยโบราณดำพระแสงของพระมหากษัตริย์ มัก ประดับด้วยคร่ำเงินและคร่ำทอง สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงโปรดเกล้าฯ ให้เปิด สอนงานคร่ำเงินและคร่ำทองขึ้นใน พ.ศ.2523 เพื่อธำรงรักษาศิลปกรรมโบราณนี้ไว้ (สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 2539 : 6)

ด้วยความเป็นชนชาติที่ให้ความสำคัญแก่ความประณีตแห่งสิ่งของเครื่องใช้ที่มีอยู่ใกล้ตัว แม้แต่สิ่งของบางอย่างจำเป็นจะต้องทำด้วยเหล็ก ซึ่งเป็นโลหะที่มีความแข็งแกร่ง หากด้อยในความ

งคงามและใช้นานไปก็เกิดสนิมขึ้นได้ แม้กระนั้นคนไทยเราก็ได้พยายามหาหนทางตกแต่งเครื่องใช้ที่ทำด้วยเหล็กนี้ ให้แลดูงดงามล้ำค่า ด้วยกรรมวิธีอันชาญฉลาดซึ่งเรียกว่า “การทำคร่ำ”

การทำคร่ำ คือการฝังเส้นทองหรือเส้นเงินเล็กๆ ที่บางราวกับเส้นผมลงบนผิวข้างของเครื่องใช้ที่ทำด้วยเหล็ก โดยจะต้องทำให้ผิวเหล็กนั้นเกิดเป็นรอยที่ละเอียดจนไม่เห็นความกระด้างด้วยการใช้เหล็กสกัดที่คมบาง หากแต่แข็งแกร่งดีสับสายตัดกันไปมาบนผิวโลหะให้เกิดความขรุขระ จากนั้นจึงให้เส้นทองหรือเส้นเงินตอกลงให้ติดเป็นลวดลายงามวิจิตรเช่นที่ต้องการ และเมื่อเหล็กเมื่อนานไปก็จะเกิดสนิมสีตามธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยขับลวดลายให้แลดูงามเด่น แต่การทำคร่ำก็จะต้องรีบทำก่อนที่เนื้อเหล็กจะเกิดสนิมมิฉะนั้นจะตอกเส้นเงินเส้นทองไม่ติด เครื่องเหล็กซึ่งนิยมคร่ำเงินหรือคร่ำทองนี้มักจะเป็นเครื่องราชศาสตราวุธ เช่น พระแสงดาบ พระแสงหอก พระแสงกรรบิด ขอพระคชาธาร ตลอดจนเครื่องใช้มงคลต่างๆ ที่ต้องทำด้วยเหล็ก

ประวัติการทำคร่ำ สันนิษฐานว่ากำเนิดมาจากประเทศเปอร์เซีย และได้แพร่หลายเข้ามาสู่ประเทศจีน เขมร ลาว และประเทศไทยทางภาคใต้ เช่น เมืองปัตตานี เป็นต้น แต่ไม่ทราบแน่ชัดว่าเริ่มทำมาตั้งแต่สมัยใด จนถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ขุนสารพัคช่วง ข้าราชการกรมวังนอกหรือกรมศิลปากรในปัจจุบัน ได้เรียนสืบทอดศิลปะนี้จากครูชาวเขมรที่เข้ามาสอนในประเทศไทย ต่อมา อาจารย์สมาน ไชยสุกumar ผู้เป็นบุตร ได้เรียนสืบทอดศิลปะนี้อีกทอดหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปจนอาจจะกล่าวได้ว่าศิลปะชิ้นนี้เกือบจะสูญหายไป สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเล็งเห็นคุณค่าของศิลปะชิ้นนี้ จึงทรงพระราชเสาวนีย์ให้มีการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ โดยให้อาจารย์สมานฯ มาสอนวิชาการทำคร่ำแก่นักเรียนศิลปาชีพฯ จนปรากฏภูมิวิชาการทำคร่ำขึ้น ในปัจจุบันได้มีการทดลองคร่ำบนโลหะทองคำขาวเป็นผลสำเร็จดี นับเป็นก้าวใหม่แห่งวิวัฒนาการการทำคร่ำ ซึ่งนับได้ว่าเริ่มมีชีวิตชีวาขึ้นมาใหม่ด้วยพระบารมี (ธนาการเอเชีย, 2535: 176)

ภาพที่ 3 ผอบคร่ำเงิน (ธนาการเอเชีย,2535: 182) ภาพที่ 4 ชูคคร่ำทอง (ธนาการเอเชีย,2535: 182)

2.3.4 ประดับมุก

งานประดับมุก คือศิลปะการฝังเปลือกหอยมุกชนิดต่างๆ ลงบนไม้ เพื่อทำเป็นเครื่องเรือน และเครื่องใช้นานาชนิด ซึ่ง สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริว่า เป็นงานฝีมือ ที่งดงามอีกแขนงหนึ่งที่ควรอนุรักษ์ไว้ จึงโปรดเกล้าฯ ให้เปิดสอนประดับมุกในโรงฝึกศิลปอาชีพ สวนจิตรลดา (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม, 6: 2539)

2.3.5 ดอกไม้ประดิษฐ์ (Artificial Flowers)

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริว่า ดอกไม้ไทยๆ ของเรานั้น ปัจจุบันนี้หาได้ยาก และคนรุ่นหลังก็ไม่ใคร่รู้จัก สมควรจะนำความสวยงามจากธรรมชาติของไทย มาเผยแพร่ให้ได้ชมกันทั่วไป จึงโปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐ์ดอกไม้ไทยชนิดต่างๆ เช่น ดอกสารภี อังกาบ จันทน์กะพ้อ เป็นต้น โดยทรงเน้นให้ประดิษฐ์ให้เหมือนจริงทั้งสี ขนาด รูปทรงของกลีบ ใบ กิ่งก้าน ให้ดูอ่อนพลิ้ว มีชีวิตชีวาดูเหมือนดอกไม้ธรรมชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม, 7: 2539)

หากดอกไม้ทุกดอกบานแล้วสวยงามคงทนเป็นอมตะ ก็คงไม่มีใครสนใจนึกถึงดอกไม้ประดิษฐ์ แต่เพราะดอกไม้บานแล้วย่อมโรยราและดอกไม้บางชนิดก็บานเฉพาะบางฤดูกาลเท่านั้น จึงต้องมีดอกไม้ประดิษฐ์ขึ้นให้คนได้รับความพอตาพอใจทดแทนดอกไม้จริง สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถมีพระราชดำริว่าดอกไม้ไทยๆ ของเรานั้นหาได้ยาก และคนรุ่นหลังก็ไม่ใคร่รู้จัก สมควรจะนำความสวยงามจากธรรมชาติของไทยมาเผยแพร่ให้ได้ชมกันทั่วไป จึงโปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐ์ดอกไม้ไทยแท้ๆ ขึ้นเช่น ดอกสารภี อังกาบ จันทน์กะพ้อ ทรงเน้นให้ประดิษฐ์ให้เหมือนจริงทั้งสี ทั้งขนาด ทั้งรูปทรงของกลีบ ใบ กิ่ง ก้าน ให้ดูอ่อนโยนมีชีวิตชีวาดูเหมือนดอกไม้ธรรมชาติ เตือนตาเตือนใจให้คนไทยได้รำลึกและช่วยกันทะนุถนอมมรดกของชาติอันสวยงามที่เราโชคดีมีไว้ประดับบ้านเมือง ทั้งยังสามารถอวดชาวโลกได้ด้วยภูมิใจอีกด้วย ทุกวันนี้ดอกไม้ประดิษฐ์ของมูลนิธิฯ เป็นที่รู้จักกันดี และเป็นที่ยอมรับในความประณีตงดงามที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติมากที่สุดเพราะกว่าจะมาเป็นดอกไม้ประดิษฐ์ที่ออกจำหน่ายได้นั้นผู้เชี่ยวชาญของมูลนิธิฯ จะต้องใช้เวลานานนับเดือนเพ่งพิณพิจารณาดอกไม้ธรรมชาติที่ต้องการจะประดิษฐ์เลียนแบบ เลือกว่าวัสดุอันได้แก่ผ้าแก้วที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลีบดอกไม้ธรรมชาติ ที่จะต้องผลิตออกมาเป็นแบบที่ละกลีบ เมื่อได้รูปลักษณะที่ถูกต้องแล้วจึงค่อยๆ ข้อมสีย่างประณีตและพิถีพิถันที่สุด จะต้องคำนึงถึงสีที่จะเกิดขึ้นจริงเมื่อผ้าแห้งแล้วด้วย จากนั้นจึงใช้เครื่องรีดซึ่งมีลักษณะเป็นค้อนทองเหลืองที่มีความร้อนกรีดให้กลีบดอกไม้มีความโค้งมนตามธรรมชาติของดอกไม้ชนิดนั้นๆ จะไป แล้วจึงจัดแต่ละกลีบเข้ารวมกันเป็นดอกหรือช่อ โดยใช้แถบกว้านก้านที่คล้ายคลึงของจริงที่สุดและเมื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายทอดพระเนตรจนเป็นที่พอพระราชหฤทัยในความนุ่มนวลและคล้ายคลึงจริง ผู้เป็น

อาจารย์จึงจะถ่ายทอดเคล็ดลับความชำนาญให้สมาชิกของมูลนิธิฯ งานดอกไม้ประดิษฐ์จึงเป็นความภูมิใจอย่างหนึ่งของมูลนิธิฯ ในปัจจุบัน (ธนากรเอเชีย, 2535: 412)

ภาพที่ 5 งานประดิษฐ์ดอกไม้ (ธนากรเอเชีย, 2535: 413)

ภาพที่ 6 งานประดิษฐ์ดอกไม้ ; ดอกบัวสวรรค์ (ธนากรเอเชีย, 2535: 418)

ภาพที่ 7 งานประดิษฐ์ดอกไม้ ; ใบบายตะกั่ว (ธนากรเอเชีย, 2535: 418)

2.3.6 ตุ๊กตาไทย

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงระลึกถึงตุ๊กตาไทยตัวเล็กๆ แบบโบราณที่เรียกว่าตุ๊กตาชาววัง จึงโปรดเกล้าฯ ให้เปิดสอนการประดิษฐ์ตุ๊กตาไทยขึ้น เพื่อจำลองชีวิตความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมของคนไทยไว้ สำหรับเป็นอนุสรณ์แก่ชนรุ่นหลัง (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 7: 2539)

2.3.7 เขียนลาย (Painting)

การเรียนรู้เขียนลายไทยเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกศิลปะหลายแขนง เช่น ถมเงินถมทอง คร่ำเงินคร่ำทอง และงานปั้น เป็นต้น สมาชิกศิลปะส่วนใหญ่จะเริ่มฝึกด้วยการเรียนเขียนลายไทยเบื้องต้น จนทราบว่าแต่ละคนมีความถนัดหรือสนใจในศิลปะแขนงใดแล้ว จึงแยกไปฝึกศิลปะแขนงนั้น ส่วนสมาชิกแผนกเขียนลายจะยังคงฝึกฝนต่อไป จนสามารถเขียนภาพจิตรกรรมไทยหรือภาพเหมือนต่างๆ ได้ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 7: 2539)

การรังสรรค์งานศิลปะทุกชนิดของไทย ความเข้าใจเกี่ยวกับเส้นสายลายไทยเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่ง เพราะลวดลายอย่างไทยเป็นสาระสำคัญที่จะแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยบนงานศิลปะทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นเครื่องเงินเครื่องทอง เครื่องถม งานไม้แกะสลักหรืองานปั้น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลวดลายและลีลาอย่างไทยจึงเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับผู้ที่จะสร้างงานศิลปะไทยทุกประเภท

นักเรียนของศิลปะจะได้รับกรอบรมให้มีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลายไทยโดยการหัดเขียนหัดวาดก่อนที่จะไปทำงานศิลปะในแขนงอื่นต่อไป แต่สำหรับผู้ที่มีความสามารถในการเขียนลายก็จะได้รับการสนับสนุนให้ฝึกปรือความสามารถในด้านนี้จนชำนาญ สามารถเขียนลวดลายไทยอันงามวิจิตรตลอดจนภาพเขียนลงสีอย่างไทยได้

แท้จริงลายไทยทุกประเภทล้วนมีกำเนิดจากลีลาตามธรรมชาติอันผสมผสานเข้ากับจินตนาการและพรสวรรค์ของศิลปิน ลายกนกเปลวนั้นได้แก่ลีลาการไหวระริกของเปลวไฟ ส่วนลายเครือเถาลายนกไม้ ก็เป็นลายที่เกิดจากความคิดคำนึงที่เลียนแบบความงามของธรรมชาติ ลายพุ่มเข้าบิณฑ์ ก็คือลายกระดังงาต่างๆ ก็ดี ล้วนแต่เกิดจากการแบ่งตัวของรูปลายทรงดอกบัวทั้งนี้มิต้องกล่าวถึงลายช่อรวงข้าว ลายหน้าสิงห์หรือลายดอกไม้ร่วงซึ่งชื่อของลายก็บอกกล่าวอยู่โดยตรงว่าเป็นการเขียนลายเลียนแบบธรรมชาติ

งานจิตรกรรมของไทย ก็เป็นงานที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานของความรู้ความชำนาญในการเขียนลายไทยความสามารถในการใช้สี เป็นศิลปะตามแบบที่ได้มีการอบรมสั่งสอนสืบทอดกันมาเป็นเวลานานและในปัจจุบันก็เริ่มจะมีวิวัฒนาการไปในทิศทางที่เหมาะสมโยความคิดสร้างสรรค์

ของศิลปินผู้มีความสามารถงานของแผนกเขียนลายของมูลนิธิฯ ก็กำลังมีผลงานในลักษณะต่างๆ เพิ่มขึ้นอยู่ทุกวัน (ธนาคารเอเชีย, 2535: 338)

ภาพที่ 8 งานจิตรกรรมไทย (ธนาคารเอเชีย, 2535: 343)

2.3.8 ลงยาสี

งานลงยาสีเป็นหัตถกรรมที่มีสีสันสวยงาม และคนไทยก็มีฝีมือมาแต่สมัยโบราณ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงโปรดเกล้าฯ ให้อนุรักษ์และศึกษาวิธีการสมัยใหม่เพิ่มเติม เพื่อให้ได้สีที่คงทนและหลากหลายยิ่งขึ้น แผนกลงยาสีจะนำผลงานเครื่องเงินที่แกะสลักแล้ว จากแผนกถมเงินถมทองมาดำเนินการวิธีลงยาสี และเผาที่อุณหภูมิไม่ต่ำกว่า 700°C (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 7: 2539)

2.3.9 ทอผ้าไหม (Silk Weaving)

ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าหางกระรอก ผ้าลายจิด ผ้ายกดอก และผ้ายกทอง เป็นงานฝีมือของคนไทยที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน แต่เมื่อยุคของเครื่องจักรมาถึง หนุ่มสาวสมัยใหม่ก็ลืมเลือนงานฝีมือโบราณนี้ จนแทบหาผู้สืบทอดอีกไม่ได้

จวบจนสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ เยี่ยมราษฎรภาคอีสานในปี พ.ศ.

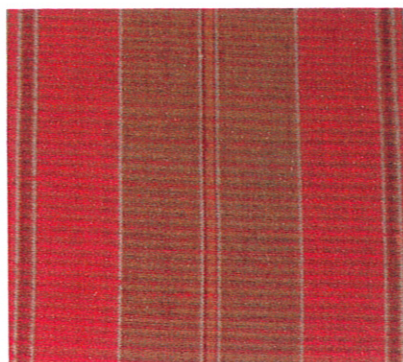
2513 จึงโปรดเกล้าฯ ให้หิบบยกหัตถกรรมโบราณอันสวยงามนี้มาเป็นอาชีพเสริม เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งยังทรงเป็นผู้นำในการใช้ผ้าไหมที่ทอด้วยฝีมือของคนไทยทุกชนิด ผ้าไหมจึงคืนกลับสู่ความนิยมของคนไทย และงานฝีมือนี้ได้รับการสืบทอดต่อไปอีกครั้งหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 8: 2539)

ผ้าไหมไทยเป็นงานหัตถศิลป์ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีทั่วโลกมานานแสนนาน ด้วยคุณภาพที่มีเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร ผ้าไหมไทยมีความงามแต่พอเหมาะ มีความทนทานในการใช้สอย แต่ที่สำคัญเหนืออื่นใด การทอผ้าไหมของคนไทยเป็นบันทึกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมานานเท่ากับอายุของชาติไทยแต่ละภาคมีความรู้ความชำนาญในการทอผ้าต่างกันไป ผ้าไหมของทุกๆ ภาคต่างก็มีลวดลายและความงามวิจิตรเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไม่เป็นรองกันและต่างภาคต่างก็มีแบบแผนลวดลายเคล็ดวิธีที่แตกต่างกันไป สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเข้าพระทัยดีถึงบันทึกทางวัฒนธรรมอันสำคัญนี้ ทรงเชื่อว่าอาชีพการทอผ้า ไหมอย่างพื้นบ้านจะสามารถเป็นรายได้เพิ่มพูนให้แก่ราษฎรของพระองค์ ด้วยพระราชปณิธานที่มุ่งมั่นทรงฝ่าฟันอุปสรรคนานัปการ ผ่านระยะเวลาอันเป็นเครื่องพิสูจน์คุณค่าแห่งสรรพสิ่งที่ยาวนานนับสิบปี บัดนี้ผลงานอันเกิดแต่พระอัจฉริยภาพได้ประกาศพระเกียรติคุณไปทั่วยิ่งกว่าคำสรรเสริญใดๆ ผ้าไหมพื้นบ้านทุกชนิดทุกประเภทมีผู้นิยมทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นอย่างสูงถึงระดับที่สามารถทำเป็นอุตสาหกรรมได้ ราษฎรในชนบทจำนวนมากซึ่งแต่ก่อนอาจใช้เวลาว่างเล็กๆ น้อยๆ ทอผ้าไหมผืนงามไว้ใช้สอยส่วนตัวก็หันมาใช้เวลามากขึ้นกับการทอผ้าไหมตามแบบอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดจากแม่ถึงลูก จากลูกถึงหลาน ในปัจจุบันมีผู้คนสักเท่าใดที่มีอาชีพเกี่ยวพันกับผ้าไหมและการทอผ้าไหมชนิดต่างๆ ย่อมจะเป็นที่ตระหนักคืออยู่ทั่วไป

ตัวไหมเป็นหนอนของแมลงจำพวกผีเสื้อชนิดหนึ่งซึ่งหลังจากที่ต้องเลี้ยงดูด้วยความระมัดระวังด้วยใบของต้นหม่อนอย่างสม่ำเสมอไม่ให้อาหารมากจนเกินไปหรือน้อยเกินไป ต้องระวังเป็นพิเศษในเรื่องความสะอาดและอุณหภูมิที่เหมาะสมเป็นเวลานานประมาณ 45 วัน ตัวไหมก็จะเริ่มทำรังเป็นเส้นใยบางๆ แต่มีความเหนียวอย่างน่าอัศจรรย์ห่อหุ้มตัวในสภาพดักแด้ ซึ่งเมื่อหยุดสร้างรังแล้วก็พร้อมที่จะนำไปต้มเพื่อสาวเอาเส้นใยได้ ตัวไหมพันธุ์พื้นเมืองที่คนไทยเลี้ยงกันมาแต่เดิมและสามารถแพร่พันธุ์ได้ตลอดทั้งปีจะให้รังไหมที่มีสีเหลืองซึ่งเมื่อสาวได้เส้นไหมเป็นใจแล้วก็ต้องนำไปฟอกซึ่งคนไทยเราก็มักมีกรรมวิธีกับทั้งน้ำยาที่ใช้ฟอกต่างกันไปตามแต่ละพื้นบ้าน จนได้เส้นไหมที่นุ่มและเป็นสีขาวนวลดีแล้วจึงจะคิดนำไปย้อมหรือทอตามกรรมวิธีอันเก่าแก่น่านิยมของแต่ละภูมิภาคต่อไป (ธนาคารเอเชีย, 2535: 270)

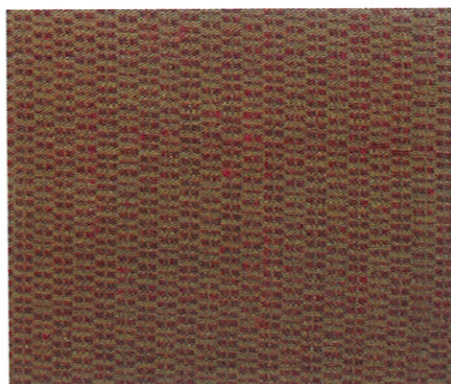
ภาพที่ 9 ผ้าขาวม้าไหมหางกระรอก
(ธนาการเอเชีย, 2535: 276)

ภาพที่ 10 ผ้าขาวม้าไหม
(ธนาการเอเชีย, 2535: 276)

ภาพที่ 11 ผ้าไหมเม็ดพริกไทย
(ธนาการเอเชีย, 2535: 276)

ภาพที่ 12 ผ้าไหมลายราชวัตร
(ธนาการเอเชีย, 2535: 276)

ผ้าไหมมัดหมี่ (Mudmee) เป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลกเป็นเวลานานแล้ว ไม่มีผู้ใดสามารถระบุได้แน่นอนลงไปว่า การทอผ้ามัดหมี่มีกำเนิดขึ้นเมื่อ และประเทศใดเป็นผู้ริเริ่มขึ้นก่อน แหล่งทอผ้ามัดหมี่ที่รู้จักกันดีคือในทวีปเอเชีย ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ อินเดีย จีน เป็นต้น ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีความสามารถในด้านนี้ไม่แพ้ประเทศอื่นๆ ประกอบด้วย การทอผ้าไหมนั้นเป็นงานที่ชาวบ้านคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดทางภาคอีสานรู้จักทำกันมานานนับทศวรรษแล้ว ชาวอีสานรับเอาอิทธิพลของธรรมชาติรอบข้างมาใช้เป็นศิลปะในการทอผ้า มัดหมี่ลายต่างๆ ได้อย่างงดงาม เช่น ต้นสน ดอกแก้ว ดอกหญ้า เมฆมูม ฟองน้ำ เป็นต้น นอกจากนั้นยังประดิษฐ์เป็นตัวหนังสือได้ลวดลายต่างๆ เหล่านี้สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยการสอนต่อกันมาภายในครอบครัว ไม่มีคำสำหรับเรียกว่าจดจำไว้ในสมองนั่นเอง ขั้นตอนการทอผ้า มัดหมี่หลังจากที่สาวไหมเป็นใจเรียบร้อยแล้วคือการนำไหมไปฟอก วิธีการฟอกไหมของชาวบ้าน

แบบดั้งเดิมนั้นใช้เหง้ากล้วย ใบกล้วย ก้านกล้วย จวงตาล ไม้ขี้เหล็ก ใบเพกา ทั้งหมดนี้ใช้อย่างใดอย่างหนึ่งก็นำมาฝานให้บางตากแดดให้แห้งแล้วเอาเส้นไหมลงไปแช่น้ำค้าง พอเส้นไหมเปียกชุ่มดีแล้วก็เอาใส่หม้อต้ม ได้เวลาพอสมควรจึงเอาเส้นไหมขึ้นจากหม้อไปแช่ ล้างน้ำเย็นให้สะอาด สงเส้นไหมขึ้นจากน้ำ แล้วนำมาผึ่งแดดให้แห้ง หากไหมยังไม่สะอาดก็เอาไปแช่น้ำค้างตามวิธีเดิมอีกครั้งหนึ่ง เมื่อฟอกไหมแล้วก็นำเส้นไหมมาพันใส่หลักหมี่ พันไหมไปเรื่อยๆ จนถึงจำนวนที่ต้องการ เอาเชือกมามัด (เชือกกล้วยหรือเชือกฟางก็ได้) เส้นไหมเป็นตอนๆ แล้วแต่จะให้ เป็นลวดลายอย่างไร ตอนนี้องที่เรียกว่า “มัดหมี่” นำเส้นไหมที่มัดแล้วนี้ไปย้อมสี แล้วนำมามัด และย้อมอีกเพื่อให้เกิดลวดลายและสีสันทันที่ต้องการปรากฏบนผืนผ้า เมื่อเสร็จการย้อมก็แกะเชือกที่มัดอยู่ออก นำเส้นไหมมากรอเข้ากับหลอดเวลาทอก็เอาหลอดที่กรอไว้พุ่งไปก็จะได้ลายไปในตัว เวลากรอเส้นไหมเข้าหลอดจะต้องระมัดระวังลำดับให้ถูก มิฉะนั้นผืนผ้าที่ทอออกมาจะมีตำหนิในลักษณะต่างๆ เช่น ลายเข่งสูงบ้างต่ำบ้าง มีรอยต่อลายเห็นชัดเจนหรือบางทีกลายเป็นลายอื่นที่ไม่ได้ตั้งใจมัดไปเลยก็มี ส่วนเส้นยืนซึ่งจะเป็นความยาวของผ้านั้น เมื่อฟอกไหมแล้วก็นำไปย้อมได้เลยสุดแต่ว่าจะต้องการสีอะไร

การย้อมไหมของชาวอีสานสมัยโบราณรู้ ย้อมสีต่างๆ ด้วยครั่ง เข คราม ลูกกระเจาดินแดงและแกลง ก่อนที่จะนำไหมมาย้อมให้เป็นสีต่างๆ จะต้องผ่านการย้อมเขก่อนทุกครั้งไป “เข” เป็นไม้เลื้อยชนิดหนึ่งมีหนามขึ้นตามป่า ตามโคก ชาวบ้านจะไปขุดเอารากเขเพื่อนประมาณเท่าแขน มาผ่าให้เป็นเส้นตากแดดให้แห้งแล้วนำมาต้มเคี่ยวไว้ประมาณ 3 วัน จากนั้นก็นำมากรองเอาน้ำสีไปตั้งไฟให้เดือด แล้วนำเส้นไหมที่ฟอกจนสะอาดลงไปย้อมพอได้ที่ก็เอาไหมขึ้นบิดพอหมาดๆ แล้วจึงเอาไปผึ่งแดดให้แห้ง เมื่อย้อมเขเสร็จแล้วจึงนำไหมไปย้อมสีต่างๆ ตามความต้องการ

จะเห็นได้ว่าวิธีการที่กล่าวมาข้างต้นไม่ใช่กรรมวิธีที่ง่ายนัก ชาวบ้านปัจจุบันจึงได้ผลิตภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยบ้างบางขั้นตอน เช่น การฟอกไหม การย้อมไหม ก็ใช้ด่างและสีวิทยาศาสตร์ที่มีขายอยู่ตามท้องตลาดทั่วไปซึ่งสะดวกสบายและรวดเร็วกว่าวิธีดั้งเดิมมาก แต่นับวันสินค้าต่างๆ ก็จะแพงขึ้นครบครันจะอยู่กันอย่างมีความสุขได้ก็ต้องรู้จักประหยัด ดังนั้นถ้าเราใช้ของที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ ไม่ต้องซื้อหาจากที่ไหนก็จะทุนค่าใช้จ่ายลงเท่ากับเป็นการเพิ่มรายได้ขึ้นนั่นเอง ตรงกับพระราชประสงค์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่จะให้ราษฎรมีอาชีพเสรีโดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ความต้องการและความสามารถของราษฎร ศิลปะและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีอยู่ในแถบนั้นๆ ผ้าไหมมัดหมี่ ก็นับว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของภาคอีสาน จึงมีพระราชประสงค์ที่จะอนุรักษ์ไว้มิให้สูญหายไป (ธนากรเอเชีย, 2535: 282-284)

ภาพที่ 13 งานผ้าไหมมัดหมี่ (ธนาคารเอเชีย, 2535: 290)

2.3.10 ทอผ้าฝ้าย

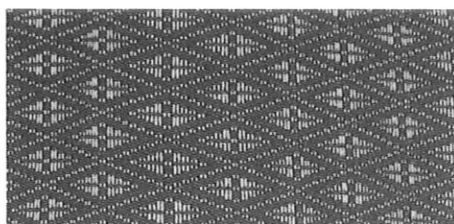
งานทอผ้าฝ้ายด้วยมือเป็นงานที่คนไทยทุกภาคทั่วประเทศรู้จักดีมาแต่โบราณ และมีชื่อเสียงอยู่ในหลายท้องถิ่น แต่ก็กำลังสูญหายไปจากความนิยม โดยมีผ้าที่ทอด้วยเครื่องจักรเข้ามาแทน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงโปรดเกล้าฯ ให้อนุรักษ์การทอผ้าฝ้ายไว้ โดยให้ทอด้วยที่กระทบบแบบของเก่าต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 8: 2539)

ผ้าเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตที่สำคัญอย่างหนึ่งในปัจจัยทั้ง 4 แห่งการครองชีวิต เนื้อผ้าและลวดลายของผ้าของผ้าแต่ละชนิดสามารถบ่งบอกถึงถิ่นกำเนิดและเผ่าพันธุ์ของบุคคลผู้สร้างผ้านั้นขึ้นมา การทอผ้าเป็นศิลปหัตถกรรมซึ่งเป็นผลจากการผสมผสานของภูมิศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน เชื้อชาติ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น อันเป็นรูปแบบแห่งการดำรงชีวิตของคนแต่ละกลุ่ม เพราะสาเหตุเหล่านี้เป็นองค์ประกอบและข้อกำหนดในการเลือกใช้วัสดุ การออกแบบลวดลายและการใช้สีสันทนของผ้านั้นๆ

ทั่วทุกภาคของประเทศไทยมีการทอผ้าในแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นความนิยมเฉพาะหมู่บ้านเฉพาะเมืองหรือที่เป็นความนิยมทั่วทั้งภาค รูปแบบของผ้าในแต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกันไปตามความนิยมและตามเชื้อชาติ ผู้คนที่มิใช่เชื้อสายเดียวกันแม้จะอยู่กันคนละภาคก็มีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันไปตามความนิยมและความเหมาะสมในแต่ละภาคอาจมีสิ่งเชื่อมโยงที่เป็นวัตถุพยานซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์แต่อดีต อันได้แก่ลวดลายบนผ้าและการทอผ้าแบบต่างๆ เช่นการทอจก ซึ่งปรากฏอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ หลายแห่งทั่วประเทศ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงเข้าพระทัยและทรงเล็งเห็นความสำคัญของการรักษามรดกทางวัฒนธรรมบนผืนผ้าได้ทรงสนับสนุนให้ประชาชนทุกท้องถิ่น ที่เสด็จพระราช

ดำเนินไปถึงทอผ้าตามแบบฉบับที่เคยได้รับการอบรมถ่ายทอดสืบกันมาแต่โบราณกาล ไม่ว่าจะเป็นการทอผ้าฝ้ายลายดอกพิกุลของภาคใต้ ผ้าทอยกดอกชนิดต่างๆ ของภาคเหนือ ผ้าขิดของภาคอีสาน และผ้าจกของภาคกลาง โดยทรงสนับสนุนให้ประชาชนอุตสาหกรรมทอผ้าเป็นอาชีพเสริม โดยมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ เป็นผู้จัดหาวัสดุอุปกรณ์และครูผู้สอนไปดำเนินการฝึกให้อย่างกว้างขวางและได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดีในปัจจุบัน (ธนาคารเอเชีย, 2535: 232)

ภาพที่ 14 ผ้าฝ้ายลายขิดแบบต่างๆ (ธนาคารเอเชีย, 2535: 238)

2.3.11 ทอผ้าจก (Chok Weaving)

จก เป็นศิลปะการทอผ้าของคนไทยอีกแบบหนึ่ง ที่ทำให้เกิดลวดลายวิจิตรพิสดารและสีสันที่งดงามบนผืนผ้า ซึ่งแต่ดั้งเดิมสตรีไทยใช้ต่อเป็นเชิงขึ้น แต่ปัจจุบันสามารถนำมาตกแต่งเสื้อผ้าและประกอบกับผ้าชนิดอื่น เป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ได้อย่างสวยงาม (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 8: 2539)

ผ้าจกเป็นผ้าทอผืนแคบๆ ซึ่งอาจทอขึ้นจากฝ้ายหรือไหม หรือผสมผสานกันทั้งสองอย่างก็ได้ คำว่าจกมีความหมายโดยตรงว่าถ่วงหรือควัก ซึ่งอธิบายให้เห็นการทอผ้าชนิดนี้ว่าจะต้องมีลักษณะของการทอและปักไปพร้อมๆ กัน ผ้าชนิดนี้นิยมใช้เป็นส่วนประกอบตกแต่งผ้าผืนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าซิ่น ซึ่งเมื่อประกอบเชิงด้วยผ้าจกแล้วก็เรียกกันว่า ผ้าซิ่นตีนจก

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ชนเชื้อสายลาวพวน เข้ามำตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ตำบลหาดเสี้ยวอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และบางส่วนก็ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ จังหวัดราชบุรี และสุพรรณบุรี ชาวลาวพวนเหล่านี้ได้สืบเชื้อสายผสมผสานกับคนไทยจนไม่อาจแยกกันได้ แต่อย่างหนึ่งซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมชิ้นสำคัญที่ตกทอดกันมาในหมู่ชาวไทยเชื้อสายลาวพวนนี้ก็คือการทอผ้าจก ในอำเภอหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย ถือเป็นคุณสมบัติของลูกผู้หญิงทุกคนที่จะต้องหัดทอผ้าชนิดต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าจกซึ่งมีกรรมวิธีสลับซับซ้อน ลวดลายของผ้าทั้งที่ทอและปักจะถูกสอยหรือดึงขึ้นมาจากด้วยขม้น เมื่อทอผ้าได้ก็เชื่อกันว่าสามารถทอผ้าชนิดอื่นไม่ว่าจะมีกรรมวิธีซับซ้อนอย่างไรก็ทอได้ ลายผ้าจกมักจะเป็นลายหน้ากระดานหรือลายแถบคั่นเป็นชั้นๆ ผ้าจกเป็นผ้าทอพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอันเด่นชัด และมีความประณีตงดงามอย่างยิ่ง ในปัจจุบันมีผู้พยายามดัดแปลงและลวดลายตลอดจนสีสันทให้เปลี่ยนแปลงไป สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีแผนกทอจกขึ้นในมูลนิธิศิลปาชีพ เพื่อดำรงรักษาสีลปะสมบัติของชาตินี้ไว้ให้คงอยู่ตลอดไป (ธนาคารเอเชีย, 2535: 246)

ภาพที่ 15 ผ้าจกแบบต่างๆ (ธนาคารเอเชีย, 2535: 254)

2.3.12 ทอผ้าแพรวา (Phrae Wa)

ในคราวหนึ่งที่ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ เยี่ยมราษฎรที่จังหวัดกาฬสินธุ์ สตรีชาวผู้ไทได้นำผ้าสไบไหมอันมีลวดลายละเอียดสวยงามมาปูเป็นลาดพระบาทรับเสด็จ พร้อมทั้งห่มผ้าสไบไหมชนิดเดียวกันมาเฝ้าฯ ด้วย ผ้าสไบนั้นคือแพรวา ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ประทับพระราชหฤทัยในความงามยิ่งนัก ทรงทราบว่าแพรวานี้เป็นของหายาก ด้วยสตรีชาวผู้ไทจะทอไว้ใช้ตามประเพณีเพียงคนละผืนเดียวเท่านั้น และประเพณีนี้กำลังลบเลือนไป จึงโปรดเกล้าฯ ให้อนุรักษ์การทอแพรวา และส่งเสริมจนขณะนี้แพรวาเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายของคนไทยทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 9: 2539)

ผ้าแพรวเป็นศิลปหัตถกรรมของชาวภูไท จังหวัดกาฬสินธุ์ ลักษณะเป็นผ้าสไบ มีลวดลายและสีสันต่างๆ ผสมผสานกลมกลืนกันอยู่บนพื้นสีแดงคร่ำ ศิลปะการทอผ้าแบบนี้ตกทอดมาแต่บรรพบุรุษ การทอผ้าแพรวเป็นการทอผสมกับการปักไปพร้อมๆ กัน แพรวใช้ไหมเส้นละเอียดล้วนส่วนที่เป็นลายนั้นใช้วิธีสะกิดเอาเส้นไหมสีต่างๆ ขึ้นมาหรือเรียกว่าขจีก็ได้ (ธนาการเอเชีย, 2535: 258)

ภาพที่ 16 ผ้าแพรวแบบต่างๆ (ธนาการเอเชีย, 2535: 264)

2.3.13 ปักชอยแบบไทย (Embroidery)

การปักผ้าของไทยแต่โบราณปักด้วยวิธีที่เรียกว่าปักชอยด้วยมือ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นงานประณีตศิลป์ ที่มีคุณค่าเหนือกว่างานปักด้วยเครื่องจักรมาก สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริให้อนุรักษ์การปักผ้าแบบโบราณไว้มิให้สูญหายไป จึงโปรดเกล้าฯ ให้เปิดสอนการปักด้วยวิธีปักชอยแบบโบราณ โดยใช้เส้นไหมไทยย้อมสีต่างๆ ตามสีของลวดลายที่เป็นแบบ งานปักที่ออกมาจะมีความประณีต นุ่มนวล และกลมกลืนกันอย่างสวยงาม (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 9: 2539)

งานปักเป็นงานประณีตที่ต้องใช้ความชำนาญชาญผสมผสานจินตนาการและสีสัน อันหลากหลายของเส้นไหมเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดลวดลายหรือภาพอันงดงามน่าหลงใหล ชนชาติทุกชาติในโลกต่างก็มีงานหัตถศิลป์แขนงนี้เป็นศิลปะประจำชาติ แม้ว่าในทุกวันนี้งานปักด้วยเครื่องจักรจะเข้ามามีบทบาทในการผลิตงานปักทั้งงดงามพอใช้ในปริมาณและราคาเท่าที่ตลาดต้องการ แต่งานปักด้วยมือก็ยังเป็นที่ยอมรับยกย่องอยู่โดยทั่วไปเพราะคุณค่าในความงามและละเอียดที่เหนือกว่า งานปักจึงสามารถเป็นอาชีพเสริมให้แก่ผู้ที่มีเวลาและความอดทนได้อย่างน่าพอใจ ยิ่งไปกว่านี้งานปักบางอย่างก็เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษไทยได้คิดสร้างไว้ให้แก่บ้านเมืองสมควรที่จะได้รักษาไว้ให้คงอยู่กับชาติไทยตลอดไป (ธนาการเอเชีย, 2535: 399)

ภาพที่ 17 งานปัก (ธนากรเอเชีย, 2535: 405)

2.3.14 ตัดเย็บผ้า

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โปรดเกล้าฯ ให้เปิดสอนการตัดเย็บผ้าขึ้นเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกศิลปาชีพทั้งหลายรู้จักช่วยเหลือตนเองและครอบครัว ในการตัดเย็บเสื้อผ้าและประดิษฐ์ของใช้ที่ทำจากผ้า ซึ่งผู้ที่มีความชำนาญมาก อาจรับจ้างตัดเย็บให้แก่เพื่อนบ้านได้อีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 9:2539)

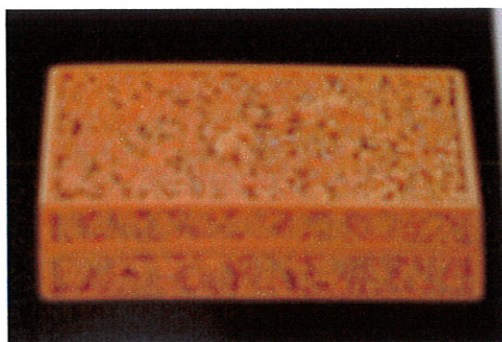
2.3.15 แกะสลักไม้ (Wood Carvings)

ขณะนี้ศิลปะการแกะสลักไม้แบบไทยโบราณกำลังจะสูญหายไป สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงโปรดเกล้าฯ ให้เปิดสอนศิลปาชีพการแกะสลักไม้ขึ้น โดยเน้นความประณีตและความเหมือนจริงมากที่สุด เช่น หากแกะสลักภาพชีวิตธรรมชาติ ผู้แกะสลักจะต้องศึกษาส่วนสัด และทิศทางของสิ่งที่จะแกะสลักจนชำนาญเสียก่อน (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 10:2539)

งานแกะสลักไม้ เป็นงานหัตถศิลป์ที่ยังมีให้พบเห็นได้ทั่วไป แต่ที่จะงามประณีตละเอียดลออดูงดงามผลงานของบรรพศิลปินที่เป็นมรดกของชาตินั้น หาได้ยากยิ่ง งานแกะสลักไม้ในปัจจุบันล้วนเป็นงานที่ต้องทำแข่งกับเวลา ความละเอียดอ่อนจึงค่อยๆ หดหายไป สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระราชดำริที่จะบำรุงรักษาวิชานี้ไว้ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

มิใช่กิจการผลิตหัตถศิลป์ที่ทำด้วยไม้ซึ่งจะต้องใช้ไม้อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าในปริมาณมาก จนเกินไป ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หาช่างฝีมือชั้นครูมาทำการถ่ายทอดวิชาให้แก่สมาชิกของ มูลนิธิฯ เพื่อให้มีโอกาสเรียนรู้ที่จะสร้างผลงานอันประณีตและทรงคุณค่าสมกับไม้ซึ่งเป็น ทรัพยากรที่ควรจะต้องนำมาใช้อย่างรอบคอบและเหมาะสม ไว้เป็นสมบัติของชาติต่อไป

ไม้สักเป็นวัสดุสำคัญที่ใช้ในการแกะสลัก เนื่องจากแต่ไหนแต่ไรมาไทยเรามีไม้สักอุดม สมบูรณ์มีไซของหายากอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ไม้สักยังมีคุณภาพดี มีความอ่อนและ แห็นียวพอสมควรสามารถแกะสลักได้ลึกเป็นลวดลายคมงามทั้งใหญ่และเล็กได้ง่าย นอกจากนี้ยังมี ลวดลายสวยงามในเนื้อ แม้จะต้องทาสีหรือลงรักปิดทองก็มีคุณสมบัติในการดูดซับสีหรือรักได้เป็น อย่างดี การแกะสลักไม้มีอยู่สองลักษณะ อย่างหนึ่งคือแกะเป็นภาพนูนบนเนื้อไม้ อีกลักษณะหนึ่ง คือการแกะลอยตัว การแกะสลักทั้งสองวิธีนี้ขั้นตอนคล้ายคลึงกัน กล่าวคือต้องร่างภาพที่ประสงค์ จะแกะลงบนชิ้นไม้ที่ต้องการจากนั้นจึงจะใช้เครื่องมือเหล็กจำพวกสิ่วและค้อน สลักตกแต่งให้ไม่มี รูปทรงดังภาพที่วาด เป็นงานที่ต้องอาศัยความใจเย็นและความระมัดระวังอย่างยิ่ง มิฉะนั้นเครื่องมือ โลหะอาจพลาดไปโดนส่วนที่ไม่ต้องการแกะ ทำให้ชิ้นงานเสียหายได้การใช้เครื่องมือจะค่อยๆ ใช้ จากชิ้นใหญ่ไปหาชิ้นเล็ก จากงานหยาบไปสู่ขั้นตอนที่ละเอียด จนถึงการทำลวดลายอันงามวิจิตรลง บนผิวไม้ จากนั้นจึงจะลงสี ลงน้ำมัน หรือแม้จะลงรักปิดทองก็ได้ได้ตามประสงค์เพื่อให้งาน แกะสลักนั้นทรงคุณค่าในความงามยิ่งขึ้นไป (ธนาคารเอเชีย, 2535: 314)

ภาพที่ 18 งานแกะสลักไม้ (ธนาคารเอเชีย, 2535: 320)

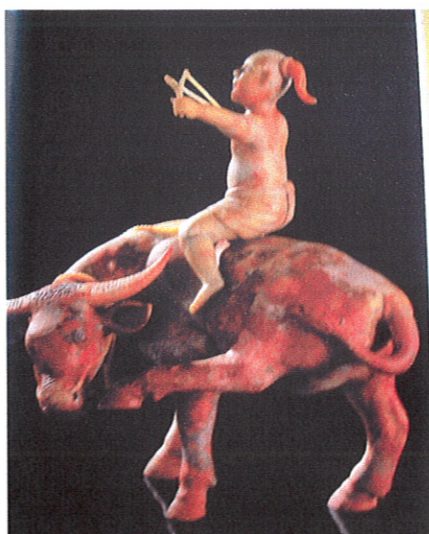
2.3.16 แกะสลักหิน (Stone Carvings)

งานแกะสลักหินเป็นอีกงานหนึ่งที่สมาชิกจะต้องเริ่มเรียนรู้จากการเขียนภาพสิ่งมีชีวิต ให้ได้สัดส่วนสวยงามและมีลักษณะเป็นธรรมชาติมากที่สุด ต่อด้วยการเรียนการปั้น ก่อนที่จะมาถึง ขั้นตอนของการแกะสลักลงบนหิน หินที่นิยมใช้ขณะนี้คือหินที่มีเนื้ออ่อน เช่น หินสบู่ (สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 10:2539)

หินอ่อนและหินสบู่ เป็นหินที่มีคุณสมบัติต่างจากหินอื่นๆ คือมีเนื้อที่ไม่แข็งนักสามารถแกะสลักเป็นรูปลักษณะต่างๆ ตามปรารถนาและสามารถขัดให้ขึ้นเงาสวยงามได้ ศิลปะการแกะสลักหินเป็นสิ่งที่มีความหมายเกี่ยวกับอารยธรรมของมนุษยชาติในทุกภูมิภาคของโลก ย่อมจะมีประติมากรรมหินแกะสลักชนิดต่างๆ อยู่โดยทั่วไป

สำหรับในประเทศไทยของเรา ศิลปินในอดีตแกะสลักหินสบู่ให้เป็นลวดลายของไทยประดับอาคารสถานที่ต่างๆ ได้อย่างงดงามและคงทนแทนปูนปั้น ซึ่งมีความอ่อนและเปราะ ชุ่มพระทวารกำแพงแก้วทั้งด้านหน้าและด้านข้าง พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยในพระบรมมหาราชวังก็มีการตกแต่งด้วยหินสบู่จำหลักลายแบบต่างๆ อย่างงดงามเป็นแบบแผนอยู่จนทุกวันนี้

หินอ่อนและหินสบู่ เป็นวัสดุธรรมชาติที่หาได้ไม่ยากและมีราคาไม่แพง แต่เมื่อมีผู้ตั้งใจตกแต่งสลักเสลาและขัดเงาจนหินนั้นมีรูปลักษณะอันงดงามอ่อนไหวจนแทบไม่หลงเหลือสภาพของความแข็งแกร่ง หินนั้นก็จะมีคุณค่าทั้งในเชิงศิลปะและสามารถทำรายได้ให้แก่ผู้สนใจและตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง (ธนาการเอเชีย, 2535: 376)

ภาพที่ 19 งานแกะสลักหิน (ธนาการเอเชีย, 2535: 382)

2.3.17 แกะสลักหนัง (Leather Carving)

แผ่นหนังที่แกะสลักเป็นรูปตัวละครมากมาย โดยเฉพาะเรื่องราวรามเกียรติ์ ประกอบด้วยลายไทยงามวิจิตรพิสดารนั้น เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของศิลปะไทยโบราณทางภาคใต้ ซึ่งมักนำมาใช้ในการแสดงหนังตะลุง แต่เมื่อความนิยมหนังตะลุงลดน้อยลง ศิลปะการแกะสลักหนังก็เริ่มจะสูญหายไปด้วยโดยปริยาย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงทรงค้นหาช่างฝีมือแกะสลักหนังให้มาถ่ายทอดวิชาที่โรงฝึกศิลปาชีพ และให้ประดิษฐ์เป็นภาพประดับฝาผนัง หรือ

ของที่ระลึกต่างๆ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม, 10:2539)

หนัง เป็นมหรสพที่ขึ้นหน้าขึ้นตาของคนไทยเรามาแต่โบราณ เหตุที่เรียกการแสดงนี้ว่าหนังก็เพราะเหตุที่การทำตัวหนังจะต้องใช้หนังโค กระบือ หรือหนังสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งมาถูกลวดลายอันวิจิตรเป็นภาพตัวละคร หรือเหตุการณ์จากบทละครเรื่องรามเกียรติ์ จากนั้นจึงลงสีต่างๆ หรือสีด้ายอย่างงดงามตัวหนังจะถูกผูกติดกับตัวไม้เรียกว่า “ใส่ด้าย” แล้วจึงใช้เช็ดด้วยกลีงจระเข้ อันงามสง่าหน้าจอผ้าขาวขนาดใหญ่ซึ่งก่อกองไฟไว้เบื้องหลัง เพื่อให้เกิดแสงสว่างและเงาอันน่าตื่นตาตื่นใจประกอบดนตรีพิณพาทย์และการขับร้อง ซึ่งจะพาจิตใจของผู้ชมให้โน้มน้าวสู่จินตนาการอันกว้างไกลตามบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งเป็นวรรณกรรมสำคัญของชาติที่คนไทยแทบทุกคนรู้จักและเข้าใจดี

หนัง มีด้วยกันสองชนิดอย่างหนึ่งนั้นเรียกว่าหนังใหญ่เป็น มหรสพซึ่งแทบจะหาดูไม่ได้อีกแล้วในปัจจุบันที่เรียกว่าหนังใหญ่นั้นก็เพราะขนาดของตัวหนังนั่นเอง ที่บางตัวมีขนาดใหญ่โตมาก อาจสูงถึง 2 เมตรและกว้างถึง 1.5 เมตร ก็ได้ ส่วนหนังอีก ชนิดหนึ่งนั้นคือหนังตะลุงมีผู้อยู่อธิบายว่าเป็นหนังขนาดเล็กที่นิยมเล่นกันแถบภาคใต้โดยเฉพาะที่พัทลุง จึงมีชื่อเลื่อนมาว่าหนังตลุงแต่ในปัจจุบันหนังทั้งสองประเภทขาดผู้สนใจสนับสนุนอย่างมาก ทั้งผู้ชมและผู้แสดง ตัวหนังอันมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ทั้งทางหัตถศิลป์ และนาฏศิลป์จึงถูกทอดทิ้งให้มีแต่วันจะถูกทำลายเพราะความผุพัง การทำหนังก็เป็นศิลปะชั้นครูที่ในปัจจุบันหาผู้ที่มีความรู้ความชำนาญอย่างแท้จริงได้ยาก เพราะผู้ชำนาญจะต้องรู้จักการเตรียมหนังชนิดที่เหมาะสม การเตรียมพื้นผิวของหนังให้พร้อมสำหรับหารลดู การร่างภาพทั้งงดงามและถูกต้องตามแบบแผนการลดูที่ละเอียดประณีตและการระบายสี สีดำหรือสีโปรงแสง สำหรับหนังกลางคืน สีสดสำหรับหนังกลางวันเพราะมีแสงแดดที่จะต้องให้เห็นความงดงาม ความละเอียดซับซ้อนทางศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้มีแต่จะเสื่อมสูญไป เพราะผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจพอที่จะชื่นชมสนุกสนานมีน้อยลงทุกวัน แต่โดยที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นผู้ที่ใฝ่พระราชหฤทัย และทรงเข้าพระทัยอย่างลึกซึ้งถึงความประณีตแห่งศิลปวัฒนธรรมทั้งมวลอันเป็นมรดกของชาติ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ทำการฝึกสอนวิชาสลักหนังขึ้น ทั้งที่เป็นหนังขนาดใหญ่อย่างแต่ก่อน ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องตกแต่งบ้านเรือนได้อย่างงาม และหนังขนาดเล็กซึ่งเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศ เพื่อให้วิชาการสลักหนังมีการสืบทอดมิให้สูญไปจากบ้านเมือง (ธนาคารเอเชีย, 2535: 388)

ภาพที่ 20 งานแกะสลักหนัง (ชนาคารเอเชีย, 2535: 389)

2.3.18 จักสานย่านลิเภา

คนไทยรู้จักงานจักสานย่านลิเภามาตั้งแต่ครั้งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเริ่มต้นขึ้นที่เมือง นครศรีธรรมราช แล้วแพร่หลายมายังกรุงเทพฯ งานจักสานย่านลิเภาเป็นงานละเอียดประณีต ผู้ทำ ต้องใช้ความมานะอดทนสูง เครื่องจักรสานย่านลิเภาแต่โบราณมีทั้งพาน เขียนหมาก หีบหมาก และ กระเป๋าลือ ซึ่งต่อมาได้เสื่อมสูญไปจากความนิยมของไทย

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงฟื้นฟูงานจักสานย่านลิเภาขึ้นมาอีกครั้ง หนึ่ง เมื่อเสด็จประทับ ณ พระตำหนักทักษิณราชินีเวสน์ จังหวัดนราธิวาส ปี พ.ศ.2517 ทรงเริ่มต้น หาผู้เชี่ยวชาญมาสอนสมาชิกศิลปาชีพ ทำให้ผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภามีชีวิตชีวาขึ้นมาใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 11:2539)

ในพื้นที่ป่าทางภาคใต้ของไทยเรามีไม้เลื้อยประเภทหนึ่งขึ้นอยู่อย่างสมบูรณ์ เถาของพันธุ์ ไม้นี้มีคุณสมบัติคือเหนียวและทนทานเหมาะแก่การนำมาประดิษฐ์จักสานเป็นเครื่องใช้ต่างๆ เถา ไม้ชนิดนี้มีชื่อเรียกว่า “ย่านลิเภา”

บรรพบุรุษไทยแต่อดีต นับเนื่องอย่างน้อยแต่ครั้งต้นกรุงรัตนโกสินทร์มีความรู้ความสามารถที่จะให้ย่านลิเภามาจักสานเป็นเครื่องใช้ต่างๆ ได้มากมายหลายชนิด เช่น เชี่ยนหมาก พาน กระเป๋ามาก เป็นต้น แต่ละชนิดยังมีวัตถุพยานอยู่ในสภาพดีจนทุกวันนี้ นับว่าเป็นวัสดุธรรมชาติที่มีความคงทนอย่างยิ่งและที่ยังไปกว่านั้นคือความงดงามอย่างมีคุณค่า ยิ่งเมื่อผ่านการจักสานอย่างประณีตด้วยความอดุสาหะและตั้งใจออกตั้งใจแล้ว เครื่องจักสานย่านลิเภาจะทรงความงามทัดเทียมกับงานประณีตศิลป์ประเภทอื่นๆ ที่เดียว เล่ากันว่า การใช้ประโยชน์จากย่านลิเภาได้มีการพบเครื่องจักสานย่านลิเภาที่เก่าแก่เป็นอันมากในแถบเมืองนครศรีธรรมราช จึงสันนิษฐานกันว่าความรู้ในการจักสานย่านลิเภาคงจะเริ่มขึ้นท่ามกลางความเจริญเมืองนครศรีธรรมราช ในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์แล้วจึงแพร่หลายมาเป็นที่นิยมในกรุงเทพฯ ในราวรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช ศิลปะการประดิษฐ์ตกแต่งย่านลิเภาได้พัฒนาขึ้นในระดับสูง มีการตกแต่งกระเป๋ามากย่านลิเภาด้วยโลหะหรือวัสดุมีค่า เช่น ทองคำ นาก เงินและงาช้าง เป็นความนิยมในหมู่คนที่ให้คุณค่าแก่ความประณีตงดงามของสิ่งของเครื่องใช้ หากแต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปงานจักสานย่านลิเภาที่เสื่อมความนิยมและเมื่อระยะเวลาผ่านไปเกือบร้อยปีเช่นนี้ ความรู้ความเข้าใจในการประดิษฐ์ย่านลิเภาเกือบสูญสลาย แต่ด้วยพระปรีชาญาณอันกอปรด้วยรสนิยมอันประณีต สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระราชดำริว่างานจักสานย่านลิเภาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งบรรพชนไทยได้สร้างสรรค์ขึ้นไว้น่าเสียดายที่จะปล่อยให้สูญเสีย และด้วยความงามประณีตอันไม่อาจปฏิเสธได้ในตัวของเครื่องจักสานย่านลิเภา นั้น (หนาการเอเชีย, 2535: 300)

ภาพที่ 21 งานจักสานย่านลิเภา (หนาการเอเชีย, 2535: 307)

2.3.19 สานเสื่อกระจูด

ต้นกระจูดมีขึ้นอยู่ทั่วไปทางภาคใต้ และขึ้นงามในดินที่มึนน้ำขัง เช่น พรุ ชาวบ้านเก็บต้นกระจูดจากพรุต่างๆ นำมาคลุกกับโคลนเพื่อทำให้เส้นกระจูดเหนียว ไม่เปราะ นำไปผึ่งแดดแล้ว ย้อมสี พอแห้งดีจึงนำมาสานเป็นลวดลายต่างๆ สีสันสดใสตัดกันงดงาม

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โปรดเกล้าฯ ให้ครูผู้มีฝีมือมาสอนการสานเสื่อกระจูดลวดลายโบราณแก่สมาชิกศิลปาชีพ เพื่อรักษาลายเก่าๆ ไม่ให้สูญหายไป พร้อมทั้งทรงแนะนำเพิ่มเติมเรื่องลายและการสลับสี ตลอดจนโปรดให้ทอเป็นผืนใหญ่สำหรับใช้แทนพรมได้ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 11:2539)

2.3.20 จักสานไม้ไผ่ (Khit Bamboo Basketry)

ไม้ไผ่เป็นไม้สารพัดประโยชน์สำหรับคนไทย แม้การจักสานไม้ไผ่จะเป็นที่รู้จักกันทั่วประเทศ แต่งานจักสานไม้ไผ่จากโรงฝึกศิลปาชีพสวนจิตรลดาแตกต่างจากที่อื่นๆ เพราะเป็นงานจักสานที่ละเอียดและสวยงามมาก ผลงานที่ผลิตในปัจจุบันได้แก่ กระเป๋าถือและแจกันที่สานอย่างละเอียดเป็นลายฉิด ซึ่งเป็นแบบฉบับของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 11:2539)

การจักสานไม้ไผ่ลายฉิดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของภาคอีสาน ซึ่งบัดนี้แทบจะหาผู้ที่มีความรู้ความชำนาญอย่างแท้จริงไม่ได้แล้วเพราะเป็นงานหัตถกรรมที่ต้องใช้ฝีมือและความอดทนอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม ได้เสนอไปยังมูลนิธิฯ ขอให้ช่วยอนุรักษ์วิชาจักสานไม้ไผ่ลายฉิดนี้ไว้ โดยหาผู้มีฝีมือทางนี้ได้เพียงครอบครัวเดียวจากจังหวัดกาฬสินธุ์ มูลนิธิจึงได้ไปติดต่อขอให้มาเป็นครูถ่ายทอดวิชาซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างกระตือรือร้นและเต็มใจยิ่งที่จะสืบทอดวิชานี้ไว้ให้เป็นสมบัติของชาติสืบไป ไม้ไผ่ลายฉิดเดิมเป็นเครื่องใช้ต่างๆ ในครัวเรือน เช่น กระบุง ตะกร้า บัดนี้ทรงส่งเสริมให้ประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถจำหน่ายได้กว้างขวางขึ้น เช่น กระเป๋าถือ และแจกัน เป็นต้น

การจักสานไม้ไผ่ลายฉิดมีวิธีที่ละเอียดซับซ้อน เริ่มต้นแต่การหาไม้ไผ่ที่มีคุณภาพเหมาะสมกันได้แก่ไม้ไผ่รว้า มาทิ้งให้แห้งแล้วเหลาเป็นเส้นดอกที่ละเอียดที่สุด เส้นดอกนี้ส่วนหนึ่งจะนำไปย้อมสีใช้สานประกอบเพื่อให้เกิดลวดลายสีต่างๆ อันงดงาม นอกนั้นปล่อยให้แห้งเป็นสีน้ำตาลตามธรรมชาติ ไม้ไผ่อีกส่วนหนึ่งจะนำมาเหลาให้มีขนาดใหญ่กว่าเพื่อใช้ทำเป็นโครง ไม้ไผ่ที่ใช้ทำโครงนี้อาจใช้ไม้ไผ่ดงธรรมดาก็ได้ เมื่อขึ้นรูปทรงได้เป็นที่พอใจแล้วจึงใช้ไม้ไผ่ที่เหลาเป็นเส้นดอกอันแสนละเอียดนั้น ค่อยๆ บรรจุสานไปตามรูปที่ขึ้นรูปไว้ในบริเวณใดอยากจะยกคอกให้มีลวดลายก็จะใช้ดอกที่ย้อมสีสอดสลับให้เกิดลวดลายดังใจหมาย เมื่อเสร็จแล้วจึงใช้หวายเส้นเล็กๆ ถักขอบให้แข็งแรงทนทานรวมทั้งใช้ทำหูเครื่องจักสานนั้นด้วย เครื่องจักสานไม้ไผ่ลายฉิดเป็น

ความงามอันประณีตที่ประทับใจผู้ที่ได้เห็นเป็นความภาคภูมิใจของคนไทยทุกๆ คน ที่มีความสามารถอย่างไม่น่าเชื่อในการจักสานไม้ไผ่ลายฉิดและชีวิตในอนาคตของเขาจะสามารถถ่ายทอดความรู้และสืบสานสมบัติศิลปวัฒนธรรมนี้ของไทยให้ยืนยงไปได้อีกนานเท่านาน (ธนาการเอเชีย, 2535: 326)

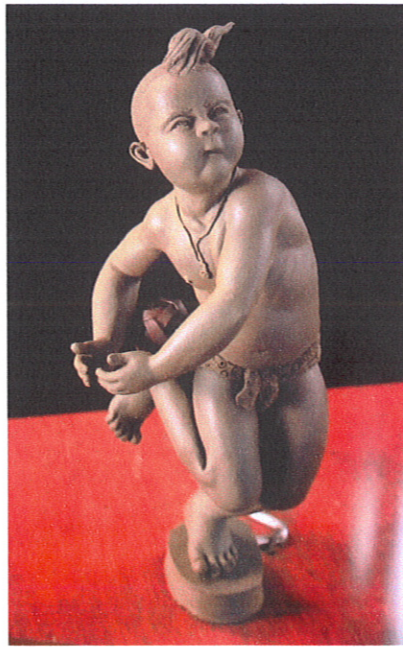
ภาพที่ 22 งานจักสานไม้ไผ่ลายฉิด ; ถายลบน้ำ (ธนาการเอเชีย, 2535: 332)

2.3.21 งานปั้น (Sculpture)

เริ่มมาจากการปั้นแบบดินเหนียวเป็นพื้นฐานให้แก่ผลิตภัณฑ์ของแผนกอื่นๆ ต่อมาได้พัฒนาหลักสูตรโดยสอนให้สมาชิกมีความรู้เรื่องกายวิภาคของคนและสัตว์ ตลอดจนสัดส่วนของสิ่งต่างๆ จนสามารถผลิตงานปั้นรูปจำลองที่สวยงามเหมือนธรรมชาติได้หลายชนิด (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 12: 2539)

งานปั้นเป็นการถ่ายทอดจินตนาการของศิลปินทางออกเป็นรูปธรรมได้ดีที่สุดอย่างหนึ่ง ดินที่แทบจะไม่มีคุณค่าในเชิงศิลปะเลยอาจถูกปั้นเปลี่ยนให้เป็นประติมากรรมที่แสนงดงามได้ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญในศิลปะแขนงอื่น เมื่อได้เห็นภาพปูนปั้นซึ่งมีลักษณะทางรูปธรรมชัดเจนที่สุดก็สามารถนำไปจินตนาการสร้างงานศิลปะที่ตนถนัดต่อไปได้

ณ ศูนย์กลางศิลปาชีพ สวนจิตรลดา ช่างปั้นของมูลนิธิฯ จำนวนมากต่างจะมีทักษะทั้งฝึกหัดและใช้จินตนาการ ปั้นดินน้ำมันชนิดต่างๆ เช่น สีเขียวซึ่งมีความอ่อนนุ่มเหมาะสำหรับคนหัดใหม่ สีเทาที่มีความเหนียวมากขึ้น และสีเทาดำเป็นชนิดสำหรับคนที่มีความสามารถดีแล้ว เป็นรูปประติมากรรมต่างๆ ที่มีความงดงามอย่างน่าประทับใจในความสามารถของผู้ปั้นซึ่งส่วนใหญ่จะมีอายุน้อย งานปั้นขึ้นที่มีความงามเป็นพิเศษอาจถูกส่งไปเป็นแบบหล่อโลหะหรือหล่อดินสำหรับทำเครื่องปั้นดินเผา ตลอดจนส่งไปเป็นแบบให้ช่างแผนกเงินใช้เป็นตัวแบบของการขึ้นรูปเครื่องเงินตามอย่างประติมากรรมนั้นๆ ช่างทำเครื่องเงินโดยเฉพาะช่างขึ้นรูปส่วนหนึ่งก็จะเป็นคนที่เคยได้รับการฝึกฝนจากแผนกปั้นไปก่อน เพื่อความแม่นยำในลักษณะกายวิภาค งานปั้นจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญและมีความหมายต่อการพัฒนาของงานศิลปาชีพเป็นอย่างยิ่ง (ธนาการเอเชีย, 2535 : 352)

ภาพที่ 23 งานปั้น (ธนาคารเอเชีย, 2535: 359)

2.3.22 เครื่องปั้นดินเผา (Ceramics)

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงทราบว่าคนไทยมีความสามารถในการประดิษฐ์เครื่องปั้นดินเผามาตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์แล้ว เริ่มตั้งแต่ยุคบ้านเชียงเป็นต้นมา จึงโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งแผนกเครื่องปั้นดินเผาขึ้น โดยเน้นการปั้นให้ได้สัดส่วนการเผาและเคลือบสีให้ละเอียด เนียน ประกอบกับการเขียนภาพตามพระราชดำริ คือ ภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรอบตัว ภาพจากวรรณคดี ตลอดจนภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ลงบนเครื่องปั้นดินเผานานาชนิด เพื่อให้มีความรักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 12: 2539)

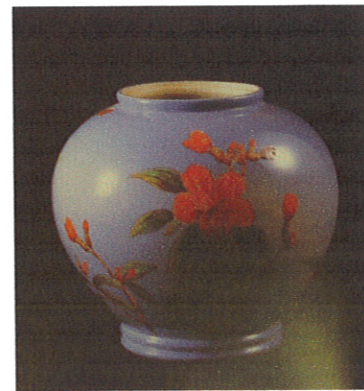
งานเคลือบดินเผาเป็นงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับงานปั้น เพราะงานปั้นที่สวยงามเหมาะสมจำนวนไม่น้อยจะถูกส่งมาทำพิมพ์ เพื่อใช้ผลิตประติมากรรมดินเผาแบบนั้น โดยการใช้ดินและสารเคมีละลายน้ำ ซึ่งเรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า สลิต (slit) เทลงในแม่พิมพ์จนแห้งแล้วจึงจะนำไปเผาเผาจากนั้นจึงจะนำมาเคลือบหรือแต่งแต้มสีแล้วเผาอีกทีหนึ่ง ก็จะได้ประติมากรรมเคลือบดินเผาแบบเดียวกันมากเท่าที่ต้องการ

งานเคลือบดินเผาอีกชนิดหนึ่งคืองานปั้นดินสกดด้วยมือ เป็นภาชนะรูปทรงต่างๆ ทั้งที่มีขนาดใหญ่และเล็ก งานนี้ผู้ปั้นจะต้องมีความชำนาญจึงจะสามารถขึ้นดินเป็นรูปทรงต่างๆ ที่งดงามได้ ขั้นตอนต่อไปก็คล้ายกับการหล่อพิมพ์คือจะต้องนำงานดินปั้นนั้นไปเผาเสียคราวหนึ่งก่อน จากนั้นจะมาตกแต่งลวดลายสีสันทหรือเคลือบน้ำยาสีชนิดใดก็ได้แล้วแต่จินตนาการของผู้ปั้น เครื่อง

เคลือบดินเผาของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพเป็นที่นิยมกัน โดยทั่วไป เพราะเป็นงานเคลือบดินเผาที่ปั้นด้วยมือ เขียนลวดลายด้วยมือ นั้นแม้จะแลดูว่ามีหลายชิ้นคล้ายคลึงกัน แต่แท้จริงแล้วแต่ละชิ้นมีความเป็นหนึ่งในตัวเองเช่นเดียวกับเครื่องกระเบื้องเงินแต่โบราณอันล้ำค่า ซึ่งนับวันแต่จะทวีคุณค่าและทรงความงามตลอดไป (ธนากรเอเชีย, 2535: 364)

ภาพที่ 24 งานเคลือบดินเผา (ธนากรเอเชีย, 2535: 362)

ภาพที่ 25 งานเคลือบดินเผา (ธนากรเอเชีย, 2535: 368)

2.3.23 ช่างไม้และช่างหวาย

แผนกช่างไม้จะอนุรักษ์งานช่างไม้แบบโบราณ เช่น การเข้าลิ้นด้วยไม้แทนตะปู เกิดจากการประกอบไม้เข้ามุมและการกลึงไม้ด้วยมือ โดยใช้อุปกรณ์ที่สมาชิกประกอบขึ้นเอง แผนกช่างไม้มุ่งประดิษฐ์งานที่ประณีตสวยงาม เช่น พระที่นั่งวิมานเมฆจำลอง เรือไทยจำลอง และเรือโบราณจำลอง ส่วนงานหายนั้นเป็นงานฝีมือในครัวเรือนของคนไทยมาแต่โบราณแล้วจึงยังคงอนุรักษ์ไว้ แม้ว่าปัจจุบันนี้หวายคันใหญ่ๆ จะหายาก แต่ก็ยังมีหวายที่สามารถประดิษฐ์เป็น

ของใช้ขนาดเล็กได้ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม, 12: 2539)

2.3.24 ตกแต่งด้วยปีกแมลงทับ (Beetle-Wing Decorations)

สตรีไทยรู้จักนำปีกแมลงทับมาตกแต่งเครื่องแต่งกายกันมานานแล้ว ก่อนที่จะรู้จักใช้ เลื่อมของต่างประเทศ เช่น ใช้ตกแต่งสไบโบราณ เป็นต้น แมลงทับมีอายุสั้นเพียงประมาณ 3 เดือน หลังจากนั้นจะหล่นลงมาตายอยู่ตามพื้นดิน แม้จะตายแล้ว แต่ปีกของมันยังคงคุณสมบัติเหลือเป็น เงินและสีสวยงามไปอีกนาน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงมีพระราชดำริให้นำปีก แมลงทับมาตกแต่งผลิตภัณฑ์หลายชนิด เช่น ประดับไม้แกะสลัก ประดับงานเครื่องเงิน หรือสาน ไปกับย่านลิเภา เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม, 13: 2539)

งานศิลปะของไทยแต่อดีดยังมีอยู่ไม่น้อยที่ใช้ปีกแมลงทับที่มีสีเขียวเหลือบฟ้าหรือสีทองแดง เหลือบเหลือบอันน่าอัศจรรย์มาเป็นส่วนประกอบตกแต่งเช่น การใช้ปีกลงบนผ้าสไบ เป็นต้น ประกอบกับแมลงทับเป็นแมลงที่วงจรชีวิตสั้น เมื่อถึงฤดูก็จะตายเองตามธรรมชาติตกอยู่ตามโคน ต้นไม้เป็นอาหารเช่น มะขามเทศ เป็นจำนวนมากและสีอันวิจิตรที่ปีกนั้นก็มีความคงทนงดงาม ไม่จืดจาง นอกจากนั้นยังมีคุณสมบัติที่เหนียวสามารถดัดเป็นเส้นใหญ่่น้อยได้ตามต้องการ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงได้ทรงพระราชดำริให้ใช้ปีกแมลงทับตกแต่งทำเป็น เครื่องประดับประเภทต่างๆ ต่อมาก็ได้ทดลองใช้ปีกแมลงทับตกแต่งตัวนกที่ทำจากไม้แกะสลัก โดยดัดเป็นเส้นเล็กๆ อย่างขนนกติดจนทั่วตัวเกิดเป็นงานประติมากรรมอันงดงามน่าอัศจรรย์ขึ้น เป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อมีผลสำเร็จเป็นที่น่ายินดีเช่นนี้แล้วจึงได้ทรงพระราชดำริให้ตัดปีก แมลงทับเป็นเส้นเล็กลงไปอีกและสอดสลับลายกับย่านลิเภา นับเป็นงานประณีตศิลป์ชิ้นสำคัญแห่ง ยุคสมัย ซึ่งยังมีได้มีผู้ใดเคยคิดประดิษฐ์มาก่อน นับเป็นพระอัจฉริยภาพซึ่งจะต้องจารึกไว้ใน ประวัติศาสตร์ศิลปะของไทยอีกครั้งหนึ่ง (ธนาคารเอเชีย, 2535: 118)

ภาพที่ 26 งานตกแต่งด้วยปีกแมลงทับ (ธนาคารเอเชีย, 2535: 197)

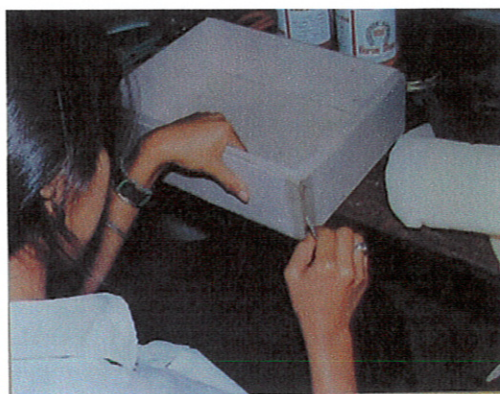
2.3.25 ทอพรหม

ช่วงหนึ่งราคาขางพาราคต่ำมาก ประกอบกับงานทอฝ้ายเป็นงานที่คนไทยทุกภาคสามารถทำได้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงโปรดเกล้าให้ทอฝ้ายเป็นพรหม ประกอบกับการใช้แผ่นขางพาราคิดไว้ข้างหลังเพื่อกันลื่น ทำให้พรหมฝ้ายของศิลปาชีพมีคุณสมบัติพิเศษกว่าพรหมทั่วไป ทั้งยังช่วยส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของคนไทยได้ 2 ชนิดไปพร้อมกัน คือฝ้ายและขางพารา (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 13: 2539)

2.3.26 บรรจุกุณฑ์

ผลิตภัณฑ์ที่สวยงามหรือสูงค่า หากได้รับการบรรจุอยู่ในหีบห่อที่ประณีตงดงาม เช่นเดียวกัน ก็จะมีคุณค่ายิ่งขึ้น เป็นที่พึงพอใจสูงสุดแก่ผู้รับ ดังนั้น สมาชิกศิลปาชีพจึงได้รับการฝึกหัดให้จัดทำบรรจุกุณฑ์อย่างงดงาม ด้วยผ้าไหมมัดหมี่ กระดาษสา หรือวัสดุอื่นๆ ตามควรแก่ผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปบรรจุ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 13: 2539)

งานประณีตศิลป์ของมูลนิธิฯ ส่วนใหญ่จำเป็นต้องมีบรรจุกุณฑ์ที่เหมาะสมกล่าวคือมีความแข็งแรงที่สามารถจะป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุที่จะเกิดกับของนั้นและมีความสวยงามที่ประทับใจผู้ซื้อหรือผู้ที่ได้รับ จึงได้มีการจัดตั้งแผนกบรรจุกุณฑ์ขึ้นเพื่อจัดทำกล่องที่เหมาะสมจากเศษวัสดุซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ของมูลนิธิฯ เพื่อสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าวและยังเป็นการระบายผลผลิตของมูลนิธิฯ ออกสู่ตลาดในอีกทางหนึ่งด้วย (ธนาคารเอเชีย, 2535: 425)

ภาพที่ 27 ภาพงานออกแบบบรรจุกุณฑ์ (ธนาคารเอเชีย, 2535: 425)

2.4 ที่ตั้งศูนย์ศิลปาชีพ

ปัจจุบันมีศูนย์ศิลปาชีพอยู่ทั่วประเทศไทย 9 แห่ง ดังนี้ (ธนาคารเอเชีย , 46-71; 2535)

- 2.4.1 ศูนย์กลางศิลปาชีพ ณ สวนจิตรลดา ตั้งอยู่ในบริเวณสวนจิตรลดา
จัดสร้างขึ้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2520
- 2.4.2 ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตอำเภอบาง
ไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอยู่ใกล้พระราชวังบางปะอิน บนเนื้อที่ 900 ไร่
เศษ วันที่ 3 มิถุนายน 2523 รัฐบาลมีมติให้หน่วยราชการต่างๆ สนับสนุนโครงการ
ของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจัดตั้งขึ้น
และเปิดการฝึกอบรมสมาชิกรุ่นแรก เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2524
- 2.4.3 ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม ตั้งอยู่ที่บ้านกุดนาขาม ตำบลเจริญศิลป์ กิ่งอำเภอเจริญ
ศิลป์ จังหวัดสกลนคร ซึ่งอาคารหลังแรกเริ่มจัดสร้างขึ้นเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2526
- 2.4.4 ศูนย์ศิลปาชีพบ้านจาร ตั้งอยู่ที่ บ้านจาร ตำบลม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร
- 2.4.5 ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ที่ ตำบลผาป่อง อำเภอเมือง จังหวัด
แม่ฮ่องสอน จัดสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2528
- 2.4.6 ศูนย์ศิลปาชีพบ้านห้วยเคื่อง ตั้งอยู่ที่ บ้านห้วยเคื่อง ตำบลผาป่อง อำเภอเมือง จังหวัด
แม่ฮ่องสอน จัดสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2525
- 2.4.7 ศูนย์ศิลปาชีพบ้านแม่คำ ตั้งอยู่ที่ บ้านแม่คำ หมู่ 1 ตำบลเสริมซ้าย อำเภอเสริมงาม
จังหวัดลำปาง จัดสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2527
- 2.4.8 ศูนย์ศิลปาชีพเครื่องปั้นดินเผา พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ ตั้งอยู่บริเวณ
พระราชฐานชั้นนอกของพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัด
นราธิวาส
- 2.4.9 ศูนย์ศิลปาชีพบ้านวัดจันทร์ ตั้งอยู่ ณ บ้านวัดจันทร์ หมู่ 3 ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอแม่
แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จัดสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2527

2.5 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์

2.5.1 ความหมายของบรรจุภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์หมายถึง หน่วยรูปแบบวัตถุภายนอกที่ทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองหรือห่อหุ้ม
ผลิตภัณฑ์ภายในให้ปลอดภัย สะดวกต่อการขนส่ง เอื้ออำนวยให้เกิดประโยชน์ในทางการค้าและ
การบริโภค(ประชิด ทิณบุตร,2531: 21)

บรรจุภัณฑ์หมายถึงงานเทคนิคที่ต้องอาศัยความชำนาญ ประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์

ในอันที่จะออกแบบและผลิตหีบห่อให้มีความเหมาะสมกับสินค้าที่ผลิตขึ้นมา ให้ความคุ้มครองสินค้า ห่อหุ้มสินค้าตลอดจนประโยชน์ใช้สอย อาทิเช่น ความสะดวกสบายในการหอบหิ้ว พกพา หรือการใช้ เป็นต้น

บรรจุภัณฑ์หมายถึงกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและผลิตรูปร่างหน้าตาของภาชนะบรรจุ สิ่งห่อหุ้มตัวผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ (ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา และ ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท, 2542 : 2)

ในภาษาไทยใช้ศัพท์คำว่า ภาชนะบรรจุและบรรจุภัณฑ์ ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Packing และ Packaging อาจก่อให้เกิดความสับสนได้เช่นกัน โดยปกติคำว่า Packing จะมีความหมายใกล้เคียงกับการบรรจุหีบห่อ กล่าวคือ Packing สื่อความหมายถึงการบรรจุห่อเพื่อการขนส่ง ในขณะที่ศัพท์คำว่า Packaging มีความหมายกว้างกว่าและตรงกับศัพท์คำว่า “บรรจุภัณฑ์” ในภาษาไทย กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า Packing นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของ Packaging นั่นเอง (ปุณ คงเจริญเกียรติ และ สมพร คงเจริญเกียรติ, 2541: 7)

2.5.2 หน้าที่บรรจุภัณฑ์

ก่อกเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา และ ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท(2542 : 12 - 13) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของบรรจุภัณฑ์ไว้เป็นข้อๆ ดังนี้

- 1) ทำหน้าที่รองรับ (Contain) บรรจุภัณฑ์จะทำหน้าที่รองรับสินค้าให้รวมกันอยู่เป็นกลุ่มก้อนหรือตามรูปร่างของภาชนะนั้นๆ
- 2) ปกป้องกัน (Protect) บรรจุภัณฑ์จะทำหน้าที่ป้องกันคุ้มครองสินค้าที่บรรจุอยู่ภายในไม่ให้ยุบ สลาย เสียรูปหรือเสียหายอันเกิดจากสภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยสภาพของดินฟ้าอากาศ ระยะเวลาในการเก็บรักษา สภาพการขนส่ง กล่าวคือให้คงสภาพลักษณะของสินค้าให้เหมือนเมื่อผลิตออกจากโรงงานให้มากที่สุด
- 3) ทำหน้าที่รักษา (Preserve) คุณภาพสินค้าให้คงเดิมตั้งแต่ผู้ผลิตจนถึงมือผู้บริโภคคนสุดท้าย
- 4) ป่งชี้ (Identify) หรือแจ้งข้อมูล (Inform) รายละเอียดต่างๆ ของสินค้าเกี่ยวกับชนิดคุณภาพและแหล่งที่มาหรือจุดหมายปลายทาง โดยหีบห่อต้องแสดงข้อมูลอย่างชัดเจนให้กับผู้บริโภครู้ว่าสินค้าที่บรรจุอยู่ภายในคืออะไร ผลิตจากที่ไหน มีปริมาณเท่าใด ส่วนประกอบ ระยะเวลาที่ผลิต ระยะเวลาที่หมดอายุ การระบุข้อความสำคัญๆ ตามกฎหมาย โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหาร และยาชื่อการค้า (trade name) เครื่องหมายการค้า (trade mark)
- 5) ดึงดูดความสนใจ (Consumer Appeal) และช่วยชักจูงในการซื้อสินค้า เนื่องจากสินค้าชนิดใหม่มีเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา การแข่งขันทางด้านตลาดก็เพิ่มมากขึ้นทุกวัน ผู้ซื้อสินค้านิยมไม่อาจติดตามที่เคลื่อนไหวทางด้านตลาดได้ทัน หีบห่อจึงต้องทำหน้าที่แนะนำผลิตภัณฑ์ที่ถูกบรรจุอยู่

ให้กับผู้ซื้อด้วย ต้องดึงความสนใจของผู้ซื้อที่ไม่เคยใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ ให้สนใจในการใช้ และหลังจากใช้แล้วเกิดความพอใจที่จะซื้อใช้อีก หีบห่อจะทำหน้าที่ขายและโฆษณาสินค้าควบคู่กันไปในตัวด้วย เสมือนหนึ่งเป็นพนักงานขายเงียบ (silent salesman) ดังนั้นการที่บรรจุภัณฑ์จะสามารถดึงดูดความสนใจและชักจูงให้เกิดการซื้อได้จึงเป็นผลจากปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น ขนาด รูปร่าง สี รูปทรง วัสดุ ข้อความรายละเอียด ตัวอักษร ฯลฯ

6) ช่วยเพิ่มผลกำไร หีบห่อจะทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ไม่ได้ ถ้าหากหีบห่อไม่สามารถช่วยเพิ่มกำไรให้กับผลิตภัณฑ์ที่บรรจุอยู่ หีบห่อสามารถช่วยส่งเสริมยุทธวิธีการตลาดโดยการเปิดตลาดใหม่หรือการเพิ่มยอดขายให้กับสินค้าแต่ละชนิด

7) สร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ให้แก่ผลิตภัณฑ์ สร้างความเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

8) การแสดงตัว (Presentation) คือการสื่อความหมาย บุคลิก ภาพพจน์ การออกแบบและสีสันแห่งคุณภาพ ความคุ้มค่าต่อผู้บริโภค ผู้ใช้ ผู้ซื้อ ให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ชัดเจน สร้างความมั่นใจเห็นแล้วอดซื้อไม่ได้

สอดคล้องกับความเห็นของ ปุ่น คงเจริญเกียรติ และ สมพร คงเจริญเกียรติ (2541: 8) และ ชัยศักดิ์ เชื้อชาวนา (มปป. : 10) ที่กล่าวว่าหน้าที่ของบรรจุภัณฑ์ (อาหาร) อาจสรุปได้เป็น 2 ด้านคือ

- 1) ด้านเทคนิค การบรรจุใส่ การป้องกันคุ้มครอง การรักษาคุณภาพอาหาร การขนส่ง การวางจำหน่าย การรักษาสิ่งแวดล้อม
- 2) ด้านการตลาด การส่งเสริมการขาย การแสดงข้อมูลอาหาร การตั้งราคาขายให้สูงขึ้น การเพิ่มปริมาณการขาย ให้ความถูกต้องรวดเร็ว การฉลวย

2.5.3 ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่ดี

ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา และ ดำรงค์ศักดิ์ ชัยสนิท (2542 : 10 - 12) กล่าวถึงลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่ดีไว้ดังนี้

1) Package Use บรรจุภัณฑ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์หมดแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อีก รวมทั้งคุณสมบัติอื่นๆ ของบรรจุภัณฑ์ เช่น วิธีการเปิดปิดฝากล่องผลิตภัณฑ์ที่เปิดได้ง่าย ปิดได้สนิทดี จับถนัดมือเก็บและพกพาง่าย หรือสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ ได้อีก ตลอดจนความสะดวกสบายในการทำลายซากเมื่อเหลือใช้

2) Practicallity คือลักษณะที่ให้ความสะดวกกับการนำเอาสินค้าไปใช้ในขั้นการปฏิบัติจริงๆ แล้วไม่มีปัญหา เหมาะกับการใช้งานด้านต่างๆ เช่น ขนส่งสะดวก ตั้งโชว์ได้ดี ฯลฯ

3) Proportion of the Package คือ สัดส่วนที่เหมาะสมของบรรจุภัณฑ์ โดยที่ขนาดต้องใกล้เคียงกับสินค้าจริงๆ โดยผู้ซื้อสามารถที่จะคาดคะเนได้ว่าสินค้าภายในมีรูปร่างขนาด ปริมาณอย่างไรไม่หลอกลวงผู้บริโภค ตลอดจนมีความเหมาะสมกับวัสดุที่ผลิต และสอดคล้องกับความสามารถในการผลิตของโรงงานด้วย

4) Portability คือ ต้องมีลักษณะที่แสดงถึงความสะดวกในการเคลื่อนย้าย หรือง่ายต่อการหยิบใช้สอย เหมาะกับทุกสถานที่ สามารถจัดวางให้มั่นคงเรียบร้อยดี

5) Presentation คือ การแสดงตัวสินค้าได้ดี อาจมีรูปวิธีการใช้แสดงลักษณะของของที่บรรจุอยู่ภายในว่าเป็นอย่างไร

6) Prescription หมายถึง การแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตัวสินค้า เช่น ส่วนประกอบ สัดส่วน น้ำหนัก วันเวลาหมดอายุ ฯลฯ

7) Product Use หมายถึง ความสามารถในการนำสินค้านั้นไปใช้ หีบห่อแสดงให้เห็นว่าสินค้าภายในไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง

8) Image มีลักษณะสะท้อนภาพพจน์ที่ดีแก่สินค้าและแสดงเอกลักษณ์ของสินค้านั้นๆ

9) อำนวยความสะดวก (Convenience) บรรจุภัณฑ์ที่ดีต้องเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการขนส่งและการเก็บรักษาสินค้า ต้องมีความแข็งแรงเพียงพอที่จะวางซ้อน (stacking) ทับกันได้หลายๆ ชั้นเพื่อประหยัดพื้นที่ ต้องมีขนาดพอเหมาะ (fitness size) กับลักษณะการใช้งานและสะดวกต่อการบรรจุสินค้าลงไป ง่ายและสะดวกต่อการเรียงซ้อนกันในชั้นวางจัดแสดงสินค้าในร้านค้าปลีก (easy to stock and display) ในด้านผู้บริโภคนั้น บรรจุภัณฑ์ต้องอำนวยความสะดวกในแง่ของการนำไปใช้สอยตามหน้าที่ของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด จึงต้องออกแบบให้มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมและสรีระของมนุษย์ สะดวกต่อการจับถือหิ้ว และมีความสะดวกในการเปิด-ปิดบรรจุภัณฑ์โดยไม่ทำให้สินค้าที่บรรจุอยู่เสียหายจนกว่าสินค้านั้นจะใช้หมด ปลอดภัยแก่การใช้งาน

10) เป็นองค์ประกอบตัวหนึ่งในการกำหนดราคาขายผลิตภัณฑ์ เพราะถือว่าเป็นต้นทุนการผลิตของผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์มีส่วนช่วยทำให้ระบบเศรษฐกิจเกิดการหมุนเวียน สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจของประเทศ ความก้าวหน้าทางวิชาการ เทคโนโลยี วิธีการดำเนินชีวิต ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติในแต่ละยุคสมัยอีกด้วย

11) ส่วนลักษณะอื่นๆ ได้แก่ ความสะอาด ความง่าย ความโดดเด่น การป้องกันคุ้มครองรักษา การให้ข้อมูล การส่งเสริมการขาย ฯลฯ

2.5.4 ประเภทบรรจุภัณฑ์

ปูน คงเจริญเกียรติ และ สมพร คงเจริญเกียรติ (2541: 10 -12) แบ่งประเภทของบรรจุภัณฑ์ไว้ 2 ลักษณะ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

วิธีการ	จุดมุ่งหมาย	ประเภทของบรรจุภัณฑ์
1	การออกแบบ	1.1 บรรจุภัณฑ์ชั้นในหรือปฐมภูมิ (Primary Packaging) 1.2 บรรจุภัณฑ์ชั้นที่สองหรือทุติยภูมิ (Secondary Packaging) 1.3 บรรจุภัณฑ์ชั้นที่สามหรือตติยภูมิ (Tertiary Packaging)
2	วัสดุที่ใช้	2.1 เยื่อและกระดาษ 2.2 พลาสติก 2.3 แก้ว 2.4 โลหะ

1) ประเภทบรรจุภัณฑ์ที่แบ่งตามการออกแบบ

- บรรจุภัณฑ์ชั้นในหรือปฐมภูมิ (Primary Packaging) บรรจุภัณฑ์ประเภทนี้ ประชิด
 ภาชนะบรรจุ (2531 : 31) เรียกว่า Individual package หรือบรรจุภัณฑ์เฉพาะหน่วยและอธิบายว่าเป็น
 บรรจุภัณฑ์ที่สัมผัสอยู่กับผลิตภัณฑ์ที่อยู่ชั้นในสุดติดกับตัวสินค้า เป็นสิ่งที่บรรจุผลิตภัณฑ์เอาไว้
 เฉพาะหน่วย เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ผู้ซื้อจะได้สัมผัสเวลาที่จับถือ บรรจุภัณฑ์นี้จะได้รับการโยนทิ้ง
 เมื่อมีการเปิดหรือบริโภคสินค้าภายในจนหมด เช่น ซองบรรจุน้ำตาล เป็นต้น

- บรรจุภัณฑ์ชั้นที่สองหรือทุติยภูมิ (Secondary Packaging) บรรจุภัณฑ์ชั้นที่สองหรือ
 ทุติยภูมิ หรือมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า บรรจุภัณฑ์เพื่อการจำหน่ายปลีก (Commercial Package) หรือ
 Inner Package เป็นบรรจุภัณฑ์ที่อยู่ถัดออกมาเป็นชั้นที่สอง และรวบรวมบรรจุภัณฑ์ชั้นแรกเข้า
 ด้วยกันเป็นชุด เพื่อเหตุผลในการป้องกันหรือจัดจำหน่ายสินค้าได้มากขึ้น หรือด้วยเหตุผลในการ
 ขนส่ง

- บรรจุภัณฑ์ชั้นที่สามหรือตติยภูมิ (Tertiary Packaging) ประชิด ภาชนะบรรจุ (2531 : 33)
 เรียกบรรจุภัณฑ์ชนิดนี้ว่า Outer Package หรือบรรจุภัณฑ์ชั้นนอก คือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นหน่วยรวม
 ขนาดใหญ่ หน้าที่หลักของบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้คือการป้องกันสินค้าระหว่างการขนส่ง ลักษณะ
 ของบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้ ได้แก่ กล่องกระดาษขนาดใหญ่

2) ประเภทบรรจุภัณฑ์ที่แบ่งตามวัสดุที่ใช้

- เยื่อและกระดาษ ได้จากพืช-ผัก (Vegetable Product) ได้แก่ ไม้ เยื่อไม้ ยางไม้ เส้นใย
 จากพืช-ผัก ในรูปของกระดาษ สิ่งทอ เช่น ผ้า หรือเครื่องจักสาน เป็นต้น

- พลาสติก (Plastic) เป็นวัสดุที่ได้จากการสังเคราะห์ของพวก Polymer ส่วนมากทำมา
 จาก Petroleum Oil ได้แก่ Polyethylene (PE), Polypropylene (PP) , Polystyrene (PS)
 Polyester, Polyvinyl Chloride (PVC)

- แก้ว (Glassware) รวมถึงเซรามิกส์ (Ceramics) และเครื่องกระเบื้องลายคราม
 (Chinaware) เป็นต้น

- โลหะ (Metals) เช่น พงเหล็กอาบดีบุก (Tinplate) อะลูมิเนียม โลหะผสม (Alloy) อะลูมิเนียมแผ่นเปลว (Aluminium Foil) ทองแดง (Copper) ทองเหลือง (Brass) ฯลฯ ได้แก่ ภาชนะบรรจุในรูปกระป๋อง ถึงโลหะ เป็นต้น

2.5.5 ส่วนประกอบของบรรจุภัณฑ์

โดยทั่วไปบรรจุภัณฑ์จะประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญสองส่วนคือ

1) วัสดุที่ใช้ประกอบขึ้นเป็นหีบห่อ เช่น โลหะ กระดาษ แก้ว พลาสติก ฯลฯ ซึ่งผลิตออกมาในรูปของกระป๋อง ขวด ซอง ฯลฯ

2) ป้ายฉลากสินค้า (Label) อันเป็นส่วนแสดงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับสินค้าและผู้ขาย เช่น ตราห้อย (brand) สูตรส่วนผสม คุณสมบัติ วิธีใช้ ชื่อผู้ผลิต ราคา ปริมาตรสุทธิ เรื่องหมายการค้า วันเดือนปีที่ผลิต คำเตือน ฯลฯ

(ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา และ ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท, 2542 : 4)

2.5.6 รูปทรงบรรจุภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์ที่ปรากฏมานั้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทั้งบรรจุภัณฑ์ที่ทำมาจากวัสดุในธรรมชาติหรือบรรจุภัณฑ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นมีรูปร่างรูปทรงมากมาย มีรูปแบบซับซ้อนและมักใช้วัสดุวัสดุร่วมกันหลายชนิดในโครงสร้างหนึ่งๆ ของภาชนะบรรจุ ซึ่งถ้าหากจะแบ่งประเภทของบรรจุภัณฑ์ในสมัยปัจจุบันตามคุณสมบัติทางกายภาพต่างๆ ไปแล้ว อาจแบ่งรูปร่าง รูปทรงของบรรจุภัณฑ์ได้เป็น 3 ประเภทคือ

1) บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงแข็งตัว (Rigid Form) เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีความแข็งแรงทนทาน ให้ความคุ้มครองป้องกันผลิตภัณฑ์จากสภาพแวดล้อมภายนอกได้ดีเลิศ นอกจากนั้นความแข็งแรงของบรรจุภัณฑ์เองยังเอื้ออำนวยต่อการใช้งาน ที่ต้องทนความดันหรืออุณหภูมิสูงๆ ได้ เช่น การบรรจุภัณฑ์ในระหว่างการฆ่าเชื้อโรคด้วยความร้อน บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงแข็งตัวเหล่านี้ ได้แก่ เครื่องแก้ว (glass ware) เซรามิกส์ (ceramic) เครื่องปั้นดินเผา ไม้ โลหะ และพลาสติกจำพวก Thermosetting เป็นต้น ภาชนะบรรจุที่ปรากฏได้แก่ ขวดแก้ว ถังไม้ ถังโลหะ ภาชนะเมลามีน คอนโท ถ้วยชามกระเบื้องเคลือบ เป็นต้น ซึ่งภาชนะบรรจุต่างๆ เหล่านี้มีราคาและน้ำหนักค่อนข้างสูง

2) บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงกึ่งแข็งตัว (Semirigid Form) เป็นบรรจุภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากความพยายามหาวัสดุอื่นมาแทนที่ภาชนะประเภทแข็งตัวเพื่อลดต้นทุนการผลิตหรือน้ำหนักของบรรจุภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ประเภทนี้ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ที่ทำมาจากพลาสติกอ่อน กระดาษแข็งและอะลูมิเนียม คุณสมบัติเฉพาะตัวของภาชนะบรรจุกึ่งแข็งตัว ทั้งด้านราคา น้ำหนัก และการให้ความ

คุ้มครองป้องกันแก่ผลิตภัณฑ์จะมีค่ากลางๆ อยู่ระหว่างคุณสมบัติของบรรจุภัณฑ์ประเภทแข็งตัวและยืดหยุ่น

3) บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงยืดหยุ่น (Flexible Form) ได้แก่บรรจุภัณฑ์ที่ทำขึ้นมาจากวัสดุอ่อนตัว ลักษณะเป็นแผ่นบาง เช่น กระดาษ อะลูมิเนียม ฟอยล์ โฟม เป็นต้น ขณะนี้ภาชนะอ่อนตัวหรือยืดหยุ่นได้รับความนิยมสูงมาก เนื่องจากภาชนะบรรจุอ่อนตัวได้เปรียบในด้านต้นทุนของตัวภาชนะซึ่งมีราคาถูก (หากใช้ในปริมาณมากและระยะเวลานาน) นอกจากนั้นน้ำหนักภาชนะบรรจุเบา มีรูปแบบและโครงสร้างมากมายให้เลือก เพื่อให้ตรงกับการใช้งาน จากการรวบรวมวัสดุหลายชนิดเข้าไว้ด้วยกันในรูปของฟิล์มเคลือบ (coated film) หรือฟิล์มประกบ (laminated film) ผู้ใช้อาจสั่งวัสดุในรูปของม้วนฟิล์มมาขึ้นรูปเองที่โรงงานของตนหรืออาจสั่งภาชนะสำเร็จรูปก็ได้ แม้ว่าคุณสมบัติด้านความแข็งแรงและการให้ความคุ้มครองป้องกันผลิตภัณฑ์ของภาชนะบรรจุอ่อนตัว จะดีกว่าที่รับจากภาชนะบรรจุแข็งตัวอยู่บ้าง

2.5.7 หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ 3 ประการคือ (ก่อเกียรติ วิริยะกิจ พัฒนา และ ดำรงค์ศักดิ์ ชัยสนิท, 2542 : 45 - 48)

- 1) ต้องสะดุดความสนใจ
- 2) ต้องพร้อมที่จะเป็นที่จดจำ
- 3) ต้องแสดงออกซึ่งความคิดที่แน่นอน

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1) การออกแบบโครงสร้าง หรือกระบวนการออกแบบโครงสร้าง (The Structural Packaging Design Process) หมายถึง การกำหนดลักษณะ รูปร่าง ขนาด ปริมาตร น้ำหนัก ประเภทของวัสดุที่จะนำมาเป็นบรรจุภัณฑ์ ทั้งนี้ โดยเน้นถึงหน้าที่ในการคุ้มครองรักษาคุณภาพสินค้า การให้ความสะดวกในการลำเลียงขนส่ง เก็บรักษา และประหยัด การดำเนินงานขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยทั่วไปผู้ออกแบบต้องอาศัยความรู้และข้อมูลข่าวสารจากหลายๆ ด้าน รวมทั้งคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ โดยผู้ออกแบบจะทำหน้าที่เป็นผู้สร้างภาพพจน์ (The Image Maker) จากข้อมูลต่างๆ ให้ปรากฏเป็นรูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์จริงๆ ในแง่รูปธรรมให้ดี ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- ทำอย่างไรบรรจุภัณฑ์จึงจะสามารถสื่อสารได้ทั้งวจนสัญลักษณ์และทัศนสัญลักษณ์ (How It Communicates Verbally and Nonverbally)
- บรรจุภัณฑ์ควรจะสร้างความพึงพอใจ เกียรติและศักดิ์ศรีสำหรับผู้บริโภค (The Prestige Desired)

- บรรจุภัณฑ์จะต้องแสดงความโดดเด่นและดึงดูดให้เห็นชัดเจนต่างจากผลิตภัณฑ์อื่น (Its Stand Out Appear)

2) การออกแบบกราฟิก เป็นการสร้างสรรค์ลักษณะภายนอกของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ เพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าของสินค้า โดยเน้นถึงการสื่อความหมาย การตกแต่งให้สวยงาม ดึงดูดผู้พบเห็นให้เกิดความต้องการซื้อสินค้านั้น เพื่อให้เกิดผลทางจิตวิทยา เช่น การออกแบบรูปทรงให้มีความสะดวกในการใช้สอย การจัดวางรูปภาพ ตัวหนังสือที่สวยงาม ฉลากที่เด่นชัด เป็นต้น โดยอาศัยหลักศิลปะการจัดภาพให้เกิดความประสานกลมกลืนกันอย่างสวยงาม ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์เทคนิคการพิมพ์ในระบบต่างๆ ด้วย

การออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์สามารถทำได้ทั้งลักษณะ 2 มิติ บนพื้นผิวราบของวัสดุ เช่น กระดาษ แผ่นพลาสติก แผ่นโลหะอบดื่อก แผ่นอลูมิเนียม ฯลฯ หลังจากนั้นจึงนำไปประกอบขึ้นเป็นรูปบรรจุภัณฑ์ตามรูปทรงหรือโครงสร้างที่ได้ออกแบบไว้

การออกแบบลักษณะ 3 มิติอาจทำได้ 2 กรณี คือ ทำเป็นแผ่นฉลาก (Label) หรือแผ่นป้ายแล้วนำไปติดบนบรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงแข็งตัว (Rigid Form) ที่ขึ้นรูปเป็นบรรจุภัณฑ์แล้ว หรืออาจสร้างสรรค์บนผิวบรรจุภัณฑ์โดยตรง เช่น พิมพ์บนขวดโลหะหรือพลาสติก เป็นต้น

2.5.8 ขั้นตอนการออกแบบบรรจุภัณฑ์

1) กำหนดขอบเขตและปัญหา (Problem Indentication) เป็นขั้นตอนของการตั้งเกณฑ์และความต้องการของการออกแบบ

2) การเสนอแนวความคิดเบื้องต้น (Preliminary Ideas) เป็นการลำดับความคิดออกมาหลายๆ แบบ ด้วยการร่างภาพอย่างหยาบๆ โดยอาศัยข้อมูลที่สรุปจากข้อที่ 1 เพื่อให้ได้แนวคิดและจินตนาการที่สัมพันธ์กับโครงสร้างของผลิตภัณฑ์และภาชนะบรรจุออกมาหลายๆ แบบ

3) การพัฒนาและแก้ไขแบบ (Design Refinement) เป็นขั้นตอนการนำเอาแบบร่างมาพัฒนารูปแบบมีการขยายรายละเอียดส่วนประกอบย่อยต่างๆ ให้ชัดเจน กำหนดขนาด สัดส่วน สี สัน ตัวอักษร และภาพประกอบ มีการจัดวางตำแหน่งและแสดงรูปลักษณะ ให้ใกล้เคียงทำแบบเหมือนจริงให้มากที่สุด

4) การวิเคราะห์ผลงานออกแบบ (Design Analysis) เป็นการจัดทำบรรจุภัณฑ์จำลองรูปทรงสามมิติขึ้นเพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเมื่อต้องนำไปผลิตจริง เช่น การทดสอบการจัดวาง การตั้ง การมองในทิศทางต่างๆ เป็นต้น

5) การสร้างต้นแบบเพื่อพิมพ์ (Mechanical or Art – Work) เป็นการจัดเตรียมต้นฉบับสมบูรณ์ด้วยการเขียนแบบและจัดวางองค์ประกอบต่างๆ เช่น ตัวอักษร ข้อความ และภาพประกอบ การกำหนดสี ตลอดจนคำสั่งต่างๆ ที่ใช้ติดต่อสื่อสารความเข้าใจระหว่างผู้ออกแบบและช่างเทคนิค

ทางการพิมพ์ เพื่อให้ได้ผลงานออกมาตามที่ต้องการ เป็นต้นฉบับสมบูรณ์ สามารถนำไปทำแม่แบบแม่พิมพ์ที่สวยงามและคมชัด

6) การผลิตจริง (Production) ในขั้นตอนนี้ ส่วนใหญ่เป็นหน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายโรงงานหรือโรงพิมพ์ที่ผลิตออกมาให้ตรงกับที่นักออกแบบกำหนดไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดของการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา
2. รวบรวมข้อมูลและตัวอย่างวัสดุจากแหล่งต่างๆ
3. รวบรวมข้อมูลและตัวอย่างวัสดุงานหัตถกรรมไทยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ผลิตบรรจุภัณฑ์
4. ทำภาพร่าง วิเคราะห์และปรับปรุงแบบ ทำการผลิตหุ่นจำลอง
5. ทำการผลิตต้นแบบและนำไปทดลองใช้ในร้านจิตรลดา
6. ทำการผลิตเพื่อใช้จริง

3.1 บรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ปัจจุบันบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ถุงและกล่อง รายละเอียดดังนี้

3.1.1 ถุง แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

- ถุงพลาสติก เป็นถุงสีขาว พิมพ์ตราสัญลักษณ์และที่อยู่ของร้านจิตรลดา พิมพ์ด้วยสีน้ำเงิน
- ถุงกระดาษ เป็นถุงสีขาว พิมพ์ตราสัญลักษณ์และที่อยู่ของร้านจิตรลดา พิมพ์ด้วยสีทอง

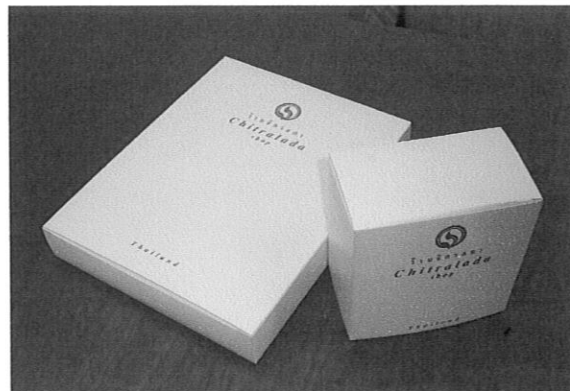
ภาพที่ 28 บรรจุภัณฑ์ ; ถุงพลาสติก

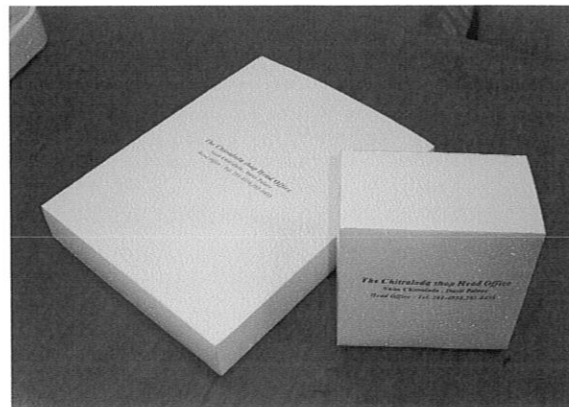
ภาพที่ 29 บรรจุภัณฑ์ ; ถุงกระดาษ

3.1.2 กล่องกระดาษ

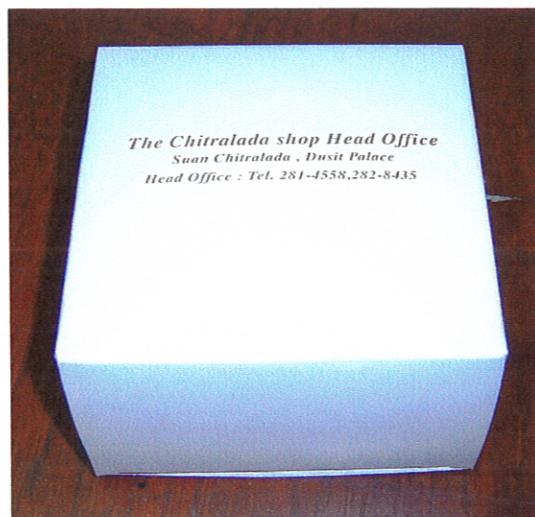
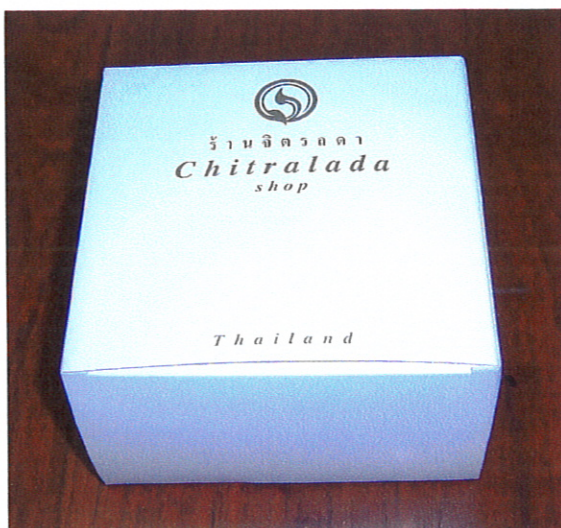
เป็นกล่องสีขาว พิมพ์ตราสัญลักษณ์และที่อยู่ของร้านจิตรลดา พิมพ์ด้วยสีทอง

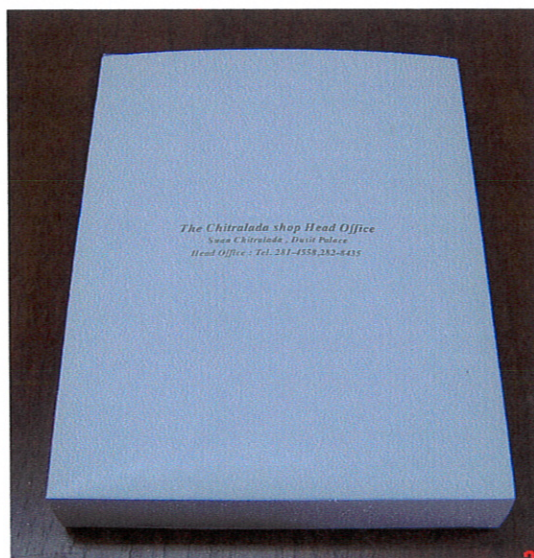
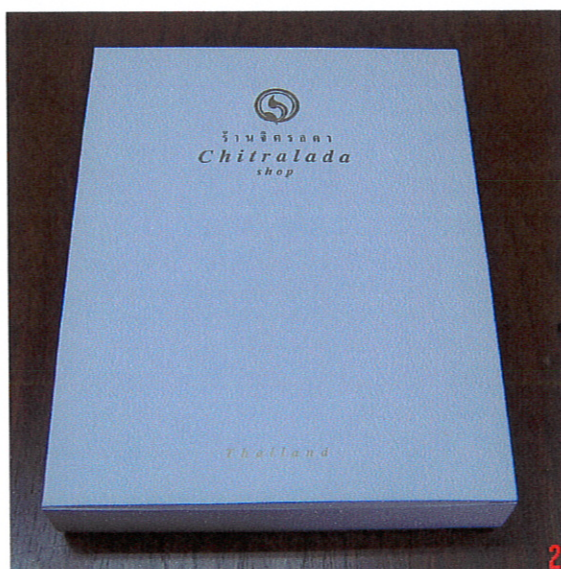
ภาพที่ 30 บรรจุภัณฑ์ ; กล่องกระดาษ ด้านหน้า

ภาพที่ 31 บรรจุภัณฑ์ ; กล่องกระดาษด้านหลัง

ภาพที่ 32 บรรจุภัณฑ์ ; กล่องกระดาษ

ภาพที่ 33 บรรจุภัณฑ์ ; กล่องกระดาษ

3.1.3 ตราสัญลักษณ์

ปัจจุบันตราสัญลักษณ์ที่พิมพ์บนบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา มี 2 รูปแบบ คือ

ภาพที่ 34 ตราสัญลักษณ์ที่พิมพ์บนบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดาแบบที่ 1

ภาพที่ 35 ตราสัญลักษณ์ที่พิมพ์บนบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดาแบบที่ 2

3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุพื้นถิ่นที่ใช้ทำบรรจุภัณฑ์ที่มีในประเทศไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้เจาะจงแหล่งข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ในประเทศไทย คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ รายละเอียดดังนี้

3.2.1 วัสดุพื้นถิ่นภาคเหนือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พบว่าวัสดุที่ผลิตขึ้นในภาคเหนือที่พบส่วนมากเป็นกระดาษที่ผลิตจากเยื่อไม้ธรรมชาติ รายละเอียดดังนี้

- วัสดุเยื่อไม้ : กระดาษสา กระดาษเยื่อต้นกล้วย กระดาษเยื่อตะขบป่า กระดาษเยื่อตะขบบ้าน กระดาษเยื่อสับปะรด
- วัสดุผ้า : ผ้าฝ้าย ผ้าใยกล้วย
- สี : มีทั้งสีธรรมชาติและย้อมเป็นสีต่างๆ
- พื้นผิว : มีพื้นผิวแตกต่างกันไปตามลักษณะของวัตถุดิบ
- การทำลาย : ใช้เทคนิคบด การระบาย การพิมพ์ เป็นต้น
- การแปรรูป : เป็นผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
- กรรมวิธีการผลิต : ระบบหัตถกรรมหรืออุตสาหกรรมในครอบครัว

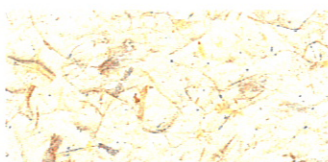
ตัวอย่างข้อมูล

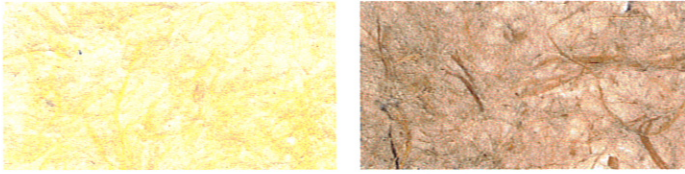
ภาพที่ 36 กระดาษเยื่อกล้วยผสมเยื่อสา (ร้าน จู ณ ลำปาง)

ภาพที่ 37 กระดาษเยื่อตะขบป่า (ร้าน จู ณ ลำปาง)

ภาพที่ 38 กระดาษเยื่อต้นกล้วย (ร้าน จู ณ ลำปาง)

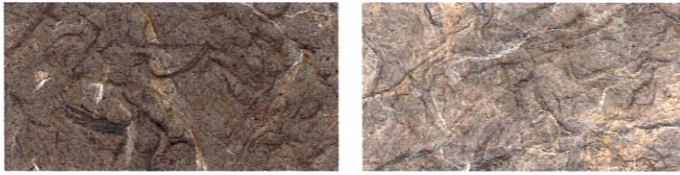
ภาพที่ 39 กระดาษเยื่อต้นกล้วยผสมเยื่อสา (ร้าน จู ณ ลำปาง)

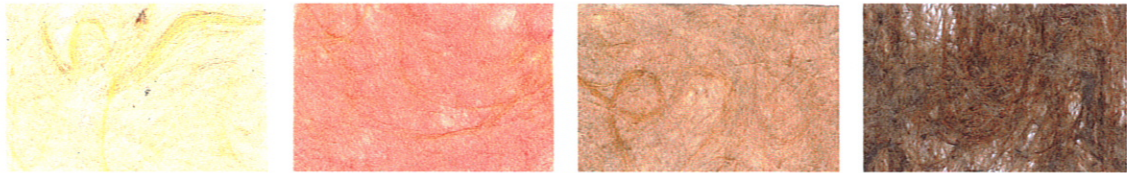
ภาพที่ 40 กระดาษสาสีต่างๆ (ร้าน จู ณ ลำปาง)

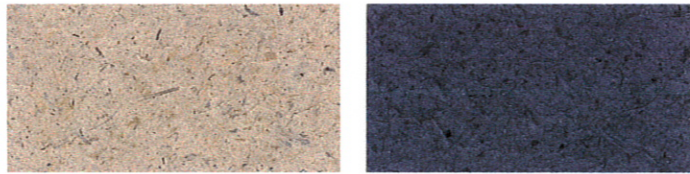
ภาพที่ 41 กระดาษสาสีต่างๆ (ร้าน จู ณ ลำปาง)

ภาพที่ 42 กระดาษตะขบป่า (กลุ่มกระดาษตะขบบ้านเอี่ยม)

ภาพที่ 43 กระดาษใยกล้วยกลุ่ม (กลุ่มกระดาษตะขบบ้านเอี่ยม)

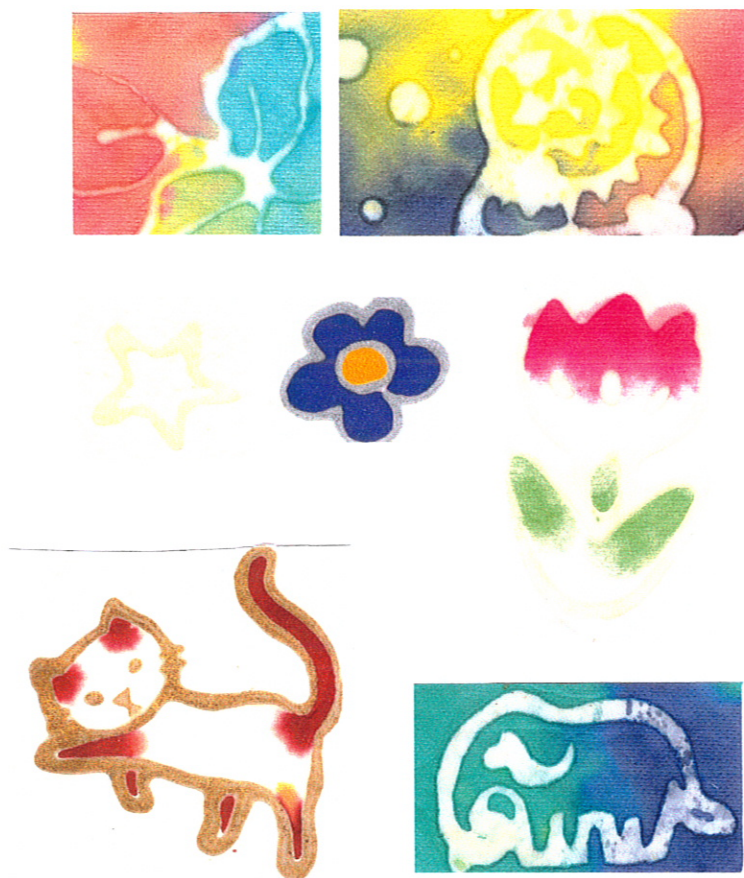
ภาพที่ 44 กระดาษใยสับปะรด (Pineapple leaf Paper กำนันจิว)

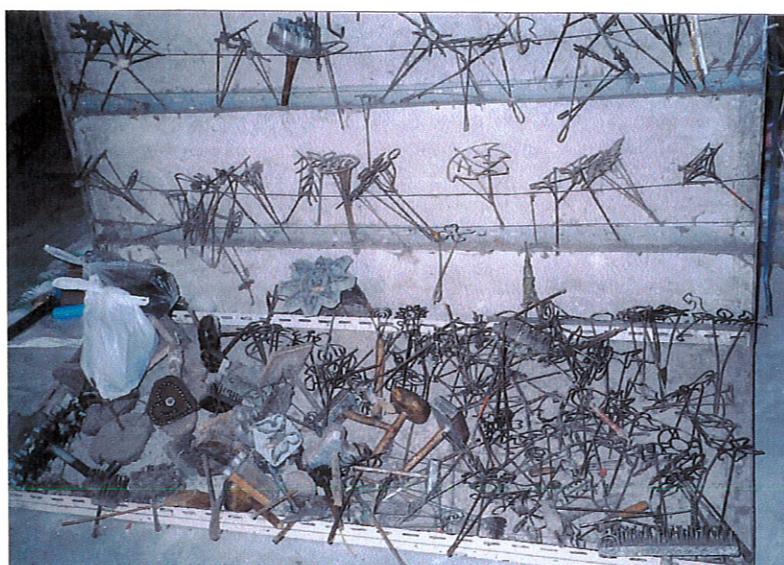
ภาพที่ 45 บรรจุภัณฑ์จากกระดาษใยสับปะรด
(Pineapple leaf Paper กำนันจิว)

ภาพที่ 46 การทำลวดลายบนกระดาษสาด้วยเทคนิคบาติก
(ห้างหุ้นส่วนจำกัดบ้านกระดาษสา - บาติก)

ภาพที่ 47 การทำลวดลายบนกระดาษสาด้วยเทคนิคบาติก
(ห้างหุ้นส่วนจำกัดบ้านกระดาษสา – บาติก)

ภาพที่ 48 แม่พิมพ์บาติก
(ห้างหุ้นส่วนจำกัดบ้านกระดาษสา – บาติก)

ภาพที่ 49 เชือกทำจากกระดาสา
(ห้างหุ้นส่วนจำกัดบ้านกระดาสา – บาดิก)

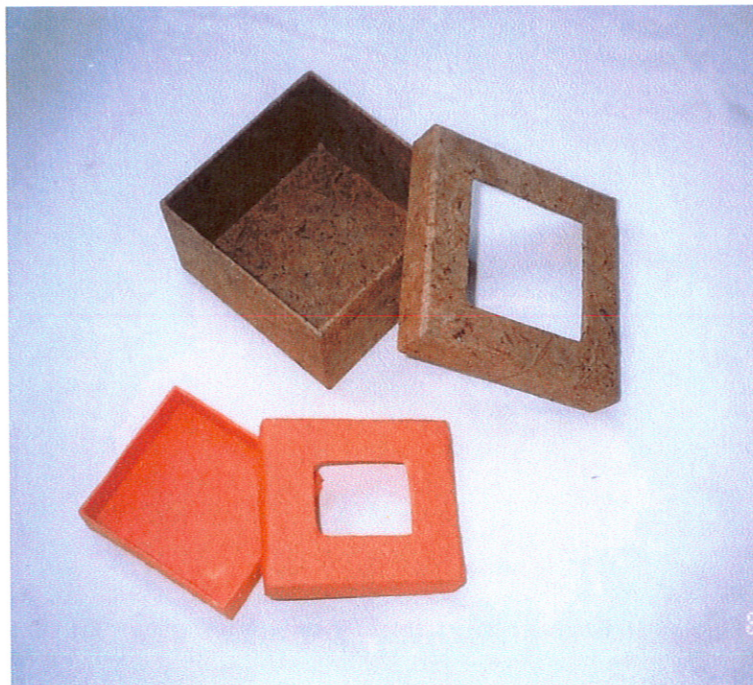
ภาพที่ 50 บรรจุภัณฑ์จากกระดาสา
(ห้างหุ้นส่วนจำกัดบ้านกระดาสา – บาดิก)

ภาพที่ 51 บรรจุภัณฑ์จากกระดาสา
(ห้างหุ้นส่วนจำกัดบ้านกระดาสา – บาดิก)

ภาพที่ 52 บรรจุกัณฑ์จากกระดาสา
(ห้างหุ้นส่วนจำกัดบ้านกระดาสา – บาดิก)

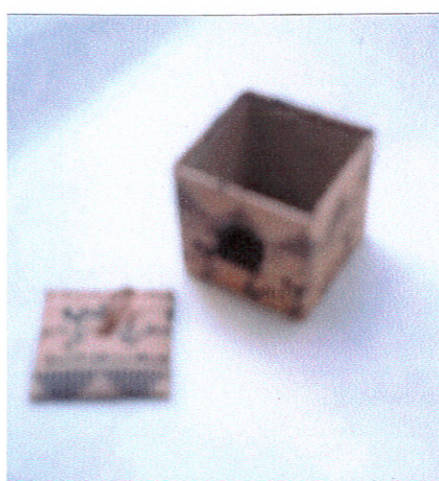
ภาพที่ 53 บรรจุกัณฑ์จากกระดาสา
(ห้างหุ้นส่วนจำกัดบ้านกระดาสา – บาดิก)

ภาพที่ 54 กระดาษมูลช้างไม่ปิดหน้า (บริษัท ไทยมิตร จำกัด)

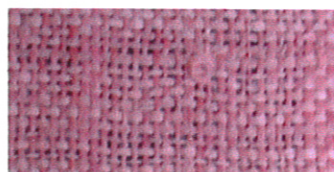
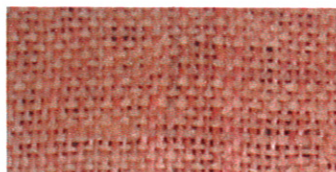
ภาพที่ 55 กระดาษมูลช้างปิดหน้า (บริษัท ไทยมิตร จำกัด)

ภาพที่ 56 บรรจุภัณฑ์จากกระดาษมูลช้าง (บริษัท ไทยมิตร จำกัด)

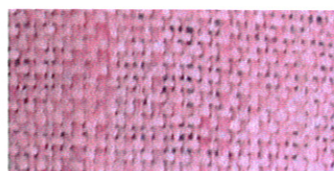
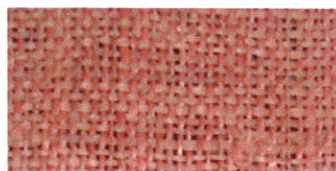
ภาพที่ 57 ผ้าฮัมตุนคิบ (ร้านจินเฮงฮวด)

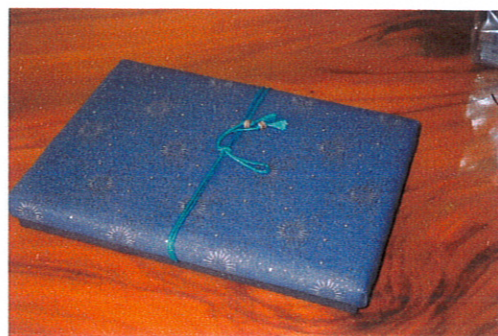
ภาพที่ 58 ผ้าพม่าตัม (ร้านจินเฮงฮวด)

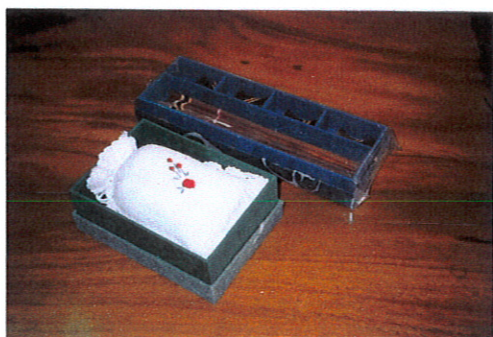
ภาพที่ 59 ผ้าตาฟอก (ร้านจินเฮงฮวด)

ภาพที่ 60 ผ้าใยกล้วยขง (วินัย วนาพงษ์สกุล ตรอกเล่าโจ้ว)

ภาพที่ 61 บรรจุกันท์จากผ้า (บริษัท Fine Handicraft)

ภาพที่ 62 บรรจุกันท์จากกระดาษสา (บริษัท Fine Handicraft)

ภาพที่ 63 ภาพแสดงการผลิตบรรจุภัณฑ์จากผ้า
(บริษัท Fine Handicraft)

3.2.2 วัสดุพื้นถิ่นภาคอีสาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ พบว่า วัสดุที่ผลิตขึ้นในภาคอีสานที่พบส่วนมากเป็นผ้าที่ได้จากใยธรรมชาติได้แก่ ไหมและฝ้าย

รายละเอียดดังนี้

- วัสดุผ้า : ผ้าไหมและผ้าฝ้าย
- สี : มีทั้งสีธรรมชาติและย้อมเป็นสีต่างๆ
- พื้นผิว : มีพื้นผิวแตกต่างกันไปตามลักษณะของวัตถุดิบ
- การทำลวดลาย : ยกดอก มัดหมี่ จี๊ด เป็นต้น
- การแปรรูป : เป็นผลิตภัณฑ์เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้ต่างๆ
- กรรมวิธีการผลิต : ระบบหัตถกรรมหรืออุตสาหกรรมในครอบครัว

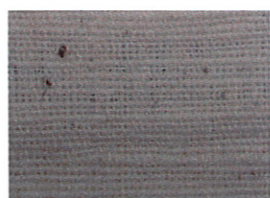
ตัวอย่างข้อมูล

ภาพที่ 64

ผ้าไหม (ร้านฝ้ายเงิน)

ภาพที่ 65

ผ้าฝ้าย (ร้านฝ้ายเงิน)

3.2.3 วัสดุพื้นดินภาคใต้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี สงขลา กระบี่ นครศรีธรรมราช พบว่าวัสดุที่ผลิตขึ้นในภาคใต้ส่วนมากเป็น การนำเส้นใยธรรมชาติมาถัก - ทอ และการผลิตกระดาษจากเยื่อไม้ธรรมชาติ รายละเอียดดังนี้

- วัสดุเยื่อไม้ : กระดาษเยื่อสับปะรด
- วัสดุเส้นใย : เชือกจากเปลือกลำต้นกล้วย , กระชูด , หางอวน , ใบเตย
- สี : มีทั้งสีตามธรรมชาติและย้อมเป็นสีต่างๆ
- พื้นผิว : มีพื้นผิวแตกต่างกันไปตามลักษณะของวัตถุดิบ
- การทำลวดลาย : ไม่พบ
- การแปรรูป : เป็นผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
- กรรมวิธีการผลิต : ระบบหัตถกรรมหรืออุตสาหกรรมในครอบครัว

ตัวอย่างข้อมูล

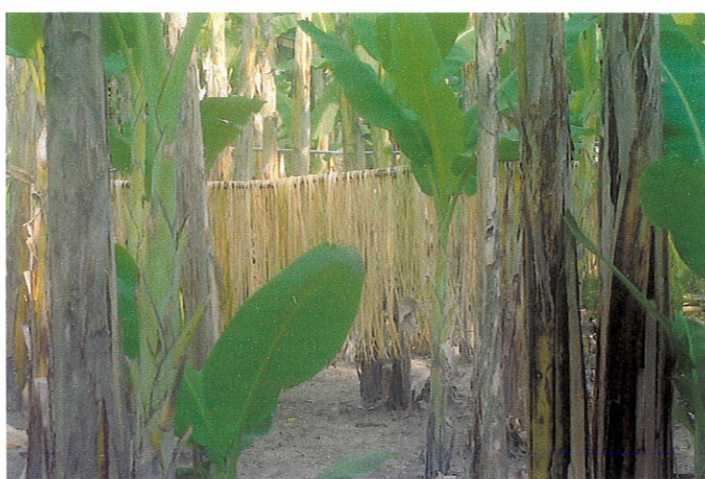
ภาพที่ 66 กระดาษจากใยสับปะรด (ร้านนุชกาญจน์ จังหวัดชุมพร)

ภาพที่ 67 ผลิตภัณฑ์จากกระดาษใยสับปะรด (ร้านนุชกาญจน์ จังหวัดชุมพร)

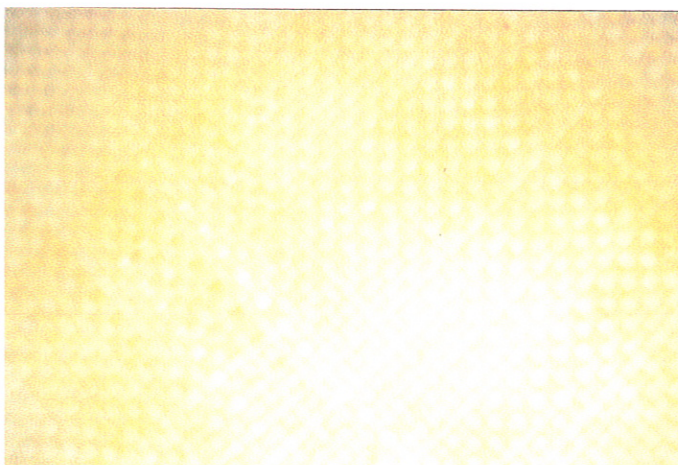
ภาพที่ 68 ผลิตภัณฑ์จากกระจุค
(กลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานกระจุค ตำบลทรายทรี อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี)

ภาพที่ 69 การผลิตเชือกกล้วย
(กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหัวควาย : กลุ่มผลิตภัณฑ์เชือกกล้วย
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา)

ภาพที่ 70 ผลิตภัณฑ์จากเชือกกล้วย
(กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหัวควาย : กลุ่มผลิตภัณฑ์เชือกกล้วย
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา)

ภาพที่ 71 เดยปาหนันจักสาน (สีธรรมชาติ)
(กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหลังสอคพัฒนา : กิจกรรมจักสานเดยปาหนัน
ตำบลเกาะลันตาน้อย อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่)

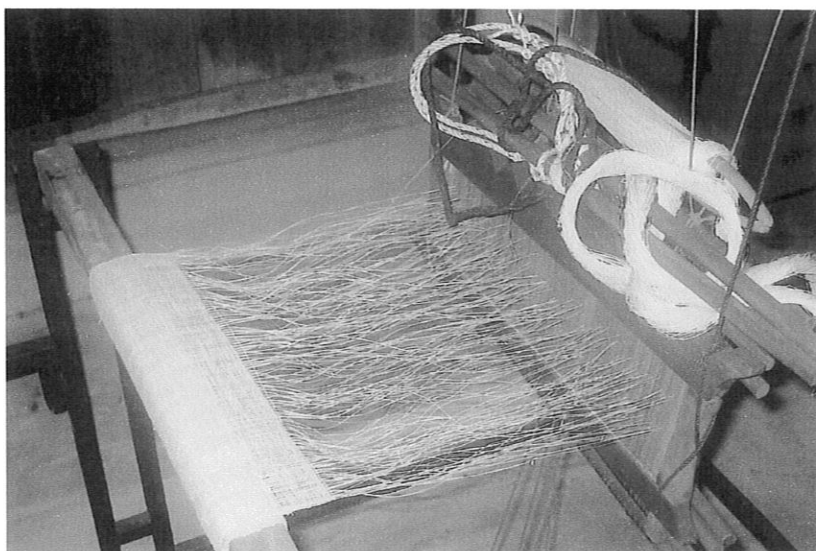
ภาพที่ 72 เดยปาหนันจักสาน (ย้อมสี)
(กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหลังสอคพัฒนา : กิจกรรมจักสานเดยปาหนัน
ตำบลเกาะลันตาน้อย อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่)

ภาพที่ 73 ผลิตภัณฑ์จากเตยปาหนันจักสาน
(กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหลังสอคพัฒนา : กิจกรรมจักสานเตยปาหนัน
ตำบลเกาะตันตาน้อย อำเภอเกาะตันตา จังหวัดกระบี่)

ภาพที่ 74 หางอวน (ผลิตจากยอดลาน)
(กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหน้าทับ : ผลิตกันท์หางอวน ; ยอดลาน
ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช)

ภาพที่ 75 การทอหางอวนให้เป็นผืน
(กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหน้าทับ : ผลิตกันท์หางอวน ; ยอดลาน
ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช)

ภาพที่ 76 หางอวนถักเป็นเส้น
(กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหน้าทับ : ผลิตภัณฑ์หางอวน ; ยอดลาน
ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช)

ภาพที่ 77 หางอวนที่ทอเป็นผืนแล้ว
(กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหน้าทับ : ผลิตภัณฑ์หางอวน ; ยอดลาน
ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช)

ภาพที่ 78 ผลิตภัณฑ์จากหางอน

(กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหน้าทับ : ผลิตภัณฑ์หางอน ; ยอดลาน
ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช)

จากการรวบรวมข้อมูลวัสดุพื้นถิ่นที่ใช้ทำบรรจุภัณฑ์ที่มีในประเทศไทย สรุปได้ว่า
ภาคเหนือ วัสดุที่พบคือ กระดาษสา กระดาษเยื่อสับปะรด กระดาษตะขบป่า กระดาษไยกล้วย
ผ้าฝ้าย ผ้าใยถั่วเหลือง วัสดุพื้นผิวมีลักษณะแตกต่างกันไปตามวัตถุดิบ สีสรรที่พบมีทั้งสีตามธรรมชาติ
และการย้อมเป็นสีต่างๆ การทำลวดลายใช้เทคนิคบาติก การระบาย การพิมพ์ และมีการแปรรูปเป็น
ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วัสดุที่พบคือ ผ้าไหมและผ้าฝ้าย วัสดุพื้นผิวแตกต่างกันไปตามลักษณะ
ของวัตถุดิบ สีสรรที่พบมีทั้งสีตามธรรมชาติและการย้อมเป็นสีต่างๆ การทำลวดลายใช้เทคนิคการ
ยกดอก มัดหมี่ จิด และมีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้
ต่างๆ

ภายใต้ วัสดุที่พบคือ กระดาษเยื่อสับประรด เชือกจากเปลือกลำต้นกล้วย กระจุย หางอน ใบเตย วัสดุที่มีพื้นผิวแตกต่างกันไปตามลักษณะของวัตถุดิบ สีสรรที่พบมีทั้งสีตามธรรมชาติและการย้อม เป็นสีต่างๆ และมีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

3.3 การทำภาพร่าง วิเคราะห์และปรับปรุงแบบ ทำการผลิตหุ่นจำลอง

ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดขอบเขตและปัญหา (Problem Indentication)
2. การเสนอแนวความคิดเบื้องต้น (Preliminary Ideas)
3. การพัฒนาและแก้ไขแบบ (Design Refinement)
4. การวิเคราะห์ผลงานออกแบบ (Design Analysis)
5. การสร้างต้นแบบเพื่อพิมพ์ (Mechanical or Art – Work)
6. การผลิตจริง (Production)

3.3.1 กำหนดขอบเขตและปัญหา (Problem Indentication)

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ร้านจิตรลดา ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

- 1) ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติและหาได้ในประเทศไทย
- 2) เน้นรูปแบบและลักษณะเฉพาะของศิลปหัตถกรรมไทย

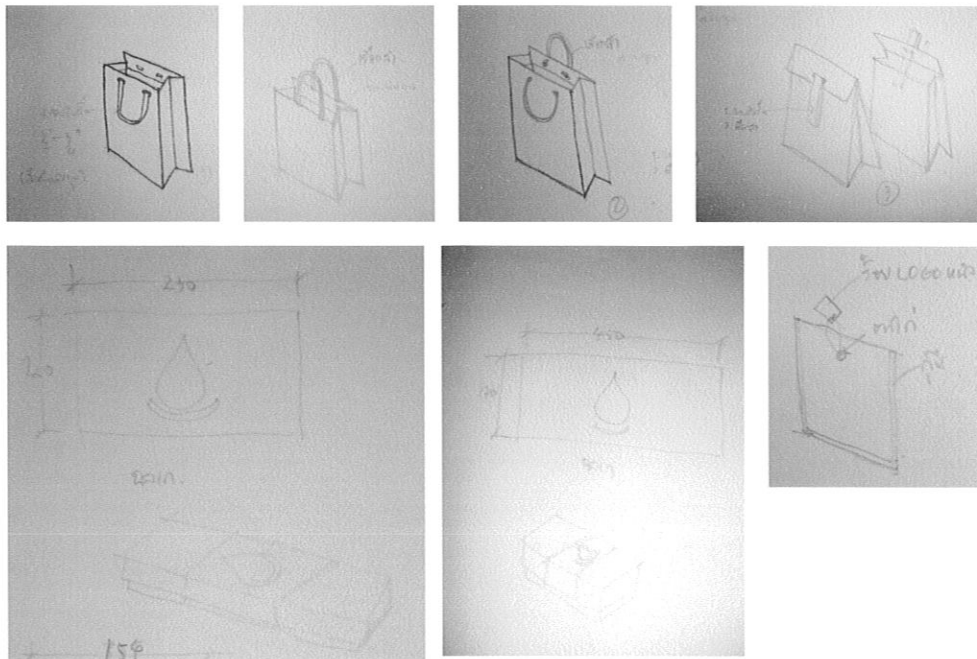
3.3.2 การเสนอแนวความคิดเบื้องต้น (Preliminary Ideas)

ผลิตภัณฑ์ในร้านจิตรลดา เป็นผลผลิตจากฝีมือกลุ่มแม่บ้าน ภายใต้ ภายใต้มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ โครงการพระราชดำริ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ผลงานที่ปรากฏนั้นมีคุณค่าทั้งทางด้านความงามและประโยชน์ใช้สอย อันได้แก่ ผลิตภัณฑ์ผ้าผืน ผ้าแปรรูป และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุพื้นบ้าน เป็นต้น สินค้าส่วนใหญ่ นอกจากผู้ซื้อจะมีจุดประสงค์เพื่อนำไปใช้สอยเองแล้ว ยังนิยมนำไปเป็นของขวัญ ของฝากและเป็นของที่ระลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับชาวต่างประเทศ ดังนั้นบรรจุภัณฑ์ที่นำมาใช้นอกจากจะทำหน้าที่รองรับ ป้องกันรักษาสินค้าแล้ว บรรจุภัณฑ์ต้องสามารถสื่อถึงตัวสินค้า บ่งชี้หรือแจ้งข้อมูล รายละเอียดต่างๆ ของสินค้า โดดเด่นสะดุดตาและพร้อมที่จะจดจำ สร้างความพึงพอใจ เกียรติและศักดิ์ศรีสำหรับผู้ซื้อ และเพิ่มมูลค่าสินค้าให้ทรงคุณค่ามากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาข้อมูลสินค้าร้านจิตรลดาและข้อมูลวัสดุพื้นถิ่น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการออกแบบ รายละเอียดดังนี้

- 1) รูปแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้สามารถบรรจุสินค้าที่มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและขนาด จึงแบ่งรูปแบบบรรจุภัณฑ์ออกเป็น 3 ชนิดคือ ถุง กล่อง ซอง
- 2) ขนาดของบรรจุภัณฑ์ เนื่องจากสินค้าร้านจิตรลดาที่มีความหลากหลายชนิด จึงทำให้มีรูปแบบและขนาดเล็กใหญ่แตกต่างกันไปด้วย จึงกำหนดให้มีหลากหลายขนาดเช่นกัน เพื่อให้สามารถเลือกบรรจุสินค้าได้ตามความเหมาะสม
- 3) วัสดุบรรจุภัณฑ์ ใช้วัสดุจากพื้นดิน ภาชนะดิน ภาชนะวันออกเฉียงเหนือ และภาชนะไม้ คือ กระดาษจากใยธรรมชาติ วัสดุจากใยธรรมชาติ หนังสือ ผ้าฝ้าย และผ้าไหม
- 4) กราฟิคนบรรจุภัณฑ์ เนื่องจากตราสินค้า (Brand) ร้านจิตรลดาเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและจากความหลากหลายของสินค้าจึงไม่สามารถระบุชื่อและรายละเอียดสินค้าให้ได้ครบทุกชนิดหรือแยกบรรจุภัณฑ์เฉพาะแต่ละชนิดได้ จึงใช้ตราสินค้าจิตรลดาปัจจุบัน ซึ่งมี 2 รูปแบบ และที่อยู่ของสาขา (ในที่นี้ใช้ที่อยู่ของสำนักงานใหญ่สวนจิตรลดา) สำหรับเลือกใช้สีที่โดดเด่น และดูสวยงาม จึงเลือกใช้สีทองและสีแดงกับวัสดุที่นำมาใช้
- 5) เทคนิคการทำลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ แบ่งตามวิธีการทำลวดลายบนผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของชาวบ้าน ได้แก่ การพิมพ์ผ่านแม่พิมพ์ตะแกรงผ้า , การพิมพ์โดยแม่พิมพ์ทราย , การพิมพ์โดยเทคนิคบดก , เทคนิคการปัก
- 6) กรรมวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์ในระบบหัตถกรรมและอุตสาหกรรมในครอบครัว

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการทำภาพร่าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 79 ตัวอย่างภาพร่างการออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

3.3.3 การพัฒนาและแก้ไขแบบ (Design Refinement)

- 1) รูปแบบแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ ถู ก่อ่ง และซอง
- 2) กราฟิก ใช้ตราสินค้า (Brand) ร้านจิตรลดา โดยใช้เทคนิคการทำลวดลาย ดังที่จะทำการทดลองต่อไปนี้
- 3) เทคนิคการทำลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ แบ่งเป็น
 - การพิมพ์ผ่านแม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silk Screen)
 - การพิมพ์โดยแม่พิมพ์ตรายาง (Rubber Stamp)
 - การพิมพ์โดยเทคนิคบาติก (Batik)
 - แม่พิมพ์โลหะ
 - เทคนิคการปัก (Embroidering)

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองเทคนิคการทำลวดลายบนวัสดุพื้นอื่นดังนี้

- กระดาษจากใยธรรมชาติ
- วัสดุจากใยธรรมชาติ
- หนัง
- ผ้าฝ้ายและผ้าไหม

ผลการทดลอง

เทคนิคการพิมพ์ผ่านแม่พิมพ์ตะแกรงผ้า (Silk Screen)

วัสดุ : กระดาษจากใยธรรมชาติ

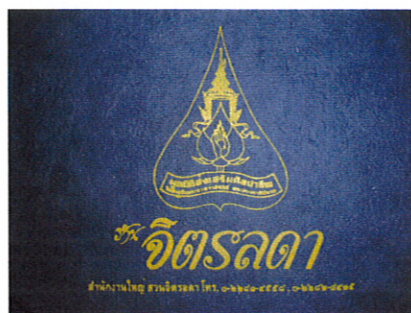
ลักษณะสี : สีเรียบ

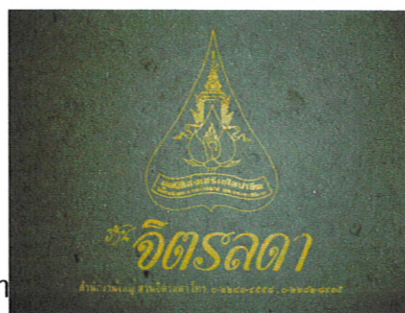
กระดาษ
ตะขบป่า

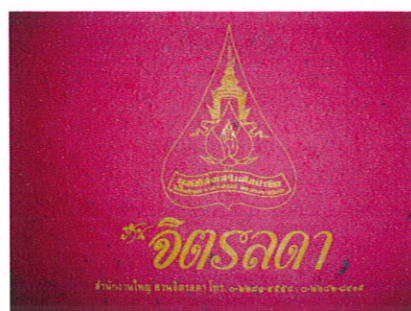
กระดาษใยกล้วย

กระดาศา

กระดาศามูลช้าง

กระดาศาโยสัปปะรด

ภาพที่ 80 ภาพงานพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาศาด้วยเทคนิคการพิมพ์ผ่านตะแกรง (สีเรียบ)

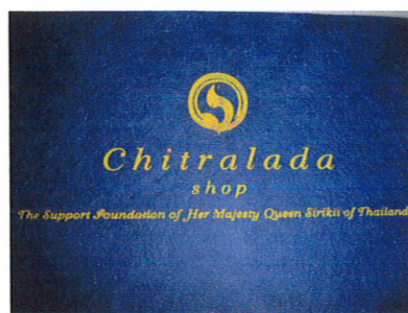
สรุประดับความคมชัดในการพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาศาด้วยเทคนิคการพิมพ์ผ่านตะแกรง
ไหม (Silk Screen) แบบสีเรียบ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. กระดาศา
2. กระดาศาโยสัปปะรด
3. กระดาศามูลช้าง
4. กระดาศาตะขบป่า
5. กระดาศาโยกล้วย

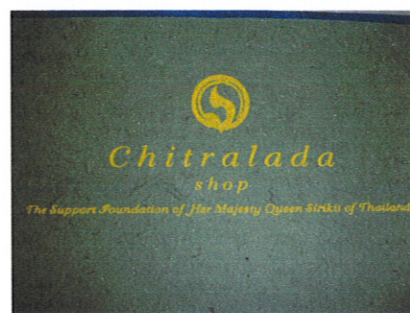
ลักษณะสี : สีขุน

กระดาษ
ตะขบป่า

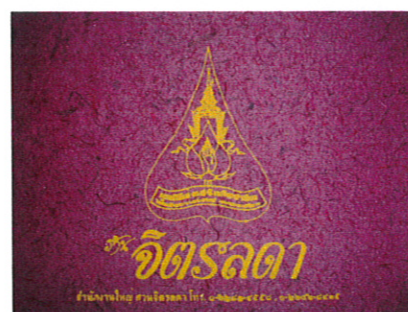
กระดาษไขกล้วย

กระดาษสา

กระดาษมูลช้าง

กระดาษใยสับปะรด

ภาพที่ 81 ภาพงานพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาษด้วยเทคนิคการพิมพ์ผ่านตะแกรง (สีขุน)

สรุประดับความคมชัดในการพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาษด้วยเทคนิคการพิมพ์ผ่านตะแกรงไหม (Silk Screen) แบบสีขุน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. กระดาษสา
2. กระดาษใยสับปะรด
3. กระดาษมูลช้าง
4. กระดาษตะขบป่า
5. กระดาษไขกล้วย

วัสดุ : ผ้าฝ้ายและผ้าไหม

ภาพที่ 82 ภาพงานพิมพ์ลวดลายลงบนผ้าไหมด้วยเทคนิคการพิมพ์ผ่านตะแกรง

ภาพที่ 83 ภาพงานพิมพ์ลวดลายลงบนผ้าฝ้ายด้วยเทคนิคการพิมพ์ผ่านตะแกรง

สรุประดับความคมชัดในการพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาษด้วยเทคนิคการพิมพ์ผ่านตะแกรงไหม (Silk Screen) แบบสี่เรียบ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. ผ้าไหม
2. ผ้าฝ้าย

การพิมพ์โดยแม่พิมพ์ทรายาง (Rubber Stamp)

ภาพที่ 84 ภาพแม่พิมพ์ทรายาง

กระดาษสา

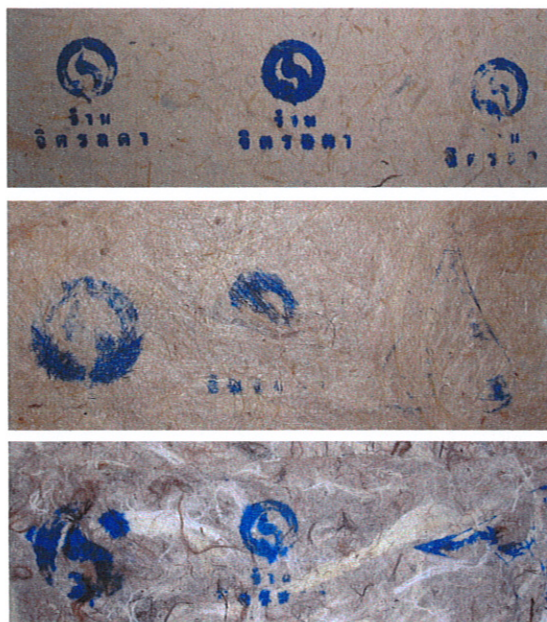
กระดาษสา

กระดาษใยสับปะรด

กระดาษใยสับปะรด

กระดามูลช้าง

กระดาชโยกล้วย

กระดาชโยตะขบป่า

ภาพที่ 85 ภาพงานพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาษด้วยตรายาง

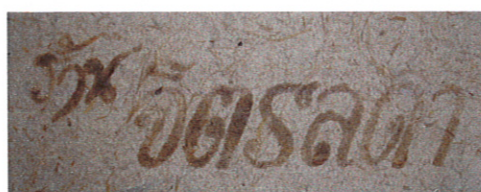
สรุประดับความคมชัดในการพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาษด้วยแม่พิมพ์ตรายาง (Rubber Stamp) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. กระดาชโยสับปะรด
2. กระดาชสา
3. กระดาชมูลช้าง
4. กระดาชตะขบป่า
5. กระดาชโยกล้วย

การพิมพ์โดยเทคนิคบาติก (Batik)

ภาพที่ 86 ภาพแม่พิมพ์บาติก (Batik)

กระดาษไขสับปรด

กระดาษสา

กระดาษสา

กระดาษสา

ภาพที่ 87 ภาพผลงานพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาษด้วยแม่พิมพ์บาติก (Batik)

สรุประดับความคมชัดในการพิมพ์ลวดลายลงบนกระดาษด้วยแม่พิมพ์ทรายาง (Rubber Stamp) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. กระดาษสา
2. กระดาษไขสับปรด

แม่พิมพ์โลหะ

ภาพที่ 88 ภาพแม่พิมพ์โลหะ

ภาพที่ 89 ภาพผลงานพิมพ์ลวดลาย
ลงบนแผ่นหนัง

เทคนิคการปัก (Embroidering)

ภาพที่ 90 ภาพผลงานปักลงบนผ้าไหม

ภาพที่ 91 ภาพผลงานปักลงบนผ้าฝ้าย

สรุประดับความคมชัดในการปักลวดลายลงบนผ้า เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. ผ้าไหม
2. ผ้าฝ้าย

สรุป เทคนิคการทำลวดลายลงวัสดุต่างๆ

- การพิมพ์ผ่านแม่พิมพ์ตะแกรงผ้า (Silk Screen) พิมพ์ลงบนกระดาษสา
ชัดเจนที่สุด

- การพิมพ์โดยแม่พิมพ์ตรายาง (Rubber Stamp) พิมพ์ลงบนกระดาษ
ไขสับปะรดชัดเจนที่สุด

- การพิมพ์โดยเทคนิคบาติก (Batik) พิมพ์ลงบนกระดาษสาชัดเจนที่สุด

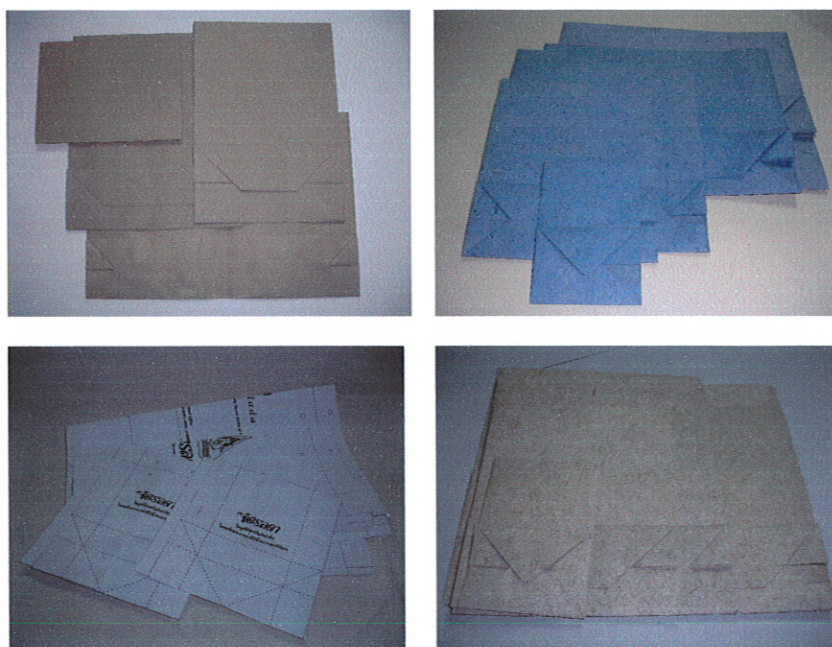
- แม่พิมพ์โลหะ พิมพ์ลงบนแผ่นหนังชัดเจนที่สุด

- เทคนิคการปัก (Embroidering) ปักลงบนผ้าไหมชัดเจนที่สุด

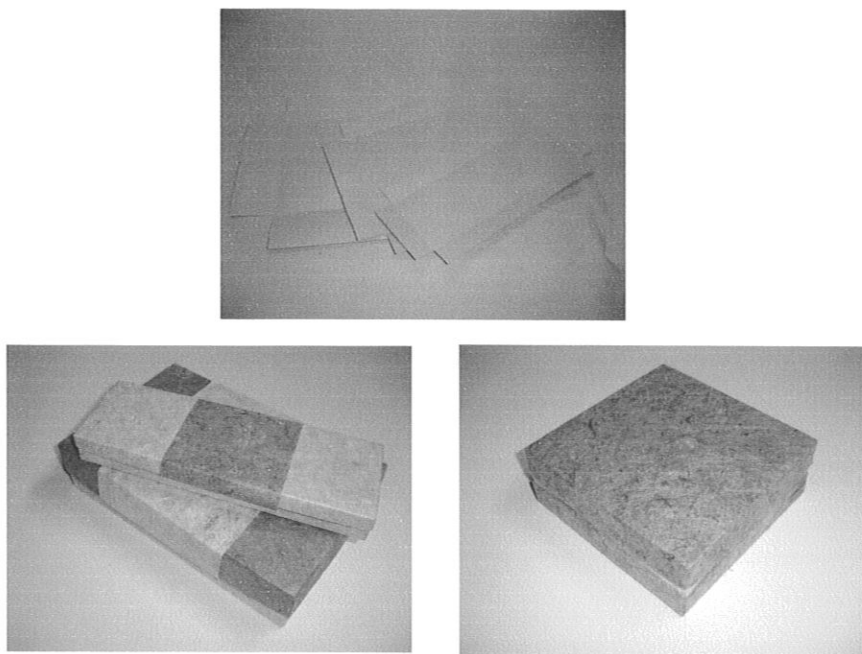
จากผลการทดลองดังกล่าว ผู้วิจัยจะได้นำเทคนิคการทำลวดลายเหล่านั้น ไปใช้ในการ
ทำลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดาต่อไป

3.3.4 การวิเคราะห์ผลงานออกแบบ (Design Analysis)

หลังจากพัฒนาและแก้ไขแบบแล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำแบบจำลองบรรจุภัณฑ์ขึ้น
ในลักษณะ 3 มิติ ทดลองจัดวางตำแหน่งกราฟิก เพื่อการทดสอบการจัดวาง การตั้ง การมองใน
ทิศทางต่างๆ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 92 ภาพการทำแบบจำลอง

ภาพที่ 93 ภาพการทำแบบจำลองกล่อง

3.4 การผลิตต้นแบบเพื่อพิมพ์ (Mechanical or Art – Work)

การจัดทำต้นแบบเพื่อพิมพ์ได้แบ่งงานออกเป็น 4 ส่วน คือ

3.4.1 Pattern

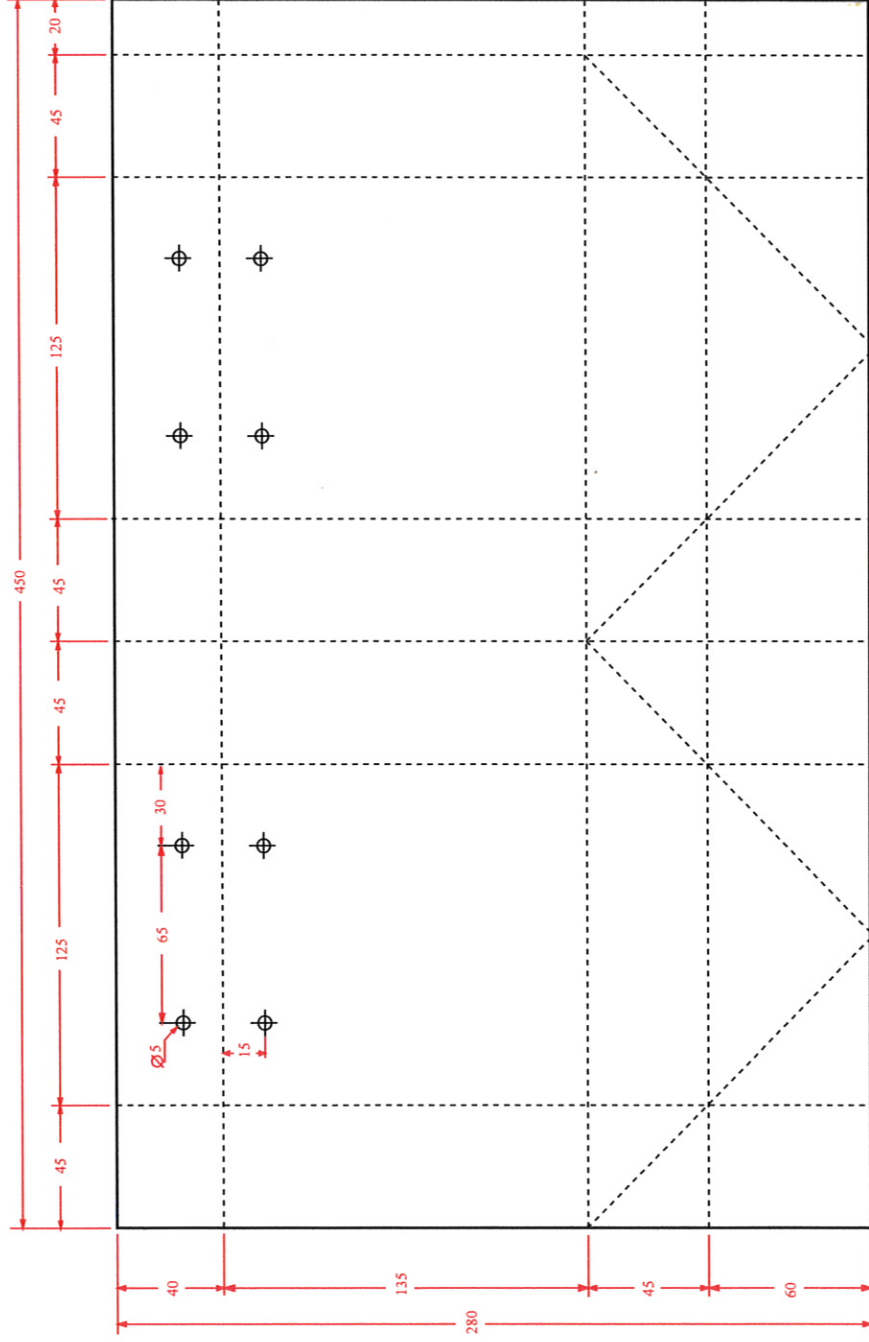
3.4.2 Lay Out

3.4.3 Graphic

3.4.4 Art Work

ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

PATTERN

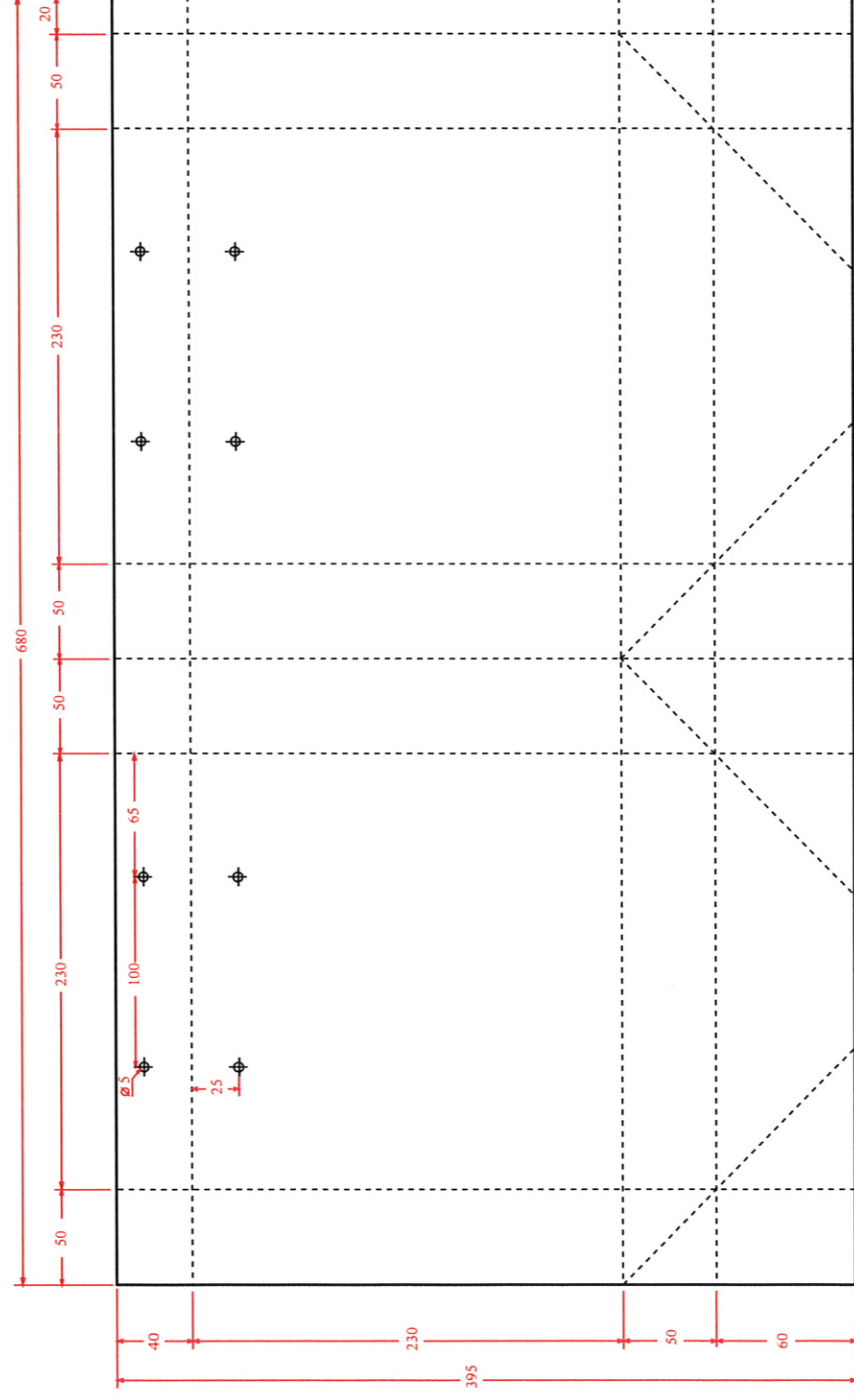

B1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	ชื่องาน : ถุงกระดาษ แบบที่ 1	มาตราส่วน : มม.
ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สรระมาตา	รูปภาพ : PATTERN	อัตราส่วน : 1:7

B2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา

ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สรสมาดา

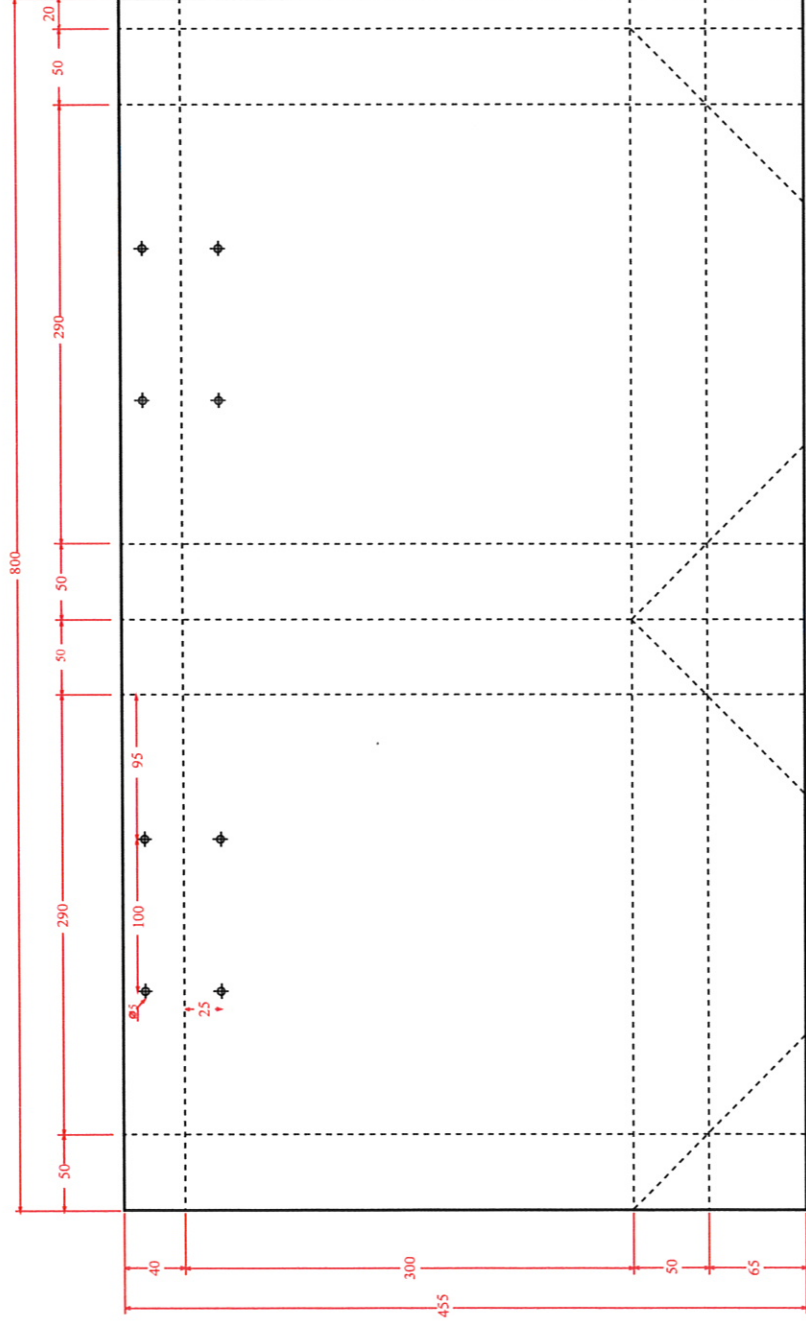
เรื่อง : จงกระดาษ แบบที่ 2

รูปภาพ : PATTERN

มาตราส่วน : มม

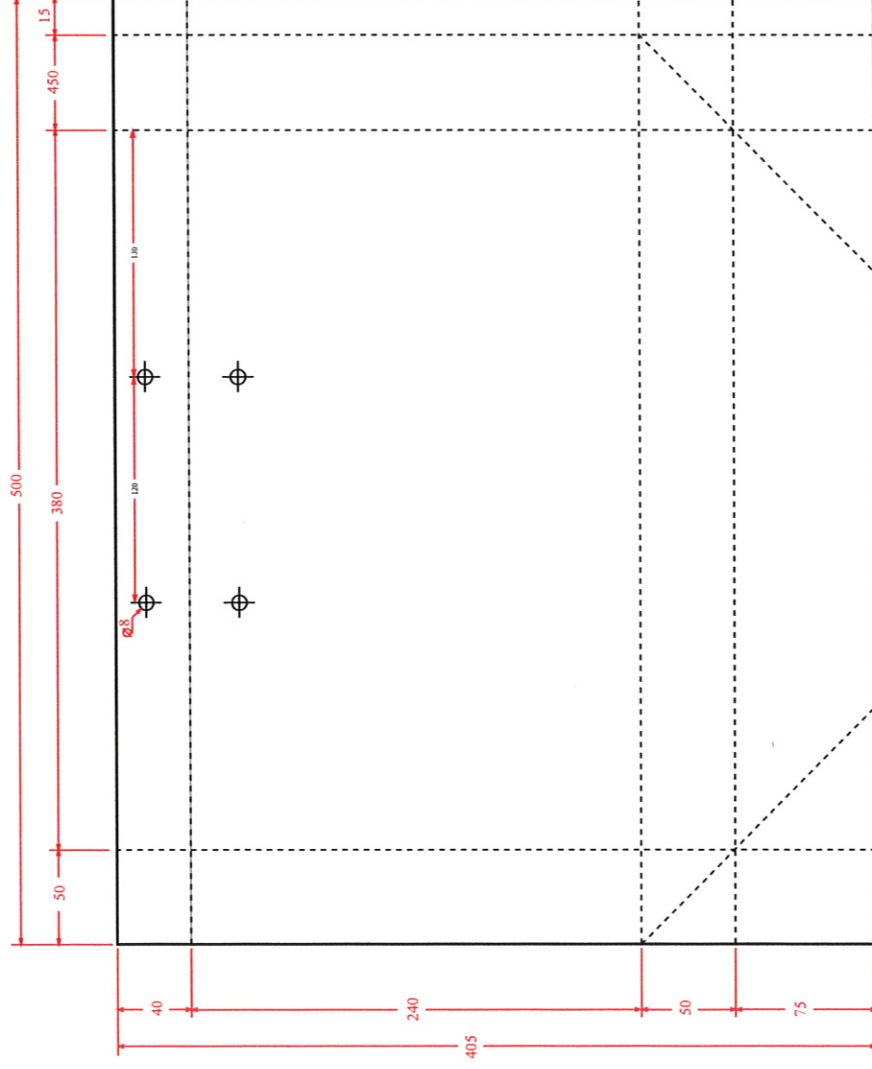
อัตราส่วน : 1:7.5

B3

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา	เรื่อง : จงกระดาม แบบที่ 3	มาตราส่วน : มม
	ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สระมาลา	รูปภาพ : PATTERN	อัตราส่วน : 1 : 8

B4

หมายเหตุ : ตัด 2 ชิ้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา

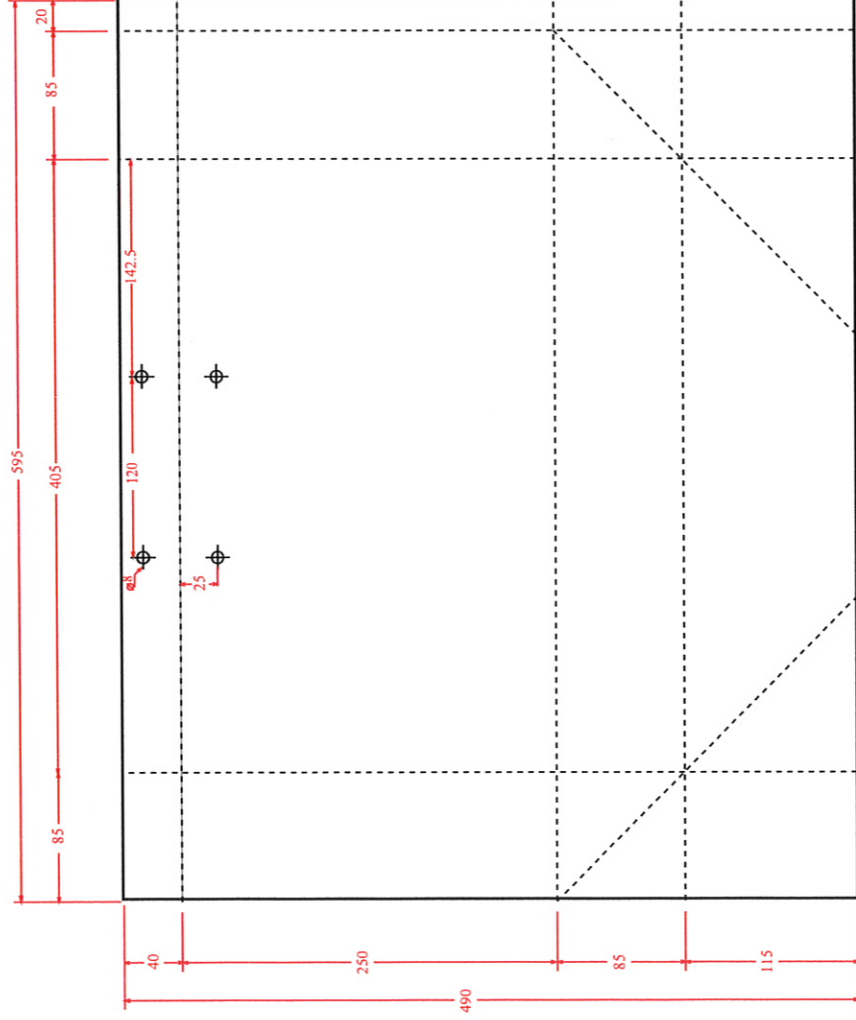
เรื่องงาน : จุกกระดาก แบบที่ 4

รูปภาพ : PATTERN

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:7.5

B5

หมายเหตุ : ตัด 2 ชิ้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สระมาตา

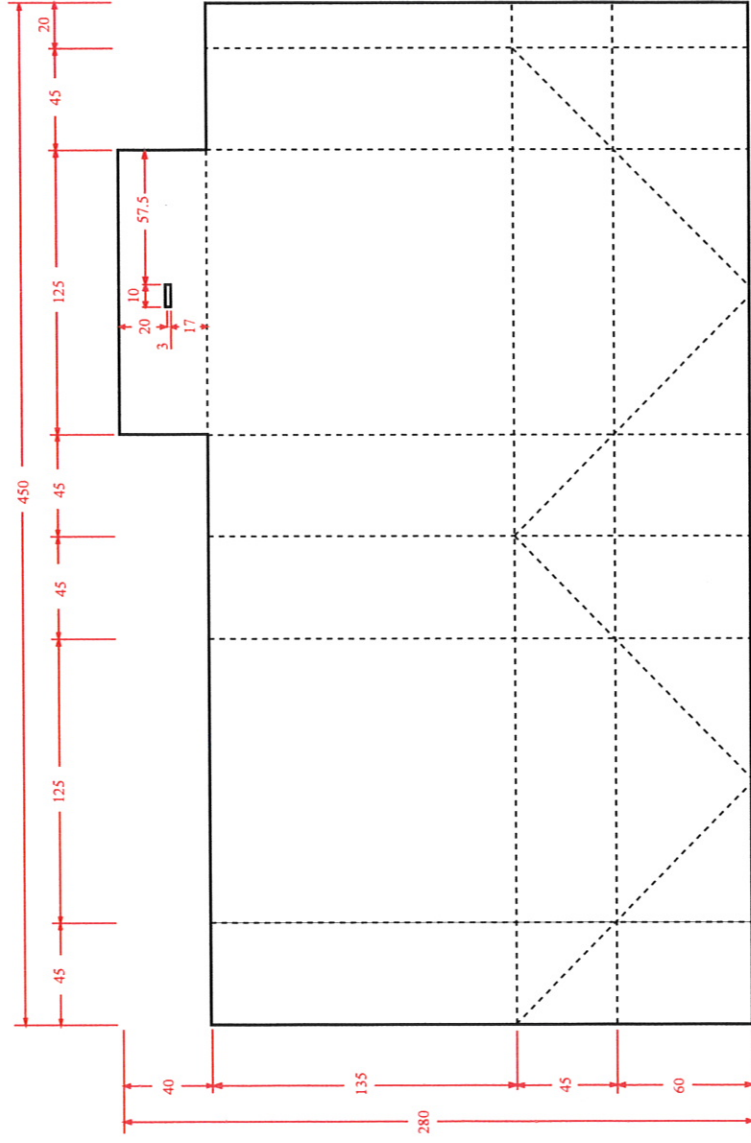
เรื่อง : จุกกระดาก แบบที่ 5

รูปภาพ : PATTERN

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:8

B6

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรสมาดา

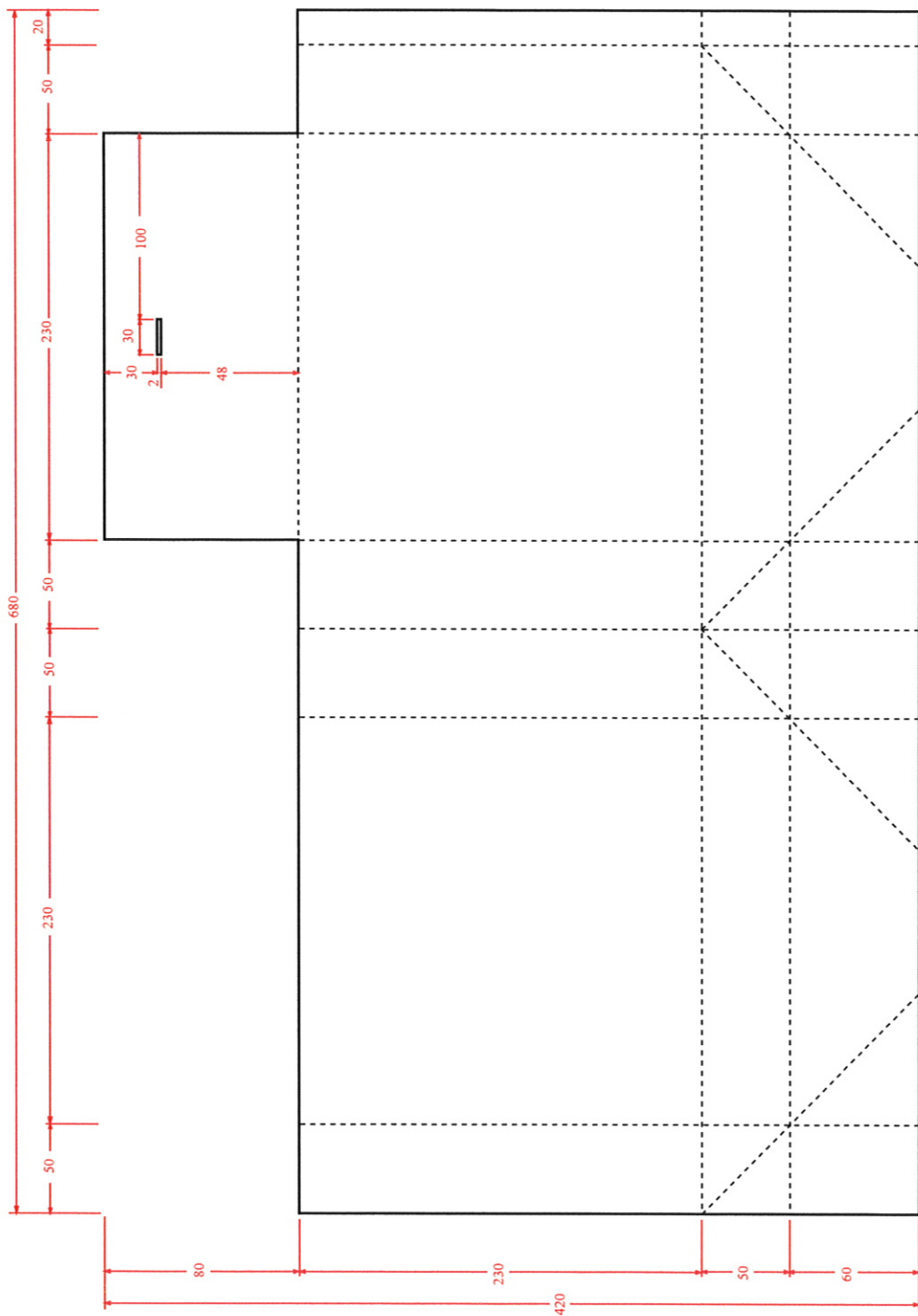
เรื่องาน : จงกระดาม แบบที่ 6

รูปภาพ : PATTERN

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 7

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สรระมาตา

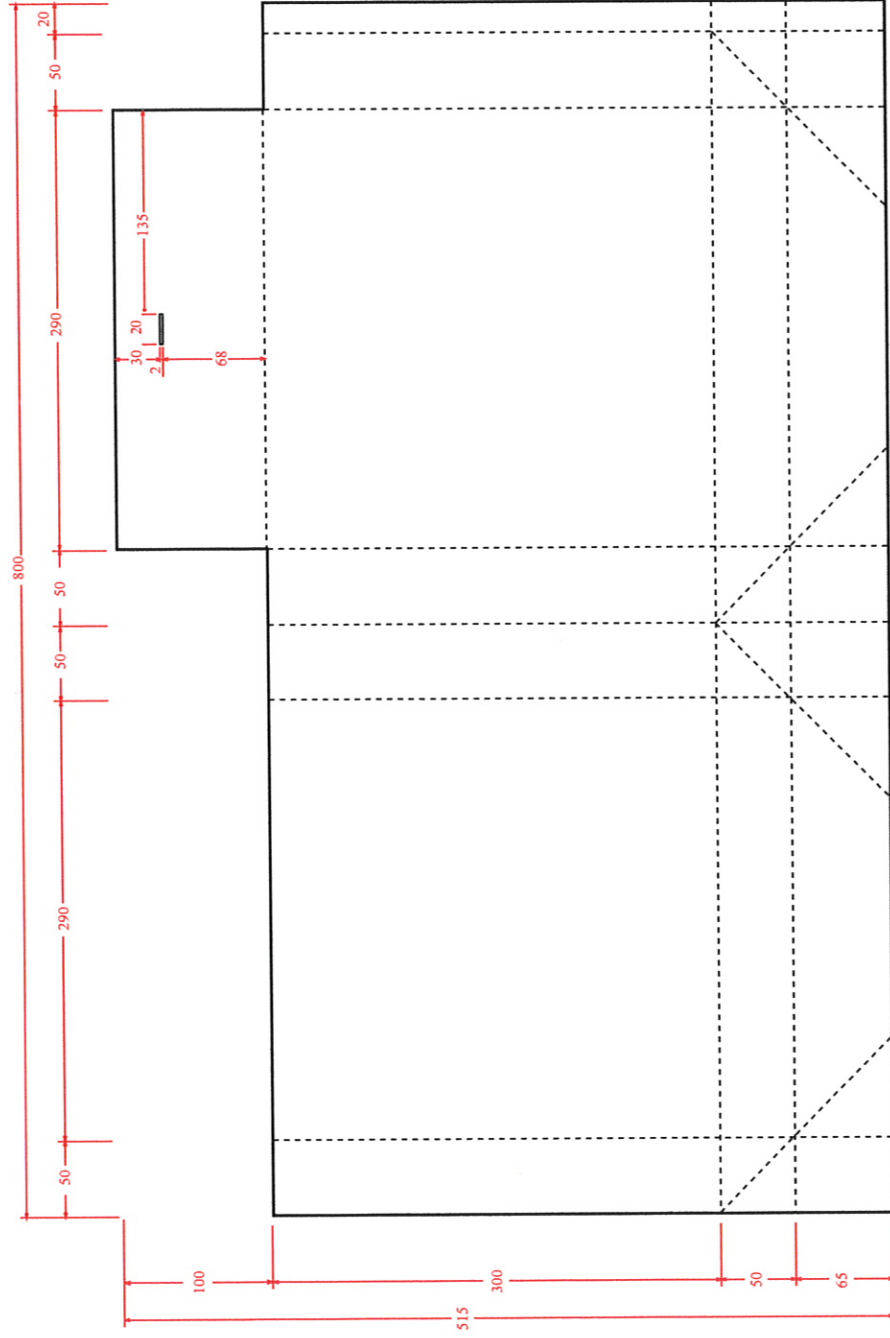
เรื่อง : ถุงกระดาษ แบบที่ 7

รูปภาพ : PATTERN

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:7.5

B8

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์งานจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา

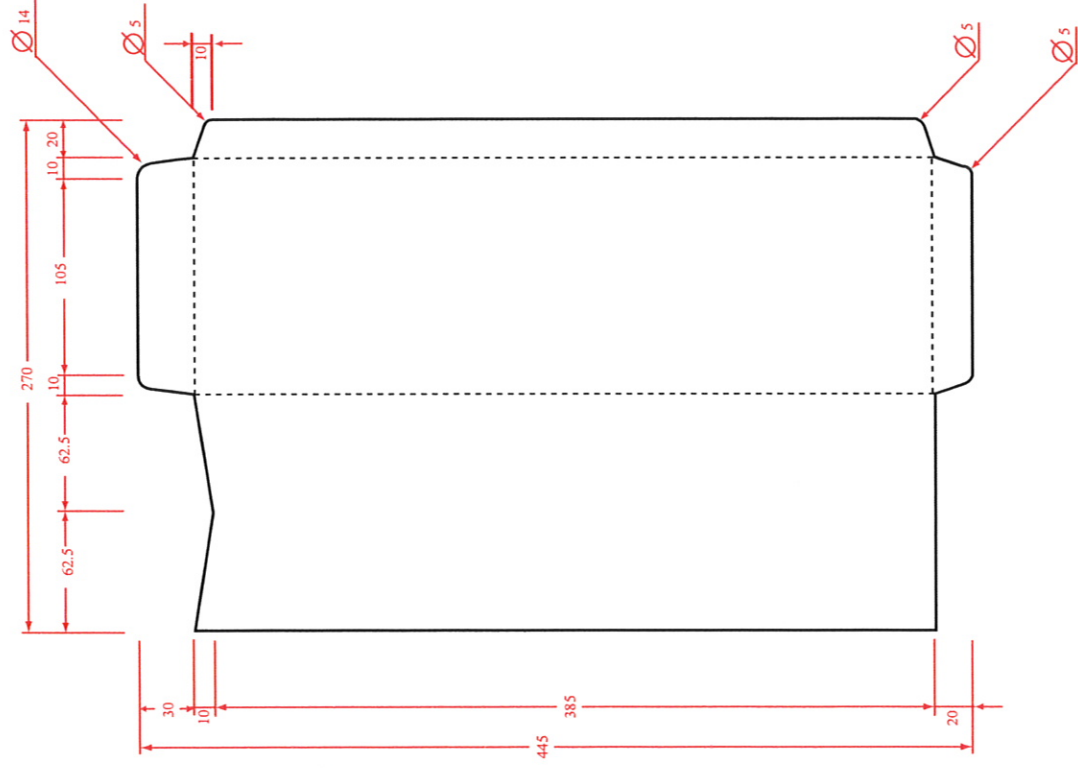
เรื่อง : จุกระคาน แบบที่ 8

รูปภาพ : PATTERN

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 8

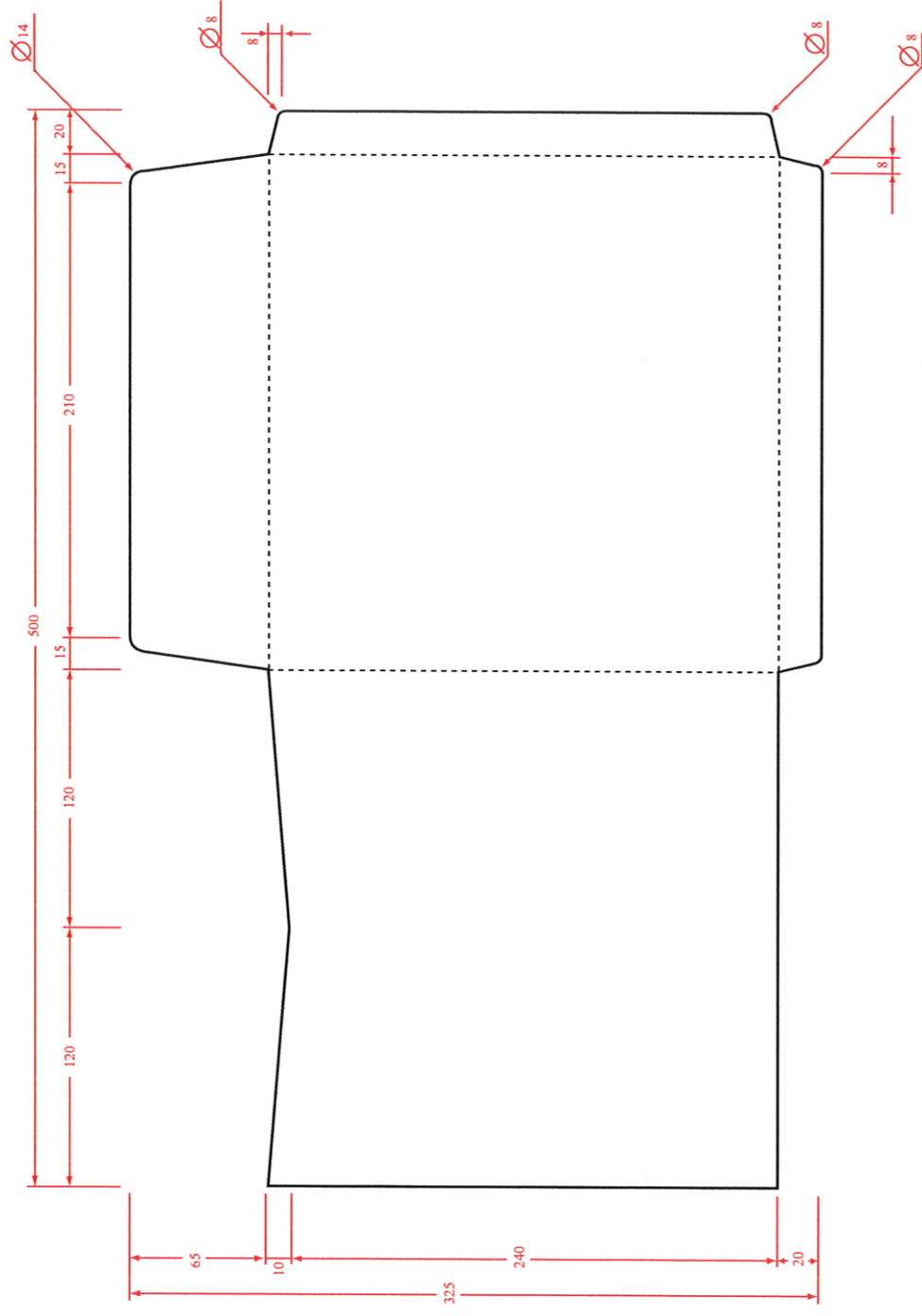

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์สินค้า	โรงงาน : โรงกระดาษ แบบที่ 1	มาตรฐาน : ม.ม
ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สรรมาดา	รูปภาพ : PATTERN	อัตราส่วน : 1:7.5

E2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิครังสิต

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

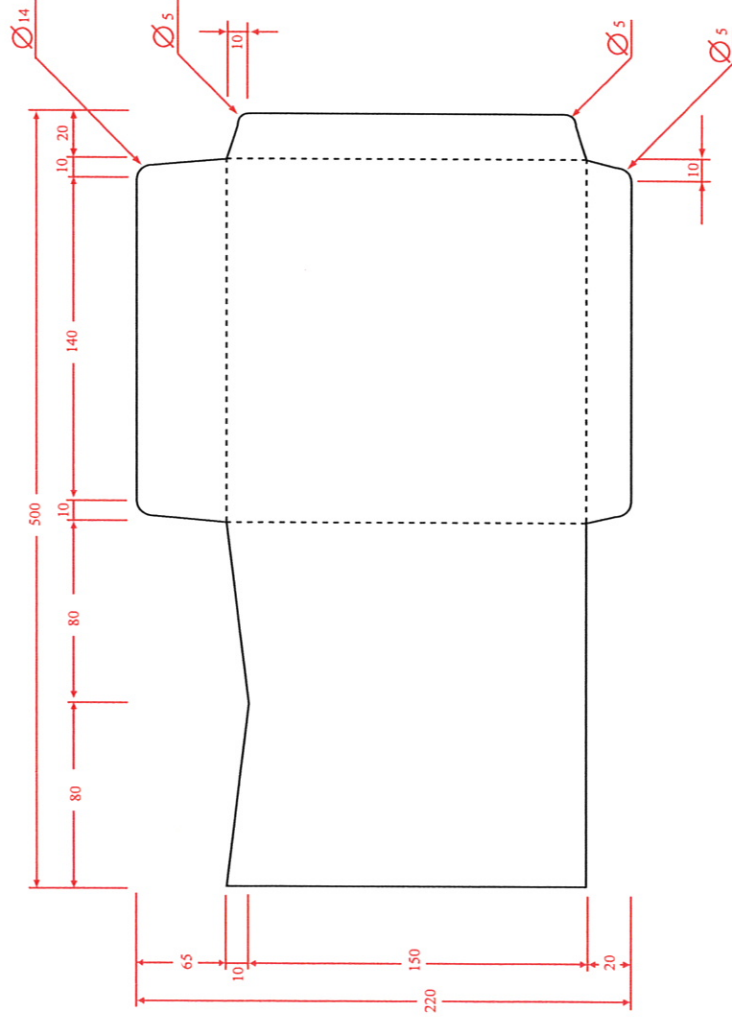
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา ธรรมมาลา

ผู้ใช้งาน : รองกระดาน แบบที่ 2

รูปแบบ: PATTERN

มาตรา ๖ : ขณ

อัตราส่วน : 1:7

E3

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิครุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ฐานจิตรรดา

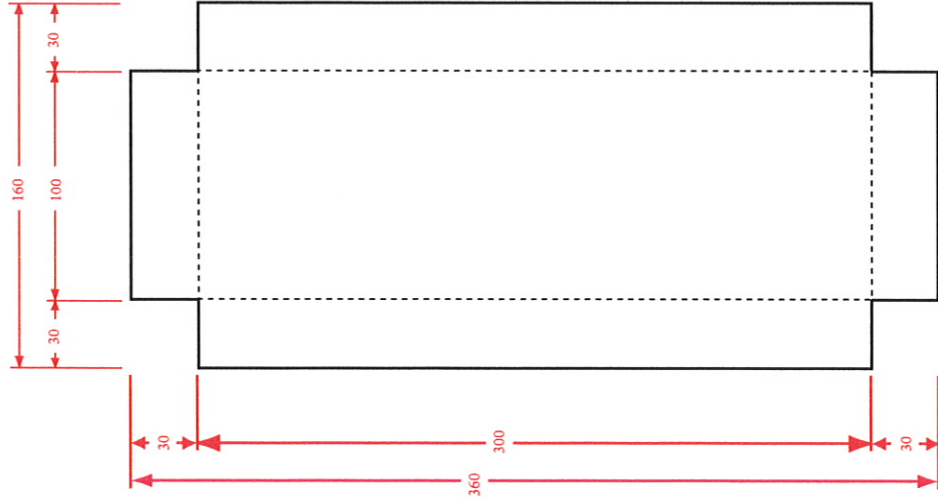
ผู้ออกแบบ : นางพริดา สระมาตา

รู้งาน : ของกระดาด แบบที่ 3

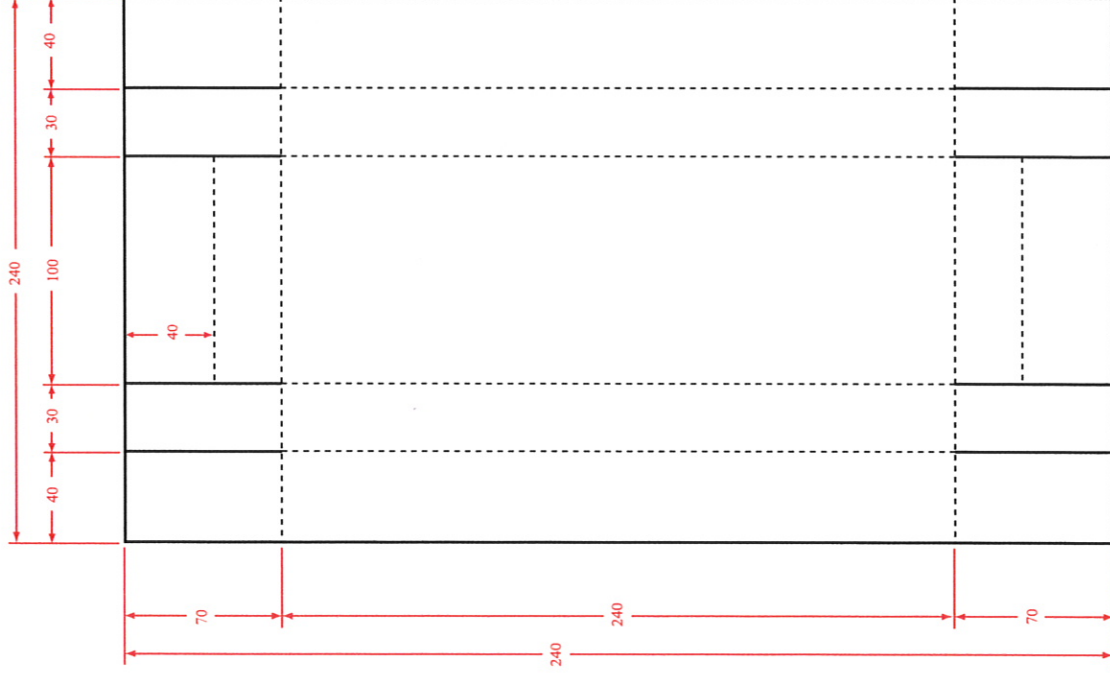
รูปแบบ : PATTERN

มาตราส่วน: ม.ม.

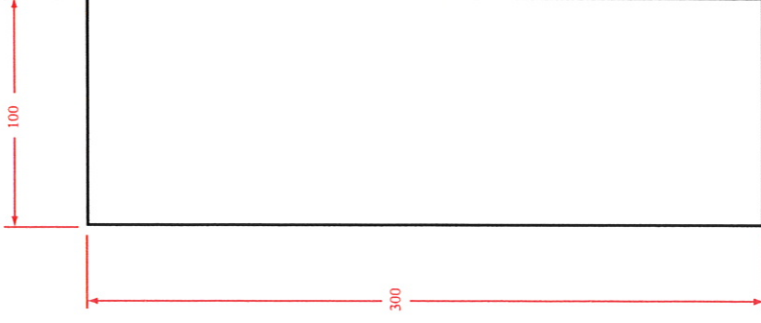
อัตราส่วน : 1:7

E1 : โครงสร้างตัวกล่อง ; กระดาษแข็ง 1 ชั้น

E1 : กระดาษตัวกล่อง ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E1 : กระดาษฐานด้านในกล่อง ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา

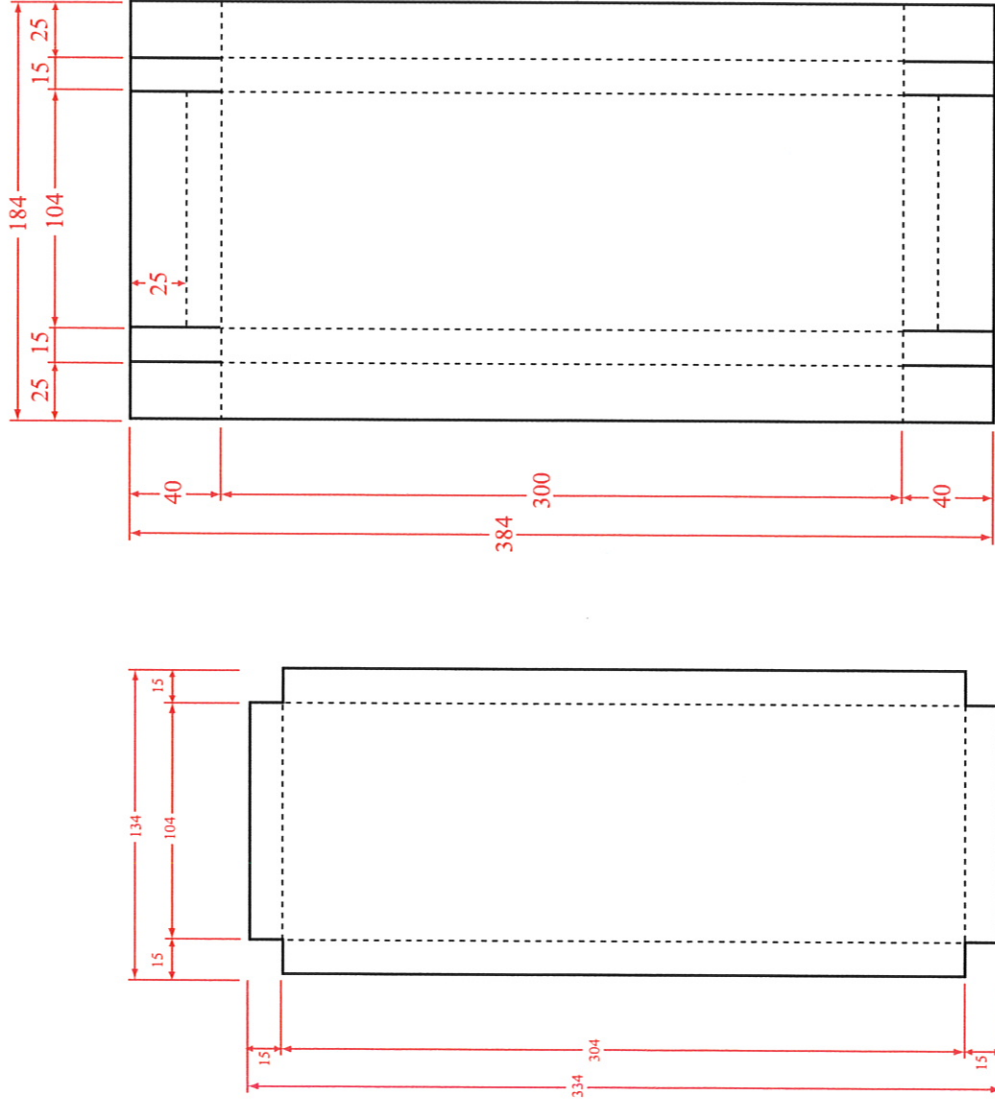
รื่องาน : กล่องกระดาษ แบบที่ 1 แผ่นที่ 1/3

รูปภาพ : PATTERN

มาตราส่วน : ม.ม

อัตราส่วน : 1:7

E1 : โครงสร้างฝากล่อง ; กระดาษแข็ง 1 ชั้น

E1 : กระดาษบุฝากล่อง ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E1 : กระดาษบุด้านในกล่อง ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรดา

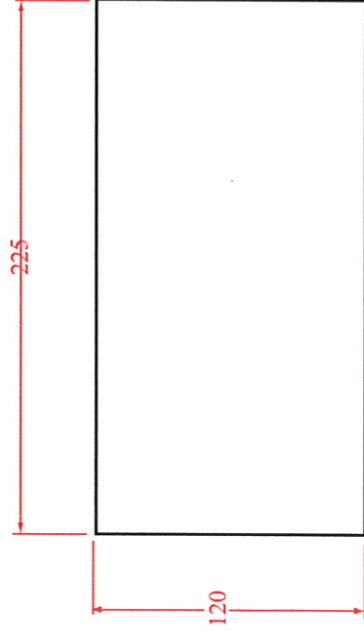
เรื่องาน : กล่องกระดาษ แบบที่ 1 แผ่นที่ 2/3

มาตราส่วน : มม

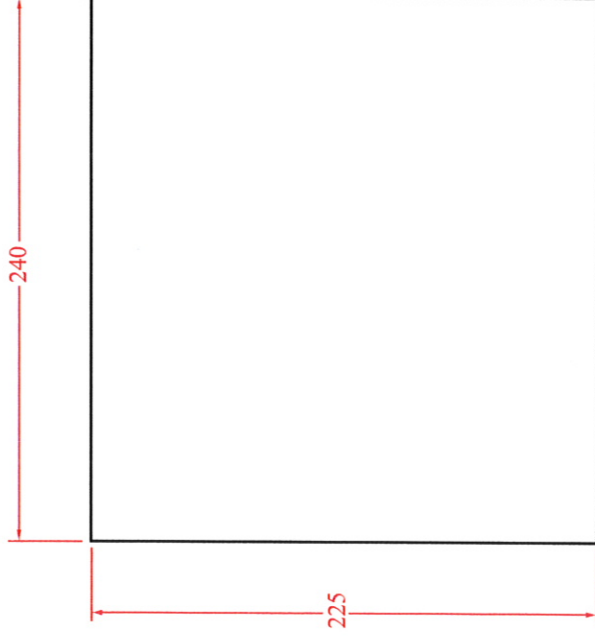
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา

รูปภาพ : PATTERN

อัตราส่วน : 1:7

E1 : ฉลาก Silk Screen , Rubber Stamp Technique ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E1 : ฉลาก Batik Technique ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า

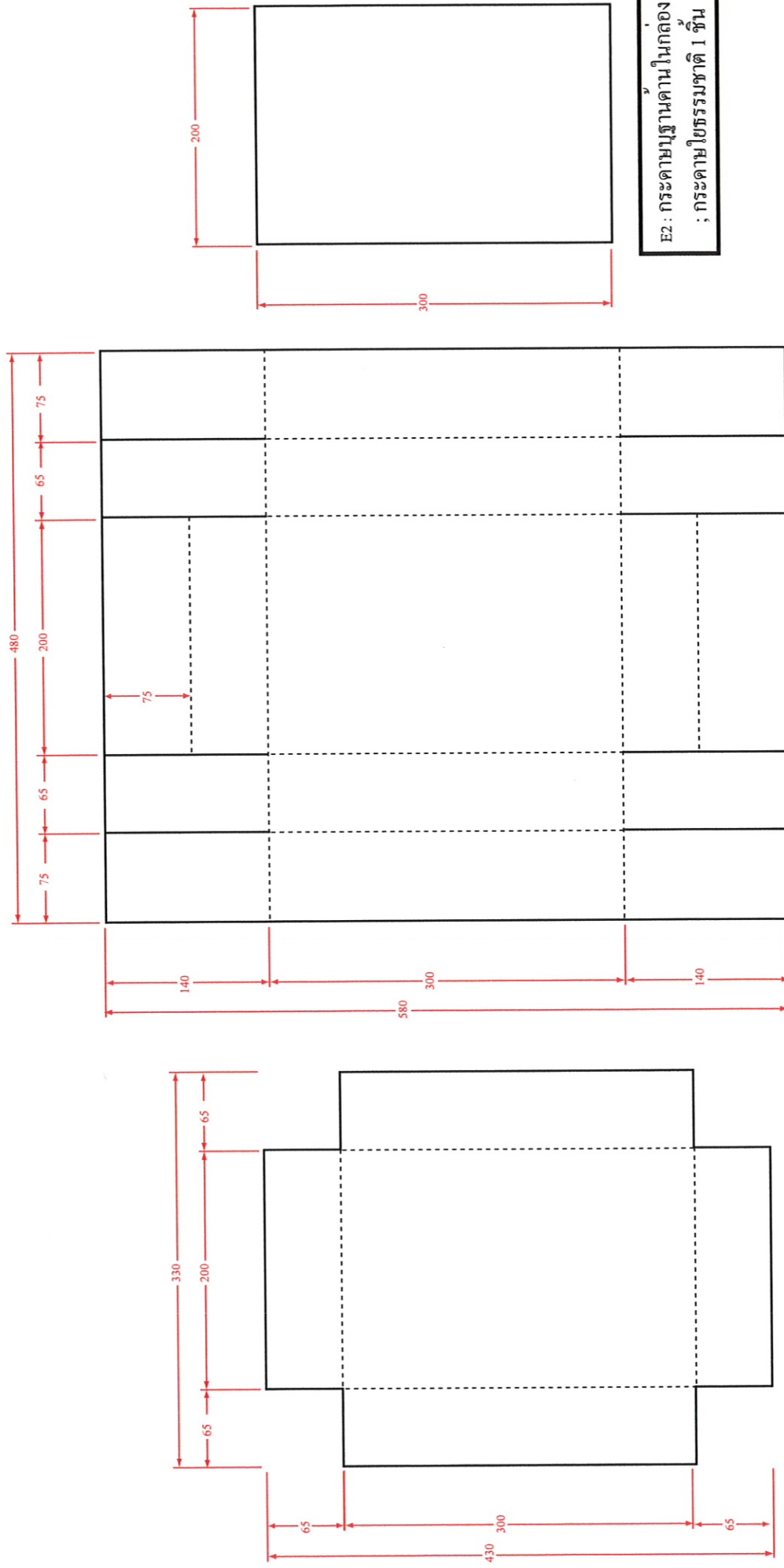
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา

เรื่องาน : ก่อองการคาก แบบที่ 1 แผ่นที่ 3/3

ร้อภาพ : PATTERN

มาคราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:7

E2 : กระดาษบุฐานในกล่อง
; กระดาษใช้ธรรมชาติ 1 ชิ้น

E2

E2 : กระดาษบุตัวกล่อง ; กระดาษใช้ธรรมชาติ 1 ชิ้น

E2 : โครงสร้างตัวกล่อง ; กระดาษแข็ง 1 ชิ้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา

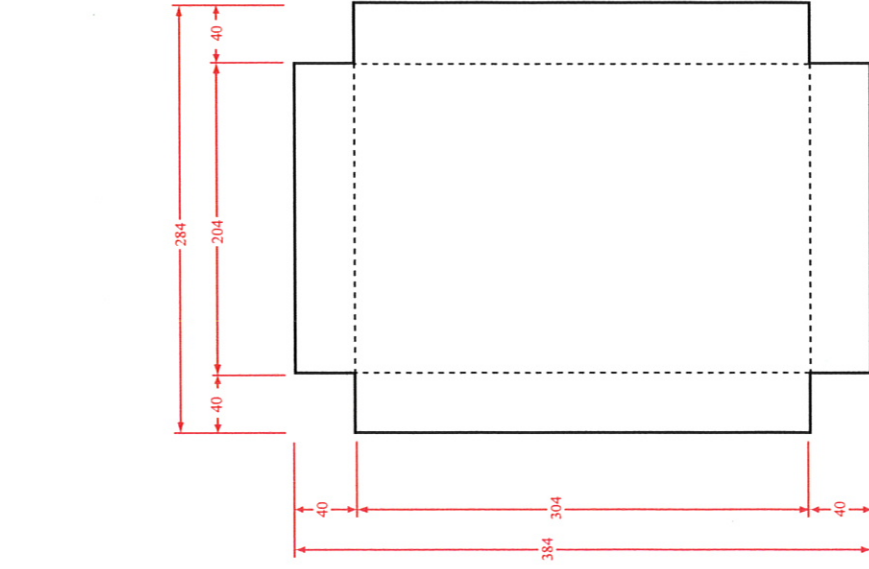
เรื่อง : กล่องกระดาษ แบบที่ 2 แผ่นที่ 1 / 3

รูปภาพ : PATTERN

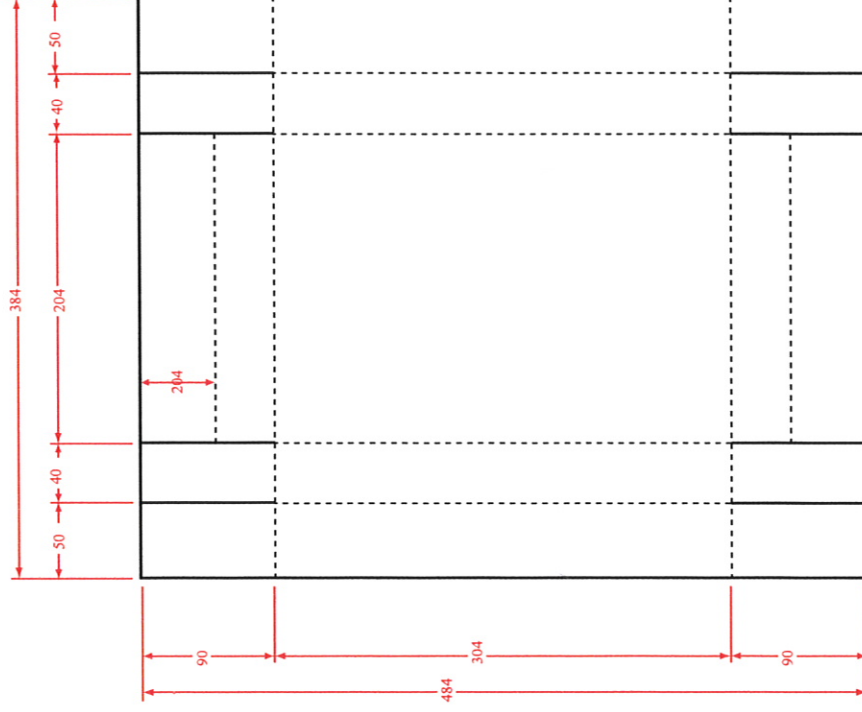
มาตราส่วน : น.ม

อัตราส่วน : 1 : 8

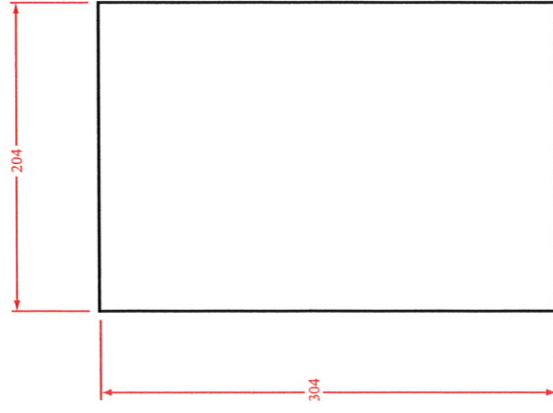

E2 : โครงสร้างกล่อง ; กระดาษแข็ง 1 ชั้น

E2 : กระดาษบุกล่อง ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E2 : กระดาษบุด้านในกล่อง ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สระมาลา

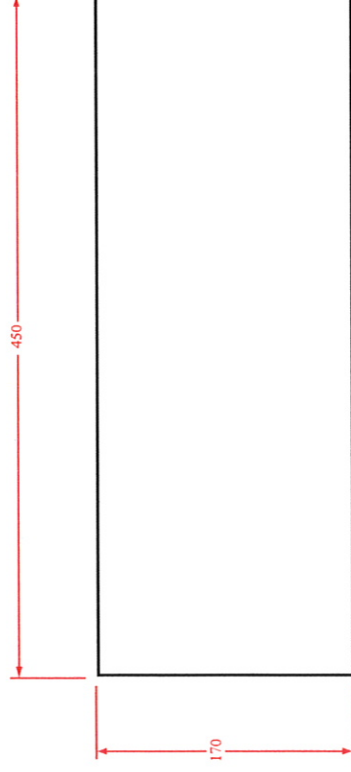
ชื่องาน : กล่องกระดาษ แบบที่ 2 แผ่นที่ 2/3

รูปภาพ : PATTERN

มาตรฐาน : ม.ม

อัตราส่วน : 1:8

E1 : ผลิต Silk Screen , Rubber Stamp , Batik Technique ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชิ้น

E2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์สินค้า

ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สรระมาดา

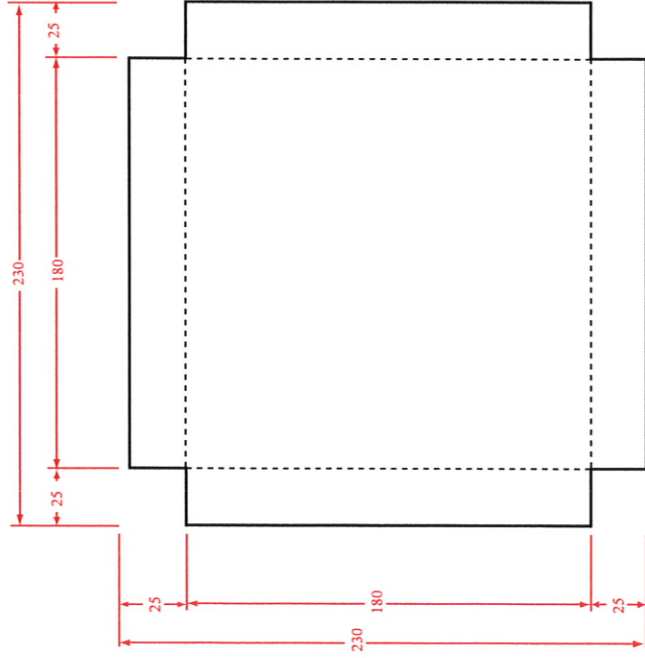
เรื่อง : ก่อร่างระบบ แบบที่ 2 แผนที่ 3 / 3

ชื่อภาพ : PATTERN

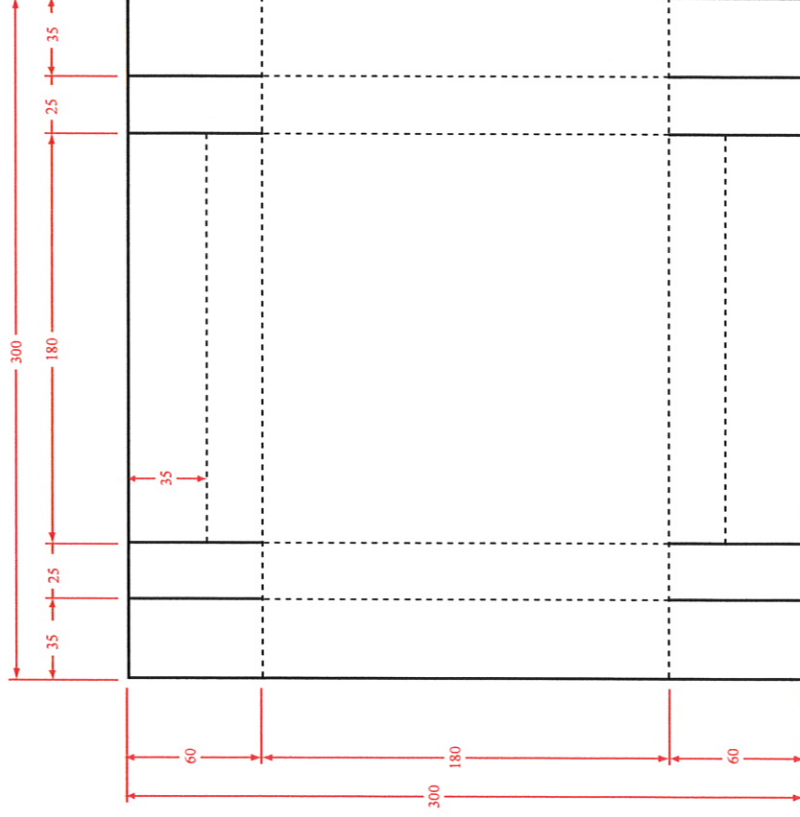
มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 8

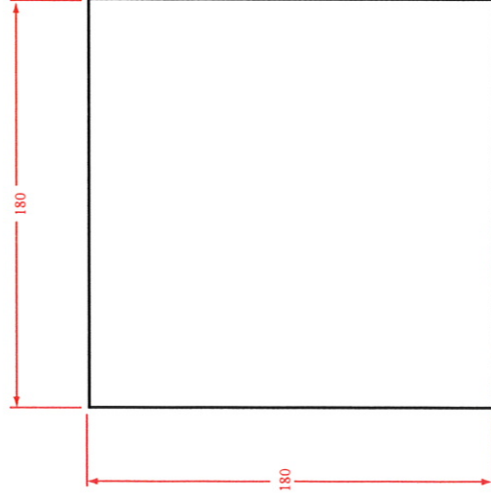
E3 : โครงสร้างฐานกล่อง - ฝากล่อง ; กระดาษแข็งอย่างละ 1 ชิ้น

E3 : กระดาษฐานกล่อง - ฝากล่อง ; กระดาษใยธรรมชาติอย่างละ 1 ชิ้น

E3

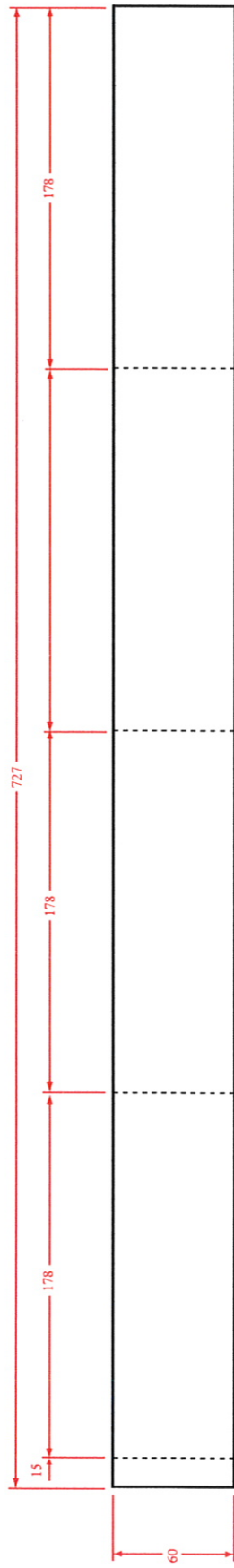
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาตา		
	ชื่อภาพ : PATTERN	ชื่องาน : กล่องกระดาษ แบบที่ 3 แผ่นที่ 1/3	มาตรฐาน : ม.ม
			อัตราส่วน : 1:7

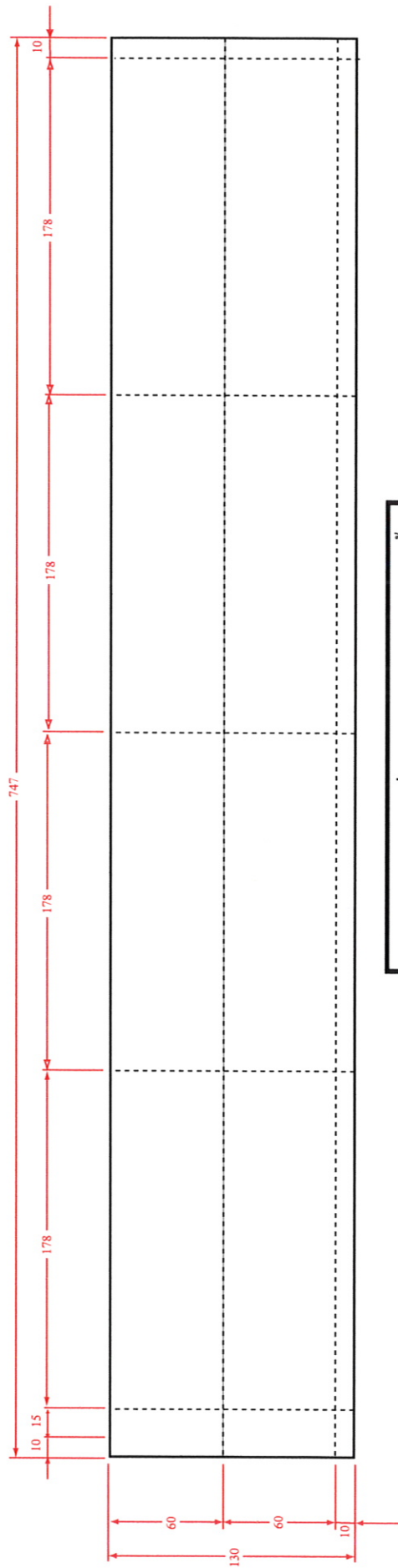
E3 : กระดาษปูदानในฐานกลอง - ฟากกลอง ; กระดาษใยธรรมชาติ อย่างละ 1 ชิ้น

E3

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ฐานจิตรลดา		รื่องาน : กลองกระดาด แบบที่ 3 แผ่นที่ 2/3	มาตราส่วน : ม.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาลา		รูปภาพ : PATTERN	อัตราส่วน : 1:7

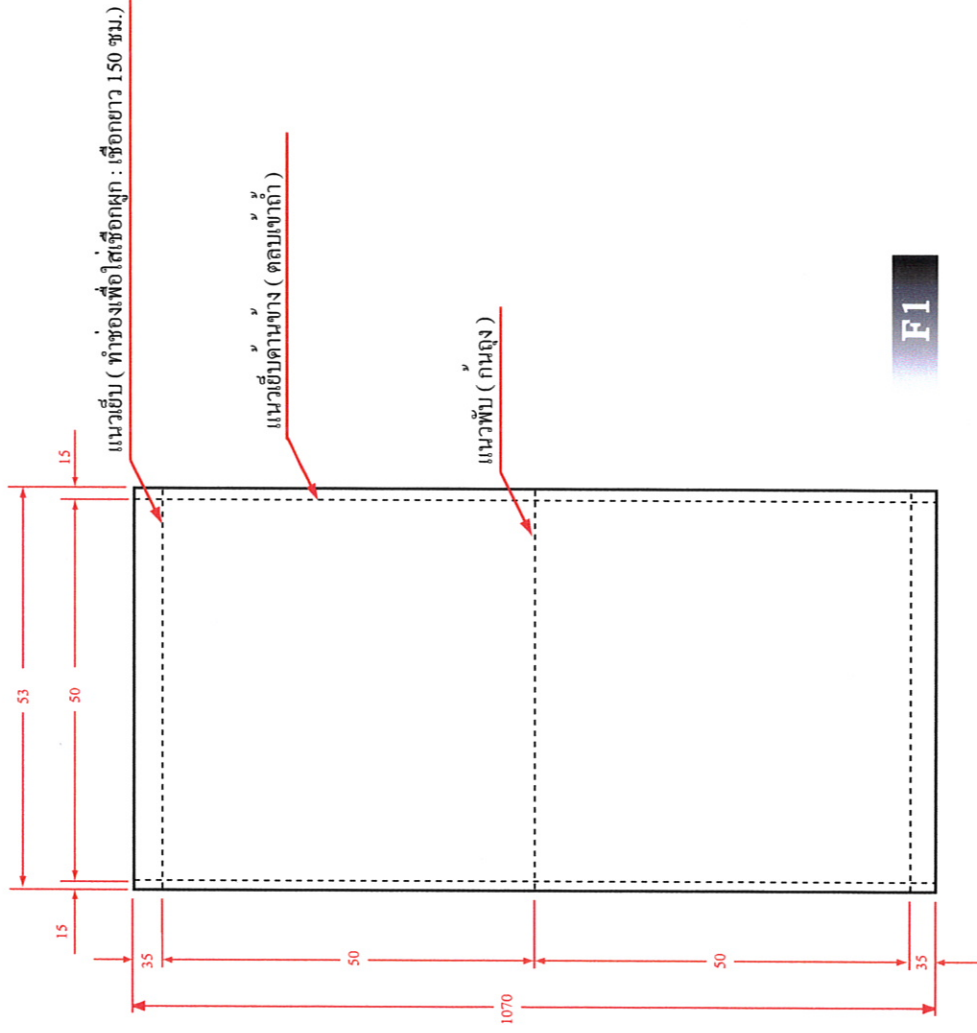
E3 : โครงสร้างตัวกลอง ; กระดาษแข็ง 1 ชั้น

E3 : กระดาษบุตัวกลอง ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

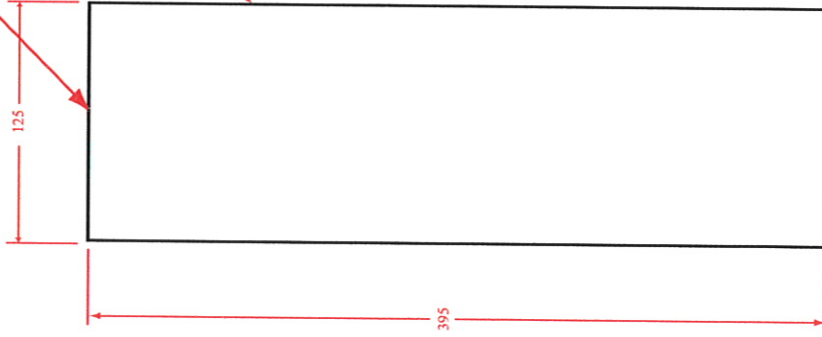
E3

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา		โรงงาน : กลองกระดาด แบบที่ 3 แผ่นที่ 3/3	มาตรฐาน : ม.ม
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรสมาดา		ชื่อภาพ : PATTERN	อัตราส่วน : 1:7

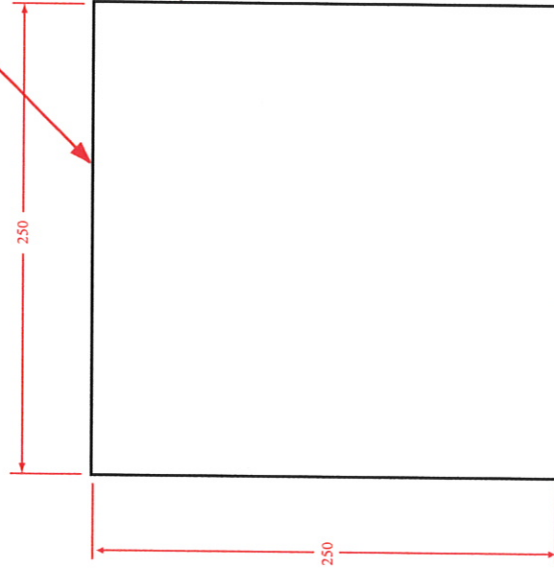
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา	เรื่อง : ถุงผ้า	มาตราส่วน : ม.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา	รูปภาพ : PATTERN	อัตราส่วน : 1 : 10

เชื่อมรับขึ้นตรงกลาง 2 ด้าน
ด้านละ 1 เส้น ดัดเพื่อผูกปิดช่อง

A1

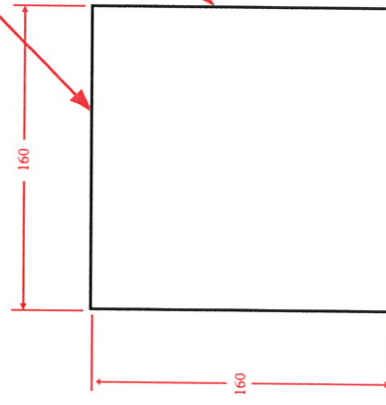
ผูกพร้อมเชื่อมติดกัน 2 ชั้น 3 ด้าน
(ยกเว้นด้านบน) เป็นช่อง

A2

เชื่อมรับขึ้นตรงกลาง 2 ด้าน
ด้านละ 1 เส้น ดัดเพื่อผูกปิดช่อง

ผูกพร้อมเชื่อมติดกัน 2 ชั้น 3 ด้าน
(ยกเว้นด้านบน) เป็นช่อง

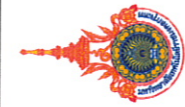

A3

เชื่อมรับขึ้นตรงกลาง 2 ด้าน
ด้านละ 1 เส้น ดัดเพื่อผูกปิดช่อง

ผูกพร้อมเชื่อมติดกัน 2 ชั้น 3 ด้าน
(ยกเว้นด้านบน) เป็นช่อง

หมายเหตุ : ทุกแบบตัด 2 ชั้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจัดราคา

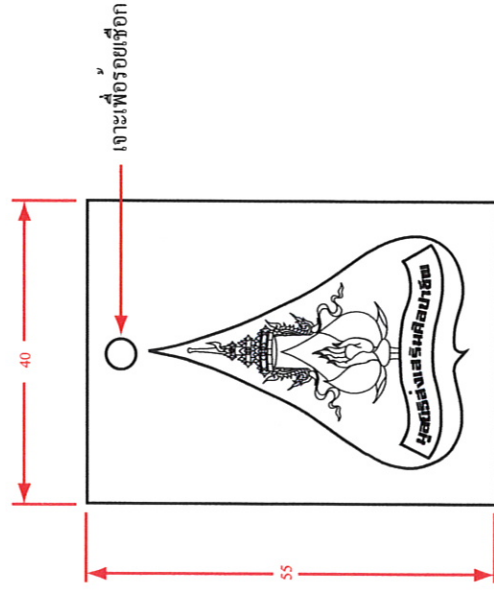
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา

เรื่องาน : รองกรรณ, หางวน แบบที่ 1, 2, 3

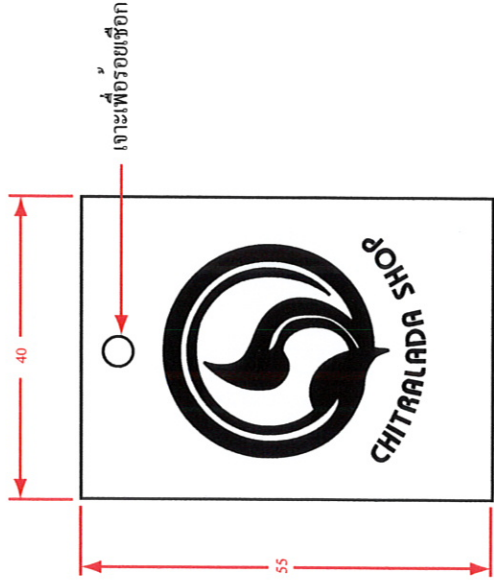
รูปภาพ : PATTERN

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า

ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สรระมาดา

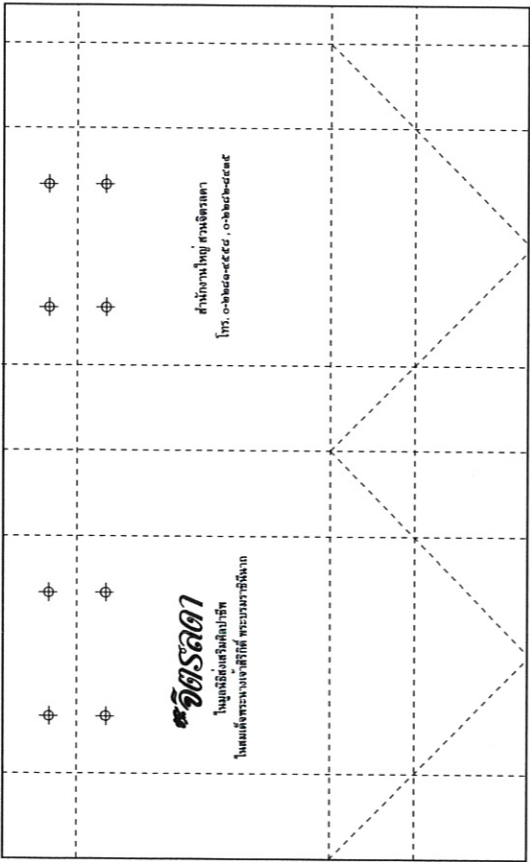
เรื่อง : รองศาสตราจารย์ 1, 2, 3

รูปภาพ : LABEL PATTERN

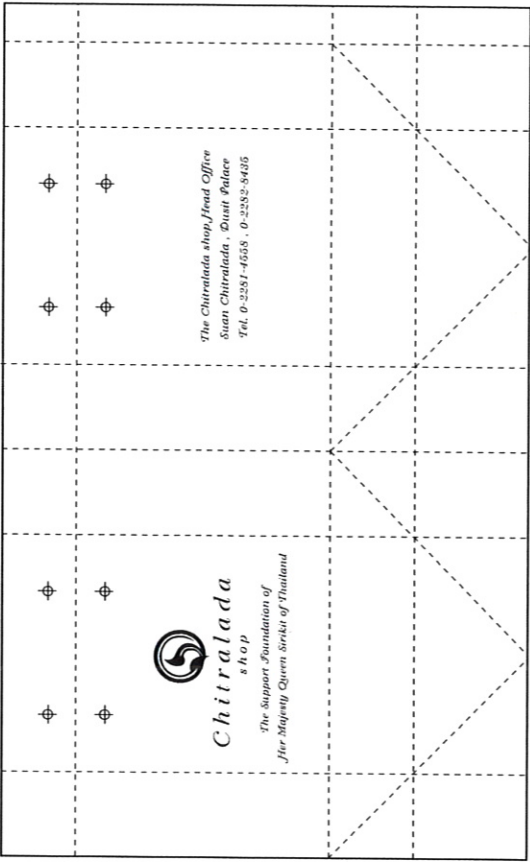
มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 1

LAY OUT

แบบภาษาไทย

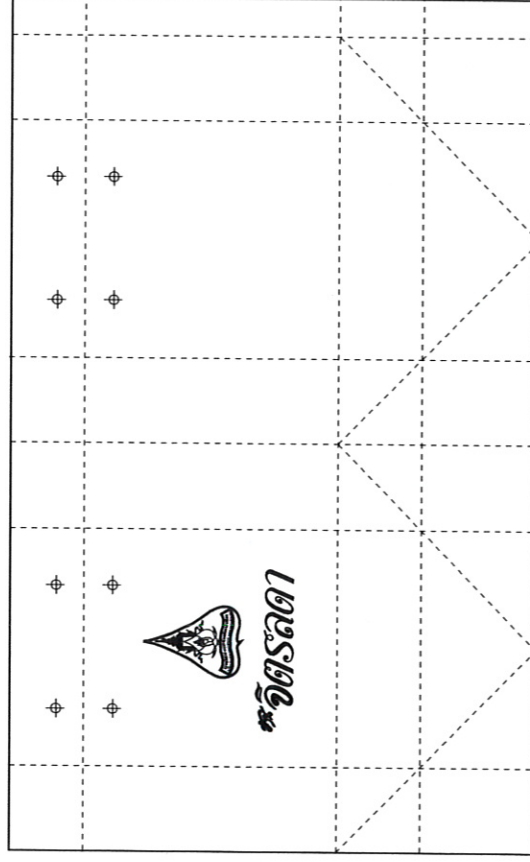
แบบภาษาอังกฤษ

B1

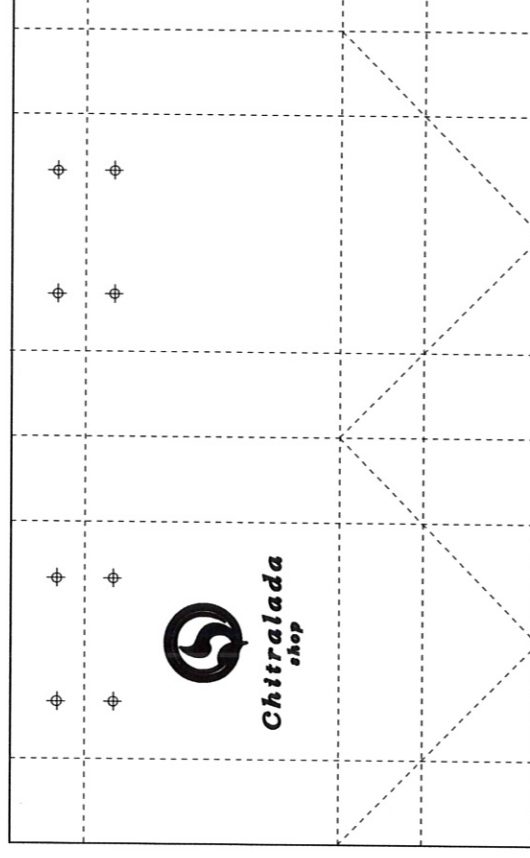

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา		รื่องาน : ดูกกระดาด แบบที่ 1	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพิรชา สระมณฑา		รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 7.5

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

B1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิครังสิต

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

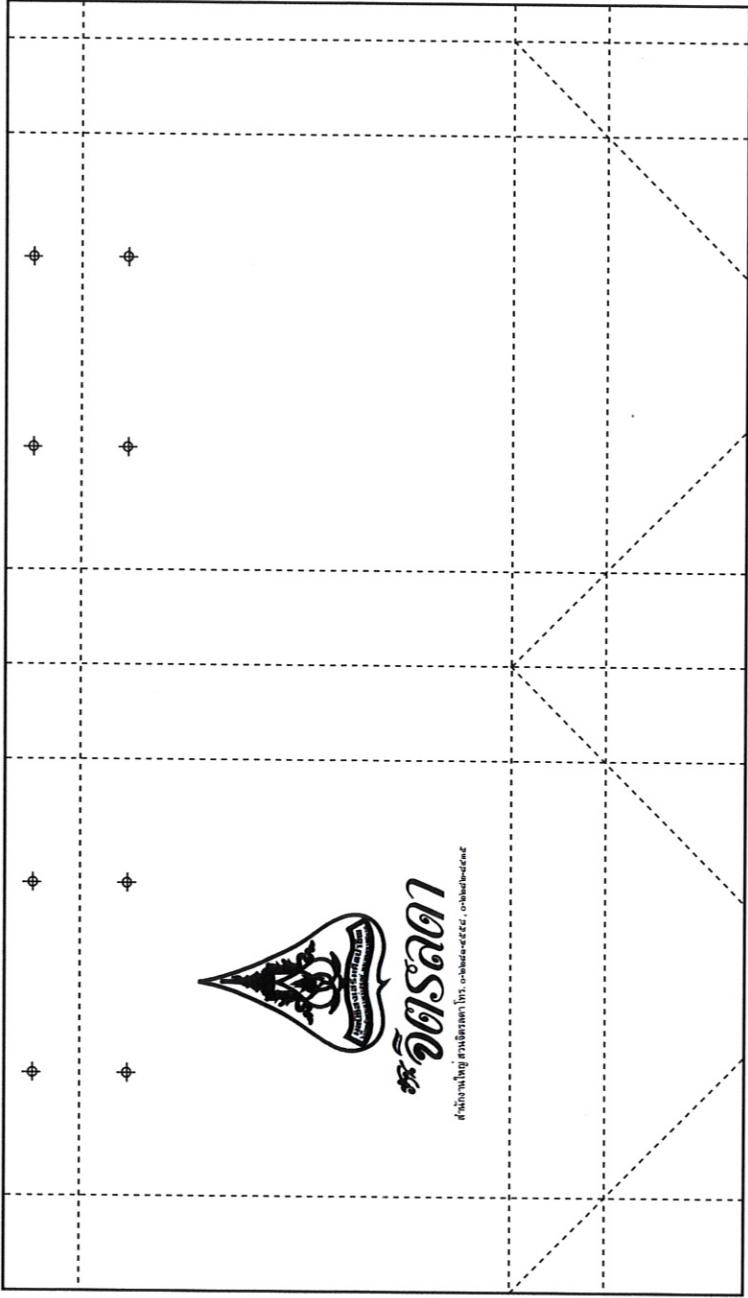
ผู้ออกแบบ : นางพริษา สระมาตา

เรื่องาน : ฎังกระดาษ แบบที่ 1

ขั้นตอน : LAY OUT : Rubber stamp Technique

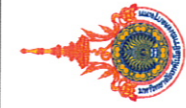
มาตราส่วน : มม.

อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาไทย

B2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

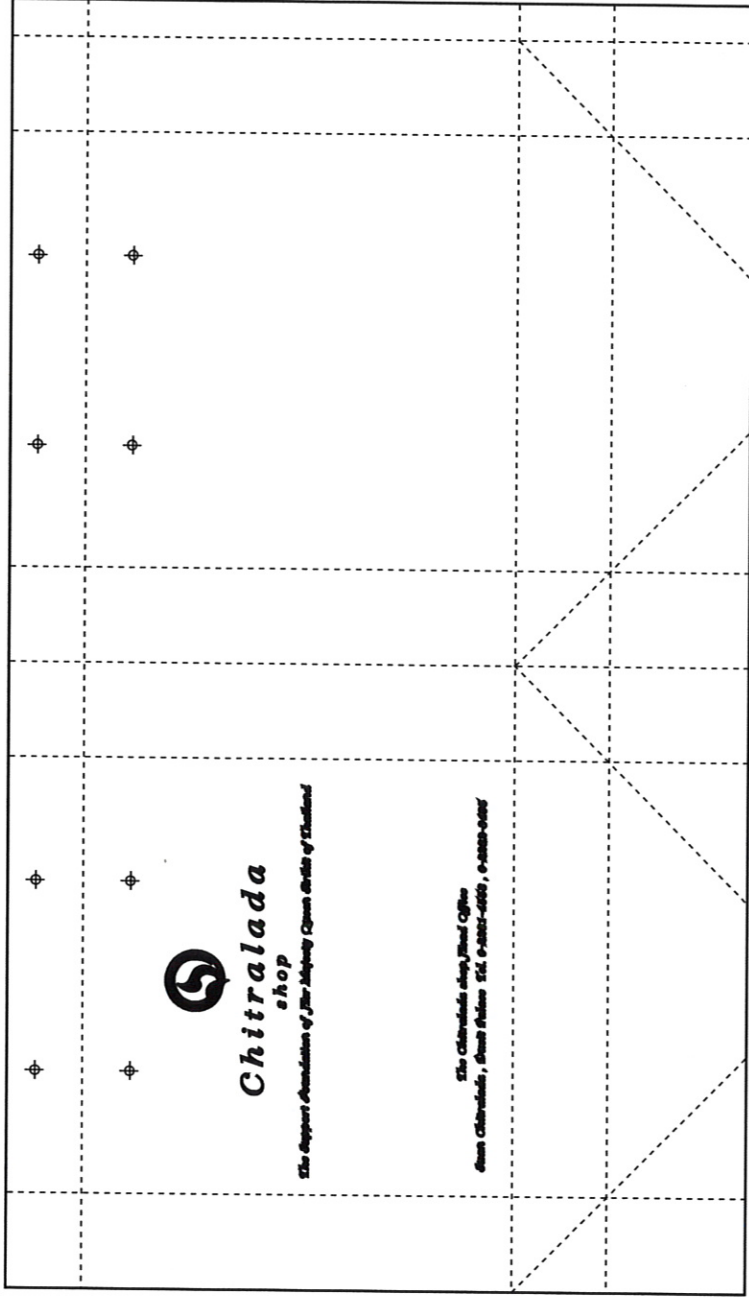
ผู้ออกแบบ : นางพีรธา สระมาลา

เรื่องาน : จงกระดาม แบบที่ 2

รื่องาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique

มาตราส่วน : มม

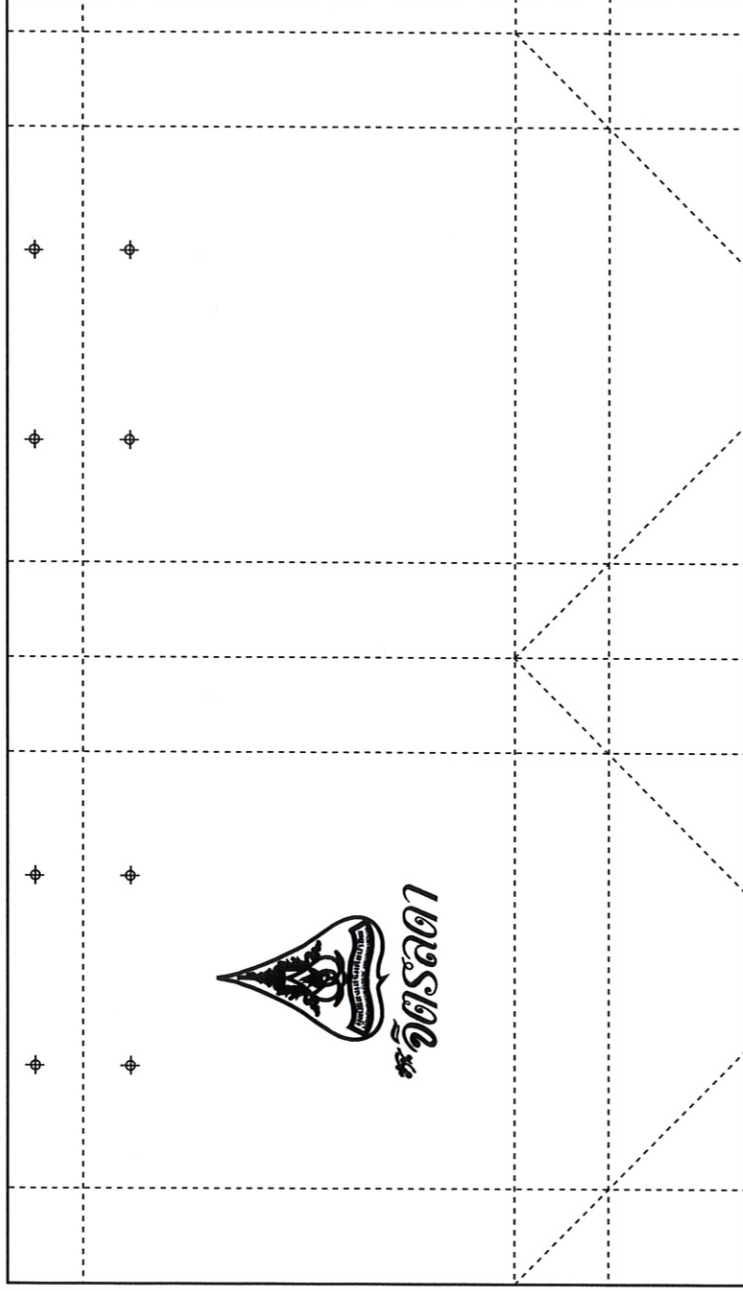
อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาอังกฤษ

B2

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา		เรื่องาน : จุกระดาช แบบที่ 2	มาตราส่วน : มม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรธา สระมามา		รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาไทย

B2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรธา สระมาลา

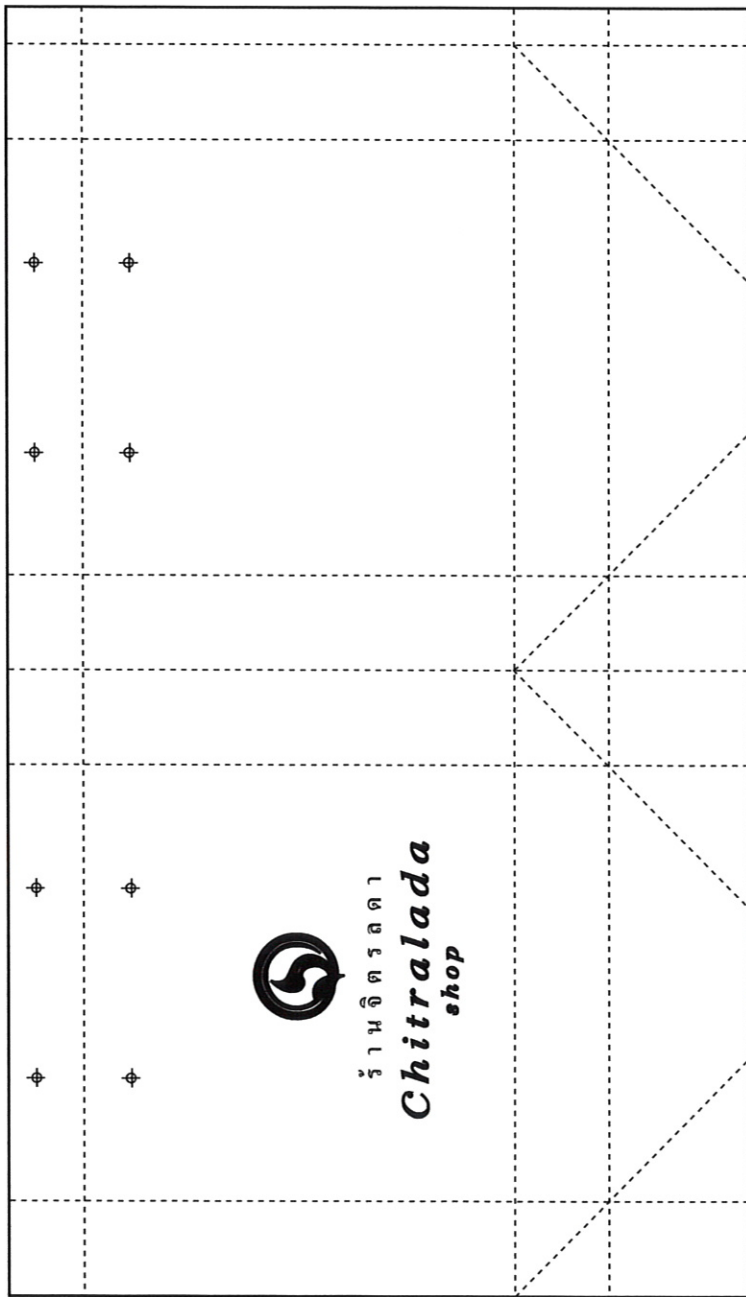
เรื่อง : จุกกระดาษ แบบที่ 2

รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาอังกฤษ

B2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

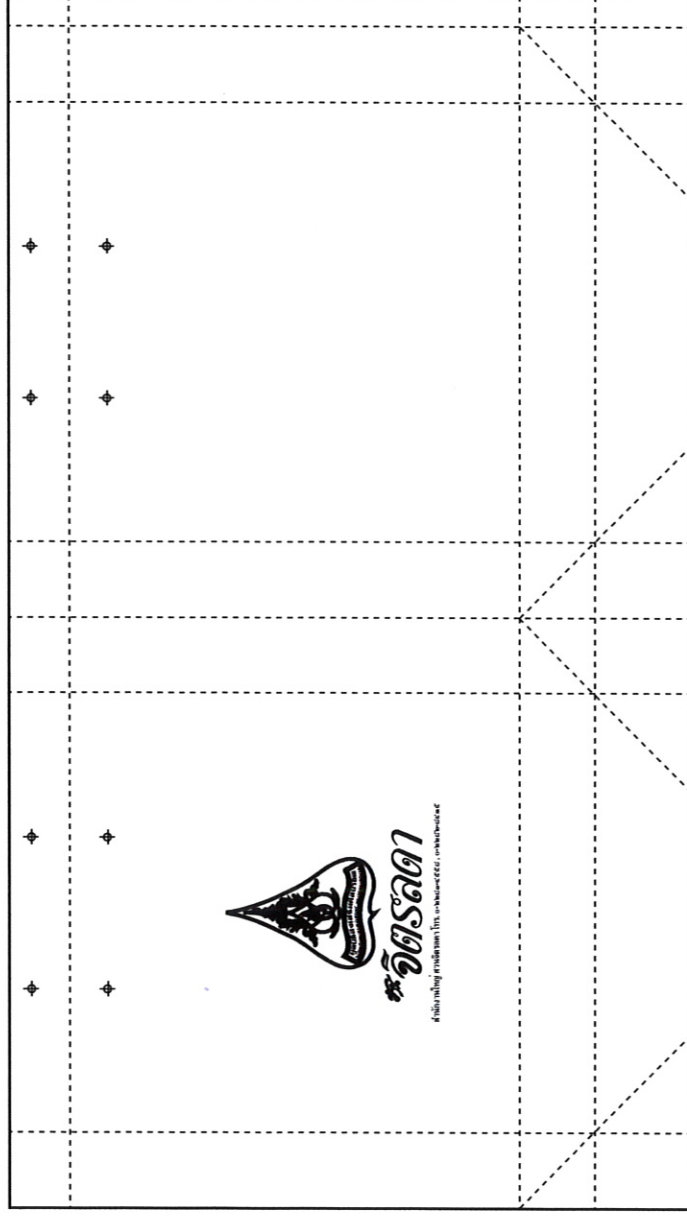
โรงงาน : จุฬาราชมนตรี 2

มาตราส่วน : ม.ม

ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สุระมาลา

รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique

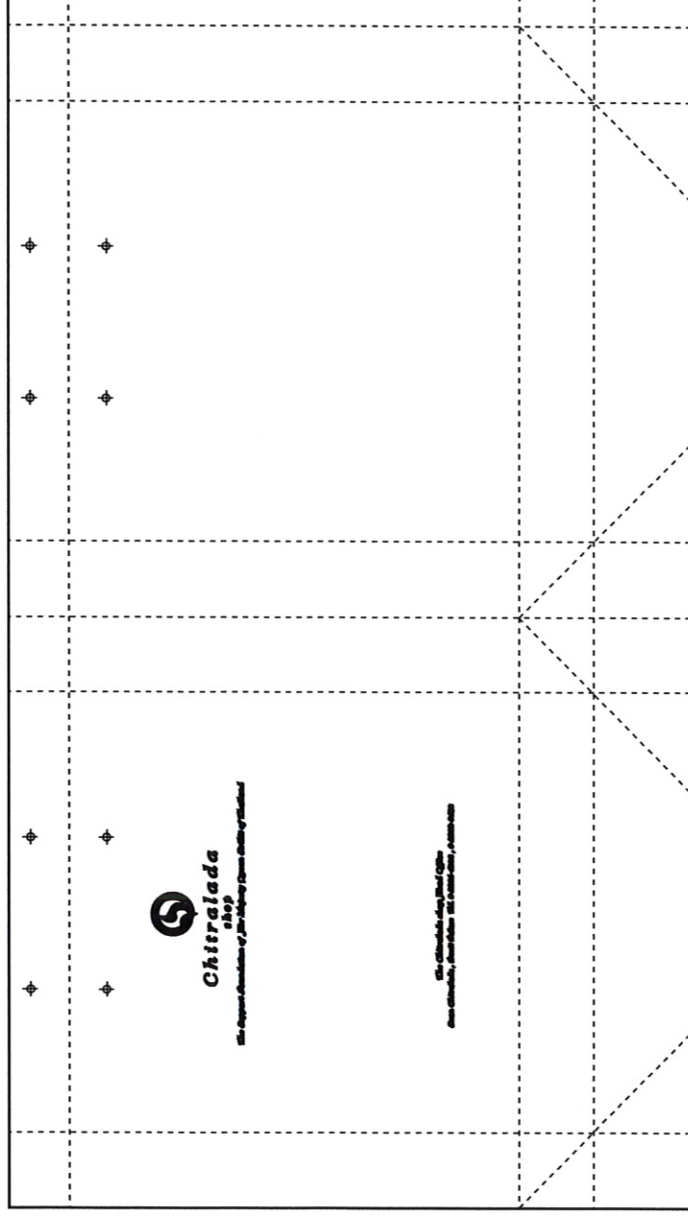
อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาไทย

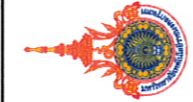
B3

			
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ			
โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์กราฟิก		เรื่องาน : จงกระดาษ แบบที่ 3	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา		รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 8

แบบภาษาอังกฤษ

B3

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

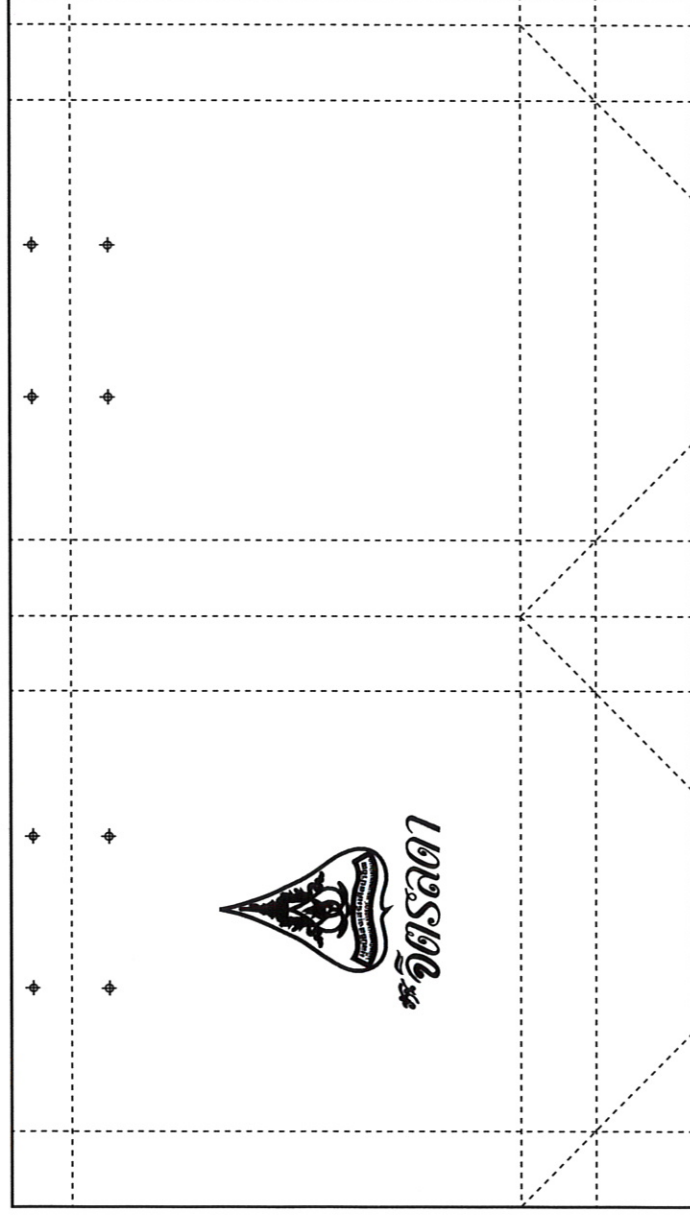
เรื่อง : จุกระดาช แบบที่ 3

มาตราส่วน : น.ม

ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สรระมาตา

รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique

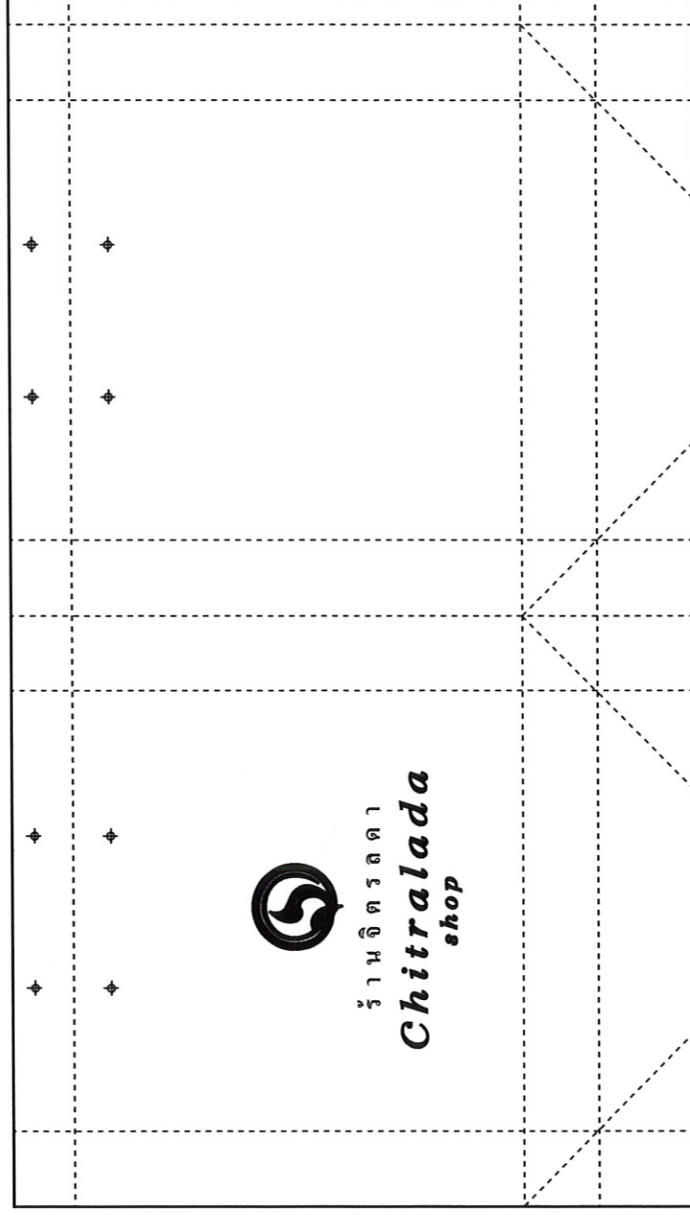
อัตราส่วน : 1 : 8

แบบภาษาไทย

B3

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์งานจิตรลดา	เรื่อง : องค์การฯ แบบที่ 3	มาตราส่วน : ม.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา	รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique	อัตราส่วน : 1:8

แบบภาษาอังกฤษ

B3

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

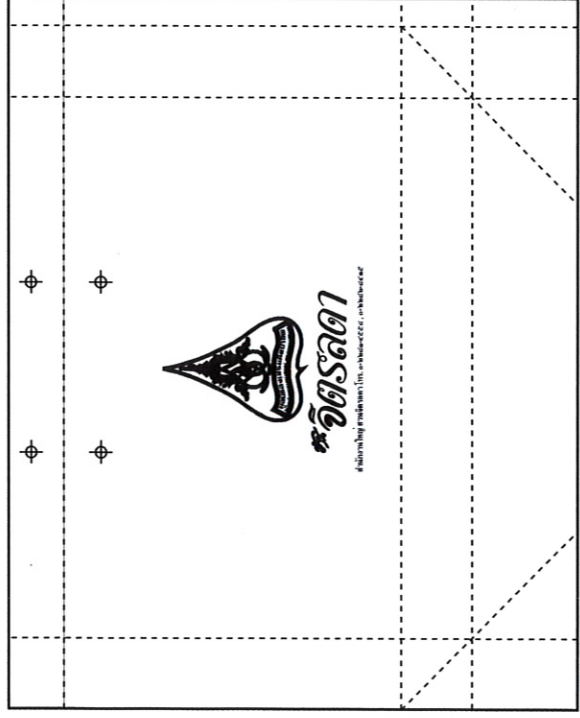
เรื่อง : จงกระดาส แบบที่ 3

มาตราส่วน : น.ม

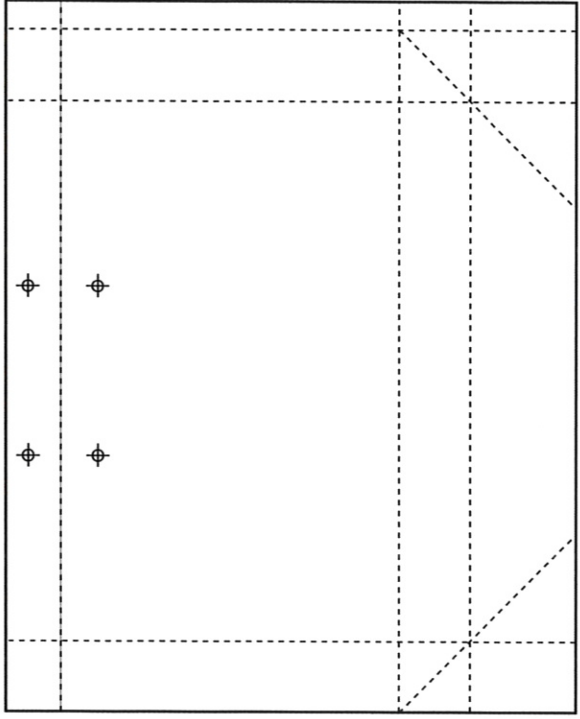
ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สระมาลา

รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique

อัตราส่วน : 1 : 8

ด้านหน้า

ด้านหลัง

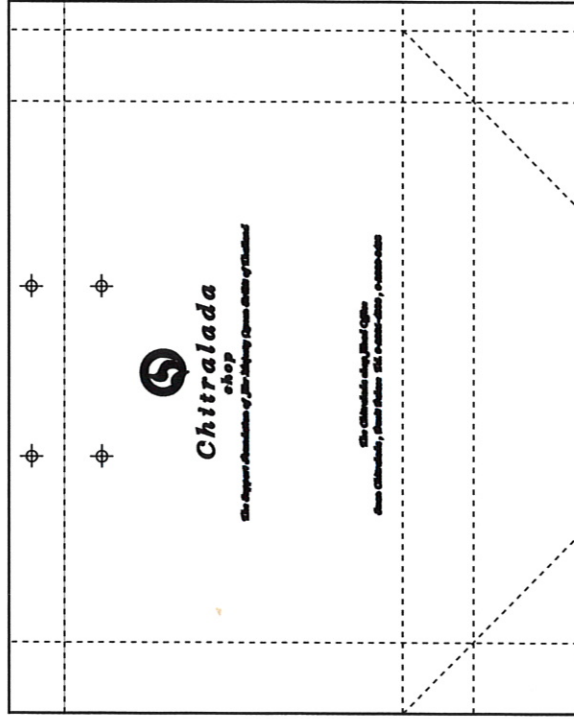
B4

แบบภาษาไทย

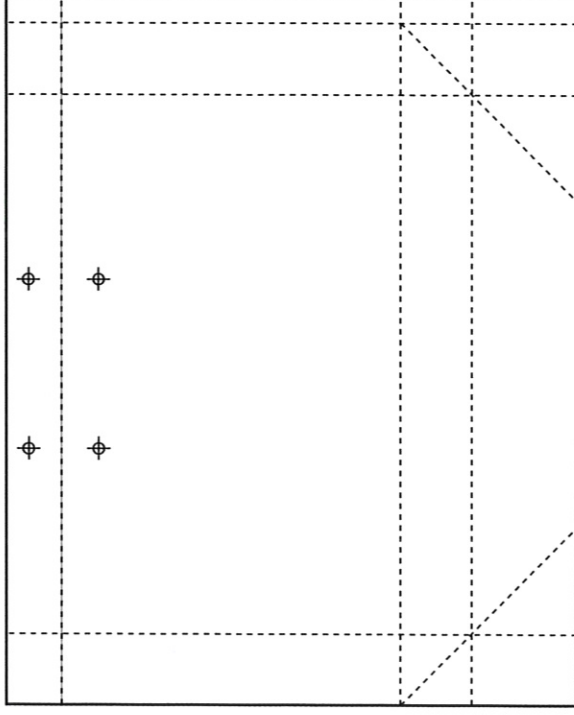

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา	เรื่อง : อุปกรณ์ แบบที่ 5	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา	รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B4

แบบภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์สามมิติ

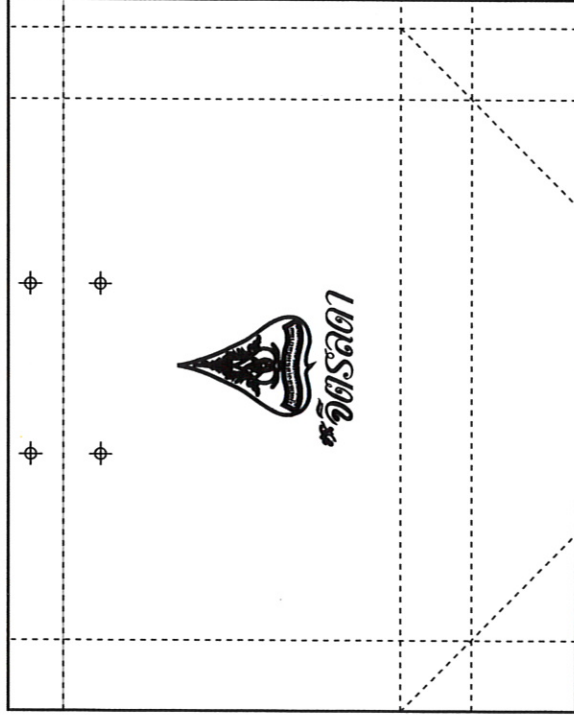
เรื่อง : กระจก แบบที่ 4

มาตราส่วน : น.ม

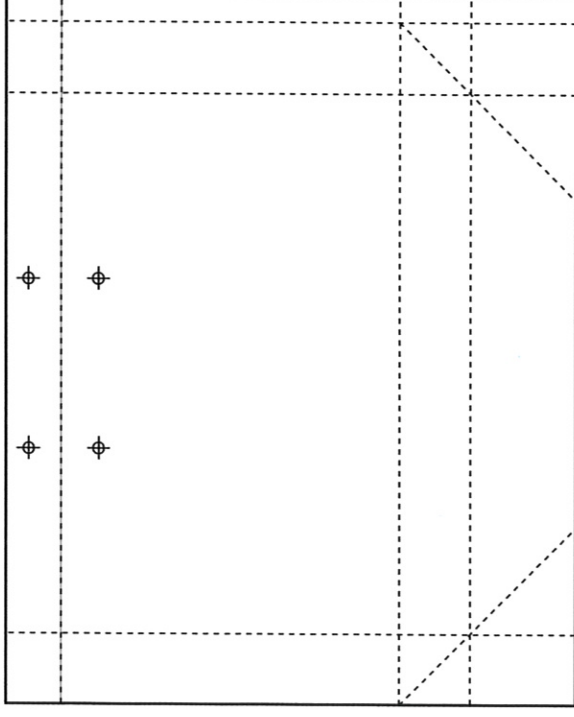
ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สระมาดา

รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique

อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B4

แบบภาษาไทย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

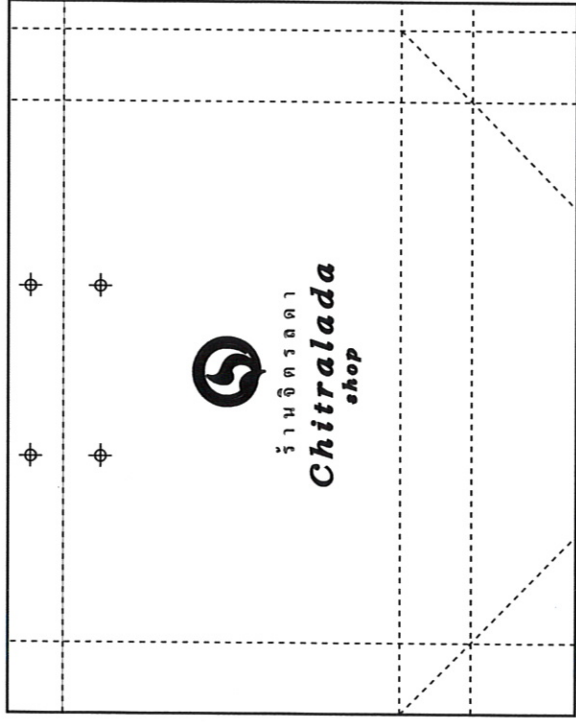
ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สระมาลา

เรื่อง : จุงกระดาด แบบที่ 4

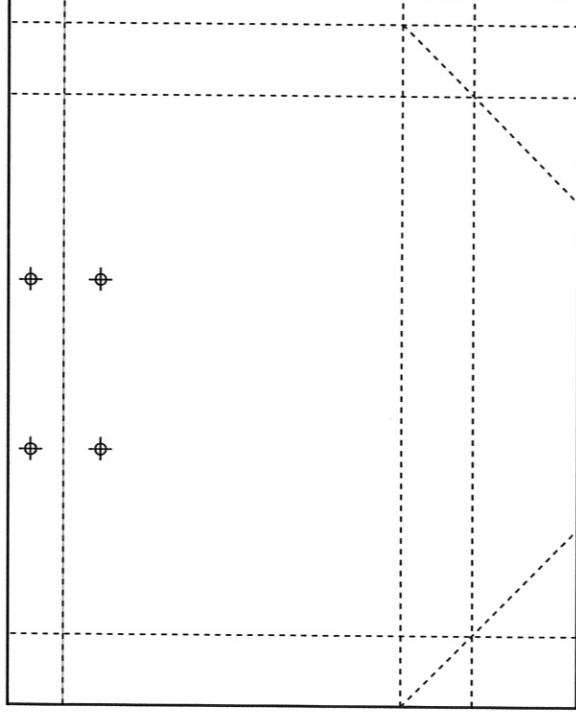
มาตราส่วน : มม

รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique

อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B4

แบบภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

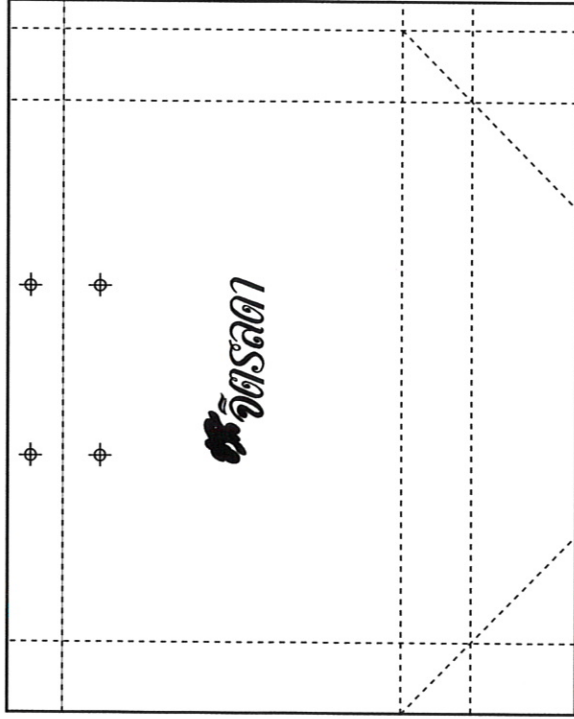
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาตา

เรื่องาน : จุกกระดาด แบบที่ 4

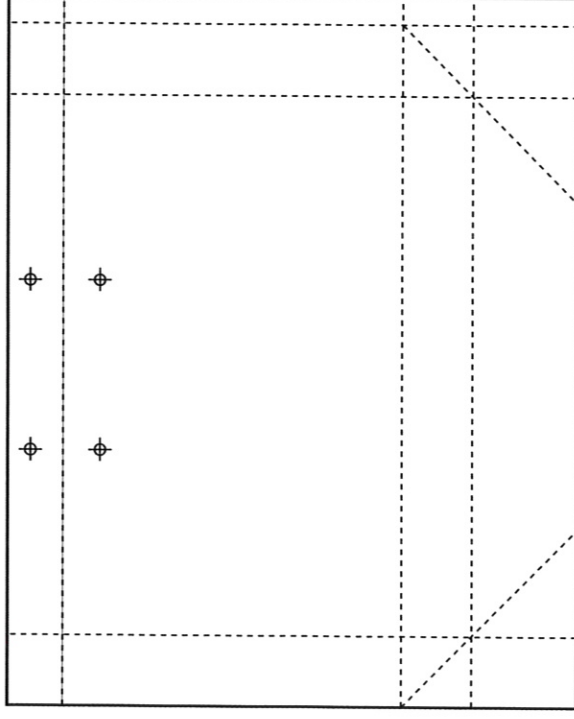
มาตราส่วน : ม.ม

ชื่อภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique

อัตราส่วน : 1 : 10

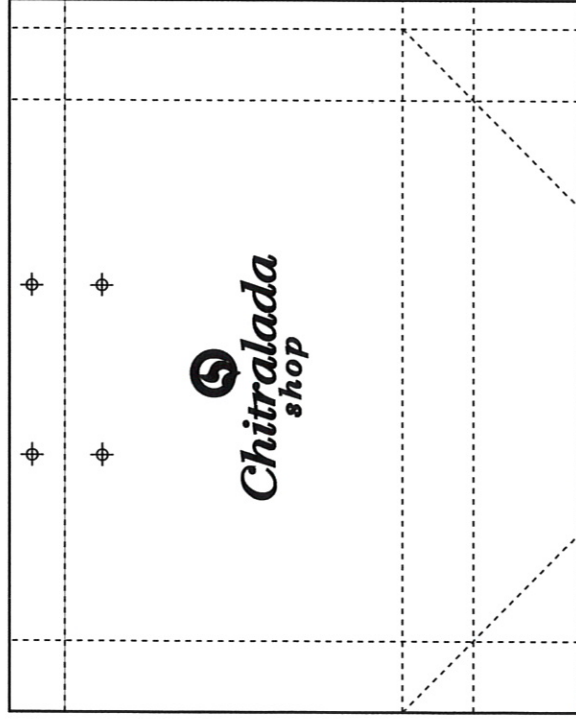
ด้านหน้า

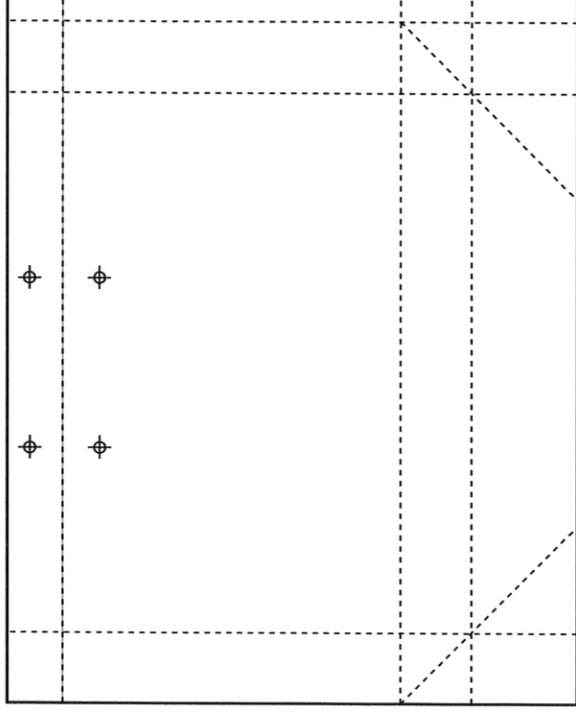
ด้านหลัง

B4
แบบภาษาไทย

		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ	
โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ด้านจิตรลดา		รื่องาน : จุกระดาช แบบที่ 4	มาตราส่วน : น.ม
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา		รูปภาพ : LAY OUT : Batik Technique	อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

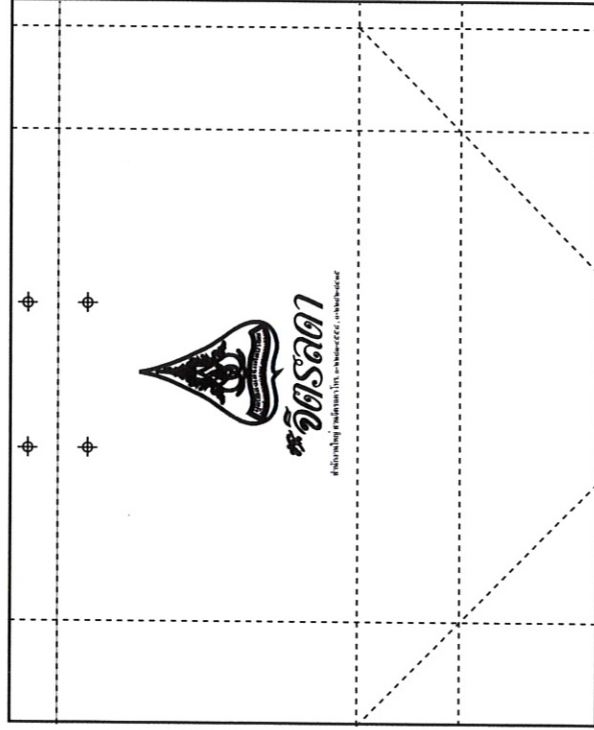

ด้านหลัง

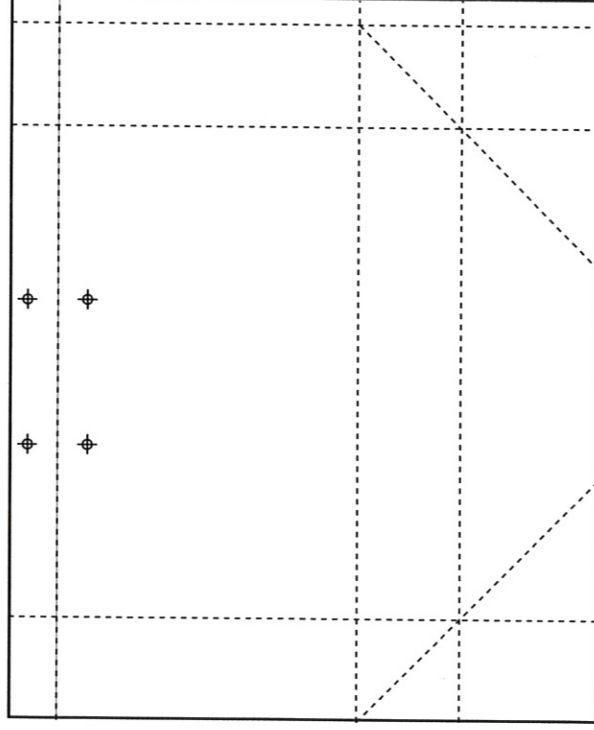
B4

แบบภาษาอังกฤษ

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา	เรื่อง: จุกระคาช แบบที่ 4	มาตราส่วน: มม	
ผู้ออกแบบ : นางพีรชา ธรรมมาลา	รูปภาพ : LAY OUT : Batik Technique	อัตราส่วน : 1 : 10	

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B5

แบบภาษาไทย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

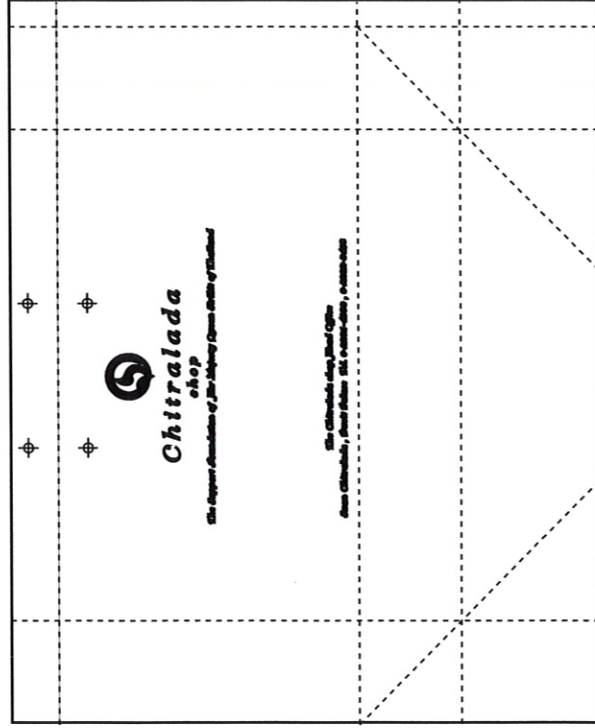
ผู้ออกแบบ : นางพริษา สระมาดา

เรื่องาน : ถุงกระดาษ แบบที่ 5

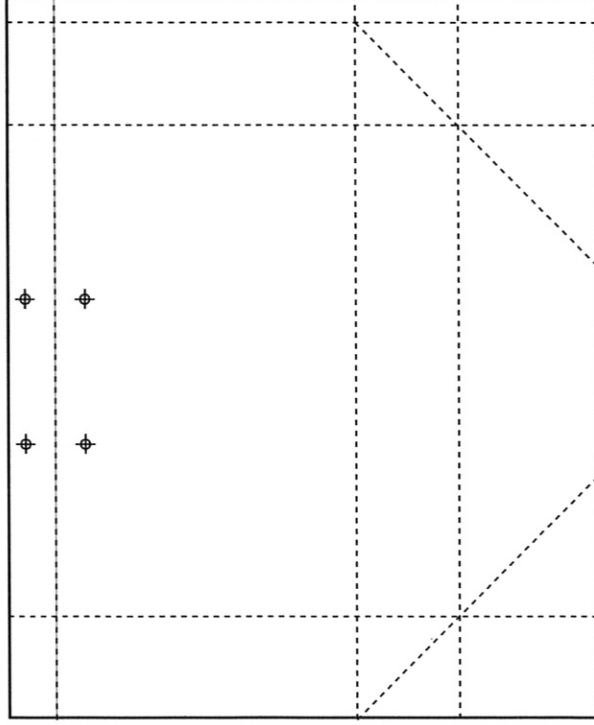
รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 10

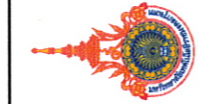
ด้านหน้า

ด้านหลัง

B5

แบบภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายไตรมาส

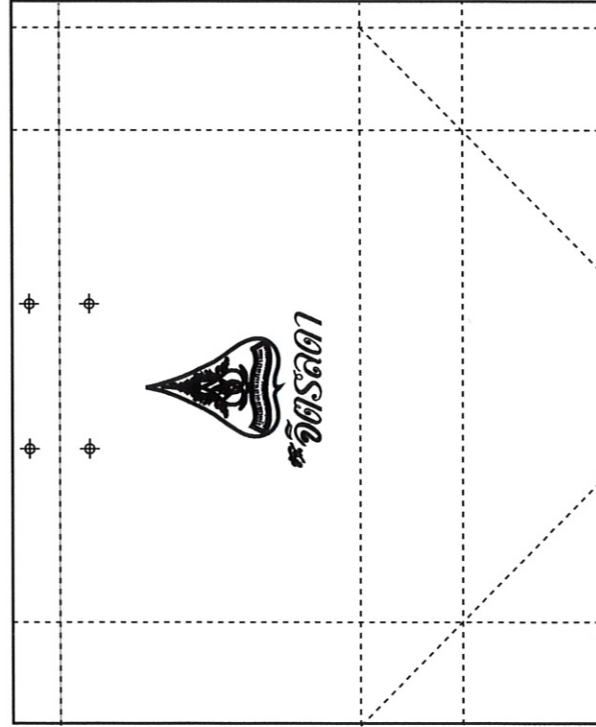
เรื่อง : จงกระดาม แบบที่ 5

มาตราส่วน : ม.ม

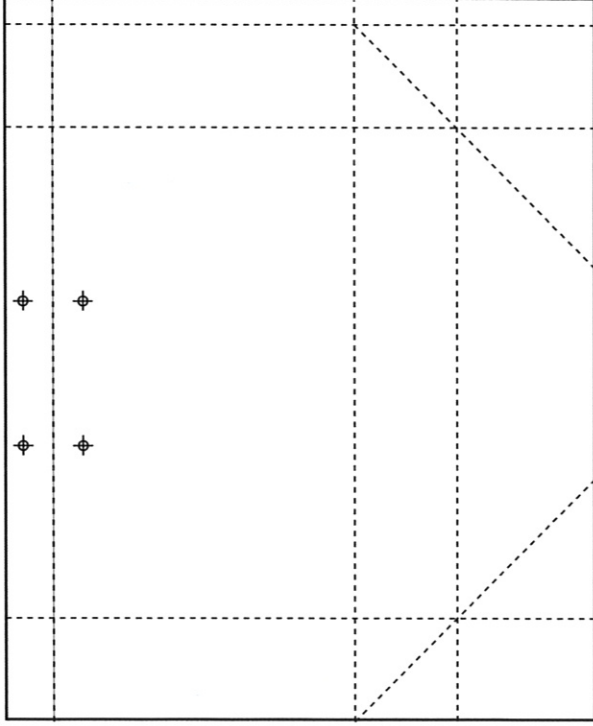
ผู้ออกแบบ : นางพิรษา สระมาลา

รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique

อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B5

แบบภาษาไทย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์งานจิตรลดา

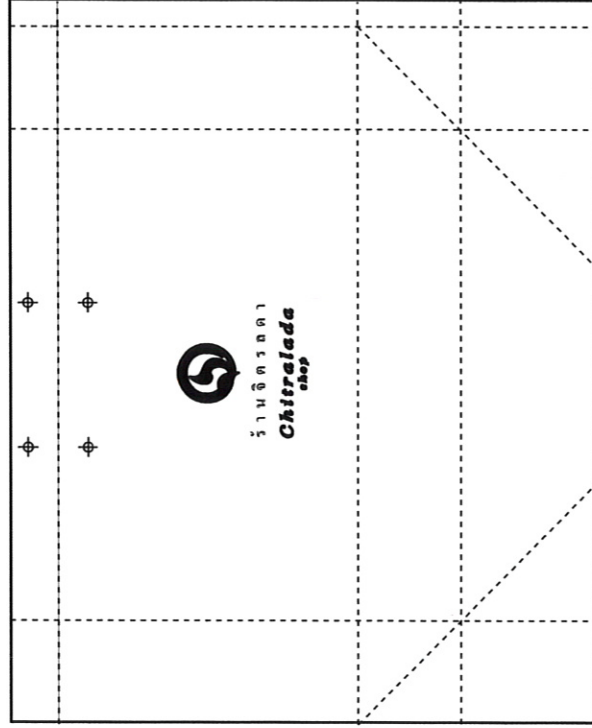
เรื่อง : จุกระดา แบบที่ 5

มาตราส่วน : มม

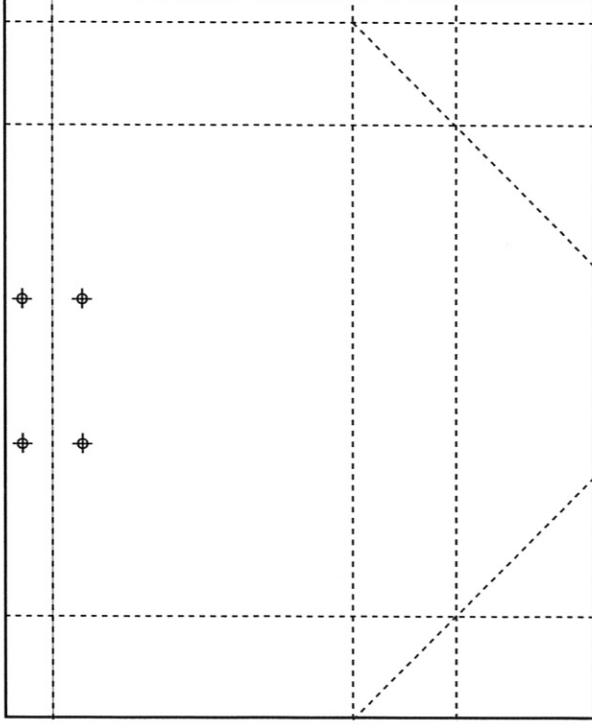
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา

รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique

อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B5

แบบภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

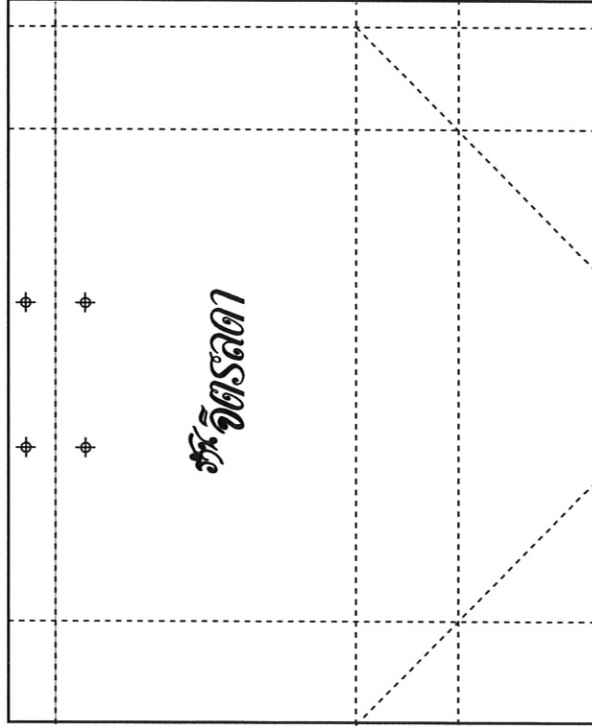
เรื่อง : จงกระดาษ แบบที่ 5

มาตราส่วน : มม

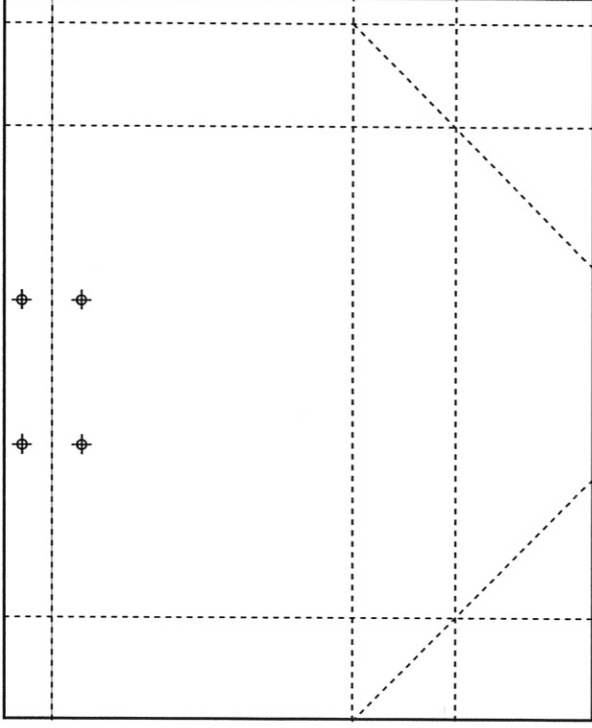
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาลา

รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique

อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B5

แบบภาษาไทย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชาจิตวิทยา

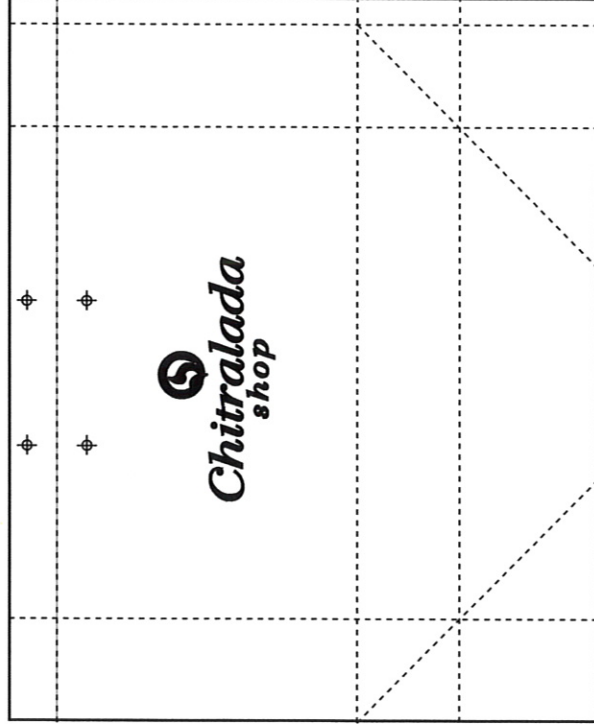
เรื่องาน : จงกระดาช แบบที่ 5

มาตราส่วน : ม.ม

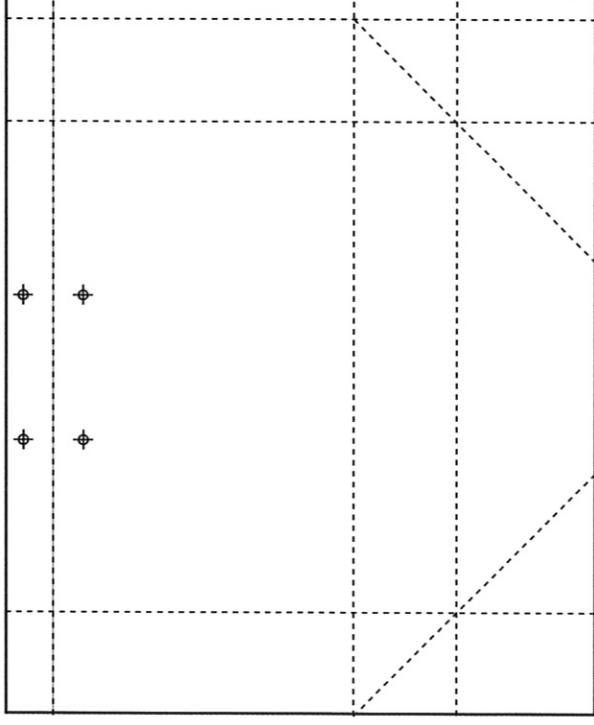
ผู้ออกแบบ : นางพิรษา ธรรมมาลา

รูปภาพ : LAY OUT : Batik Technique

อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B5

แบบภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา

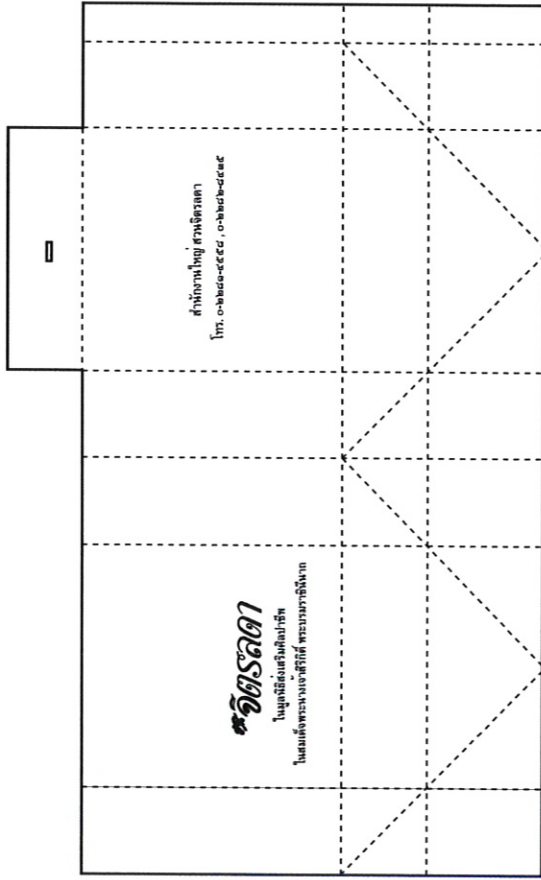
ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สระมาลา

เรื่อง : จุลกระดุม แบบที่ 5

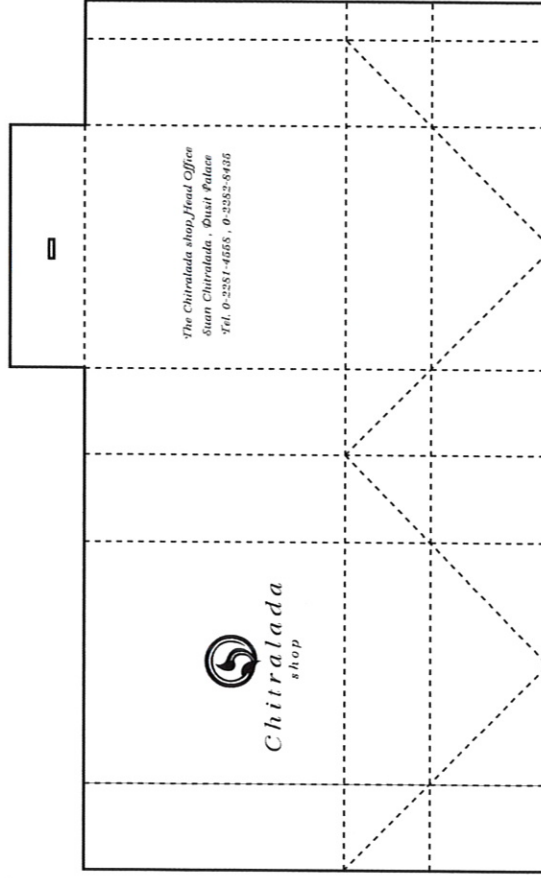
รูปภาพ : LAY OUT : Batik Technique

มาตรฐาน : ม.ม

อัตราส่วน : 1 : 10

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

B6

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรดา

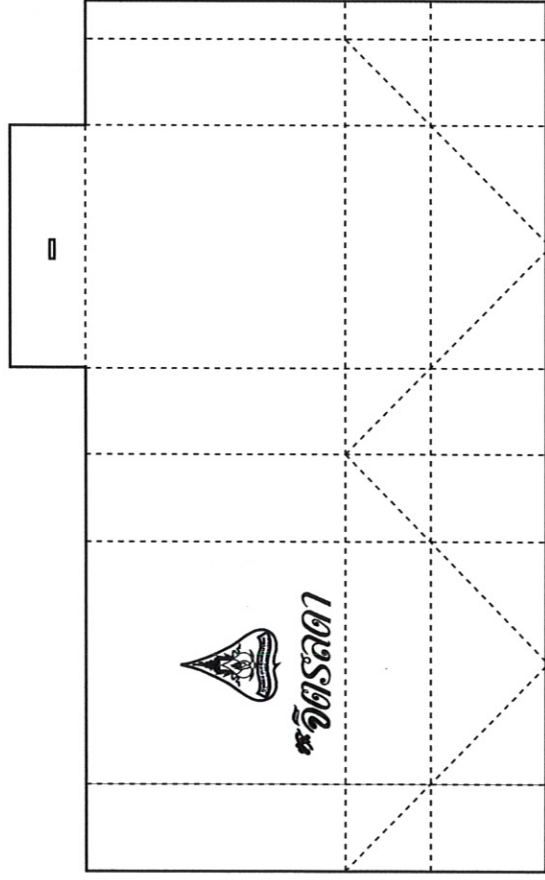
ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สรระมาตา

เรื่อง : จงกระดาก แบบที่ 6

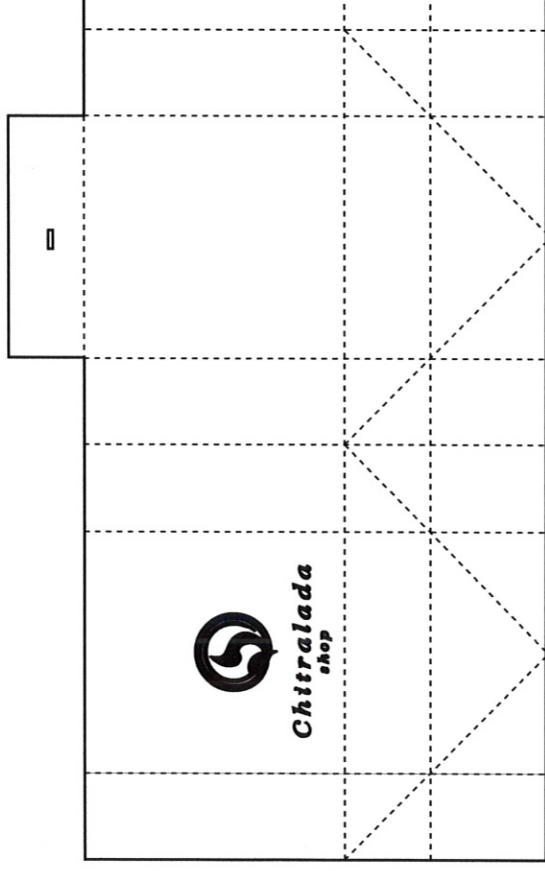
รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique

มาตราส่วน : ม.ม

อัตราส่วน : 1 : 7.5

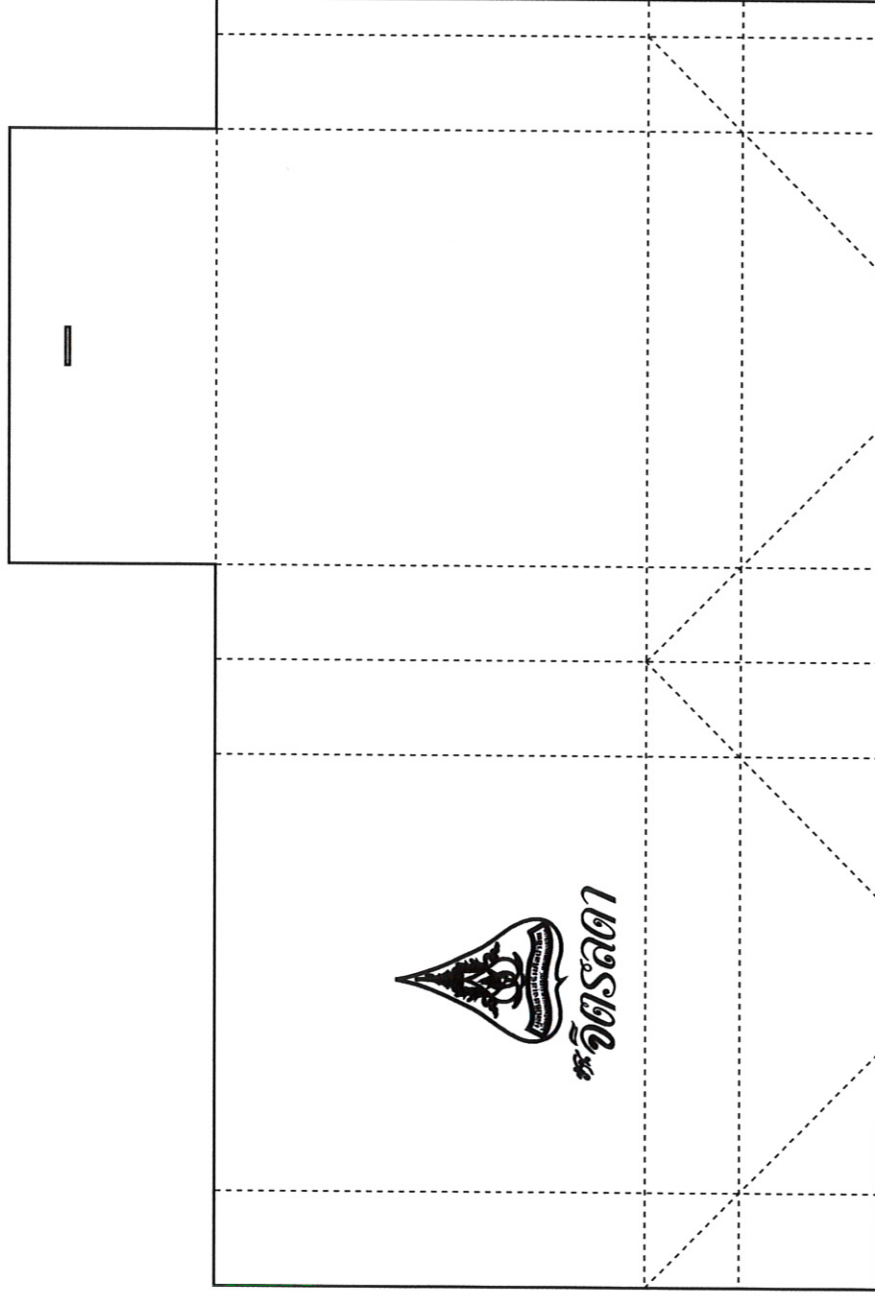
แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

B6

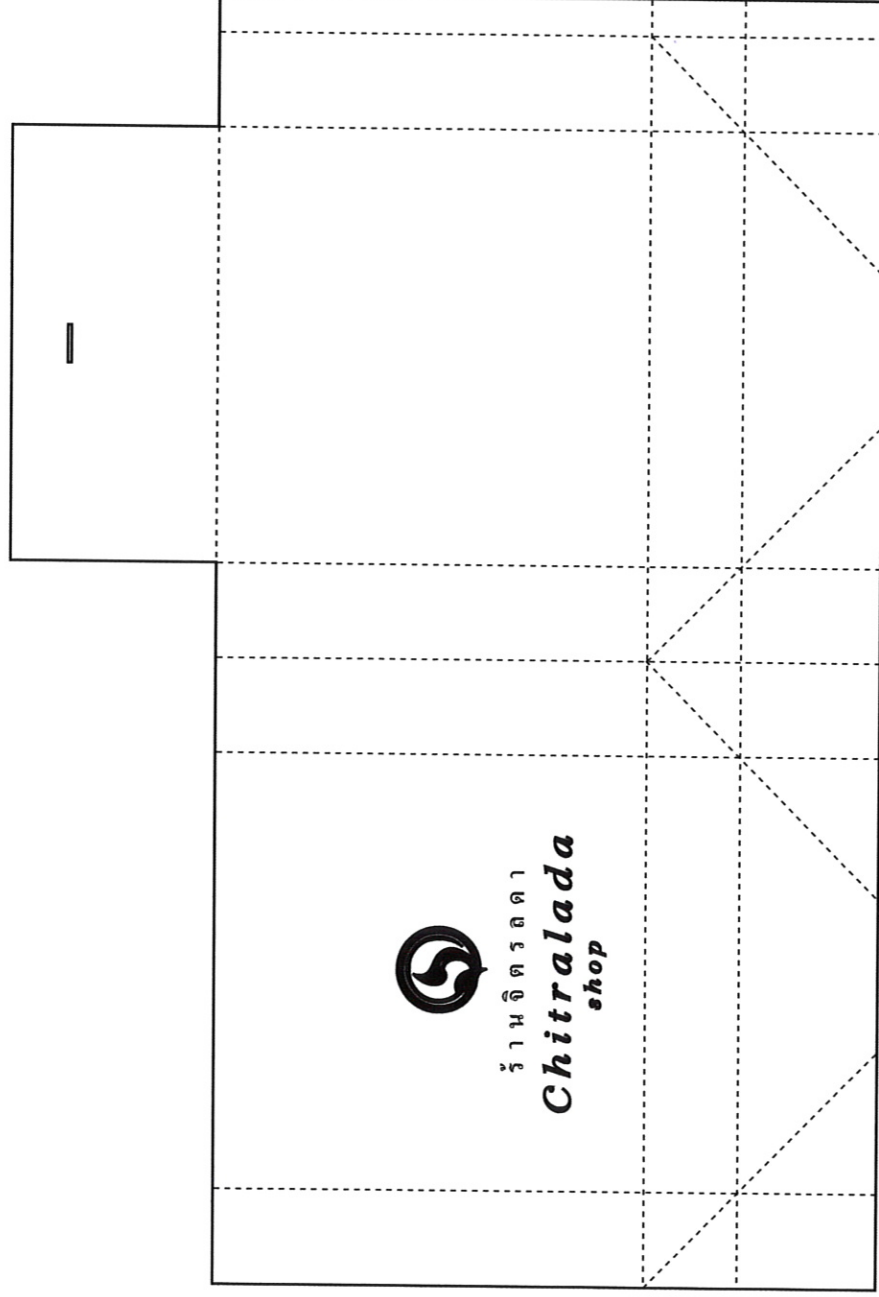
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ฐานจิตรลดา	เรื่อง : จงกระดาก แบบที่ 6	มาตราส่วน : มม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรชา ธรรมมาดา	รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique	อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาไทย

B7

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	เรื่อง : จงกระต่าย แบบที่ 7	มาตรฐาน : ม.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาดา	รูปภาพ : LAY OUT : Silk screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 7.5

แบบภาษาอังกฤษ

B7

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

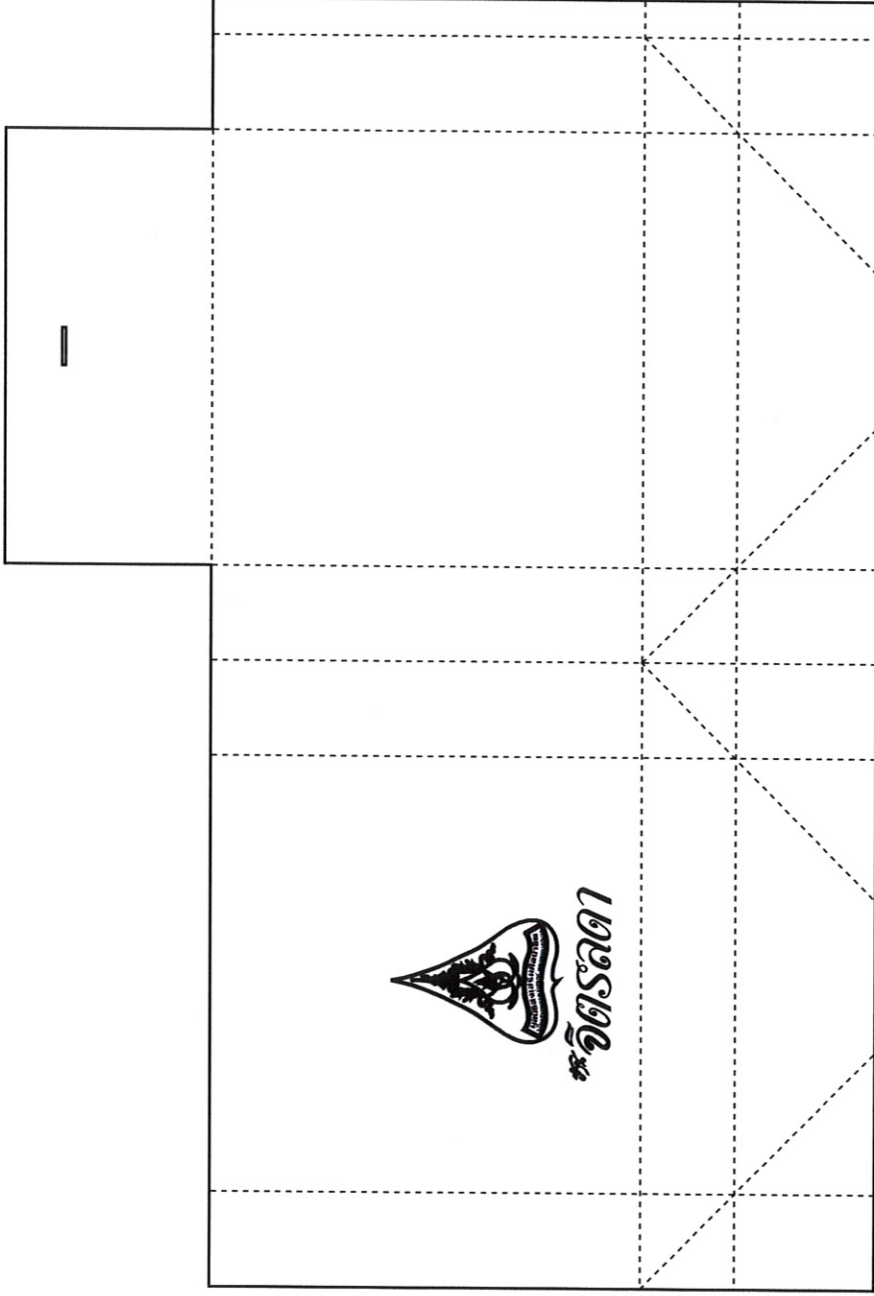
ผู้ออกแบบ : นางพริษา สรระมาลา

เรื่อง : จงกระดาษ แบบที่ 7

รูปภาพ : LAY OUT : Silk screen Technique

มาตราส่วน : ม.ม

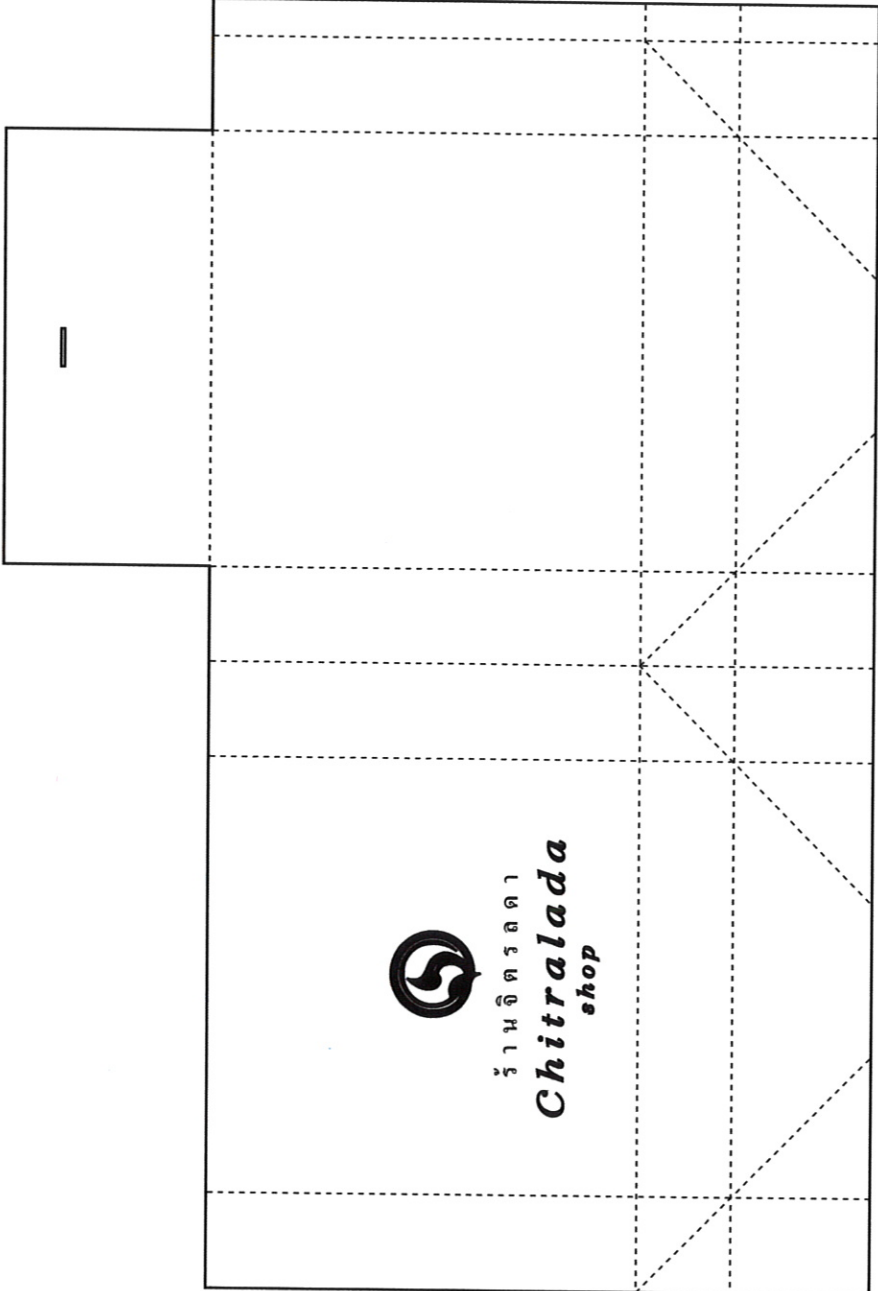
อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาไทย

B7

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ขวานจิตรลดา		รื่องาน : ฉุกเฉินคาช แบบที่ 7	มาตราส่วน : ม.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาดา		รื่องภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique	อัตราส่วน : 1:7.5

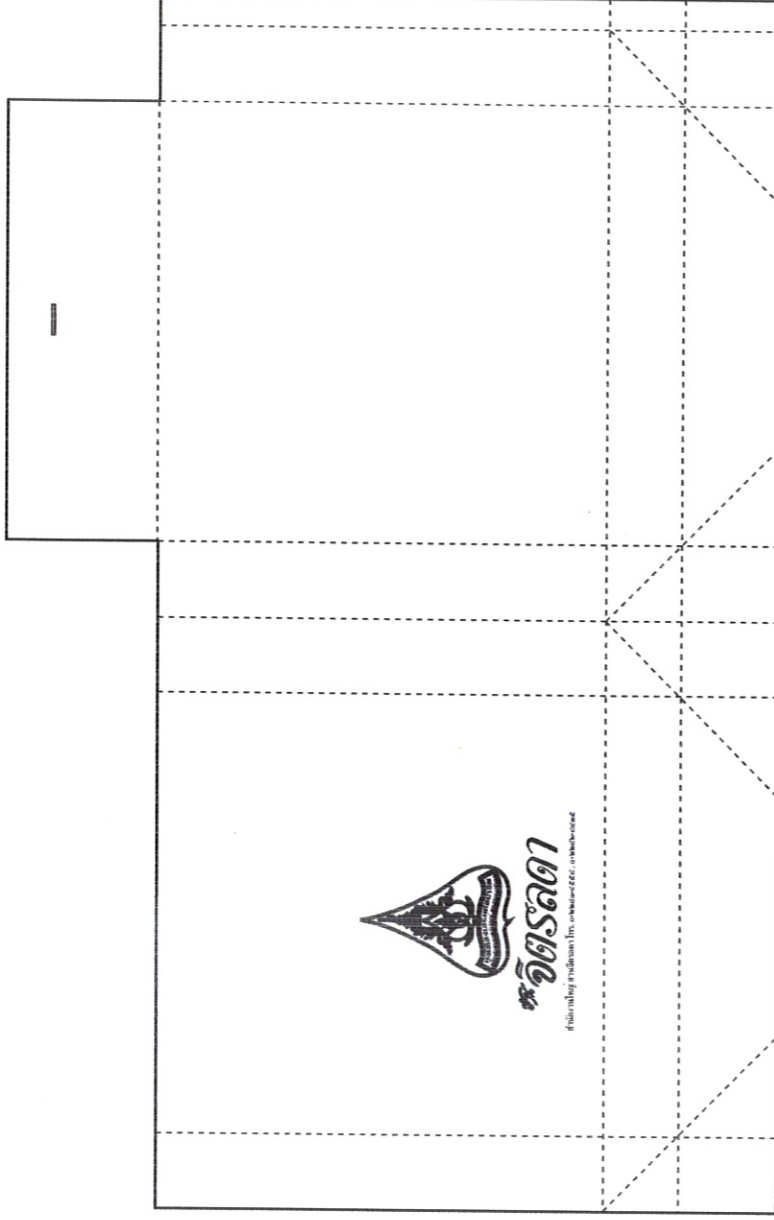
แบบภาษาอังกฤษ

B7

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

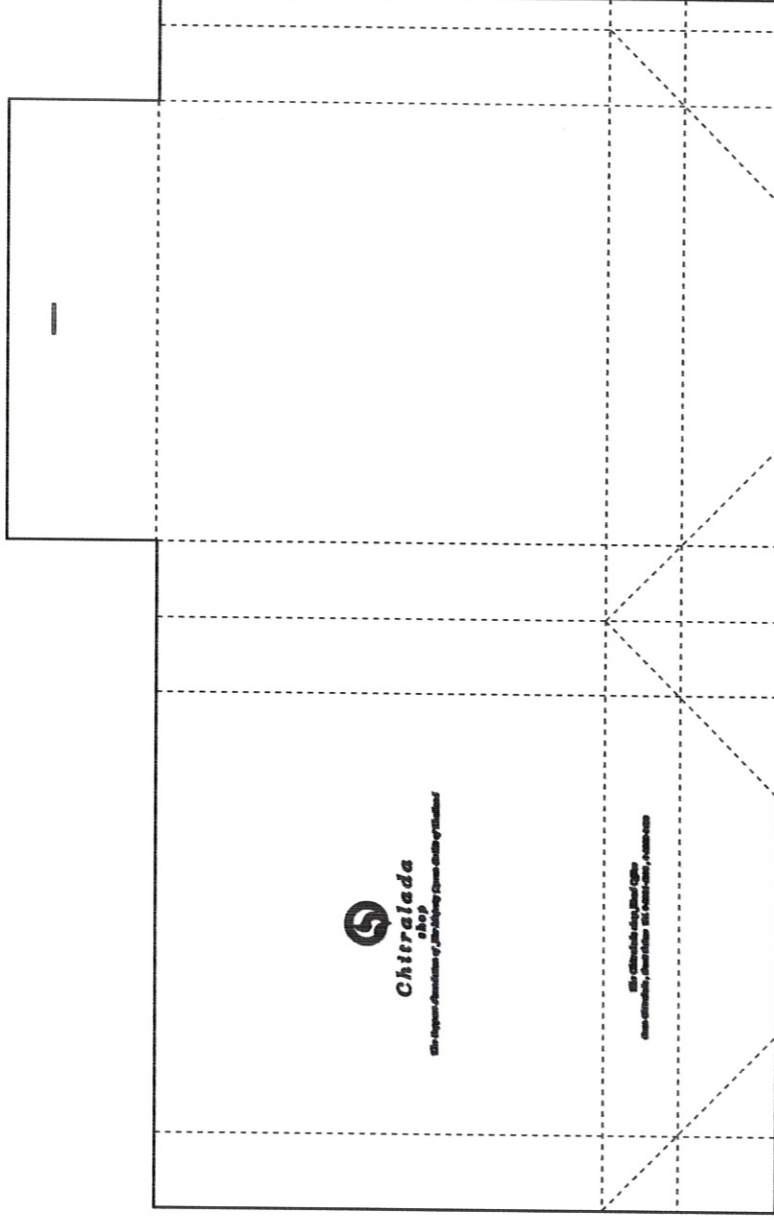
โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา		เรื่องาน : ถุงกระดาษ แบบที่ 7	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สระมาลา		รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique	อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาไทย

B8

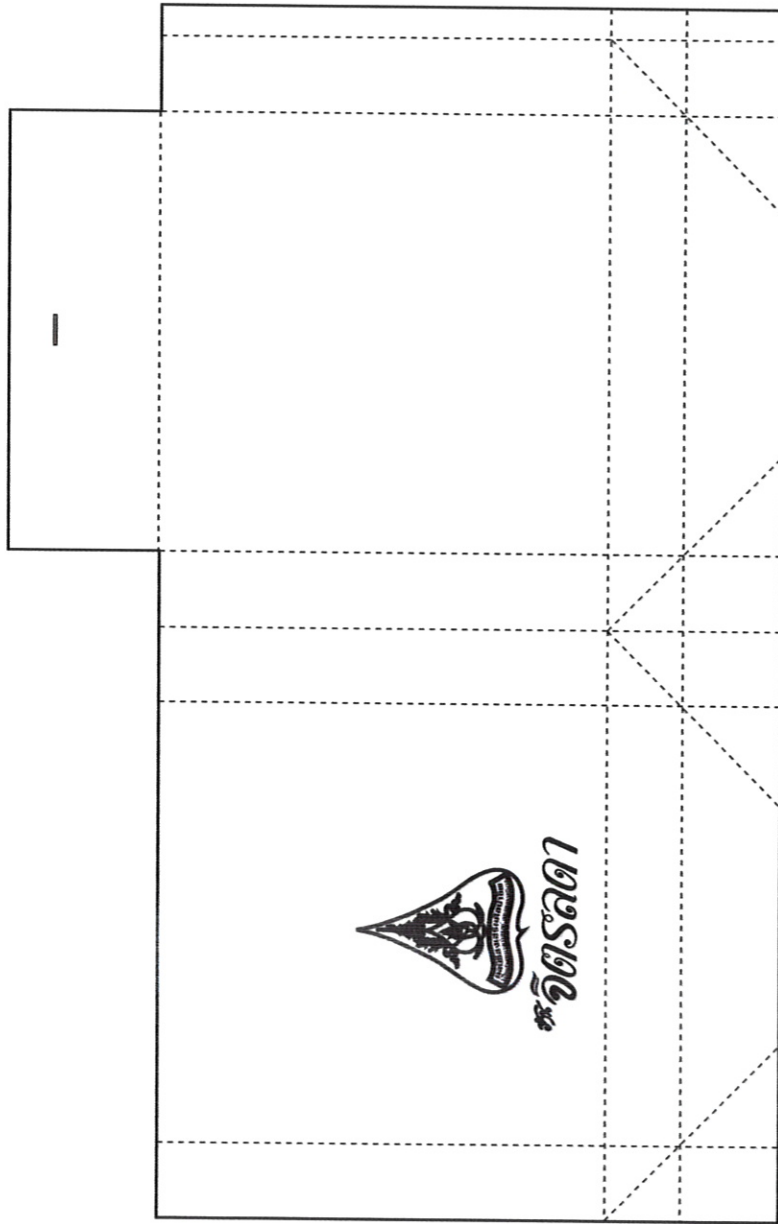
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ			
โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรมาลา		เรื่อง : อุดมการณ์ แบบที่ 8	รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique	มาตราส่วน : มม อัตราส่วน : 1 : 8

แบบภาษาอังกฤษ

B8

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์งานจิตราคา		เรื่องาน : จุกระดาม แบบที่ 8	มาตราส่วน : มม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา		รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 8

แบบภาษาไทย

B8

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา

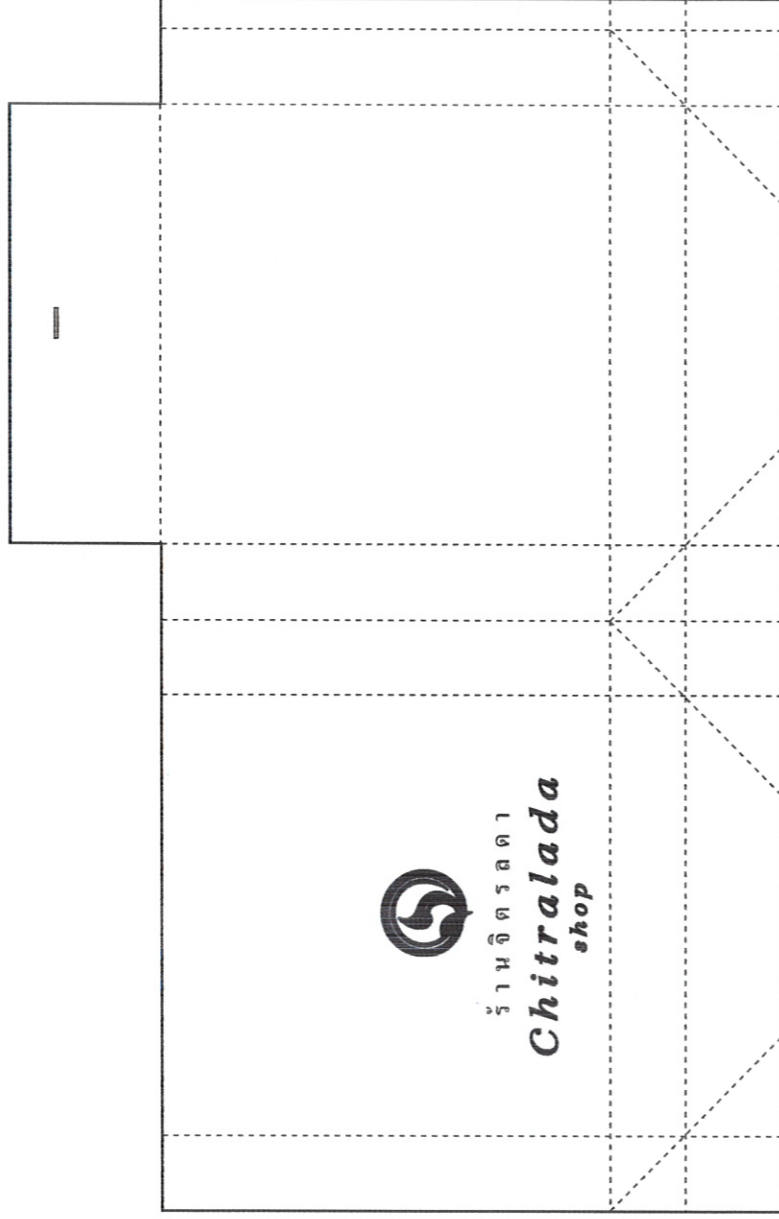
ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สระมาดา

เรื่องาน : ฉุกเฉิน แบบที่ 8

รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 8

แบบภาษาอังกฤษ

B8

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา

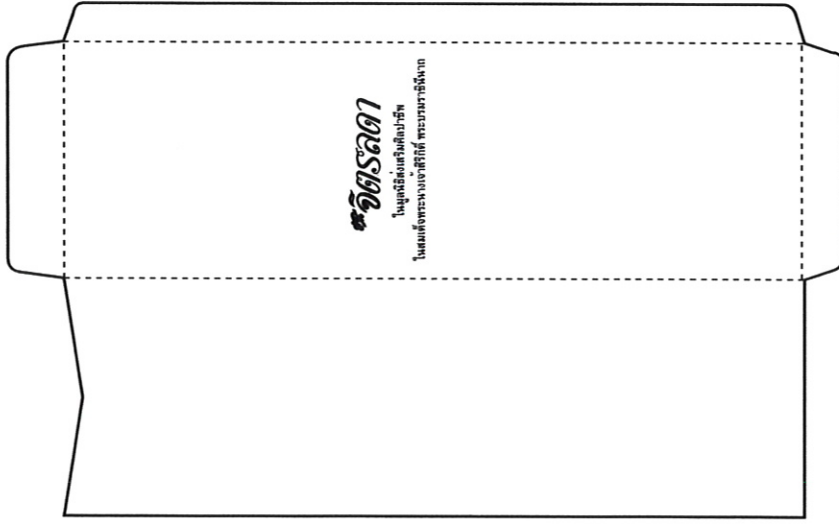
เรื่องาน : ฉุกเฉิน แบบที่ 8

รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique

มาตราส่วน : ม.ม

อัตราส่วน : 1 : 8

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิครุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สรสมาดา

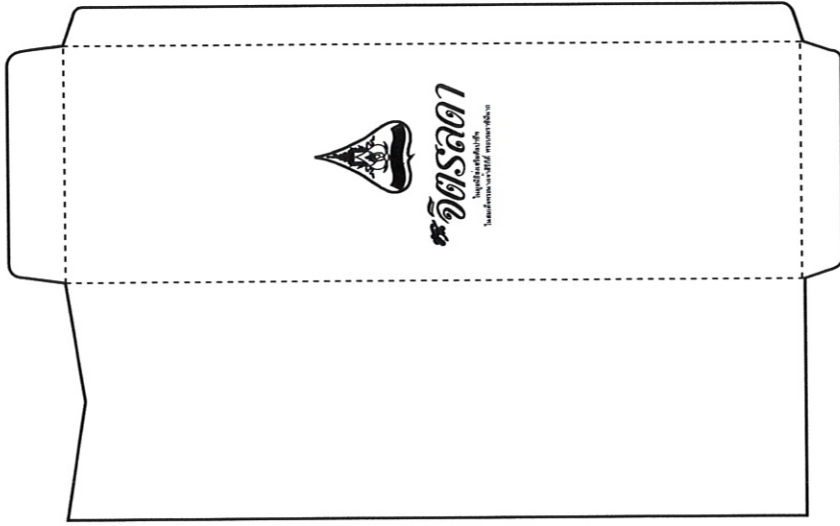
เรื่องาน : ของกระดาษ แบบที่ 1

รูปภาพ : LAYOUT : Silk Screen Technique

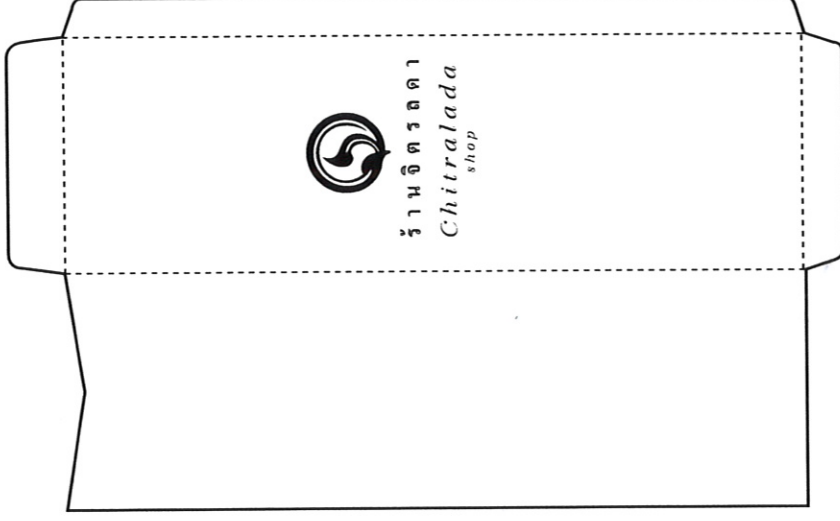
มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 7.5

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาดา

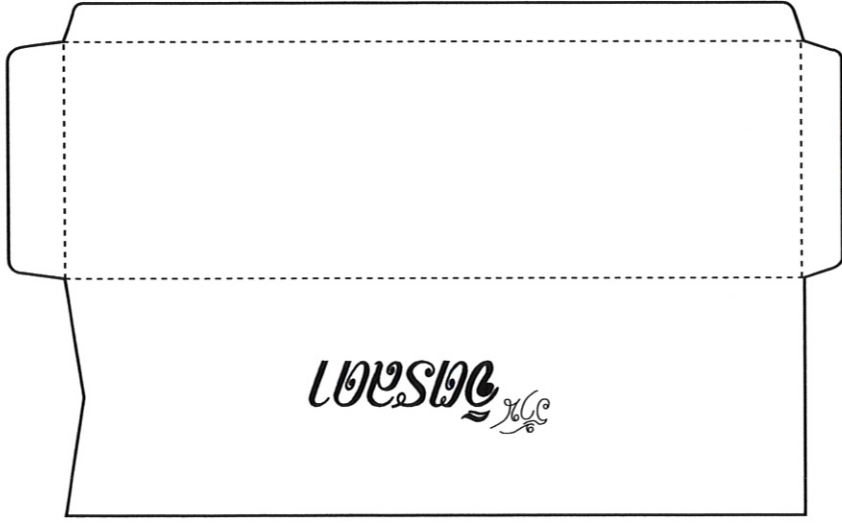
เรื่องาน : ของกระดาษ แบบที่ 1

รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique

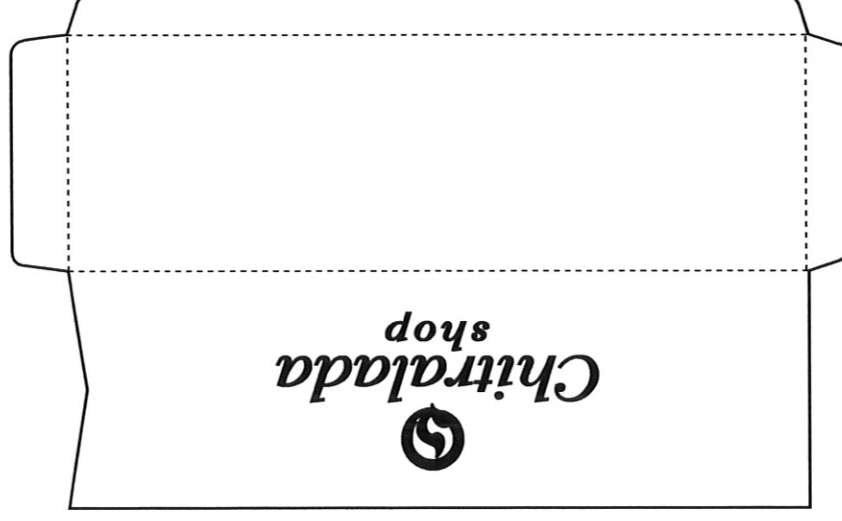
มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 7.5

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สระมาลา

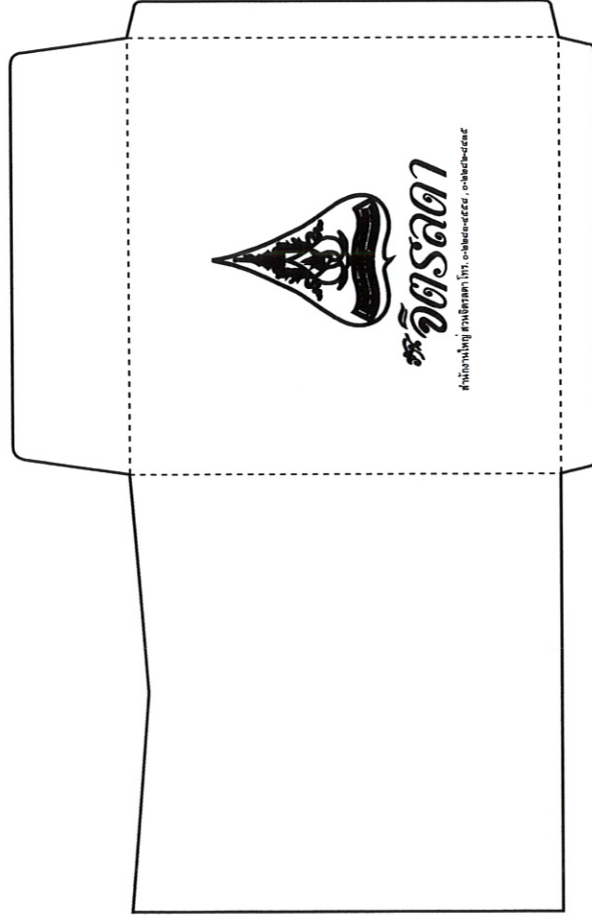
เรื่องาน : รongกระดาษ แบบที่ 1

รูปภาพ : LAY OUT : Batik Technique

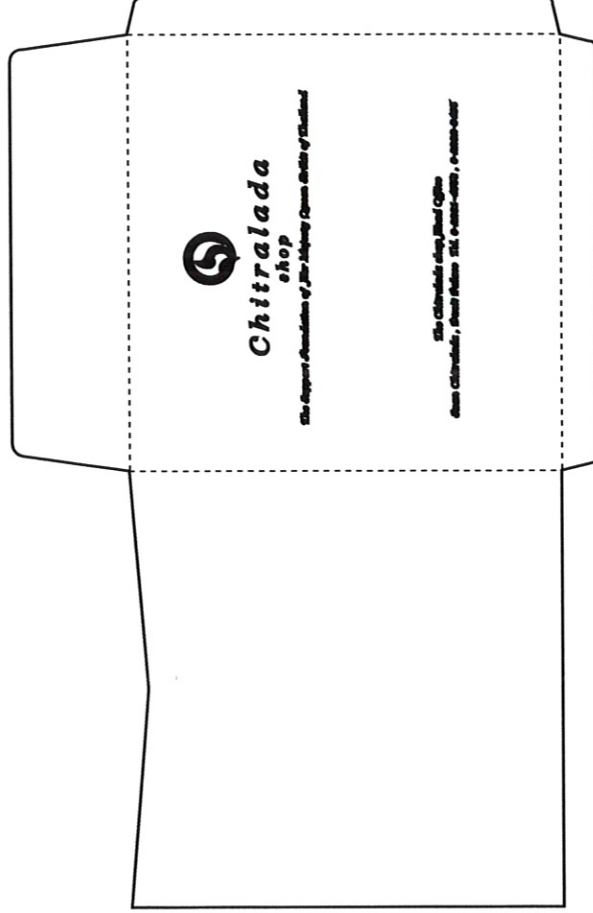
มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 7.5

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E2

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	เรื่องาน : รองกรรมการฯ แบบที่ 2	มาตรฐาน : ม.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา	รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 9

วัดจิตราดา

Chitralada
shop

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า

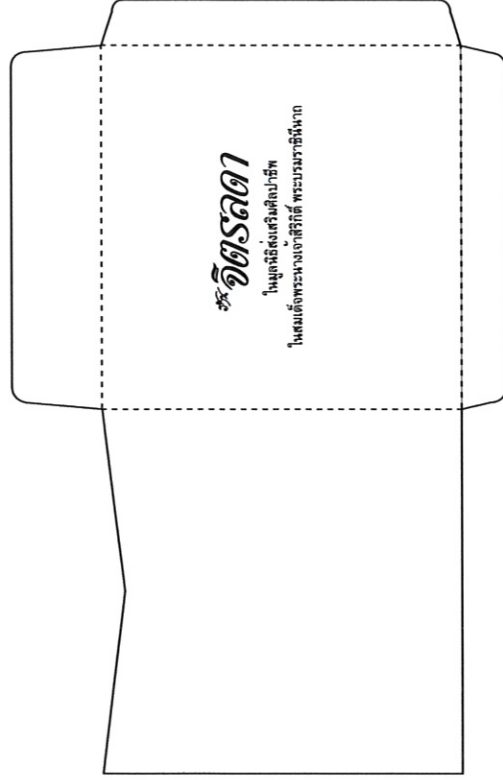
ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สรสมาลา

เรื่อง : รองกระดาษ แบบที่ 2

มาตราส่วน : น.ม

รูปภาพ : LAY OUT : Basic Technique

อัตราส่วน : 1:9

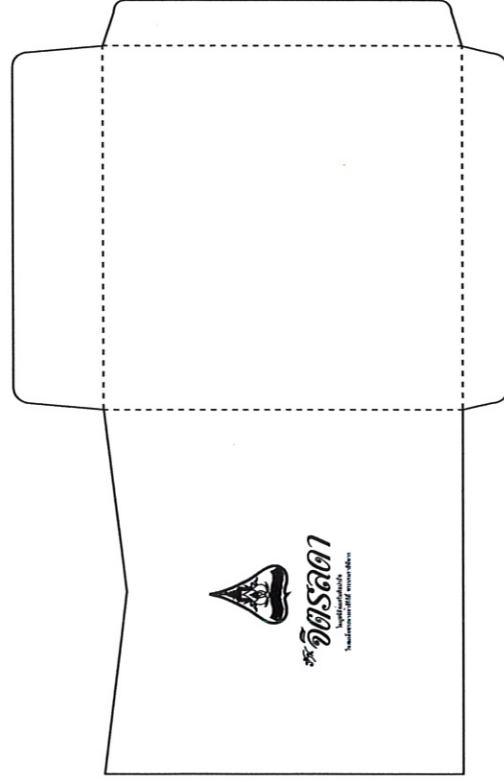
แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E3

				มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ			
โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา				เรื่องาน : รองศาสดา แบบที่ 3		มาตราส่วน : มม	
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา				รูปภาพ : LAY OUT : Silk Screen Technique		อัตราส่วน : 1 : 7	

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E3

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

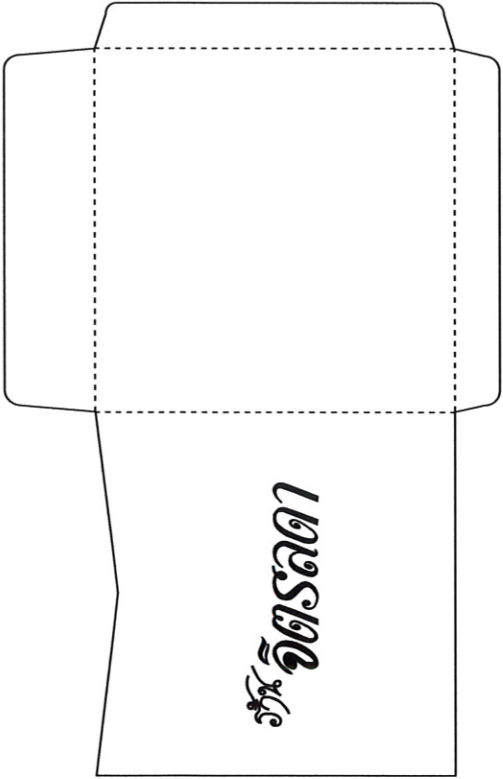
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา

เรื่อง : ชงกระดาช แบบที่ 3

รูปภาพ : LAY OUT : Rubber stamp Technique

มาตราส่วน : น.ม

อัตราส่วน : 1 : 7

แบบภาษาไทย

E3

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา	เรื่อง : ขงกระดาด แบบที่ 3	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพีรดา สรระมาตา	รูปภาพ : LAY OUT : Batik Technique	อัตราส่วน : 1 : 7

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

Silk Screen Technique

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

Rubber Stamp Technique

E1 : คลาก Silk Screen , Rubber Stamp Technique ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สระมาลา

เรื่องาน : ฉลากกล่องกระดาษ แบบที่ 1

มาตราส่วน : น.ม

รูปภาพ : LAY OUT ; silk Screen , Rubber Stamp Technique

อัตราส่วน : 1 : 7

ร้านจิตรลดา

แบบภาษาไทย

Chitralada
shop

แบบภาษาอังกฤษ

E1 : ฉลาก Batik Technique ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาดา

เรื่องาน : ฉลากกล่องกระดาษ แบบที่ 1

มาตราส่วน : ม.ม

รูปภาพ : LAY OUT ; Batik Technique

อัตราส่วน : 1:7

จิตรลดา
ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

Chitralada
shop
The Support Foundation of
Her Majesty Queen Sirikit of Thailand

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

Silk Screen Technique

มูลนิธิ
Chitralada
shop

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

Rubber Stamp Technique

E2

E2 : ฉลาก Silk Screen , Rubber Stamp Technique ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา

เรื่องาน : ฉลากกล่องกระดาษ แบบที่ 2

มาตราส่วน : มม

รูปภาพ : LAY OUT ; Silk Screen , Rubber Stamp Technique

อัตราส่วน : 1 : 8

วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

แบบภาษาไทย

Chitralada
shop

แบบภาษาอังกฤษ

E2 : ฉลาก Batik Technique ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า

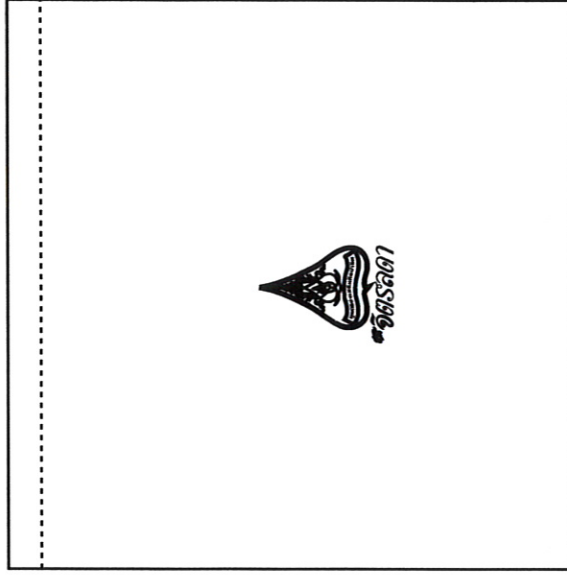
เรื่องาน : ฉลากกล่องกระดาษ แบบที่ 2

มาตราส่วน : น.ม

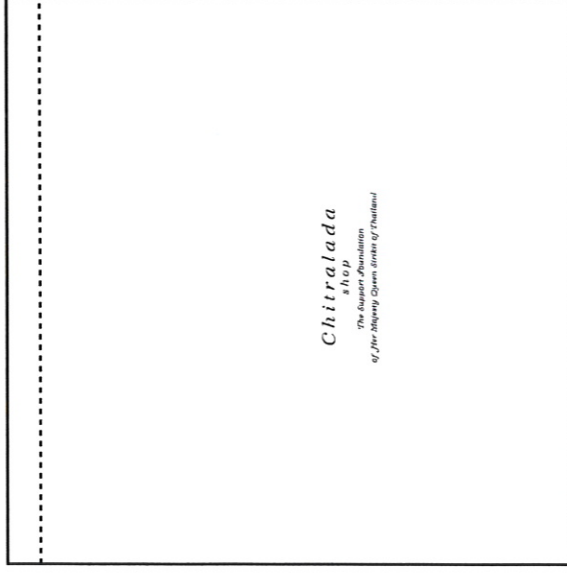
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา

รูปภาพ : LAY OUT ; Batik Technique

อัตราส่วน : 1 : 8

ชิตราลาดา

ชิตราลาดา

แบบภาษาไทย

F1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า

ผู้ออกแบบ : นางพีรดา สรระมาตา

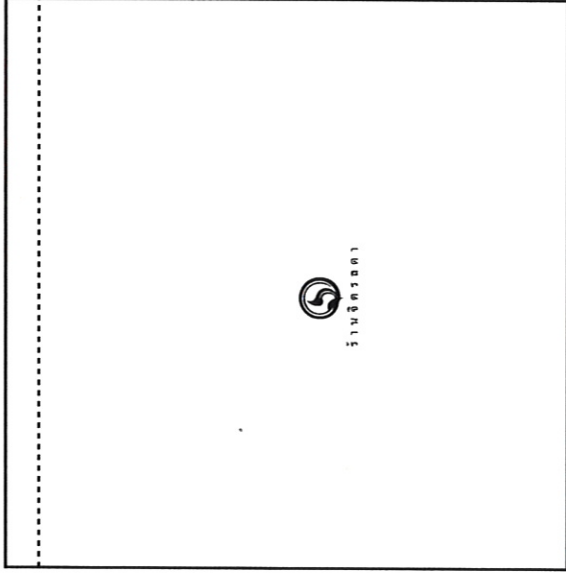
เรื่อง : จุฬารัตน

รูปภาพ : LAY OUT

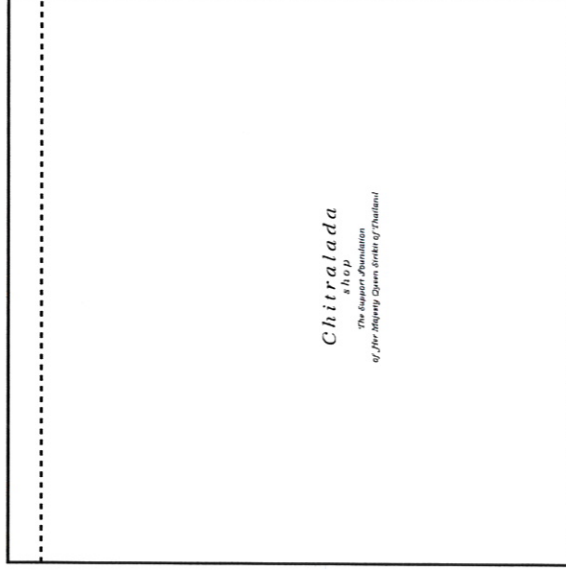
มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 8.5

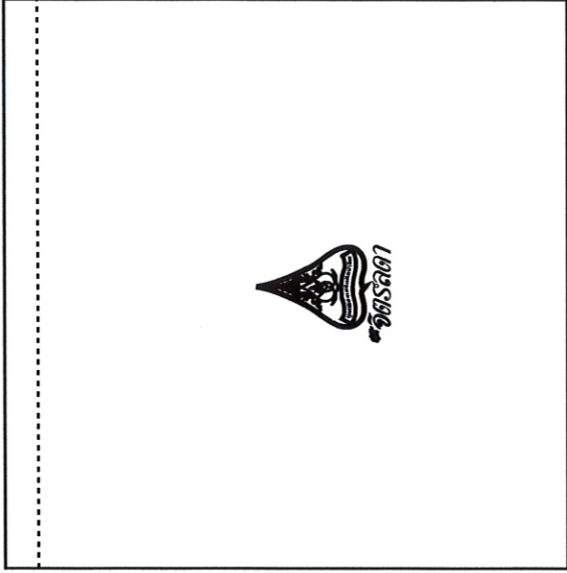
ด้านหน้า

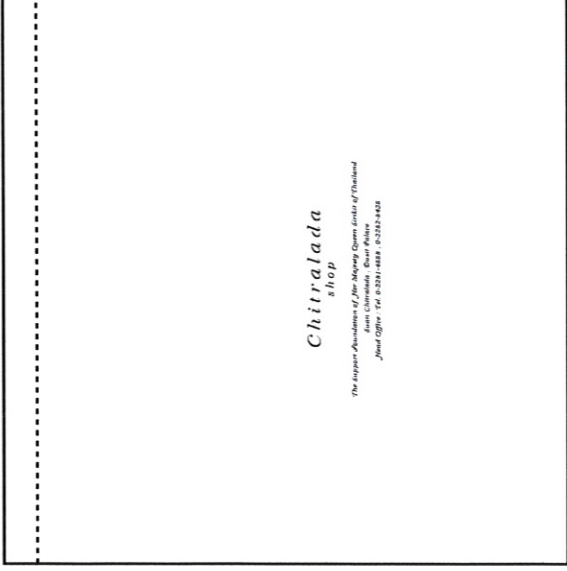
ด้านหลัง

F1
แบบภาษาอังกฤษ

		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ	
โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า		เรื่อง : จุฬารัตน	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา		รูปภาพ : LAY OUT	อัตราส่วน : 1 : 8.5

ด้านหน้า

ด้านหลัง

แบบภาษาไทย
F1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

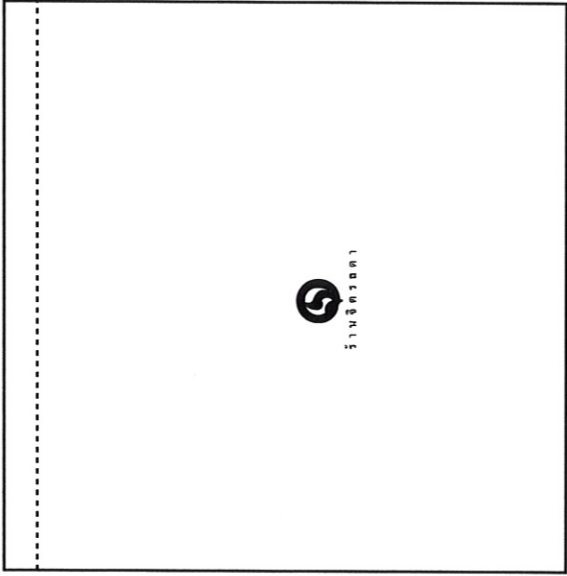
ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สระมาดา

เรื่องาน : จุงพแบบพิมพ์ (silk screen)

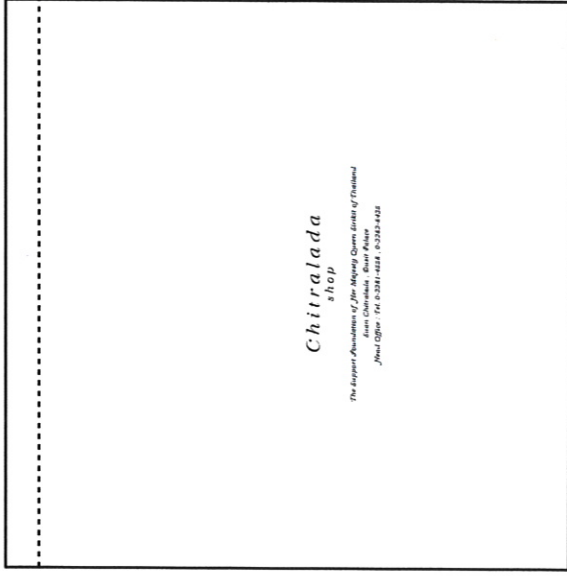
รื่องภาพ : LAY OUT

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 8.5

ด้านหน้า

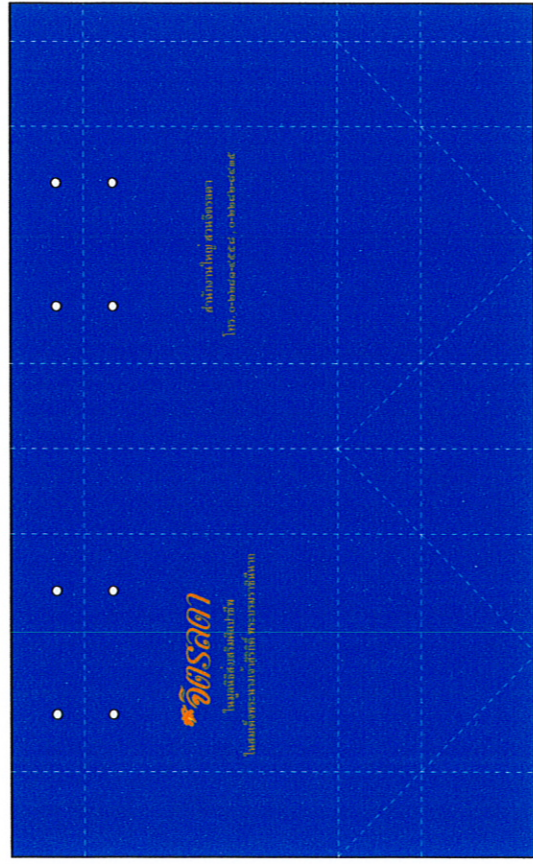
ด้านหลัง

แบบภาษาอังกฤษ

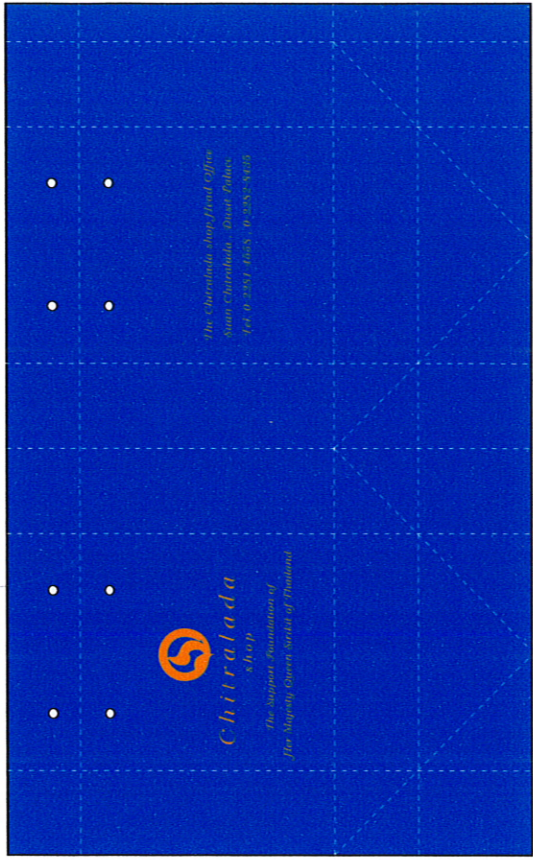
F1

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	รื่องาน : ภาพแบบพิมพ์ (silk screen)	มาตราส่วน : ม.ม	
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา	รูปภาพ : LAY OUT	อัตราส่วน : 1:8.5	

GRAPHIC

แบบภาษาไทย

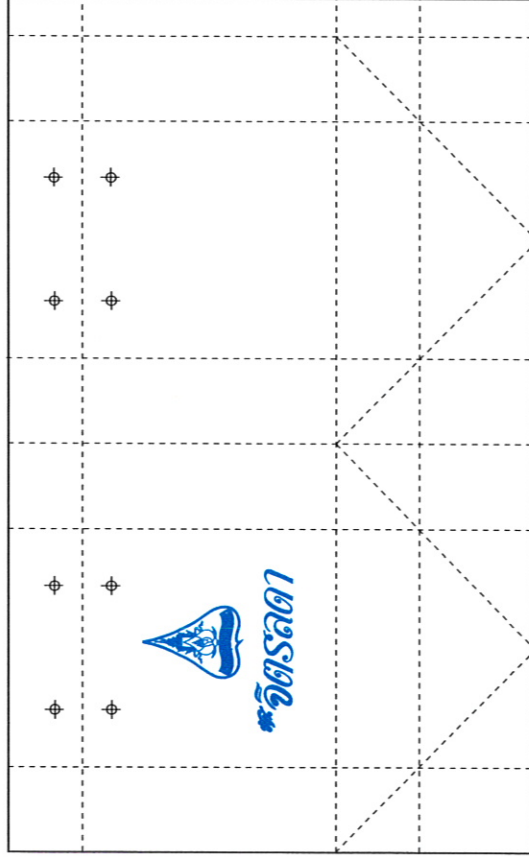
แบบภาษาอังกฤษ

B1

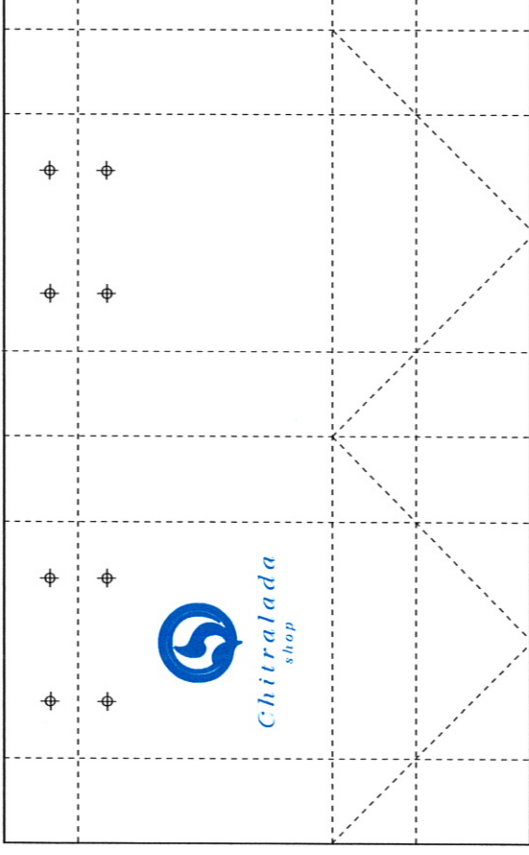
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาดา	ชื่อภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique	ขนาดส่วน : มม
			อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

B1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิครุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

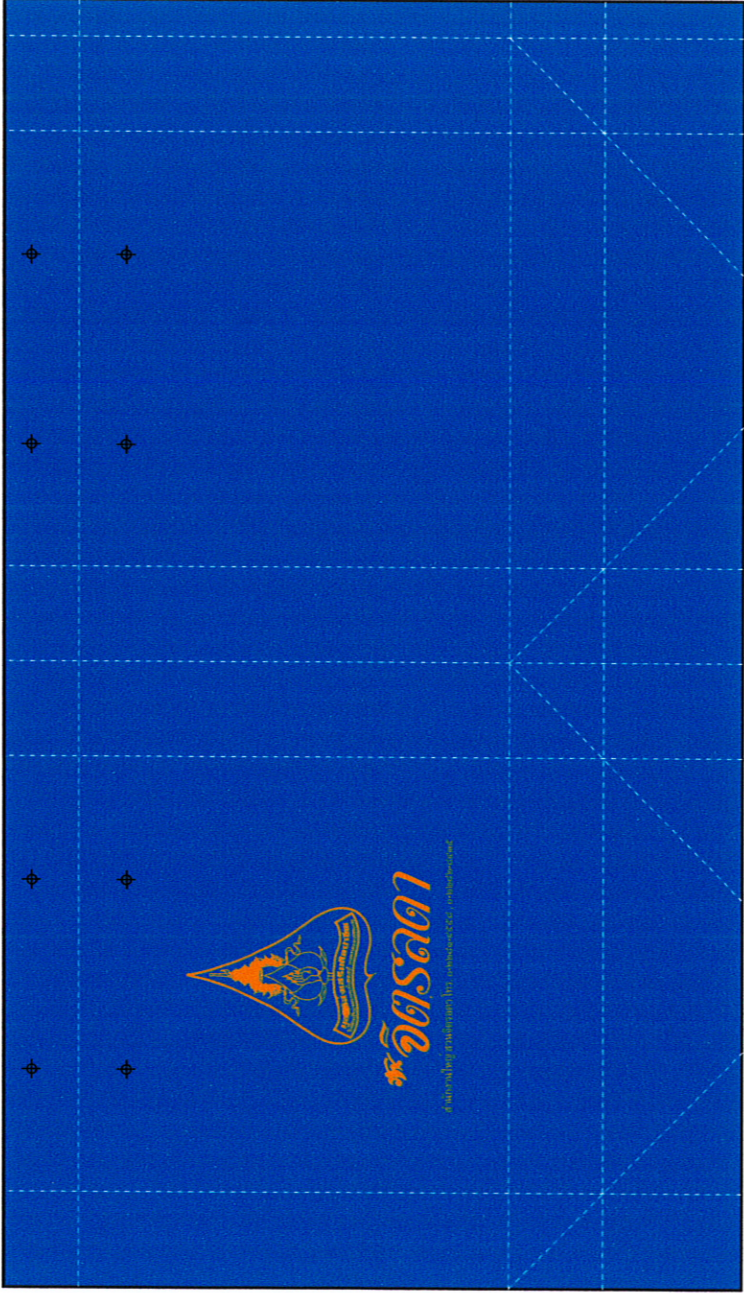
ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สระมาดา

เรื่องาน : ฉุกเฉินคาช แบบที่ 1

รื่องาพ : GRAPHIC : Rubber Stamp Technique

มาคราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาไทย

B2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

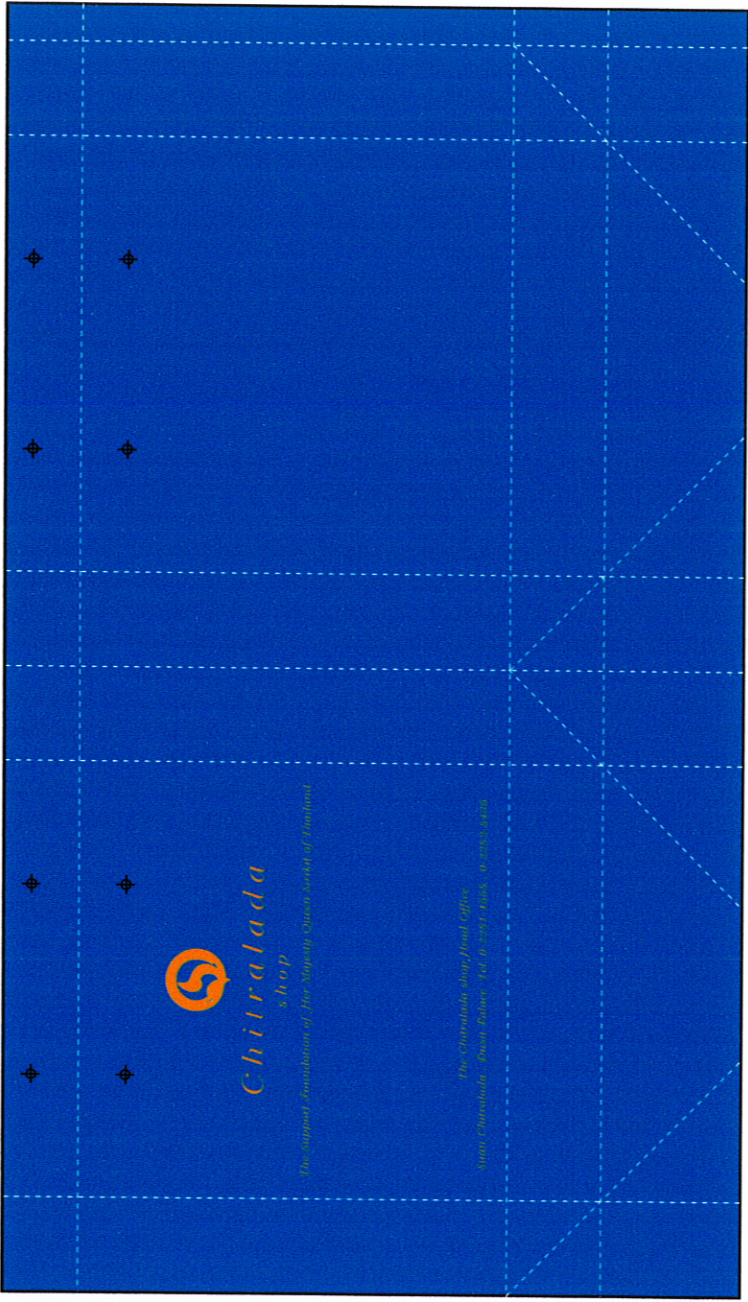
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา

สถานที่ : กรุงเทพมหานคร แผนที่ 2

ชื่อภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique

มาตราส่วน : มม

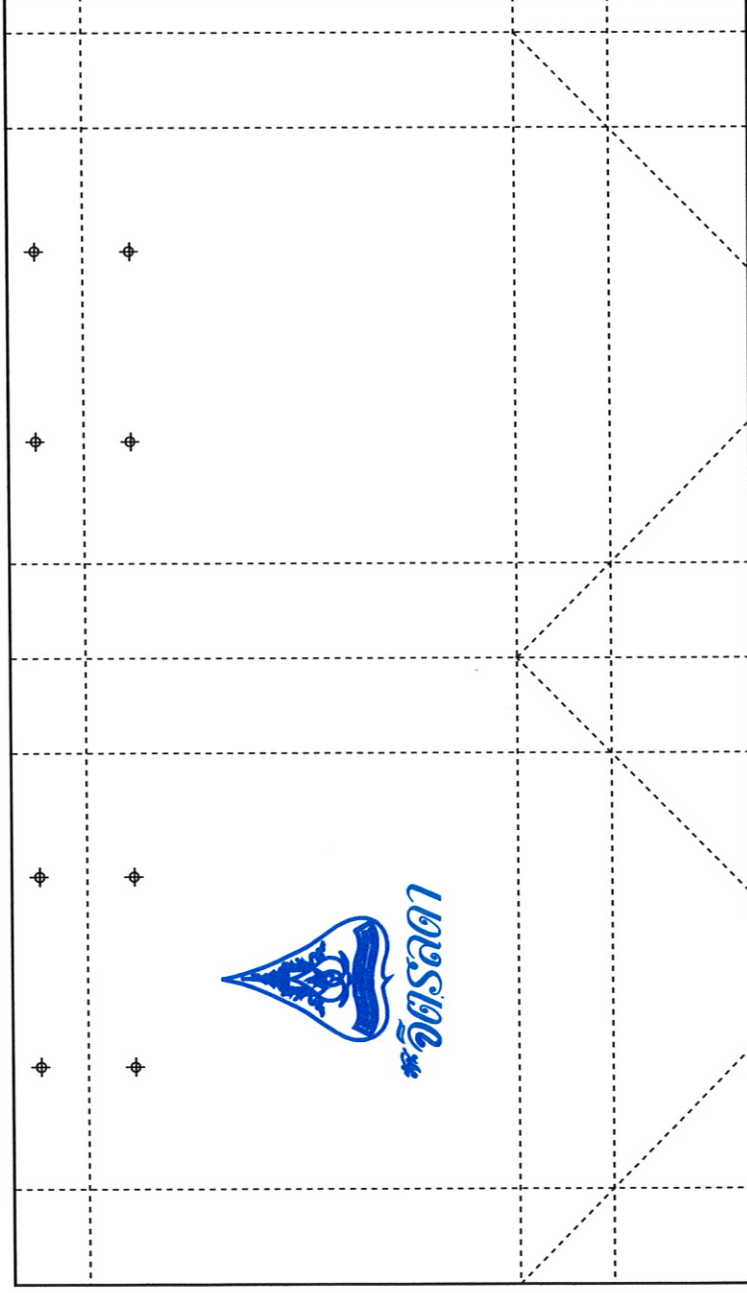
อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาอังกฤษ

B2

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า		รื่องาน : จุกระดาช แบบที่ 2	มาตราส่วน : มม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สรระมาดา		รื่องาน : GRAPHIC : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาไทย

B2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาตา

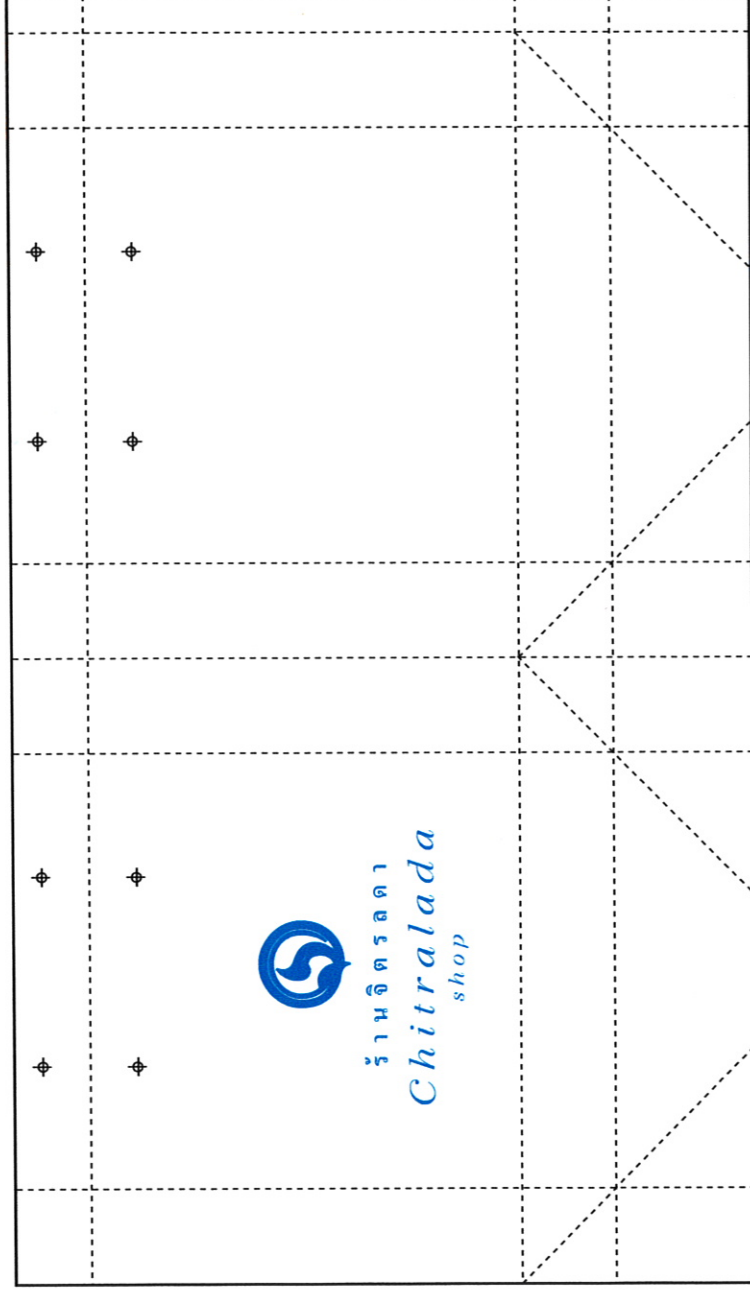
เรื่อง : ผูกกระดาษ แบบที่ 2

มาตราส่วน : มม

รูปภาพ : GRAPHIC : Rubber Stamp Technique

อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาอังกฤษ

B2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรดา สระมาตา

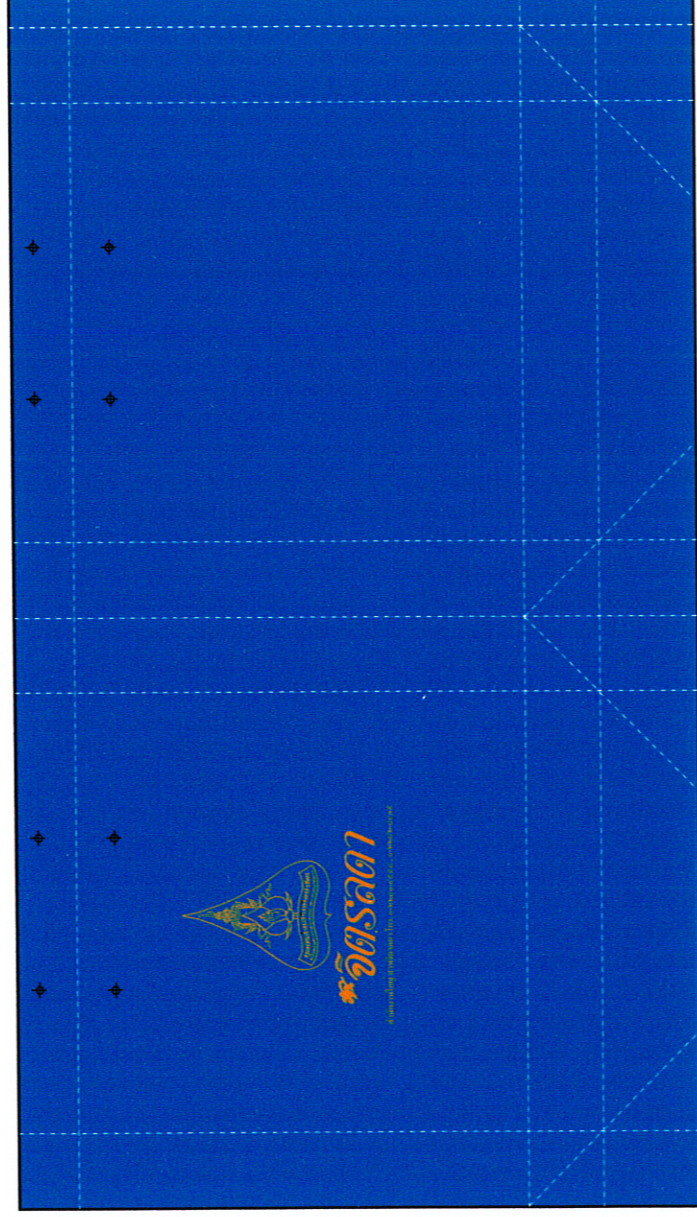
เรื่องาน : จงกระดาษ แบบที่ 2

มาตราส่วน : มม

รูปภาพ : GRAPHIC : Rubber Stamp Technique

อัตราส่วน : 1 : 7.5

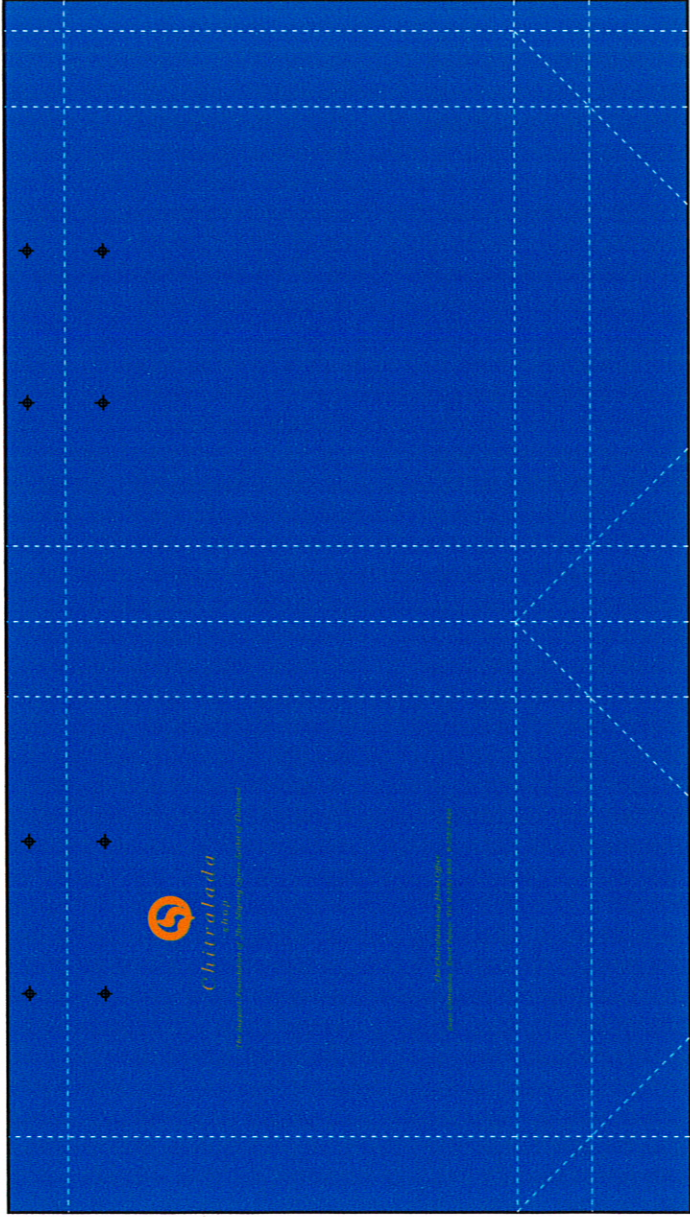

แบบภาษาไทย

B3

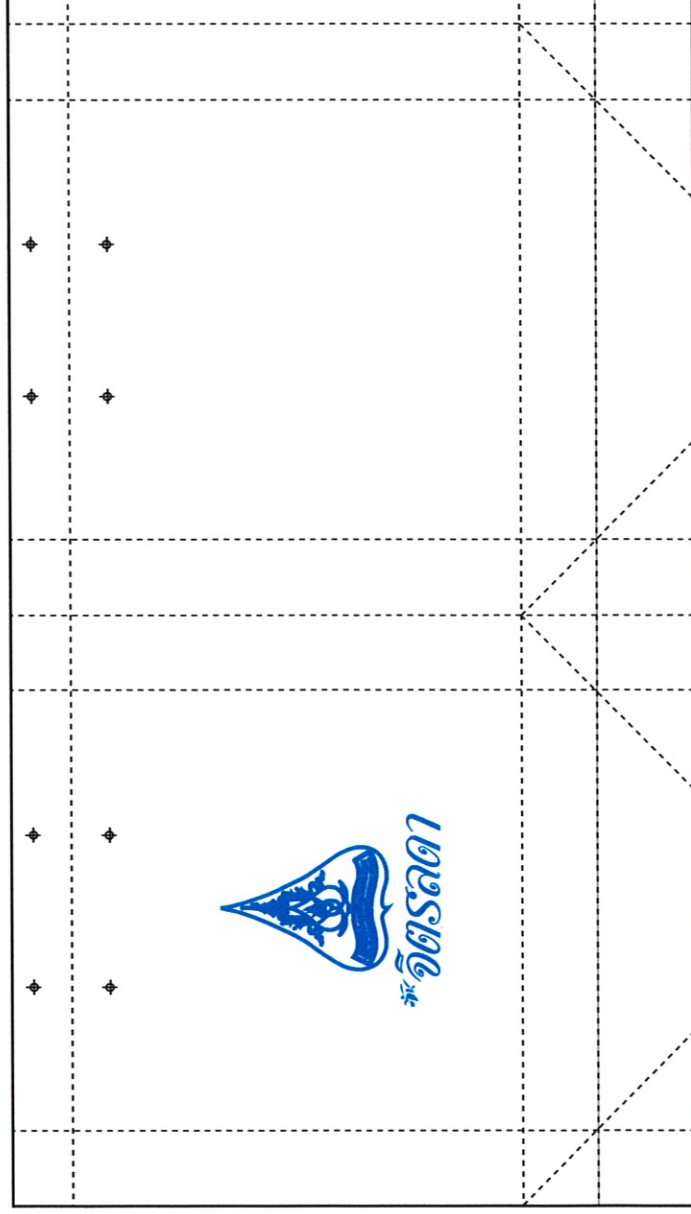
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	เรื่อง : จุฬาราชมาศ แบบที่ 3		มาตราส่วน : น.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพิรชา สรรมาลา	รูปภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique		อัตราส่วน : 1 : 8

แบบภาษาอังกฤษ

B3

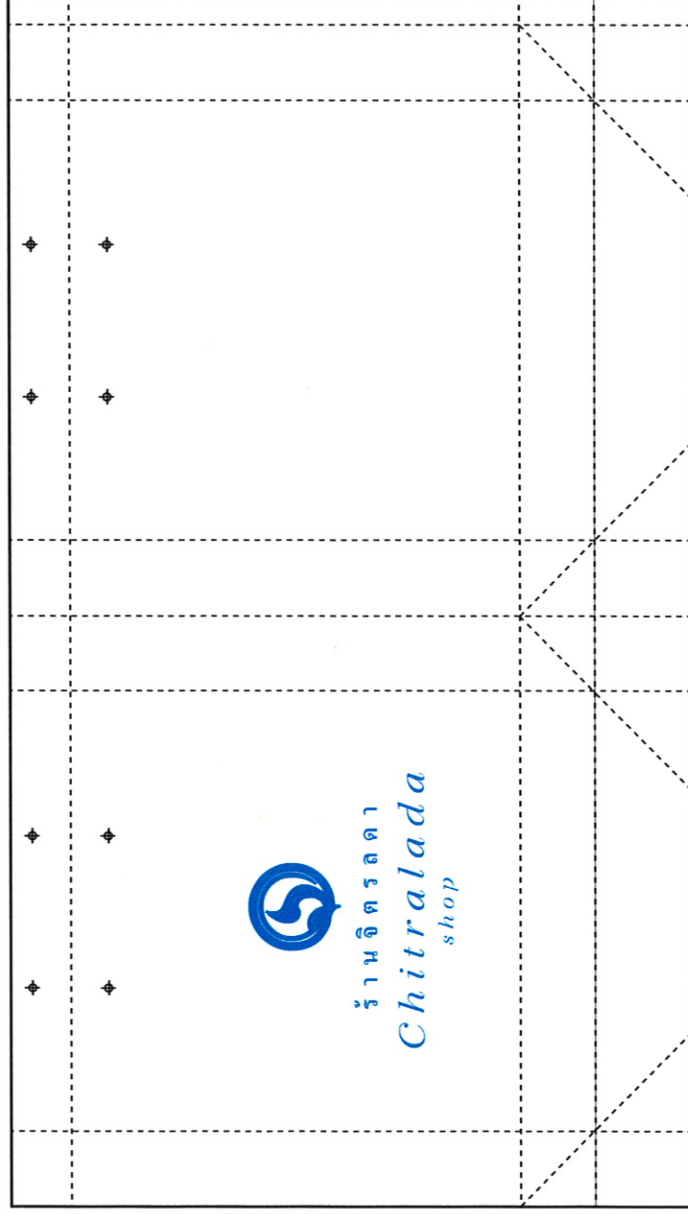
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิครุงเทพฯ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	โรงงาน : ทุ่งกระต่าย แบบที่ 3	มาตราส่วน : ม.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา	รูปภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 8

แบบภาษาไทย

B3

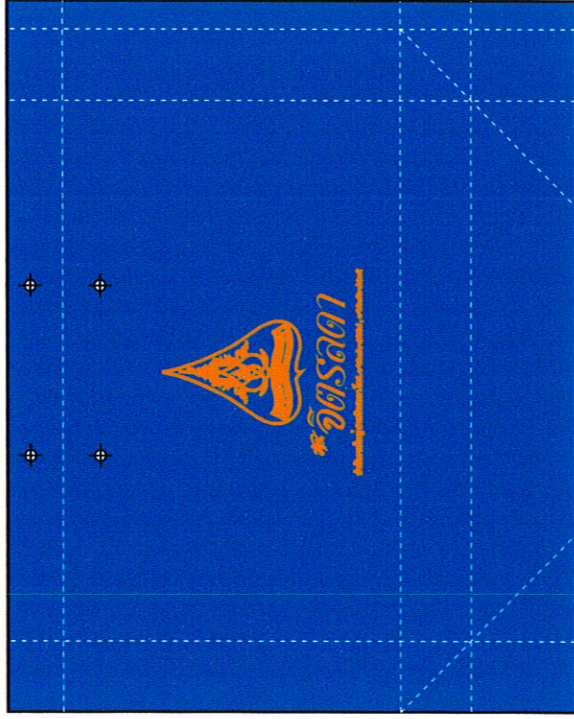
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์งานจิตรลดา	ชื่องาน : จงกระดาก แบบที่ 3	มาตราส่วน : มม	
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาดา	ชื่อภาพ : GRAPHIC : Rubber stamp Technique	อัตราส่วน : 1 : 8	

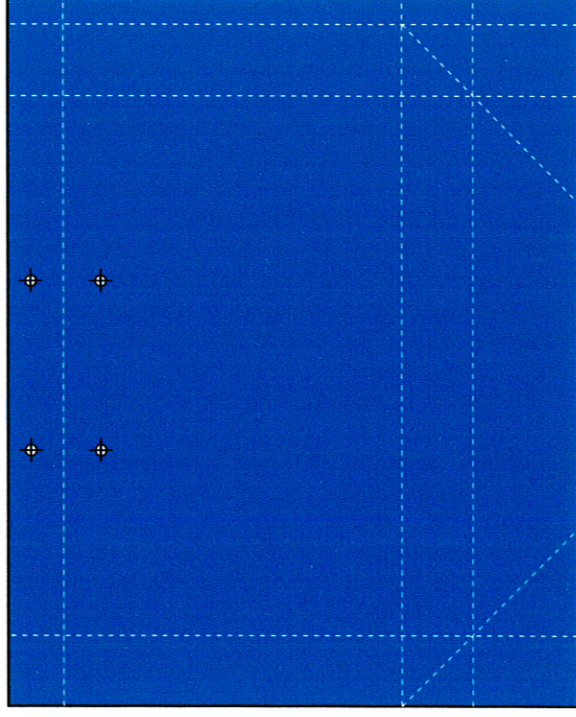
แบบภาษาอังกฤษ

B3

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา		รื่องาน : ถุงกระดาษ แบบที่ 3	มาตราส่วน : มม
	ผู้ออกแบบ : นางพริษา สรระมาตา		รื่องาน : GRAPHIC : Rubber stamp Technique	อัตราส่วน : 1 : 8

ด้านหน้า

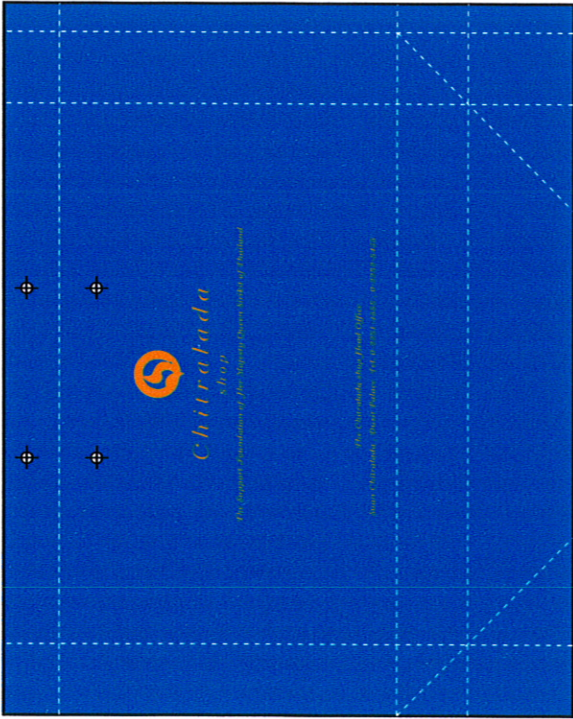

ด้านหลัง

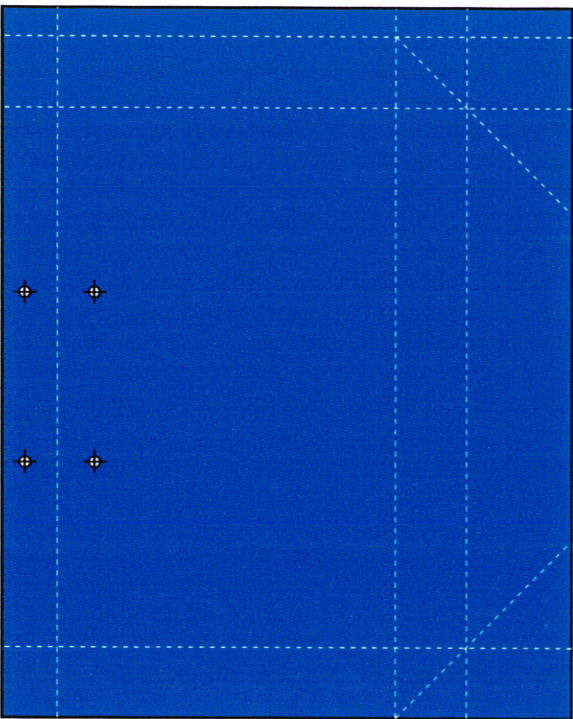
B4

แบบภาษาไทย

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	เรื่องาน : ถุงกระดาษ แบบที่ 4	มาตราส่วน : ม.ม	
	ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สรมาตา	รูปภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 10	

ด้านหน้า

ด้านหลัง

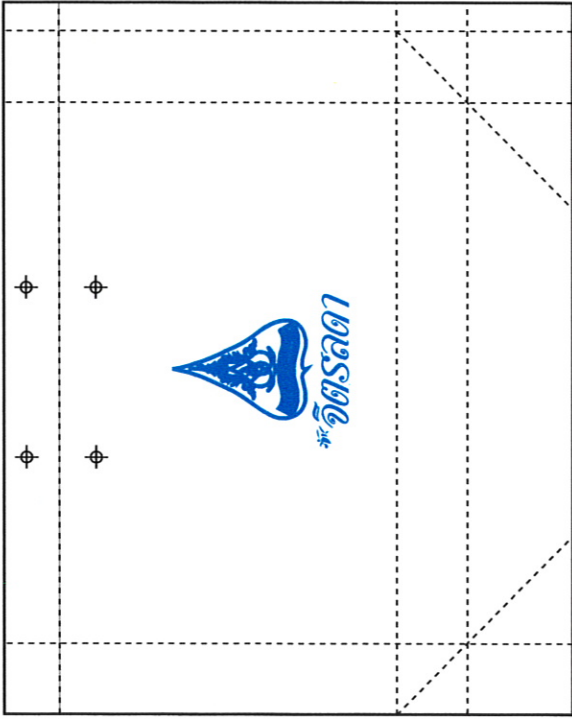
B4

แบบภาษาอังกฤษ

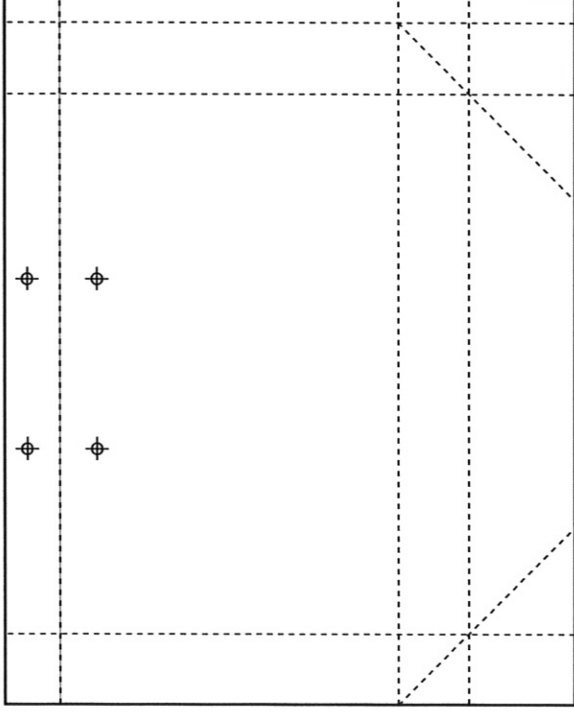

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา		เรื่องาน : ฤกษ์ระดาษ แบบที่ 4	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา		รูปภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B4

แบบภาษาไทย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายปีครดดา

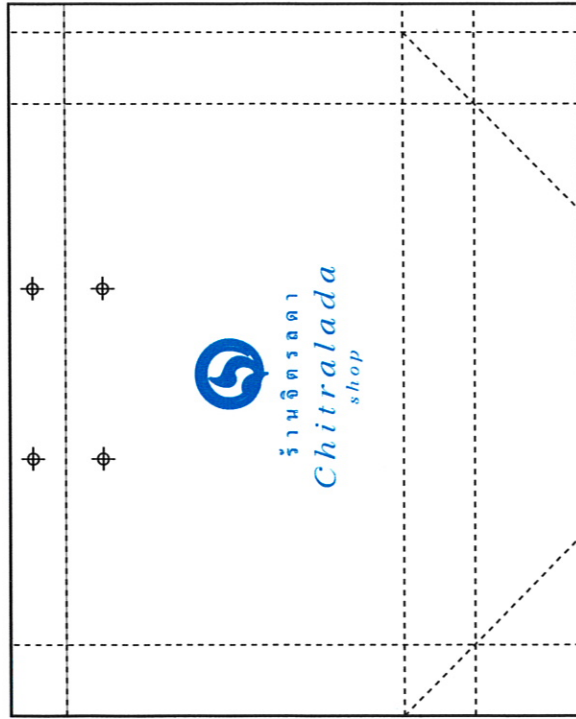
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมดดา

รื่องาน : อุนกระดาส แบบที่ 4

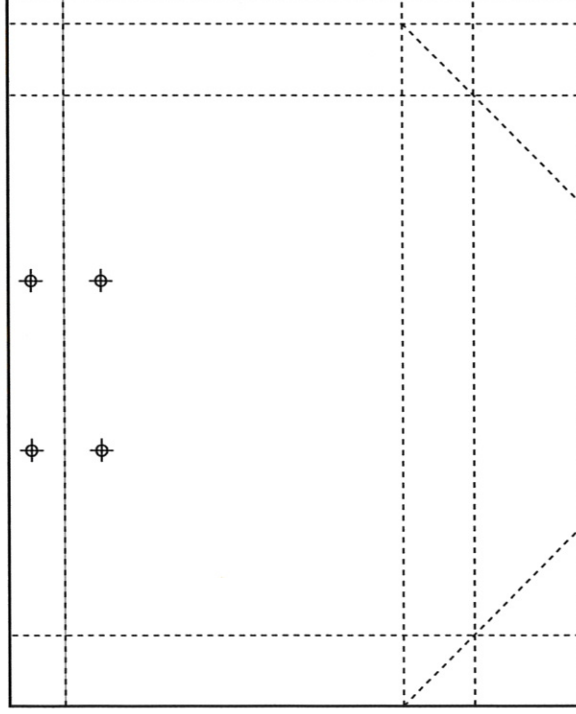
รื่องาพ : GRAPHIC : Rubber stamp Technique

มดคราส่วน : ม.ม

อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B4

แบบภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา

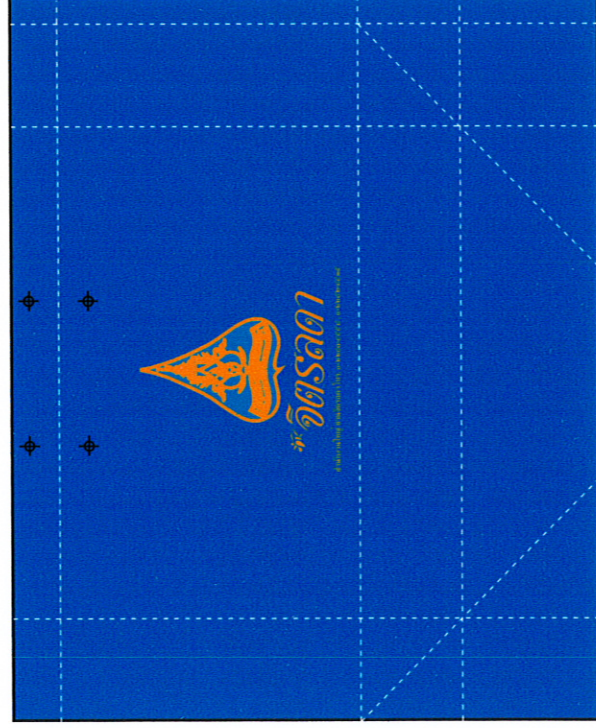
เรื่อง : เอกสาร แบบที่ 4

มาตราส่วน : มม

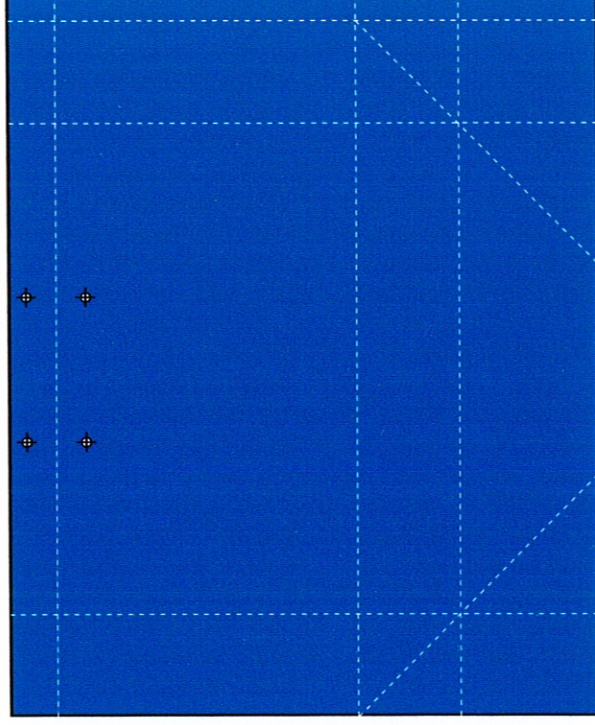
รูปภาพ : GRAPHIC : Rubber stamp Technique

อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B5

แบบภาษาไทย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา

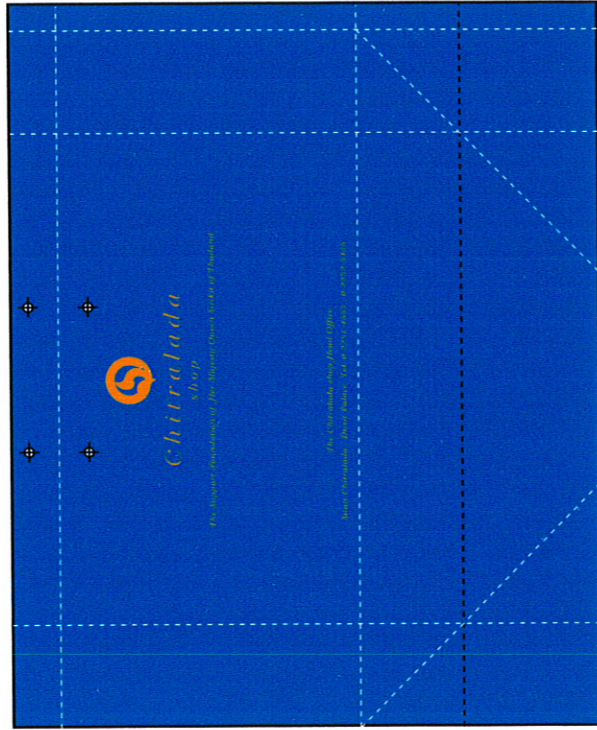
เรื่อง : อภิมงคล แบบที่ 5

รูปภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique

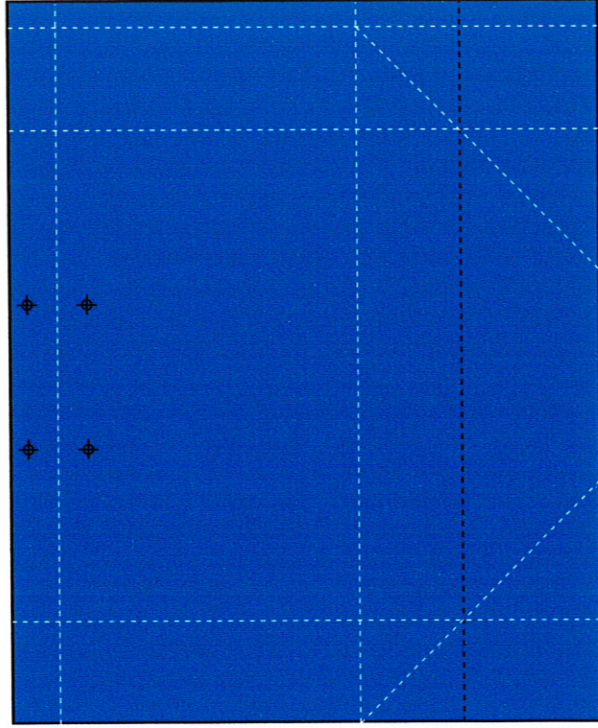
มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B5

แบบภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์งานจิตรลดา

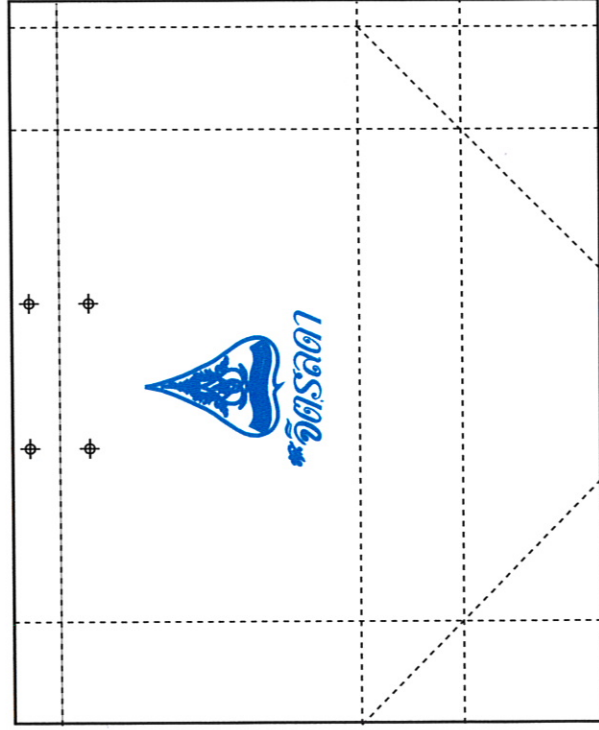
เรื่อง : จุกระดา แบบที่ 5

มาตราส่วน : ม.ม

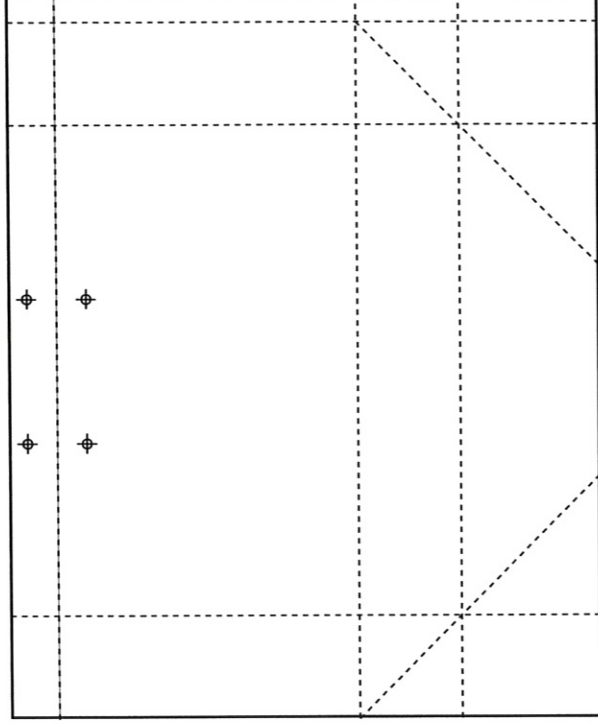
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา

รูปภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique

อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

B5
แบบภาษาไทย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตสดา

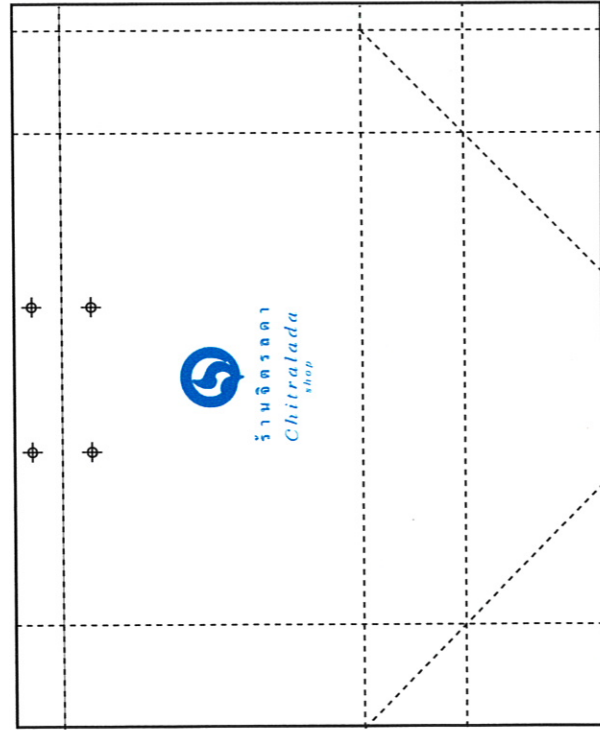
เรื่อง: จุกระดา แบบที่ 5

มาตราส่วน : มม

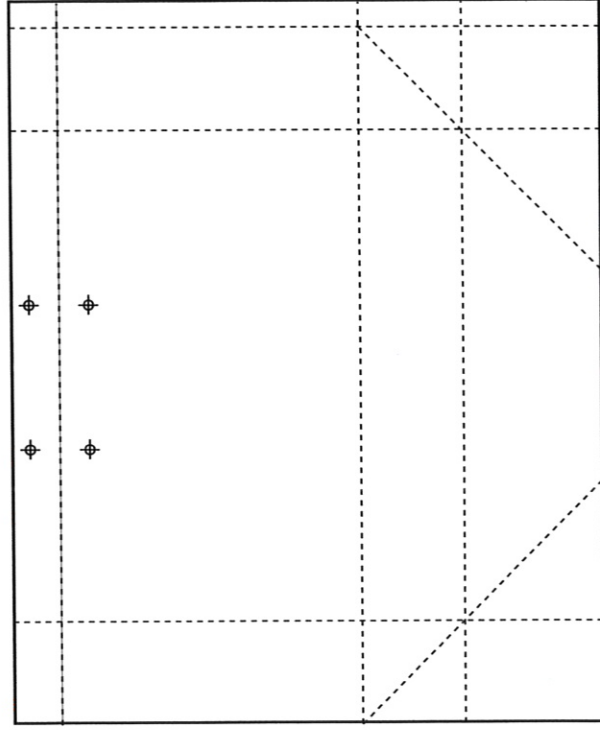
ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สรระมาตา

รูปภาพ : GRAPHIC : Rubber stamp Technique

อัตราส่วน : 1 : 10

ด้านหน้า

ด้านหลัง

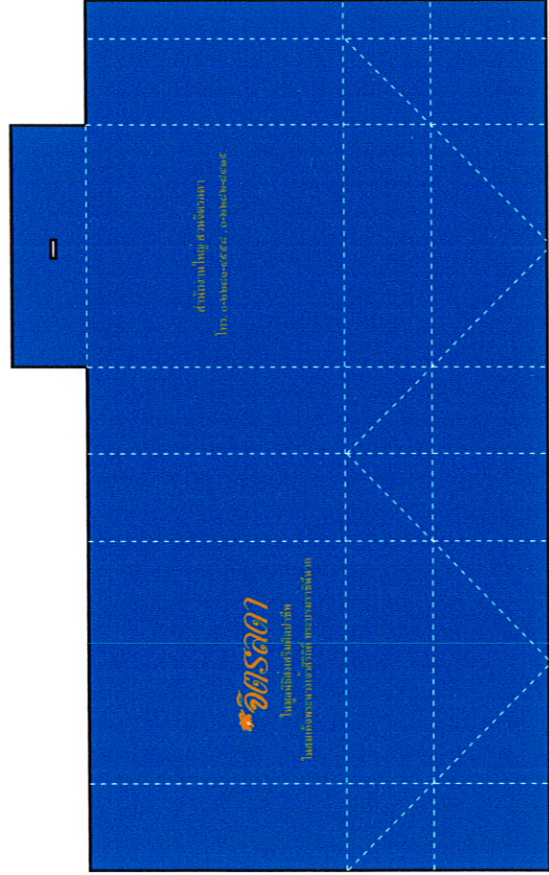
B5

แบบภาษาอังกฤษ

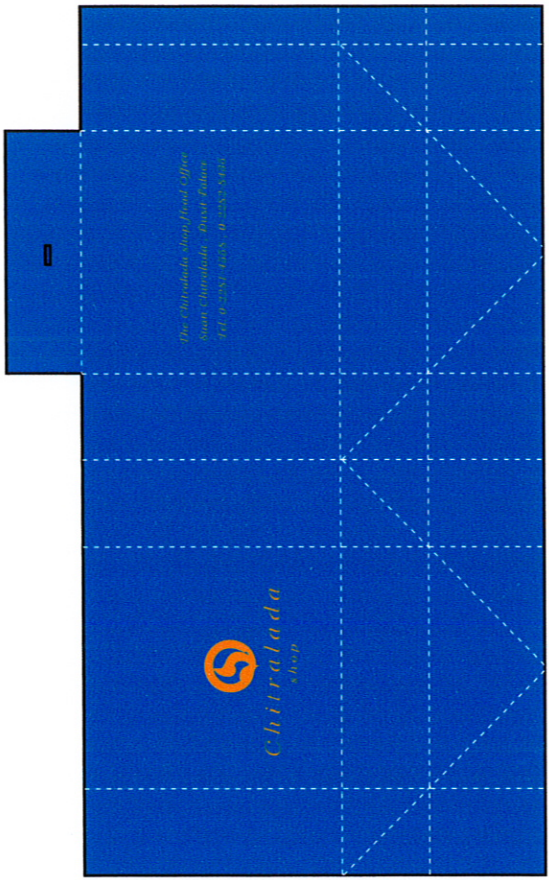
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรดา	รื่องาน : จุกกระดาษ แบบที่ 5	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพิรชา สระมาตา	รูปภาพ : GRAPHIC : Rubber stamp Technique	อัตราส่วน : 1 : 10

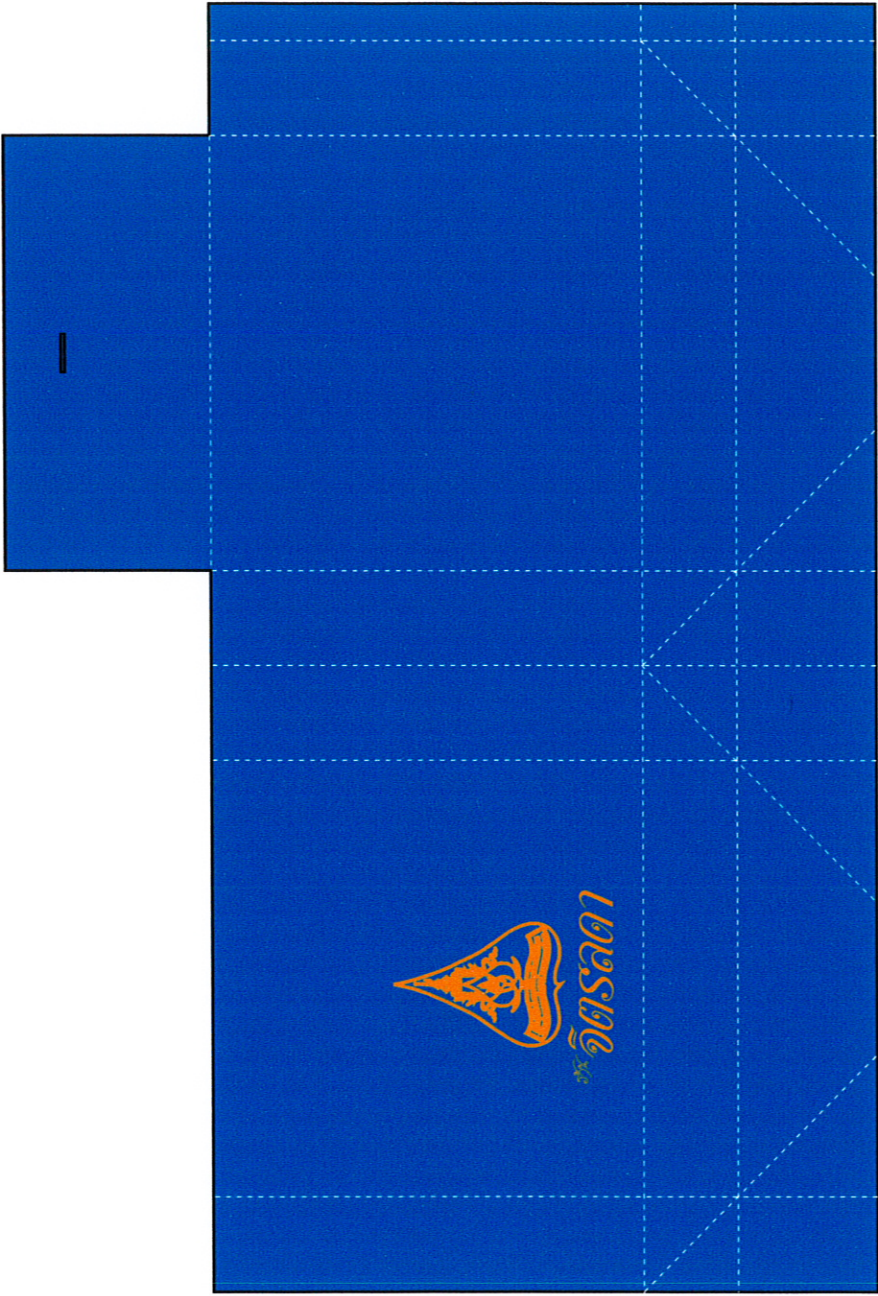

แบบภาษาไทย

B6

		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ	
โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า		เรื่องาน : ผูกกระดาษ แบบที่ 6	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพีรดา สรระมาตา		รูปภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 7.5

แบบภาษาไทย

B7

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ฐานจิตลด

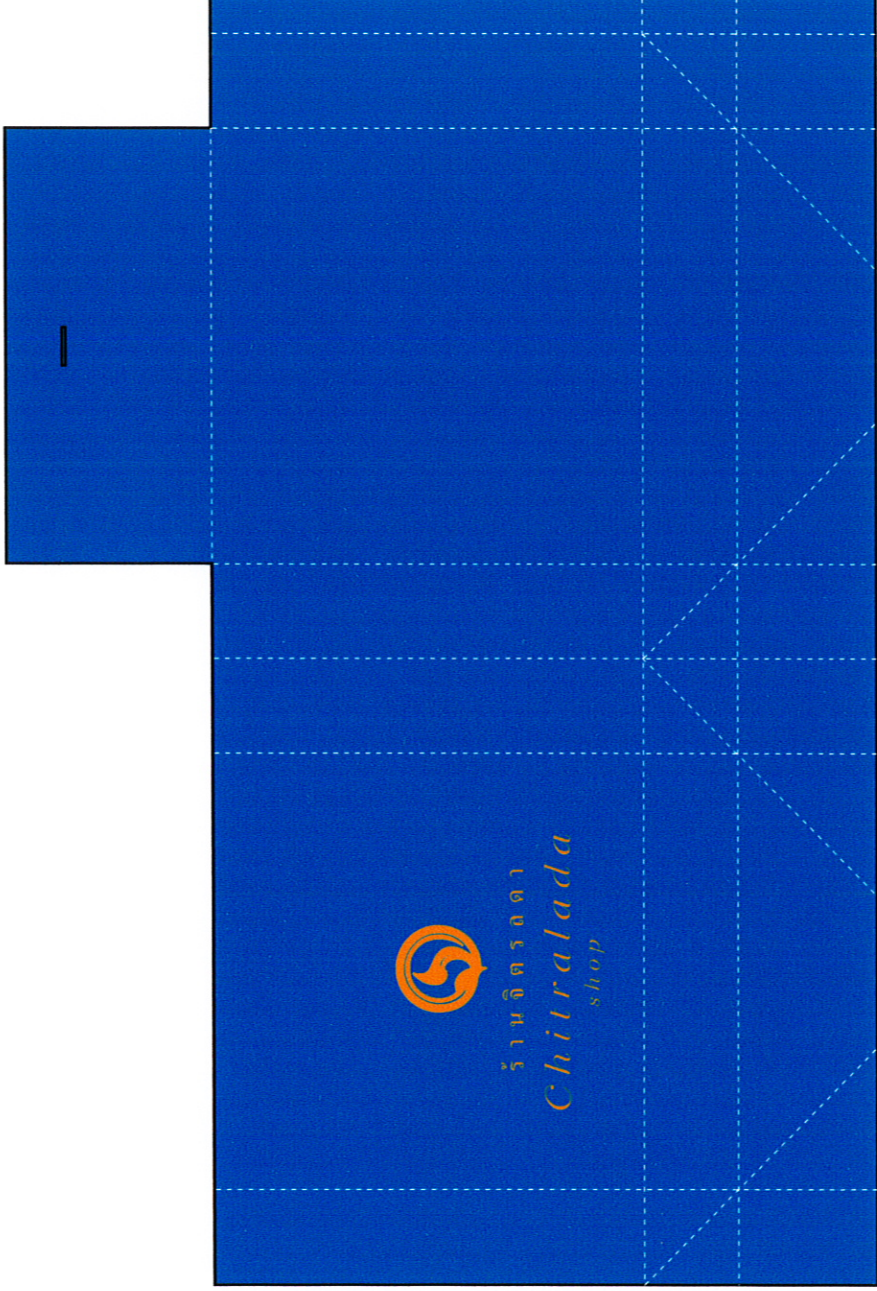
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา

เรื่อง : จุกระดาช แบบที่ 7

รูปภาพ : GRAPHIC : Silk screen Technique

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:7.5

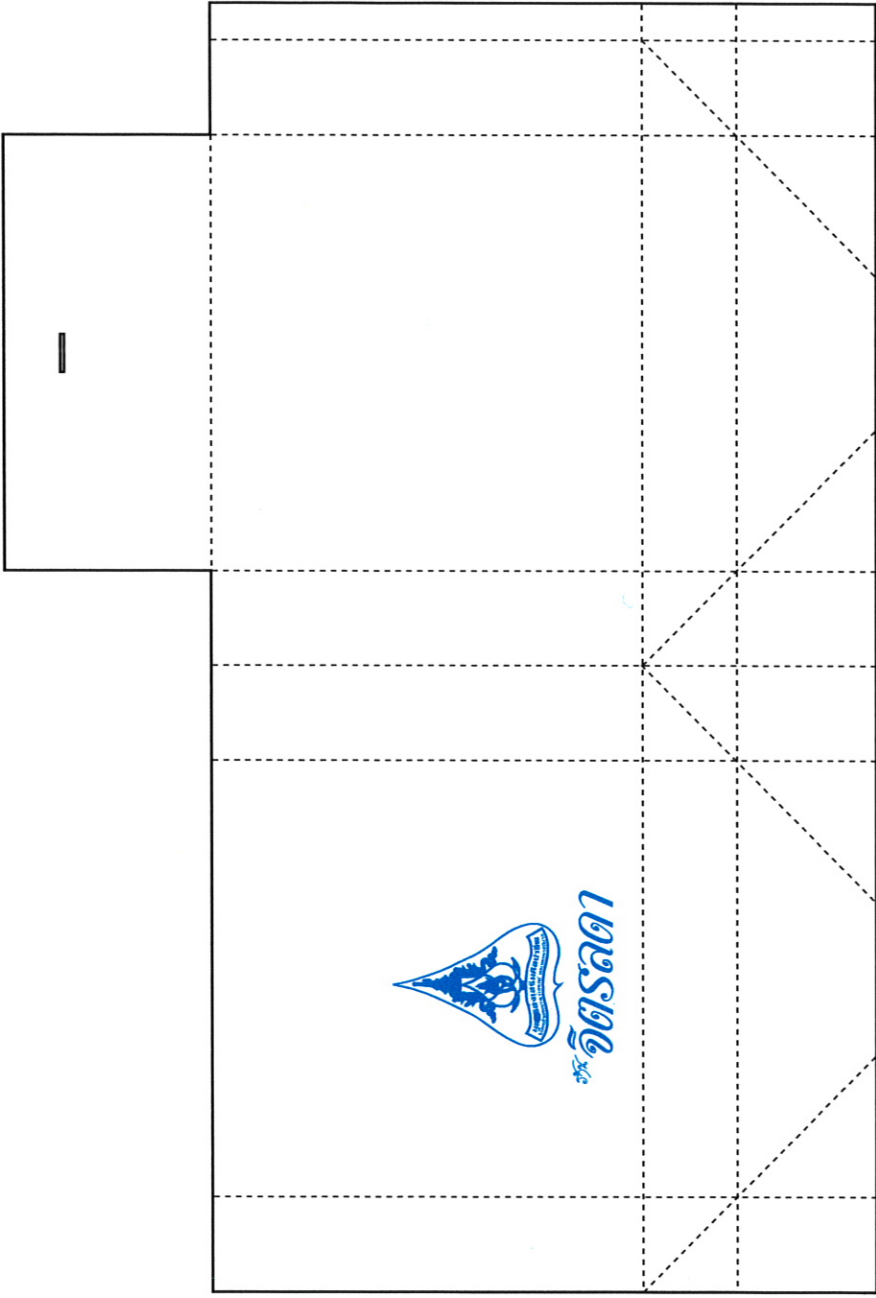
แบบภาษาอังกฤษ

B7

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา		รื่องาน : ถุงกระดาษ แบบที่ 7	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพีรสา สระมาลา		รื่องาน : GRAPHIC : Silk screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 7.5

แบบภาษาไทย

B7

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

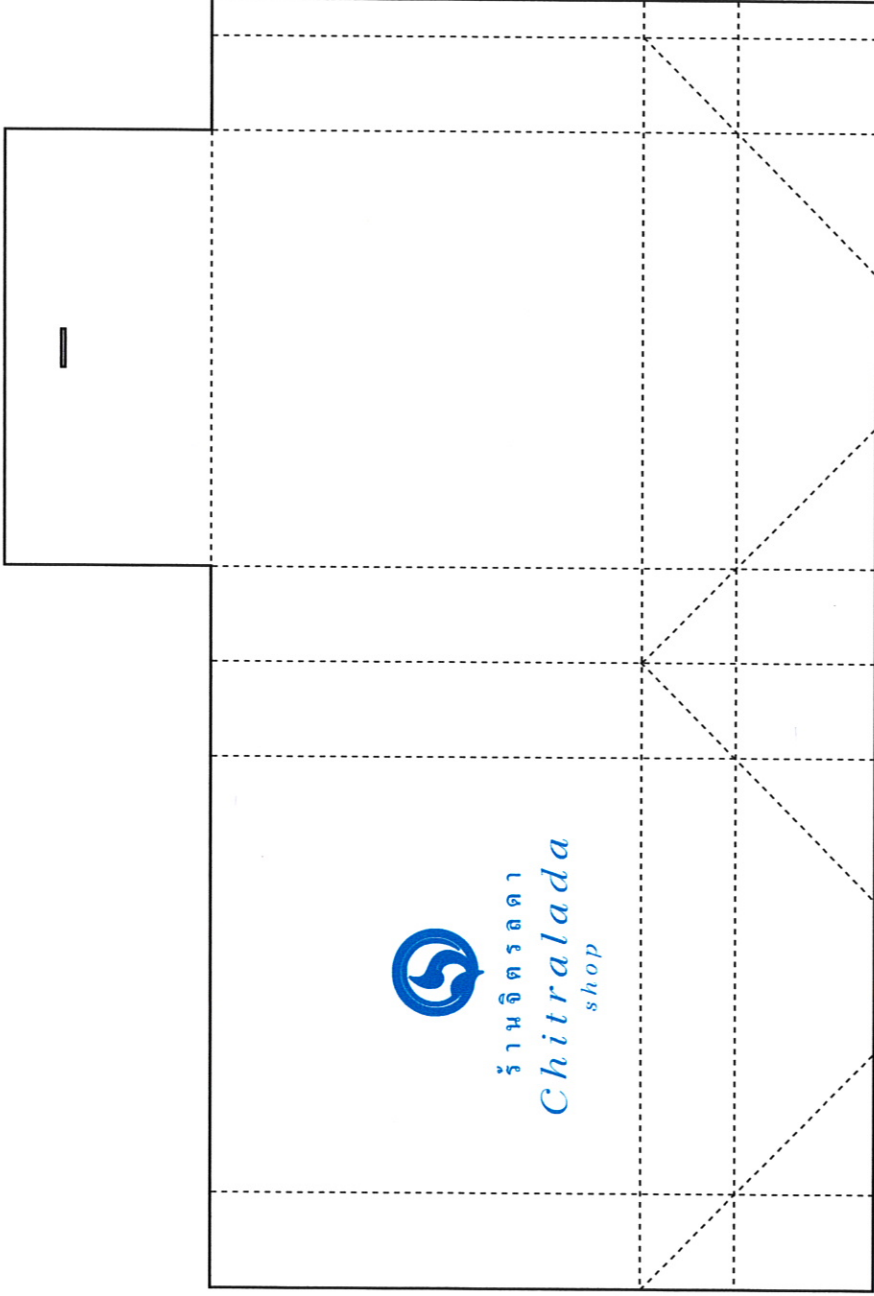
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาตา

เรื่องาน : อุนกระดาศ แบบที่ 7

รูปภาพ : GRAPHIC : Rubber stamp Technique

มาตราส่วน : มม

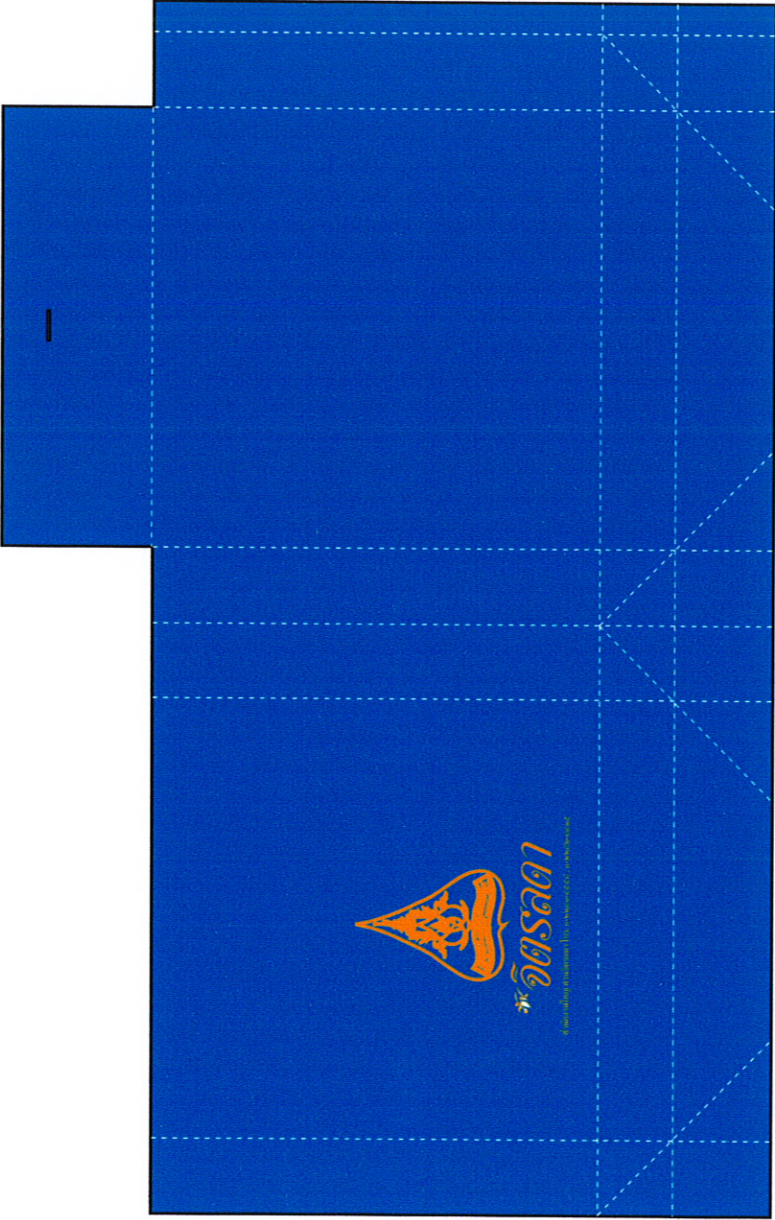
อัตราส่วน : 1 : 7.5

แบบภาษาอังกฤษ

B7

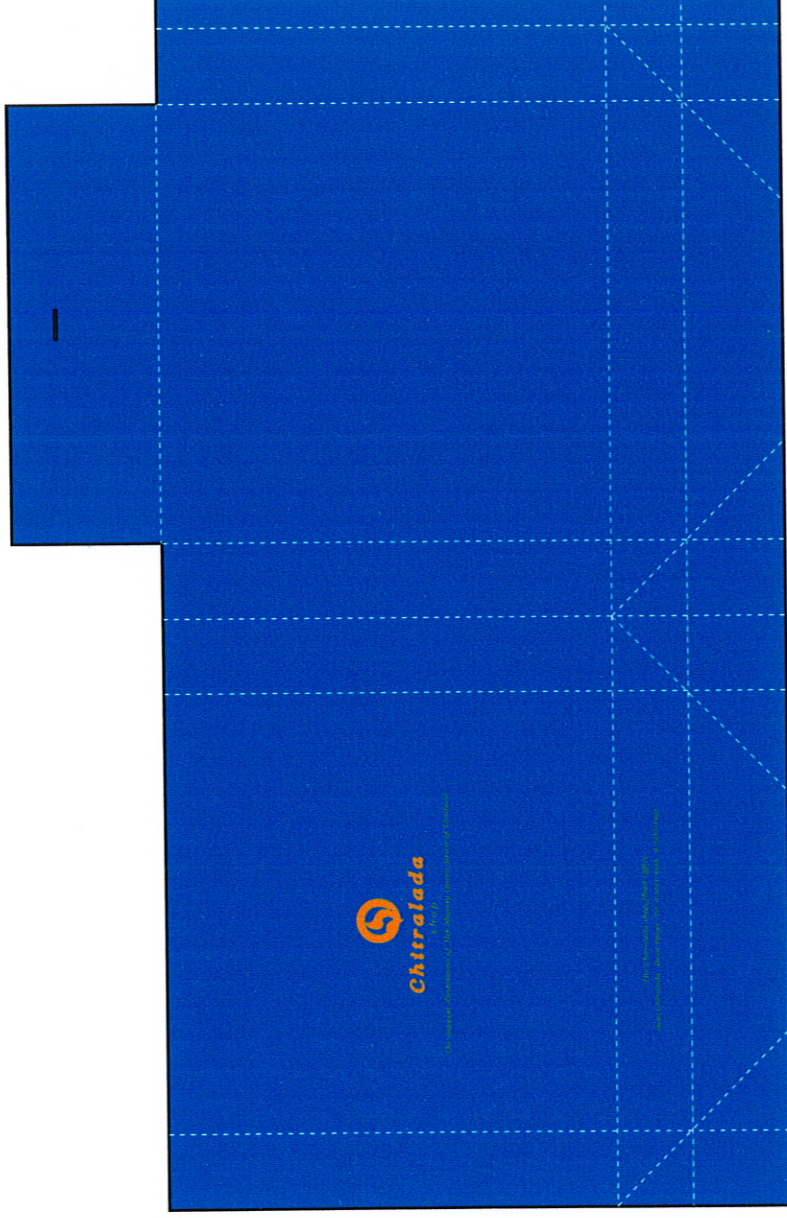
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ			
	โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา		เรื่อง: ผูกกระดาษ แบบที่ 7	มาตราส่วน : มม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรธา สระมาลา		รูปภาพ : GRAPHIC : Rubber stamp Technique	อัตราส่วน : 1 : 7.5

แบบภาษาไทย

B8

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา	เรื่องาน : จงกระดาช แบบที่ 8	มาตราส่วน : น.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาลา	รูปภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 8

แบบภาษาอังกฤษ

B8

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาดา

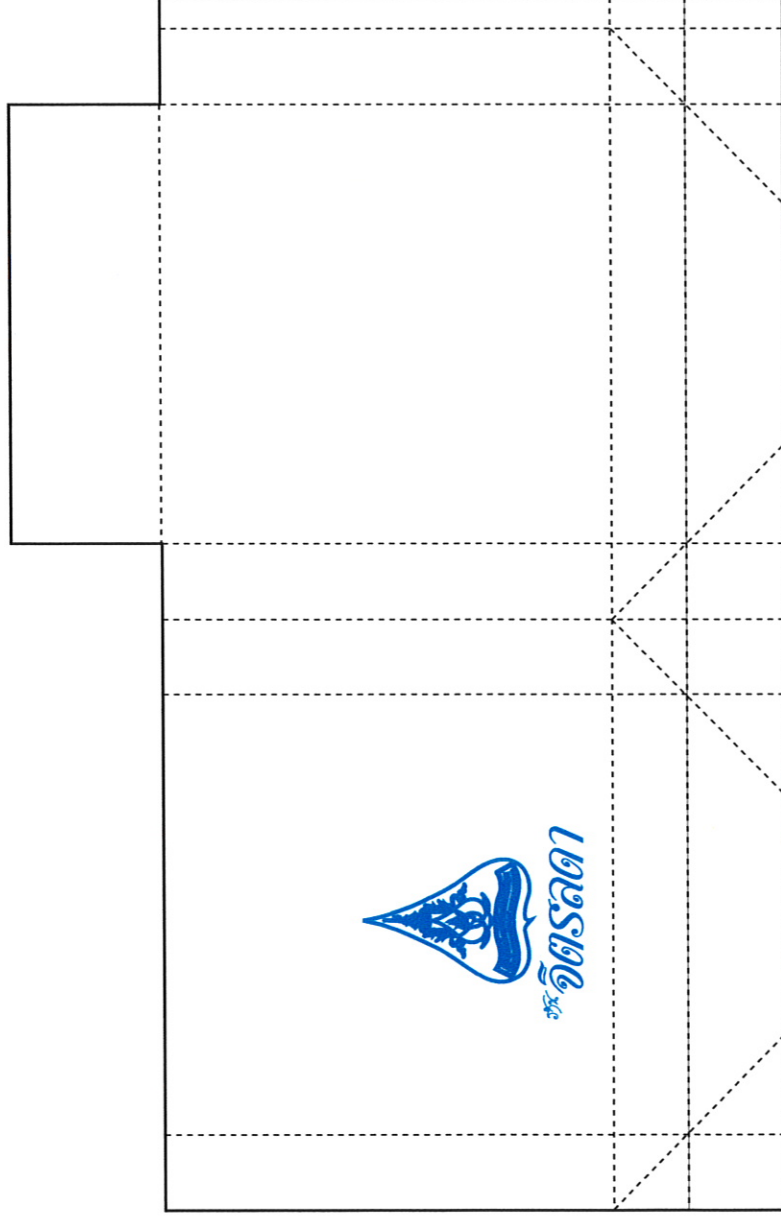
เรื่อง : จุลกระดุม แบบที่ 8

มาตราส่วน : ม.ม

รูปภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique

อัตราส่วน : 1 : 8

แบบภาษาไทย

B8

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์งานจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาดา

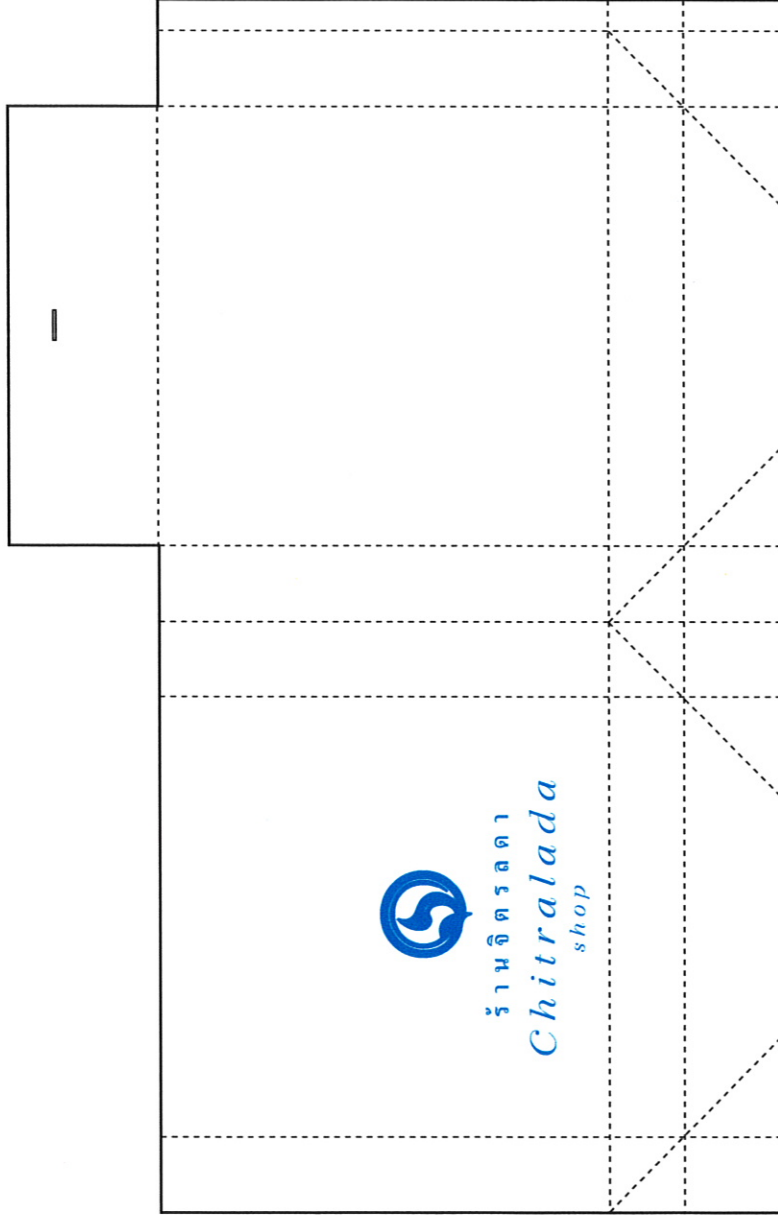
เรื่องาน : จงกระดาษ แบบที่ 8

รูปภาพ : GRAPHIC : Rubber stamp Technique

มาตราส่วน : ม.ม

อัตราส่วน : 1 : 8

แบบภาษาอังกฤษ

B8

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สระมาลา

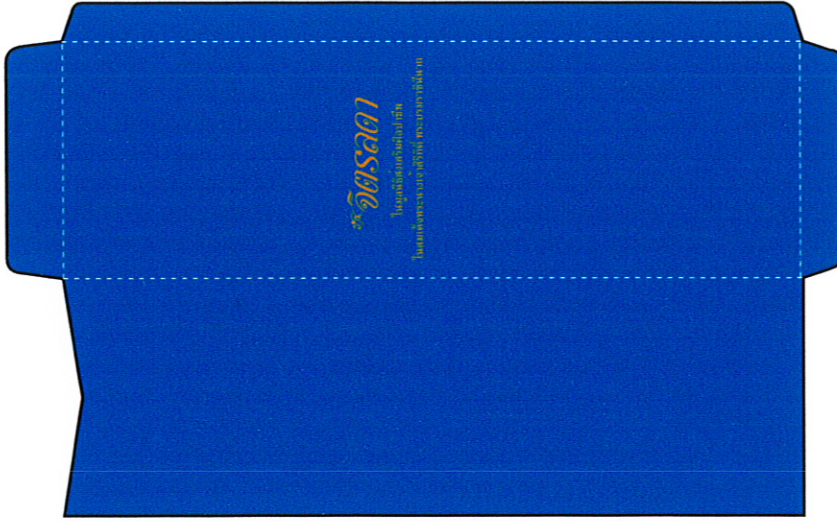
มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 8

ชื่องาน : จุกกระดาษ แบบที่ 8

ชื่อภาพ : GRAPHIC : Rubber stamp Technique

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตอาสา

ผู้ออกแบบ : นางพริษา สระมาดา

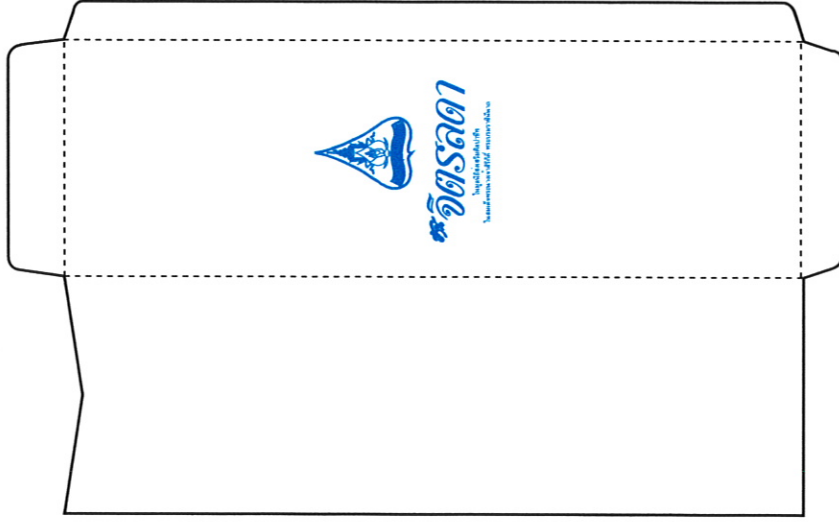
เรื่องาน : ของกระดาษ แบบที่ 1

รูปภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique

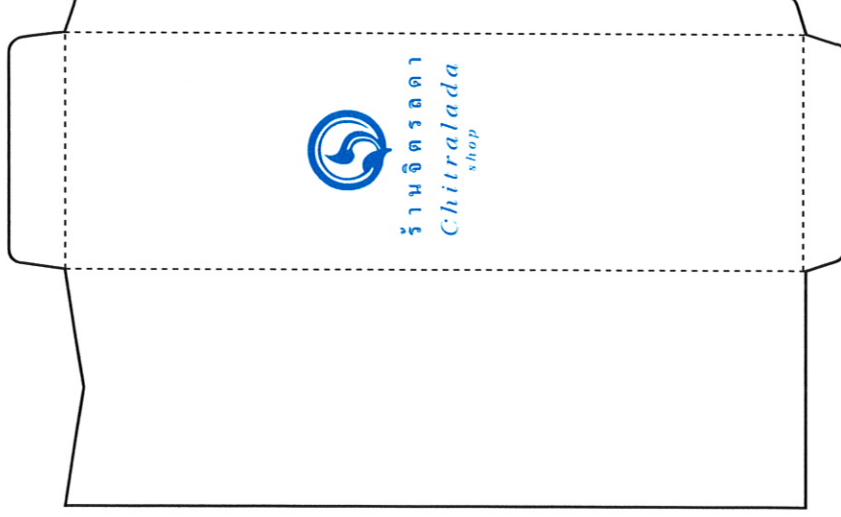
มาตราส่วน : ม.ม

อัตราส่วน : 1:7.5

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

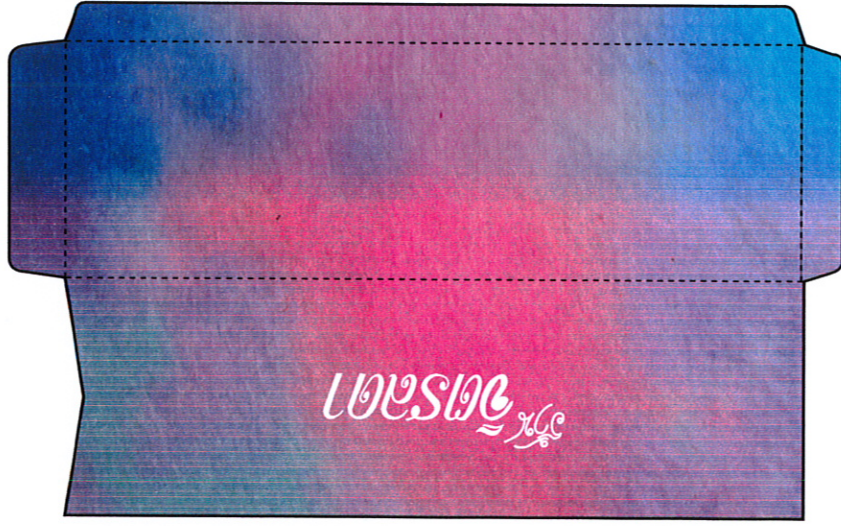
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาตา

เรื่อง : รongกระดาษ แบบที่ 1

รูปภาพ : GRAPHIC : Rubber stamp Technique

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 7.5

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา

ผู้ออกแบบ : นางพริษา สระมาลา

เรื่อง : ของกระดาษ แบบที่ 1

รูปภาพ : GRAPHIC : Batik Technique

มาตรฐาน : ม.ม

อัตราส่วน : 1 : 7.5

แบบภาษาไทย

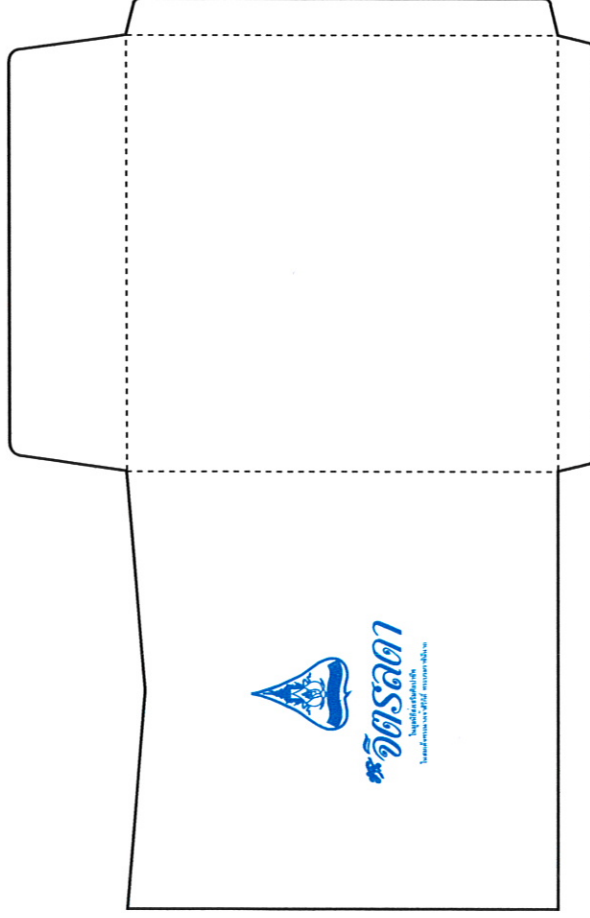
แบบภาษาอังกฤษ

E2

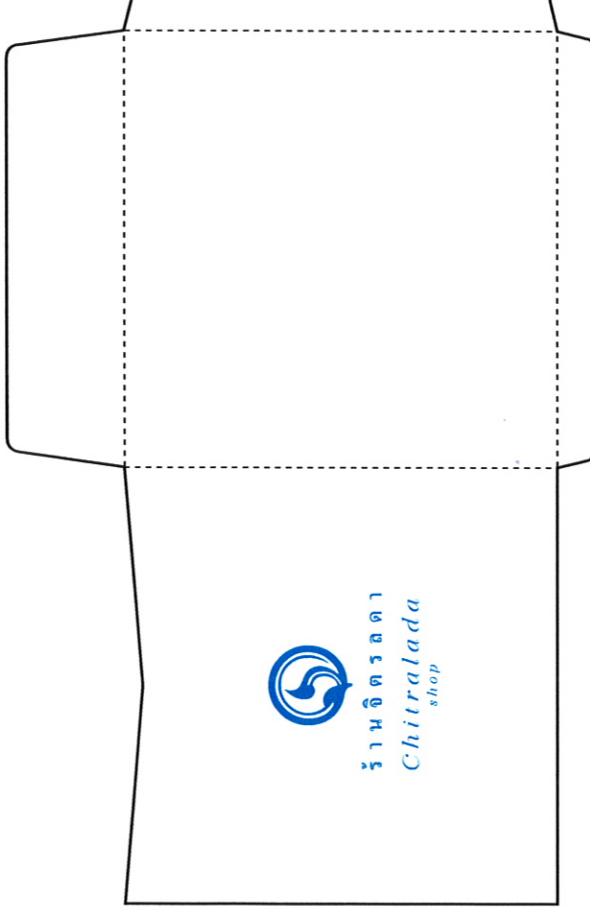
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า	เรื่อง : รองศาสตราจารย์ 2	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สรรมาดา	รูปภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1:9

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตสดา

ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สรระมาตา

เรื่อง : ของกระดาษ แบบที่ 2

รูปภาพ : GRAPHIC : Rubber stamp Technique

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:9

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาดา

เรื่องาน : รองกระดาษ แบบที่ 2

รูปภาพ : GRAPHIC : Batik Technique

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:9

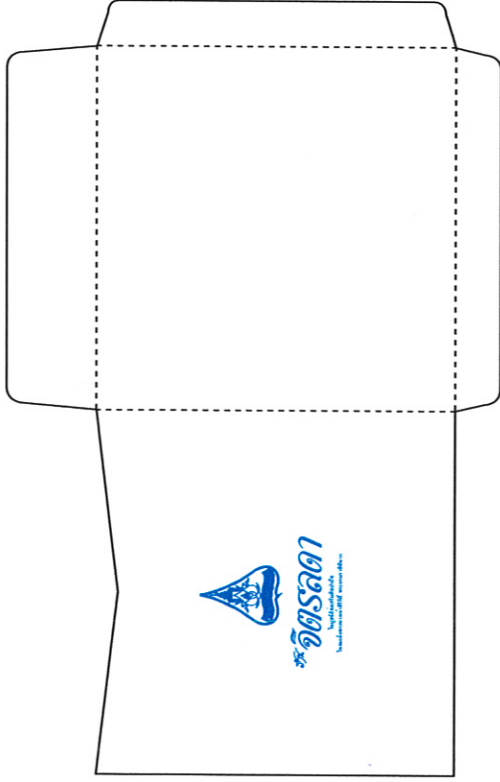
แบบภาษาไทย

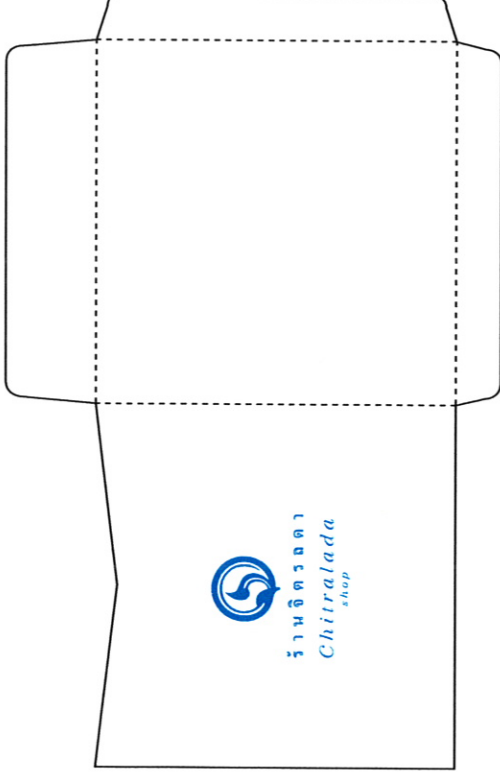
แบบภาษาอังกฤษ

E3

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	เรื่อง : รองกระดาษ แบบที่ 3	มาตราส่วน : มม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาตา	รูปภาพ : GRAPHIC : Silk Screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 7

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E3

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	โรงงาน : ชองกระดาก แบบที่ 3	มาตรฐาน : ม.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาลา	รูปภาพ : GRAPHIC : Rubber stamp Technique	อัตราส่วน : 1 : 7

แบบภาษาไทย

B3

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า

ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สรระมาลา

เรื่องาน : ของกระดาษ แบบที่ 3

รูปภาพ : GRAPHIC : Batik Technique

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:7

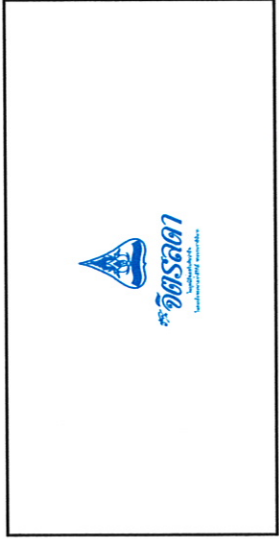

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

Silk Screen Technique

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

Rubber Stamp Technique

E1 : จดภาพ Silk Screen , Rubber Stamp Technique ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า

ผู้ออกแบบ : นางพริษา สระมาดา

เรื่องาน : จดภาพกล่องกระดาษ แบบที่ 1

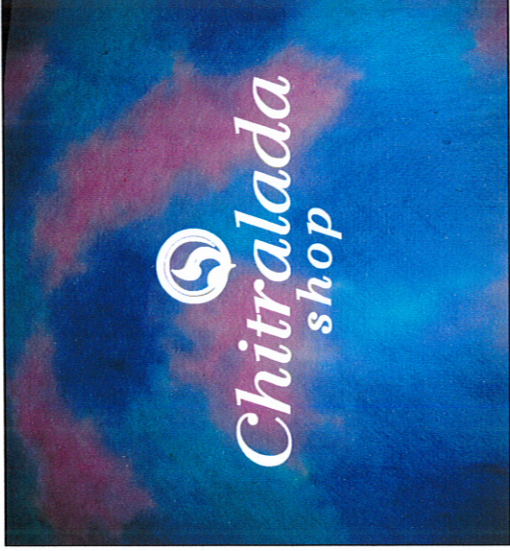
รูปภาพ : GRAPHC ; Silk Screen , Rubber Stamp Technique

มาตรฐาน : ม.ม

อัตราส่วน : 1 : 7

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

E1 : จดภาพ Batik Technique ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชิ้น

E1

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ			
	โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า	เรื่อง : จดภาพกระดาษ แบบที่ 1	มาตราส่วน : มม	
	ผู้ออกแบบ : นางพิรษา สรระมาตา	รูปภาพ : GRAPHIC ; Batik Technique	อัตราส่วน : 1 : 7	

แบบภาษาไทย

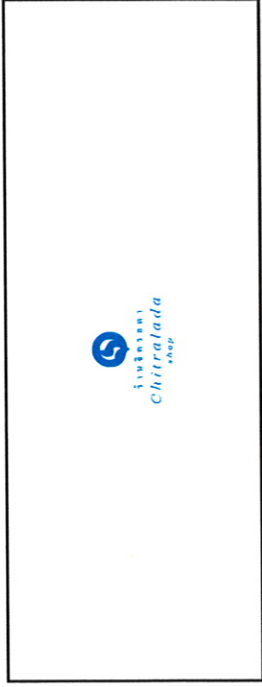

แบบภาษาอังกฤษ

Silk Screen Technique

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

Rubber Stamp Technique

E2 : จดภาพ Silk Screen , Rubber Stamp Technique ; กระดาษใช้ธรรมชาติ 1 ชั้น

E2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สระมาดา

โรงงาน : จดภาพลงกระดาษ แบบที่ 2

มาตราส่วน : มม

รูปภาพ : GRAPHC ; Silk Screen , Rubber Stamp Technique

อัตราส่วน : 1 : 8

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

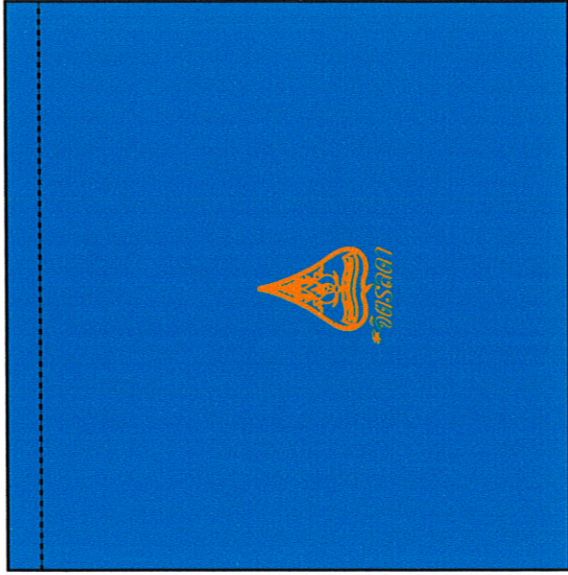
E2 : ฉลาก Batik Technique ; กระดาษใยธรรมชาติ 1 ชั้น

E2

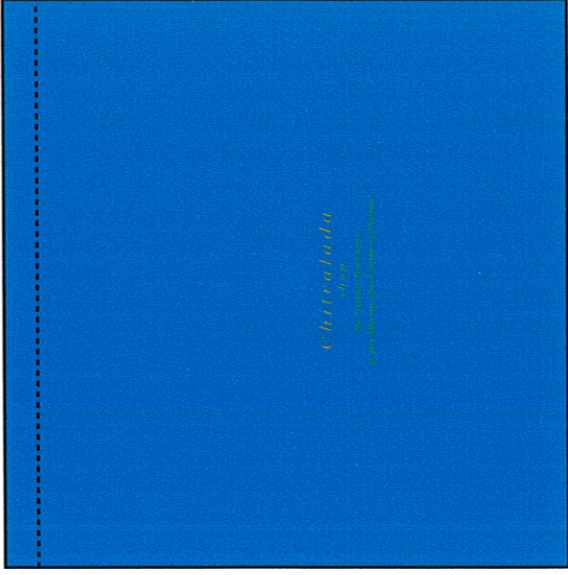

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา		โรงงาน : ฉลากทองกระดาษ แบบที่ 2	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพริษา สระมาลา		รูปภาพ : GRAPHIC ; Batik Technique	อัตราส่วน : 1:8

ด้านหน้า

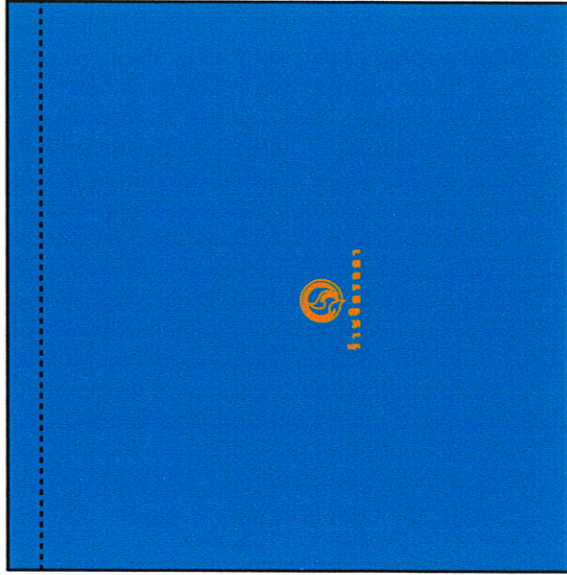

ด้านหลัง

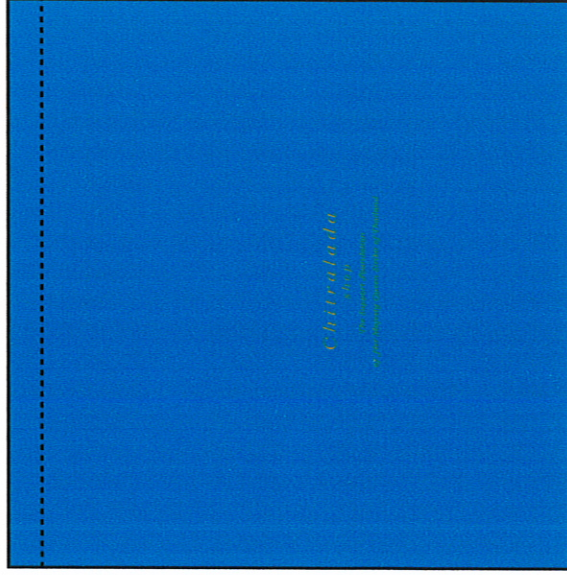
F1

แบบภาษาไทย

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า	เรื่อง : จุฬารัตน	มาตราส่วน : มม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรดา สรระมาลา	รูปภาพ : GRAPHIC	อัตราส่วน : 1:8.5

ด้านหน้า

ด้านหลัง

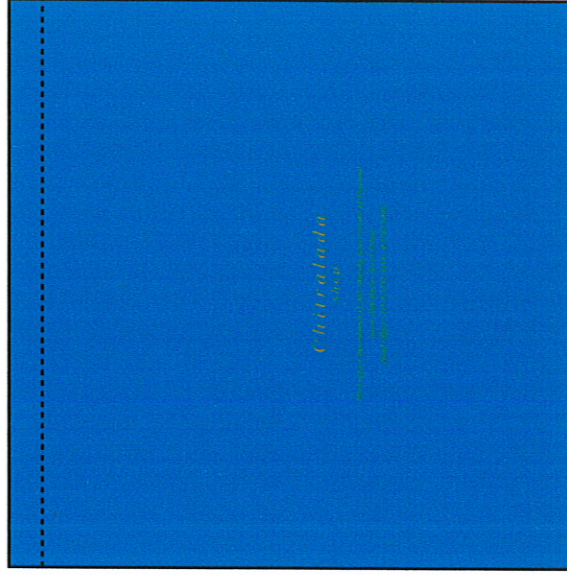
แบบภาษาอังกฤษ

F1

		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ	
โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา		เรื่อง : ภาพแบบปก	มาตราส่วน : มม.
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สระมาตา		รูปภาพ : GRAPHIC	อัตราส่วน : 1:8.5

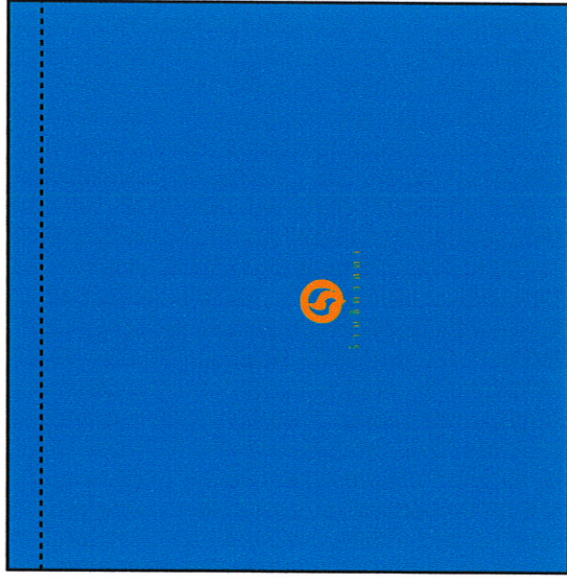
ด้านหน้า

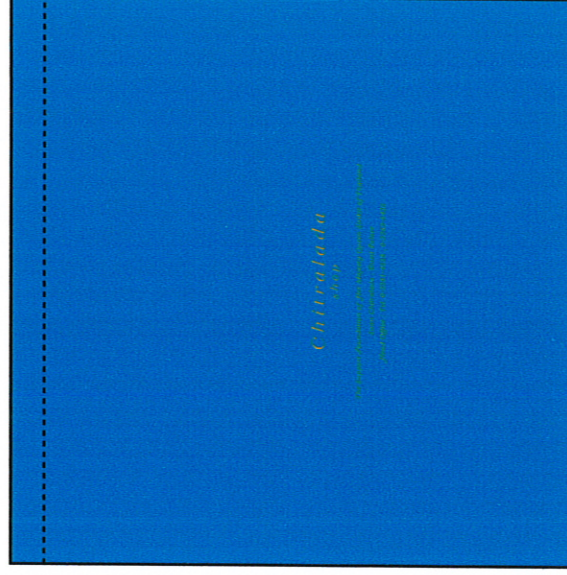
ด้านหลัง

F1
แบบภาษาไทย

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายวิชา	เรื่อง : อุปกรณ์พิมพ์ (silk screen)	มาตราส่วน : น.ม	
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา	รูปภาพ : GRAPHIC	อัตราส่วน : 1 : 8.5	

ด้านหน้า

ด้านหลัง

FI
แบบภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์งานจิตรลดา

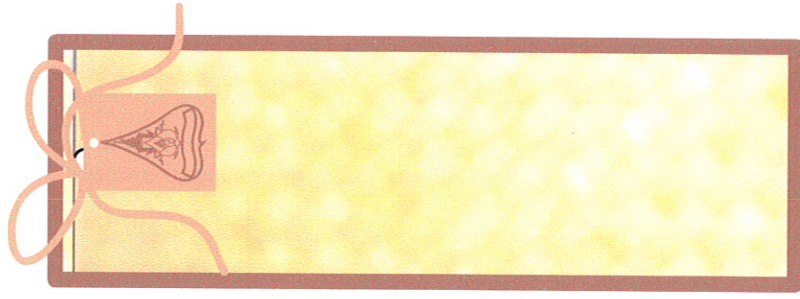
ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา

เรื่องาน : จุกพแบบพิมพ์ (silk screen)

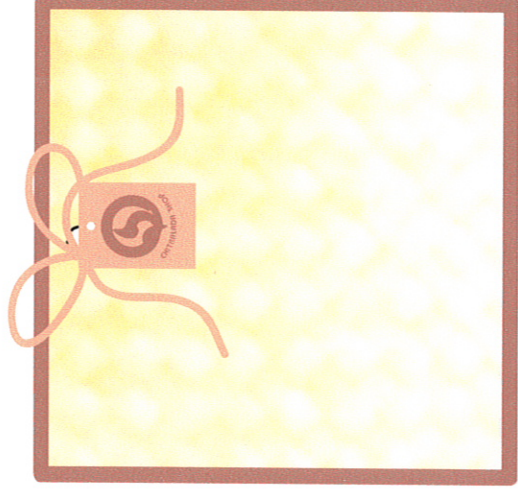
รูปภาพ :GRAPHIC

มาตราส่วน : ม.ม

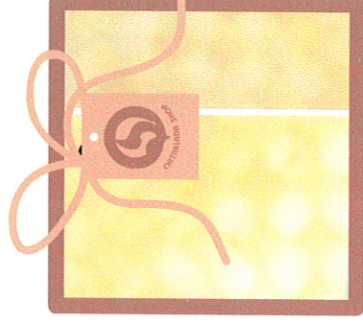
อัตราส่วน : 1:8.5

A1

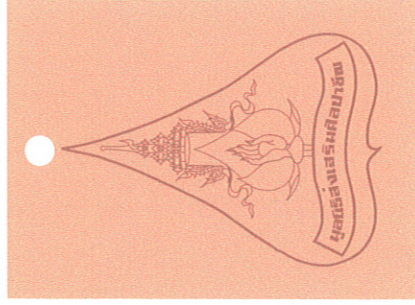

A2

A3

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	เรื่องาน : ของกระจุย, หางวน แบบที่ 1, 2, 3	มาตรฐาน : ม.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพริษา สรระมาตา	รูปภาพ : GRAPHIC	อัตราส่วน : 1:7.5

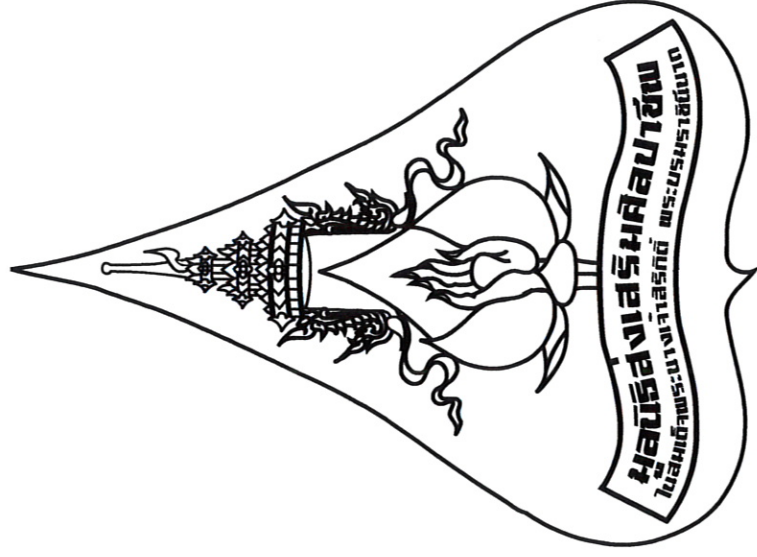
แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ		
	โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า	เรื่อง : LABEL สำหรับถุงผ้า ถุงกระดาษ-ทางวน	มาตรฐาน : ม.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพริษา สรมาดา	รูปภาพ : GRAPHIC	อัตราส่วน : 1 : 1

ART WORK

วัดอรุณดา

สำนักงานใหญ่ สวนจิตรลดา โทร. ๐-๒๒๘๑-๔๕๕๘, ๐-๒๒๘๒-๘๔๓๕

แบบภาษาไทย

B2, B3, B4, B5, B7, B8

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรณารักษ์ฐานดิจิทัลฯ

ผู้ออกแบบ : นางพริษา สรระมาตา

เรื่องาน : อุนกกระคาน แบบที่ 2, 3, 4, 5, 7, 8

รูปภาพ : ART WORK ; Silk creen Technique

มาตรส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 1

จิตรลดา

ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ด้านหน้า

สำนักงานใหญ่ สวนจิตรลดา
โทร. ๐-๒๒๘๑-๔๕๕๘, ๐-๒๒๘๒-๘๔๓๕

ด้านหลัง

แบบภาษาไทย

B1, B6

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์รายจิตรลดา	เรื่อง : จุฑาราช แบบที่ 1, 6	มาตราส่วน : น.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สรระมาตา	รูปภาพ : ART WORK ; Silk screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 1

Chitralada shop

*The Support Foundation of
Her Majesty Queen Sirikit of Thailand*

ด้านหน้า

*The Chitralada shop Head Office
Suan Chitralada , Dusit Palace
Tel. 0-2281-4558 , 0-2282-8435*

ด้านหลัง

แบบภาษาอังกฤษ

B1, B6

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

เรื่อง : จดกระดาษ แบบที่ 1, 6

มาตราส่วน : มม

ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สระมาตา

รูปภาพ : ART WORK ; Silk screen Technique

อัตราส่วน : 1 : 1

แบบภาษาอังกฤษ

B2, B4, B5, B7

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สรระมาดา

เรื่อง : จดกระดาษ แบบที่ 2, 4, 5, 7

รูปภาพ : ART WORK ; Silk screen Technique

มาตราส่วน : น.ม

อัตราส่วน : 1 : 1

แบบภาษาอังกฤษ

B3, B8

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านอิเล็กทรอนิกส์	ชื่องาน : จงกระดาม แบบที่ 3, 8	มาตราส่วน : ม.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สระมาดา	รูปภาพ : ART WORK ; Silk screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 1

วันจิตสดา

แบบภาษาไทย

Chitralada shop

แบบภาษาอังกฤษ

B2, B3, B4, B5, B7

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรณารักษ์งานจิตรลดา

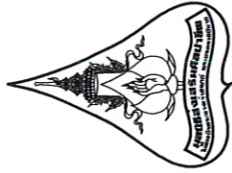
ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สรระมาตา

เรื่องาน : อุนกระดาษ แบบที่ 2, 3, 4, 5, 7

รูปภาพ : ART WORK ; Batik Technique

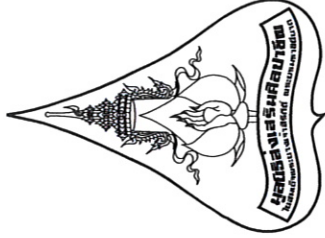
มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:1

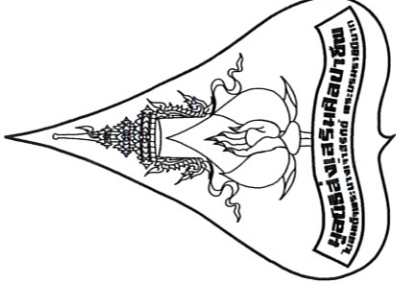
จิตรลดา

ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

จิตรลดา

ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

จิตรลดา

ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

แบบ logo 1

B1 - B8

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

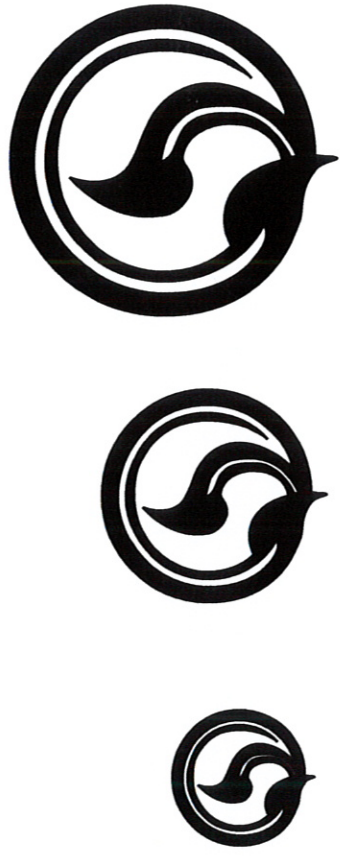
ผู้ออกแบบ : นางพริษา สระมาลา

สถานที่ : กรุงเทพมหานคร แผนที่ 1 - 8

รูปภาพ : GRAPHIC : Rubber Stamp Technique

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 1

ร้านจิตรลดา
Chitralada
shop

ร้านจิตรลดา

Chitralada
shop

ร้าน
จิตรลดา

Chitralada Shop

ร้านจิตรลดา
Chitralada
shop

แบบ logo 2

E1 - E2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพริษา สรมาตา

สถานที่ : กรุงเทพมหานคร แผนที่ 1, 2

รูปภาพ : ART WORK : Rubber Stamp Technique

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1:1

จิตรลดา

สำนักงานใหญ่ สวนจิตรลดา โทร. ๐-๒๒๘๑-๔๕๕๘, ๐-๒๒๘๒-๘๔๓๕

E2

แบบภาษาไทย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

เรื่องาน : ของกระดาด แบบที่ 1, 2, 3

มาตราส่วน : น.ม

ผู้ออกแบบ : นางพีรยา ธรรมมาลา

รูปภาพ : ART WORK : Silk Screen Technique

อัตราส่วน : 1 : 1

Chitralada

The Chitralada shop Head Office

Suan Chitralada, Dusit Palace Tel. 0-2281-4558 , 0-2282-8435

E2

แบบภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

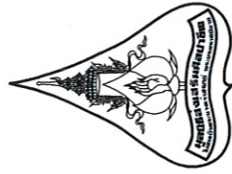
ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สรมาลา

เรื่อง : ขออนุญาต แบบที่ 1, 2, 3

มาตรฐาน : ม.ม

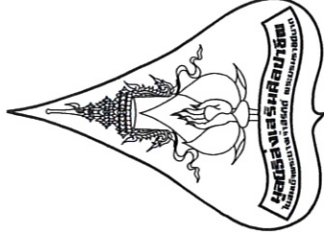
รูปภาพ : ART WORK : Silk Screen Technique

อัตราส่วน : 1 : 1

จิตรลดา

ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

จิตรลดา

ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

จิตรลดา

ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

แบบ logo 1

B1 - B3

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์งานจิตรลดา

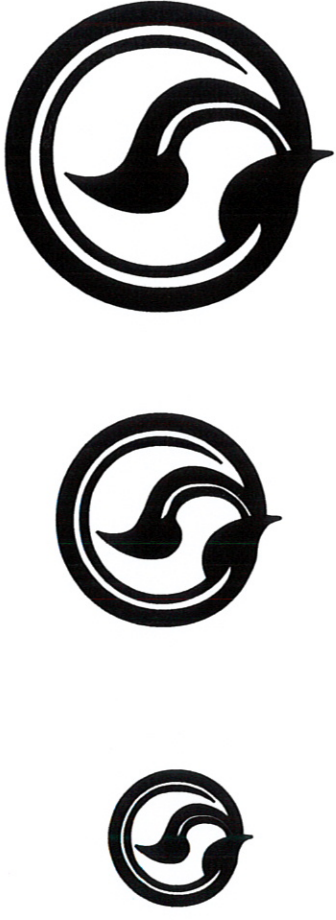
ผู้ออกแบบ : นางพริษา สระมาลา

สถานที่ : หอพระคณาฯ แบบที่ 1 - 3

สถานที่ : ART WORK : Rubber Stamp Technique

มาตราส่วน : มม

อัตราส่วน : 1 : 1

ร้านจิตรลดา
Chitalada
shop

Chitalada Shop

ร้านจิตรลดา

ร้านจิตรลดา
Chitalada
shop

Chitalada
shop

ร้าน
จิตรลดา

แบบ logo 2

B1 - B3

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิครุงเทพฯ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สรระมาตา

สถานที่ : หอประชุม แบบที่ 1-3

มาตราส่วน : น.ม

เทคนิค : ART WORK : Rubber Stamp Technique

อัตราส่วน : 1 : 1

วันจิตราดา

แบบภาษาไทย

จิตราดา Chitralada shop

แบบภาษาอังกฤษ

B1 - B3

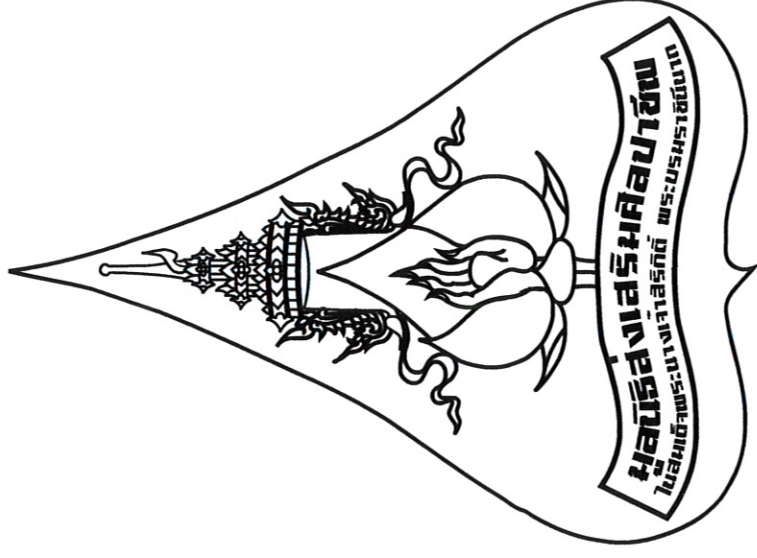
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิครุงเทพ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า	เรื่อง : ขงกระดาส แบบที่ 1 - 3	มาตราส่วน : มม
	ผู้ออกแบบ : นางพริษา สรมาดา	รูปภาพ : ART WORK ; Batik Technique	อัตราส่วน : 1 : 1

จิตรลดา

ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

แบบภาษาไทย E1, E2

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ		
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	เรื่องาน : กล้องกระดาษ แบบที่ 1	มาตรฐาน : ม.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สระมาตา	รูปภาพ : ART WORK ; Silk screen Technique	อัตราส่วน : 1 : 1

จิตอาสา

สำนักงานใหญ่ สวทจิตอาสา โทร. ๐-๒๒๘๑-๔๕๕๘, ๐-๒๒๘๒-๘๔๓๕

แบบภาษาไทย

E3

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาระบบบรรณารักษ์ฐานจิตอาสา

ผู้ออกแบบ : นางพิรชา สรสมาดา

เรื่องาน : กองกระดาษ แบบที่ 3

มาตรฐาน : น.ม

รูปภาพ : ART WORK ; Silk creen Technique

อัตราส่วน : 1 : 1

Chitralada
shop

*The Support Foundation of
Her Majesty Queen Sirikit of Thailand*

แบบภาษาอังกฤษ

E1, E2, E3

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพีรธา สรสมาดา

เรื่องาน : กถองกระดาก แบบที่ 1, 2, 3

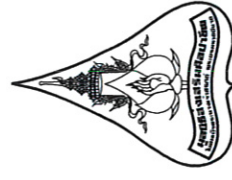
มาตรากส่วน : มม

รื่องาก : ART WORK ; Silk creen Technique

อัตราส่วน : 1 : 1

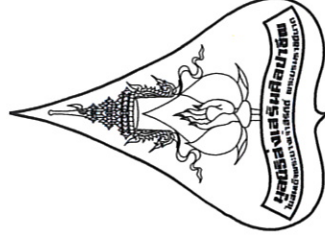
จิตรลดา

ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

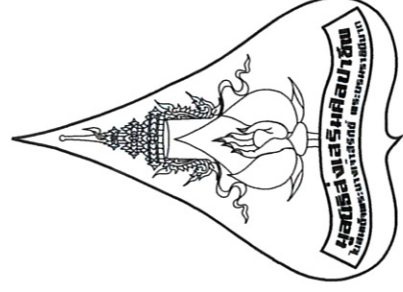
จิตรลดา

ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

จิตรลดา

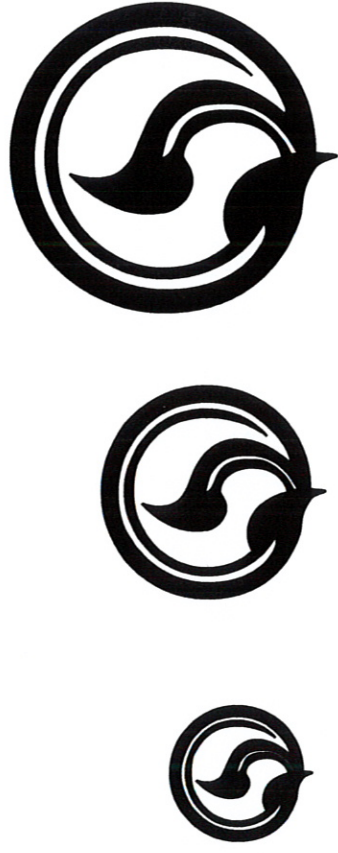
ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

แบบ logo 1

E1 - E3

		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ	
โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์งานจิตรลดา		ชื่องาน : ก่อองกระดาน แบบที่ 1 - 3	มาตราส่วน : มม
ผู้ออกแบบ : นางพริษา สระมาลา		ชื่อภาพ : ART WORK : Rubber Stamp Technique	อัตราส่วน : 1 : 1

ร้านจิตรลดา
Chitralada
shop

ร้านจิตรลดา

Chitralada
shop

ร้าน
จิตรลดา

Chitralada Shop

ร้านจิตรลดา
Chitralada
shop

แบบ logo 2

E1 - E3

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพริษา สระมาตา

โรงงาน : กลองกระดาด แบบที่ 1, 2, 3

รูปภาพ : ART WORK : Rubber Stamp Technique

มาตราส่วน : น.ม

อัตราส่วน : 1 : 1

วิชาจิตรลดา

แบบภาษาไทย

Chitralada shop

แบบภาษาอังกฤษ

E1 - E3

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิครุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรณารักษ์ฐานดิจิทัล

ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สรมาดา

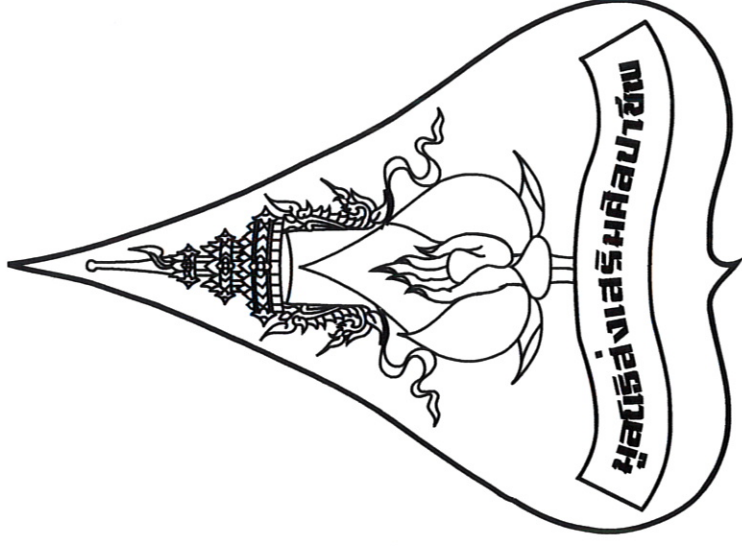
เรื่อง : กองกระดาน แบบที่ 1, 2, 3

รูปภาพ : ART WORK ; Batik Technique

มาตราส่วน : น.ม

อัตราส่วน : 1 : 1

วิชา **จิตรศิลป์**

ด้าน **นา**

แบบ **ภาษา** ไทย

F1

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรศิลป์		เรื่อง : จุฬารัตน	มาตราส่วน : น.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรดา สรมาตา		รูปภาพ : ART WORK	อัตราส่วน : 1 : 1

ร ำ น จิ ต ร ถ ด ำ

ด้านหน้า

แบบภาษาอังกฤษ

F1

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา	เรื่อง : จุฬแบบบัก	มาตราส่วน : มม	
	ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สระมาลา	รูปภาพ : ART WORK	อัตราส่วน : 1:1	

Chitralada shop

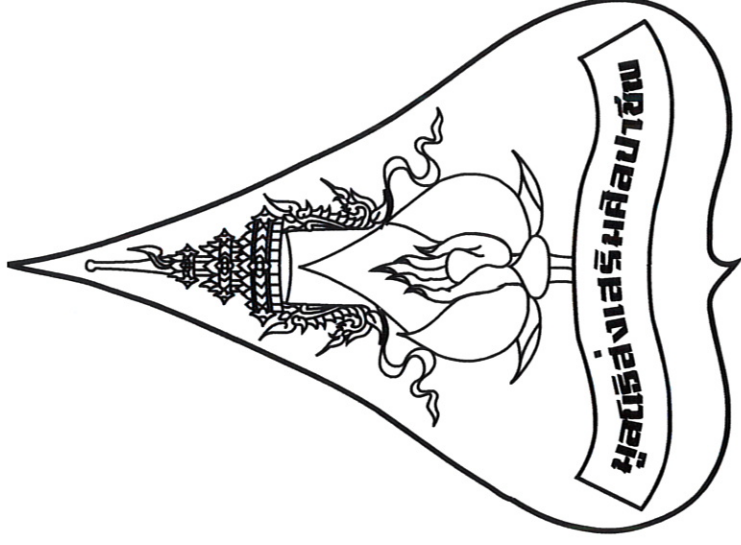
*The Support Foundation
of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand*

ด้านหลัง

แบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

F1

		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิครุงเทพ	
โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า		เรื่อง : ขุมแบบปก	มาตราส่วน : น.ม
ผู้ออกแบบ : นางพริษา สระมาตา		รูปภาพ : ART WORK	อัตราส่วน : 1:1

วิทยาลัยศิลปาชีพ

ด้านหน้า

แบบภาษาไทย

F1

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา		เรื่อง : จงพแบบพิมพ์ (silk screen)	มาตราส่วน : น.ม
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา		รูปภาพ : ART WORK	อัตราส่วน : 1:1

ร ำ น จิ ต ร ถ ด ำ

ด้านหน้า

แบบภาษาอังกฤษ

F1

	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ			
	โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรถดา	เรื่องาน : งานแบบพิมพ์ (silk screen)	มาตราส่วน : ม.ม	
	ผู้ออกแบบ : นางพีรยา สรระมาตา	รูปภาพ : ART WORK	อัตราส่วน : 1:1	

Chitralada shop

The Support Foundation of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand
Suan Chitralada , Dusit Palace
Head Office : Tel. 0-2281-4558 , 0-2282-8435

ด้านหลัง

แบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

F1

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

โครงการพัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ร้านค้า

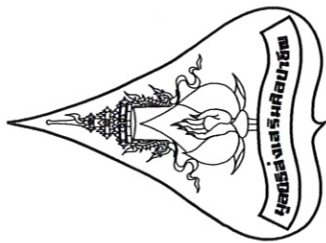
ผู้ออกแบบ : นางพีรชา สรระมาลา

สถานที่ : กรุงเทพมหานคร (silk screen)

มาตราส่วน : ม.ม

สีภาพ : ART WORK

อัตราส่วน : 1:1

แบบภาษาไทย

แบบภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิครุงเทพ

โครงการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ผู้ออกแบบ : นางพิรยา สระมาตา

เรื่อง : LABEL สำหรับฉลาก กระจก-ทางวน

มาตรฐาน : ม.ม

รูปภาพ : ART WORK

อัตราส่วน : 1 : 1

บทที่ 4

สรุปผลการออกแบบและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ร้านจิตรลดา โดยใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติและหาได้ในประเทศไทย และเน้นรูปแบบและลักษณะเฉพาะของศิลปหัตถกรรมไทยศึกษาเกี่ยวกับสินค้าร้านจิตรลดา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดย รวบรวมข้อมูลและตัวอย่างวัสดุจากแหล่งต่างๆรวบรวมข้อมูลและตัวอย่างวัสดุงานหัตถกรรมไทยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ผลิตบรรจุภัณฑ์ ทำภาพร่าง วิเคราะห์และปรับปรุงแบบ ทำการผลิตหุ่นจำลอง ทำการผลิตต้นแบบและนำไปทดลองใช้ในร้านจิตรลดา และทำการผลิตเพื่อใช้จริง ซึ่งมีผลการดำเนินงานดังนี้

4.1 สรุปผลการออกแบบ

ผลการพัฒนาออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดามีดังนี้

4.1.1 ด้านรูปแบบ แบ่งออกแบบเป็น 3 รูปแบบคือ ถุง ซองและกล่อง

4.1.2 กราฟิก ใช้ตราสัญลักษณ์ร้านจิตรลดา มี 2 รูปแบบ

4.1.3 ด้านวัสดุ ใช้วัสดุจากพื้นถิ่น คือ

- 1) ภาชนะ : กระดาษสา กระดาษใยสับรด กระดาษใยกล้วย
- 2) ภาชนะวันออกเฉียงเหนือ : ผ้าไหมและผ้าฝ้าย
- 3) ภาชนะใต้ : กระชูด หางอวน เตยปาหนัน แผ่นหนัง

4.1.4 เทคนิคการทำลวดลาย ใช้เทคนิคที่กลุ่มชาวบ้านสามารถปฏิบัติการได้คือ

- 1) การพิมพ์ผ่านตะแกรงไหม (Silk Screen)
- 2) การพิมพ์โดยแม่พิมพ์ทรายยาง (Rubber Stamp)
- 3) การพิมพ์โดยเทคนิคบาติก (Batik)
- 4) แม่พิมพ์โลหะ
- 5) เทคนิคการปัก (Embroidering)

4.1.5 กรรมวิธีการผลิต ผลิตในระบบหัตถกรรมและอุตสาหกรรมในครอบครัว

ภาพผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ร้านจิตรลดา

ภาพที่ 94 ซองกระดาษพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silk Screen)

ภาพที่ 95 ถุงกระดาษพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silk Screen)

ภาพที่ 96 ถุงกระดาษพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silk Screen)

ภาพที่ 97 ซองกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์ทรายยาง (Rubber Stamp)

ภาพที่ 98 ถุงกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์ทรายยาง (Rubber Stamp)

ภาพที่ 99 ซองกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์บาติก (Batik)

ภาพที่ 100 ถุงกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์บาติก (Batik)

ภาพที่ 101 กล่องกระดาษพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silk Screen)

ภาพที่ 102 กล่องกระดาษพิมพ์ลายด้วยแม่พิมพ์บาติก (Batik)

ภาพที่ 103 กล่องกระดาษพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์ตรายาง (Rubber Stamp)

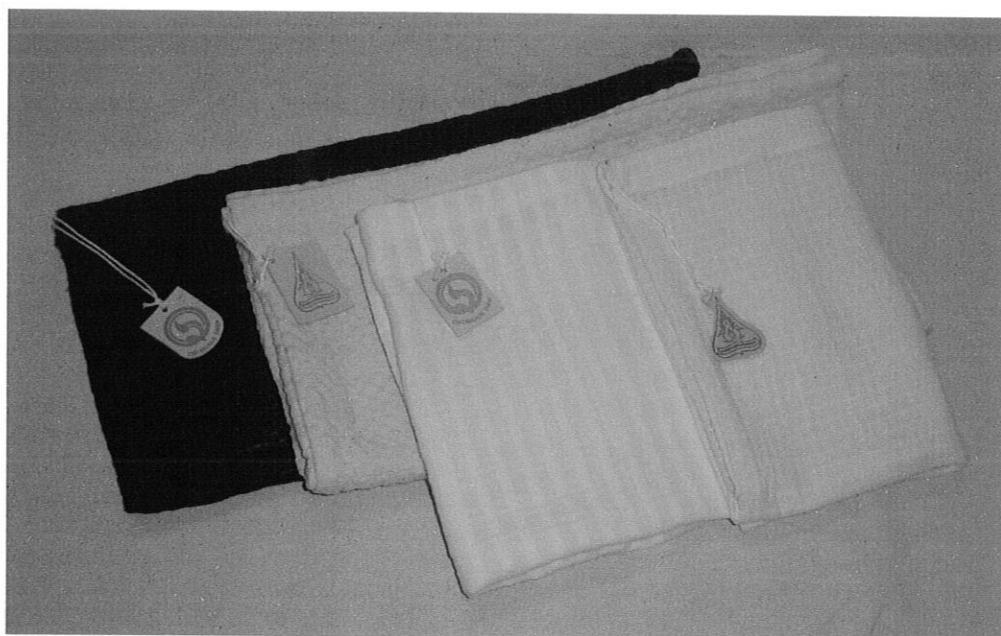
ภาพที่ 104 กล่องกระดาษพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์ตะแกรงไหม ตรายาง และบาติก

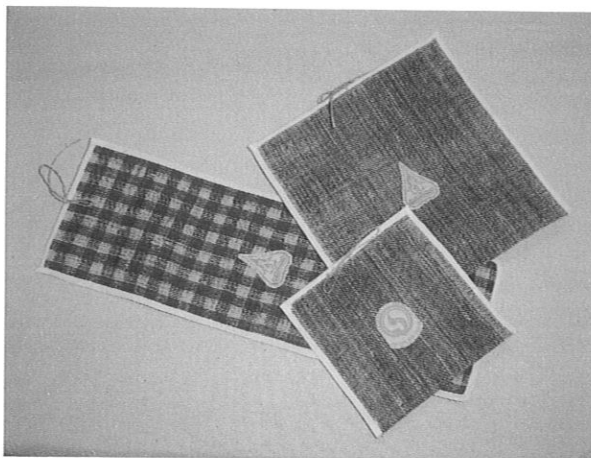
ภาพที่ 105 ถุงผ้าไหมปักลายและพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silk Screen)

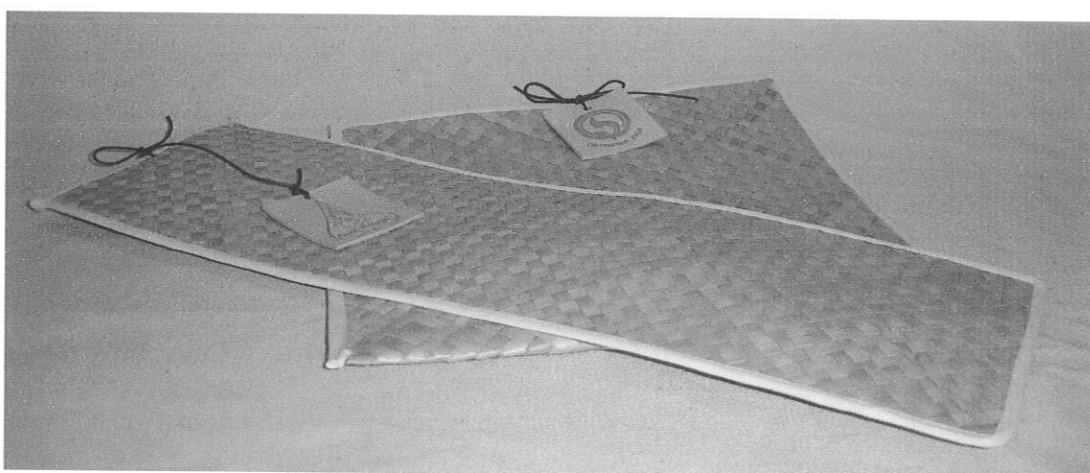
ภาพที่ 106 ถุงผ้าฝ้ายปักลายและพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silk Screen)

ภาพที่ 107 ถุงผ้าฝ้ายติดตราร้านค้าแบบหนังพิมพ์ลาย

ภาพที่ 108 ซองจากหางอวนติดตราร้านค้าแบบหนังพิมพ์ลาย

ภาพที่ 109 ซองจากเตยปาหนันติดตราร้านค้าแบบหนังพิมพ์ลาย

4.2 ข้อเสนอแนะ

การออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับร้านค้า เพราะบรรจุภัณฑ์ที่ดีจะช่วยให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและจดจำร้านค้าได้ ดังนั้นบรรจุภัณฑ์จึงควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและให้เหมาะสมกับสินค้าที่บรรจุ การส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักการนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาออกแบบและผลิตบรรจุภัณฑ์อย่างถูกต้องตามหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์จะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเพิ่มมูลค่าแก่วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นได้ ซึ่งในประเทศไทยมีวัตถุดิบและเทคนิควิธีการทำลวดลายที่หลากหลาย อีกทั้งชาวบ้านมีทักษะด้านงานฝีมือในระดับดีมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรช่วยส่งเสริมพัฒนาการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีการพัฒนาดีขึ้น

รายการอ้างอิง

- ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา และ ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ. การบรรจุภัณฑ์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ชูนนทการพิมพ์, 2547.
- ชัยศักดิ์ เชื้อชาวนา. รวมเทคนิคการออกแบบบรรจุภัณฑ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมสาร, มปป. ธนาคารเอเชีย. มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ. จัดพิมพ์ ตุลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตะวันออก, 2535.
- บุษกร ประดิษฐ์นิยกุล และคณะ. คู่มือการใช้กระดาษเพื่อการหีบห่อ. 5,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์, 2545.
- ประชิด ทิณบุตร. การออกแบบบรรจุภัณฑ์. 2,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, 2531.
- ปุ่น คงเจริญเกียรติ และ สมพร คงเจริญเกียรติ. บรรจุภัณฑ์อาหาร. 5,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หทัยแสง, 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. พระบรมมัยปกเกล้า. 2,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2539.

ภาคผนวก

ที่ ศธ 1004.01/ 2202

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ
2 นางลิ้นจี่ ต. พุ่มนาเมฆ
เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

๖ กันยายน 2545

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าพบ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการร้านจิตรลดา

ด้วย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีโครงการวิจัยและพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ราชมงคล เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในชุมชน โดยได้หาแนวทางต่าง ๆ ให้มีการวิจัยและพัฒนาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการส่งออกให้กับประเทศ ประกอบกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีหน่วยงานในสังกัดดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นตามความหลากหลายของวัตถุดิบในท้องถิ่น ซึ่งสถาบันฯ อยู่ระหว่างการกำหนดเกณฑ์ควบคุมคุณภาพและพิจารณาความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เหล่านั้น

ในการนี้ นางพริยา สระมาลา หัวหน้าแผนกวิชาออกแบบสิ่งทอ คณะวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้เสนอของบประมาณโครงการฯ เรื่อง "การพัฒนาออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ร้านจิตรลดา" จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่าน ให้บุคคลดังกล่าวเข้าพบ เพื่อนำเสนอและขออนุญาตทำโครงการวิจัย พร้อมข้อเสนอแนะในการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ให้ได้รูปแบบของโครงการวิจัยที่ถูกต้อง เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ของร้านจิตรลดา โดยได้ประสานงานกับคุณสงคราม เสนาธรรม หัวหน้าช่างต้นแบบสิ่งทอ ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นการเบื้องต้นแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นางพริยา สระมาลา ในการเข้าพบครั้งนี้ด้วย และขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายประทวน กลิ่นจำปา)

ผู้อำนวยการวิทยาเขตพระนครเหนือ

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

แผนกวิชาออกแบบสิ่งทอ คณะวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ

โทร. 0 2287 3211 - 25 ต่อ 125

โทรสาร 0 2287 3211 - 25 ต่อ 125

ร่าง/พิมพ์ ๐ จก. น

ตรวจ

สรุปผลการพิจารณาโครงการวิจัยที่เสนอของประมาณ 4 ช่องทาง ประจำปี 2547

ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

หน่วยงาน : วิทยาเขตเทคโนโลยีราชมงคล

ที่	ชื่อโครงการ	ประเภทงบประมาณ		ผลการพิจารณา		งบประมาณที่ได้รับ	หมายเหตุ
		ผู้รับผิดชอบ	ผ่าน	ไม่ผ่าน			
1	เครื่องล้างจาน (แบบมีระบบบำบัดน้ำเสียและอนุรักษ์พลังงาน)	กิตติคุณประดิษฐ์สิ่งใหม่ นายอวยพร โสภณสถิตย์สุข	/		201,600		
2	เครื่องผลิตแก๊สไฮโดรเจนเพื่อการกำจัดลิ้นน้ำเสียสิ่งทอ	กิตติคุณประดิษฐ์สิ่งใหม่ นายวุฒิวรรณ กงรัตนประเสริฐ		/	0		
3	การสร้างเครื่องฟันทรายเพื่องานศิลปะบนแก้วและกระจก	กิตติคุณประดิษฐ์สิ่งใหม่ นายทินโน ขวัญดี		/	0		
4	การสร้างเครื่องผลิตยากันแมลงจากเปลือกส้มชนิดผงรูปและสเปปรีน	กิตติคุณประดิษฐ์สิ่งใหม่ นายอวยพร โสภณสถิตย์สุข		/	0		

ที่	ชื่อโครงการ	ประเภทงบประมาณ	ผลการพิจารณา		งบประมาณที่ได้รับ	หมายเหตุ
			ผ่าน	ไม่ผ่าน		
5	การผลิตด้านเต็มน้ำมันจากวัสดุเหลือใช้ตามธรรมชาติ	ผู้รับผิดชอบ ร่วมภาครัฐเอกชน นายทินโน ขวัญดี		/	0	
6	การสร้างเครื่องวิเคราะห์และทดสอบสมรรถนะการทำงานของระบบไฮดรอลิกส์	ร่วมภาครัฐเอกชน นายทินโน ขวัญดี		/	0	
7	การผลิตกระดาษจากเศษผ้า	ร่วมภาครัฐเอกชน นายทินโน ขวัญดี	/		1,500,000	
8	การออกแบบกราฟฟิคและบรรจุภัณฑ์ไวน์กลุ่มเกษตร สหกรณ์ กักราวรรณ จังหวัดสมุทรปราการ	ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ นายชัยมิตร, แสงมงคล	/		110,000	
9	การออกแบบบรรจุภัณฑ์ไวน์	ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ นายทินโน ขวัญดี	/		1,010,000	
10	การพัฒนาออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ร้านค้าจิดลดา	ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ นางพีรยา สระมาลา	/		498,000	

ชื่อโครงการ	ประเภทงบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	ผลการพิจารณา		งบประมาณที่ได้รับ	หมายเหตุ
		ผ่าน	ไม่ผ่าน		
การออกแบบตลาดและบรรจุกุ้งผลิตไก่แปรรูปทางการเกษตรของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มส่งเสริมอาชีพของจังหวัดสมุทรปราการ	ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุกุ้ง นายวัลลภ ปริมาณพันธุ์	/		118,520	

รายชื่อร้านค้า กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านที่เข้าการเก็บรวบรวมข้อมูลวัตถุดิบ

ภาคเหนือ

ลำดับ	ชื่อ - ที่อยู่สถานประกอบการ	ประเภทสินค้า, ผลิตภัณฑ์	กรรมวิธีการผลิต	วันสำรวจ
1	ร้านดู ณ ลำปาง 153 หมู่ 9 บ้านท่าล้อ ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โทร. 0-5423-0851, 0-1993-9483	ผลิตจำหน่ายปลีก-ส่ง กระดาษสา กระดาษเยือกด้วย กระดาษเยือกด้วยผสมสา กระดาษตะขบป่า	หัตถกรรม	31 มี.ค.47
2	พิมพ์ประกาย ณ ลำปาง 153 หมู่ 9 บ้านท่าล้อ ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โทร. 0-5423-0851, 0-1885-4600	ผลิตจำหน่ายปลีก-ส่ง กระดาษสา เยือกด้วย ตะขบป่า	หัตถกรรม	31 มี.ค.47
3	พฤษทรัพย์ เรวณบริหาร (กำนันจิว) โรงงาน : 99/99 หมู่ 4 ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52000 โทร.0-5434-2534 , 0-9755-9519, 0-9632-2910, 0-7181-2529 Email : JK_Pineapple_leaf_paper@yahoo.com	กระดาษเย็บกระดาษและผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากกระดาษเย็บกระดาษ	หัตถกรรม	31 มี.ค.47
4	ห้างหุ้นส่วนจำกัด บ้านกระดาษสา - บาดัก 115/1 หมู่ 2 บ้านเหมืองลึก ตำบลทาทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน 51170 โทร.0-5327-4781	ผลิต - จำหน่ายปลีก - ส่ง กระดาษสา ผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา	หัตถกรรม	31 มี.ค.47

รายชื่อร้านค้า กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านที่เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวัตถุดิบ ภาคเหนือ (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ - ที่อยู่สถานประกอบการ	ประเภทสินค้า, ผลิตภัณฑ์	กรรมวิธีการผลิต	วันสำรวจ
5	บริษัท ไทยมิตร 115/1 หมู่ 1 ตำบลสันโป่ง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ 50180 โทร. 0-5329-8023, 0-5339-8620, 0-1883-8780 โทรสาร 0-5339-8621 www.naturalcard.com	ผลิต - จำหน่ายปลีก - ส่ง กระดามูลช้าง กระดามูลฟางข้าว	หัตถกรรม จุดเด่น - ลายปูนปั้นต่างจาก กระดามูลช้าง กระดามูลโขกด้วย	1 เม.ย. 47
6	FINE HANDICRAFT 73 หมู่ 11 ถนนสายเชียงใหม่ - พร้าว ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290	ออกแบบและผลิต กล่อง ถู แฟ้ม ฯลฯ จาก กระดามูลและผ้าไหม ตามคำสั่งลูกค้า	หัตถกรรม จุดเด่น - อุปกรณ์ตกแต่ง Rasin , ลูกบิด	2 เม.ย. 47
7	กลุ่มหัตถกรรมกระดามูลตะขบป่าบ้านเอี่ยม หมู่ 1 บ้านเอี่ยม ตำบลบ้านเอี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โทร. 0-1029-5837	ผลิต - จำหน่ายปลีก-ส่ง กระดามูลตะขบป่า กระดามูลโขกด้วย	หัตถกรรม จุดเด่น - มีหลากหลายสี	3 เม.ย. 47
8	วิชัย วานาพงษ์สกุล , สุวัฒน์ แซ่หลี 74 หมู่ 10 บ้านคอดยาว ตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภออุ้มผาง จังหวัดพะเยา 56110 โทร. 0-6197-2654 (จำหน่ายที่ตรอก เล่าโจ้ว : ตลาดควโรรส จังหวัดเชียงใหม่)	ผลิต - จำหน่าย ผ้าใยัญชง บาติก เขียน ระบาย ผ้าสี ผ้าสีธรรมชาติ ผ้าเก่า กระเป๋า เก่า OTOP 5 ดาว มีด้ายใยัญชงขาย กิโลกรัมละ 200 บาท	หัตถอุตสาหกรรม	3 เม.ย. 47

รายชื่อร้านค้า กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านที่เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวัตถุดิบ ภาคเหนือ (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ - ที่อยู่สถานประกอบการ	ประเภทสินค้า, ผลิตภัณฑ์	กรรมวิธีการผลิต	วันสำรวจ
9	ร้านจินเฮงฮวด 23 – 25 ถนนช่วงเมรุ อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ โทร.0-5323-5707	ร้านขายปลีก – ส่ง ผ้าทอพื้นเมือง พิมพ์ - ซ้อมสีธรรมชาติ สีเคมี	หัตถอุตสาหกรรม	3 เม.ย.47
10	มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ 1875 ถนนพระราม 4 แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ โทร.0-2252-4728 โทรสาร 0-2254-1665 920 หมู่ 7 ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย	กระดาสาพิมพ์ลาย ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า	หัตถกรรม	3 เม.ย.47

รายชื่อร้านค้า กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านที่เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวัตถุดิบ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับ	ชื่อ - ที่อยู่สถานประกอบการ	ประเภทสินค้า, ผลิตภัณฑ์	กรรมวิธีการผลิต	วันสำรวจ
1	กลุ่มทอผ้าไหมอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา	ผ้าไหมสีพื้น ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพิมพ์ลาย ผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม	หัตถอุตสาหกรรม	พฤษภาคม 2547
3	กลุ่มสตรีทอผ้าไหม บ้านหนองตาไก่ ตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์	ผ้าไหมสีพื้น ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพิมพ์ลาย ผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม	หัตถกรรม	พฤษภาคม 2547

รายชื่อร้านค้า กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านที่เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวัตถุดิบ ภาคใต้

ลำดับ	ชื่อ – ที่อยู่สถานประกอบการ	ประเภทสินค้า, ผลิตภัณฑ์	กรรมวิธีการผลิต	วันสำรวจ
1	บริษัท นุชกาญจน์ (กลุ่มแปรรูปกระดาศายใบต้บระด) 22/27 หมู่ 1 บ้านขุนกระทิง ตำบลขุนกระทิง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร 86190 โทร.0-7757-6511, 0-1597-9020	ผลิต จำหน่ายปลีก – ส่ง กระดาศายใบ ต้บระด ผลิตภัณฑ์จากกระดาศายใบ ต้บระด	หัตถกรรม	24 เมษายน 2547
2	ศิริทิพย์พรสมสาร (ประธานกลุ่ม) ผลิตภัณฑ์จากกระดาศาย ทรัพย์ทวี 112/1 หมู่ 1 ตำบลทรัพย์ทวี อำเภอนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84240 โทร.0-9589-1615	ผลิต จำหน่ายปลีก – ส่ง ผลิตภัณฑ์จากกระดาศาย	หัตถกรรม	25 เมษายน 2547
3	กลุ่มจักสานเส้นใยพืช (เชือกกล้วย) บ้านหัวควาย หมู่ 9 ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110 โทร. 0-1094-4120	ผลิต จำหน่ายปลีก – ส่ง ผลิตภัณฑ์จักสานเส้นใยพืช (เชือกกล้วย)	หัตถกรรม	25 เมษายน 2547
4	อัสสิยะ ละงู (ประธานกลุ่ม) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหลัง สวดพัฒนา (กลุ่มผลิตภัณฑ์เตยปาหนัน) หมู่ที่ 1 บ้านหลังสวด ตำบลเกาะตันน้อย อำเภอเกาะตัน ตา จังหวัดกระบี่ 81150 โทร.0-6267-6865	ผลิต จำหน่ายปลีก – ส่ง ผลิตภัณฑ์เตยปาหนัน	หัตถกรรม	26 เมษายน 2547
5	จุฑามาศ อินทองคง (ประธานกลุ่ม) กลุ่มทอผ้าหัตถกรรม สงขลา) 62/24 ซอยมิตรสัมพันธ์ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โทร:0-7431-4426, 0-9976-3225	ผลิต จำหน่ายปลีก – ส่ง ผลิตภัณฑ์จากหางอน	หัตถกรรม	26 เมษายน 2547

รายชื่อร้านค้า กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านที่เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวัตถุดิบ ภาคใต้ (ต่อ)

6	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหน้าทับ หมู่ 15 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160	ผลิตจำหน่ายปลีก - ส่ง ผลิตภัณฑ์จากหางอวน	หัตถกรรม	27 เมษายน 2547
---	---	---	----------	----------------

ประวัติผู้วิจัย

นางพริยา สระมาลา สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีครุศาสตรอุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาศิลปะ
อุตสาหกรรม ภาควิชาศิลปอุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง เมื่อปีการศึกษา 2531 สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2543 ปัจจุบัน
รับราชการเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอ คณะวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7

นายเจริญรัตน์ จรัสขวานิช สำเร็จการศึกษาปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขา
วิศวกรรมสิ่งทอ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เมื่อปีการศึกษา 2538 สำร็จ
การศึกษาปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้า พระนครเหนือ เมื่อปีการศึกษา 2547 ปัจจุบันรับราชการเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชา
วิศวกรรมสิ่งทอ คณะวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขต
เทคนิคกรุงเทพฯ ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6